

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI
SPOR EĞİTİMİ PROGRAMI**

**SPORDA ÇOCUK KORUMA EĞİTİM PROGRAMININ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMEN ADAYLARININ
FARKINDALIK DÜZEYLERİ ÜZERİNE ETKİSİ**

DOKTORA TEZİ

DAMLA GÜLER

**ANKARA
MAYIS, 2024**

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI
SPOR EĞİTİMİ PROGRAMI**

**SPORDA ÇOCUK KORUMA EĞİTİM PROGRAMININ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMEN ADAYLARININ
FARKINDALIK DÜZEYLERİ ÜZERİNE ETKİSİ**

DOKTORA TEZİ

DAMLA GÜLER

PROF. DR. SEMİYHA TUNCEL

**ANKARA
MAYIS, 2024**

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Damla GÜLER adlı öğrencinin hazırladığı “Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programının Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Farkındalık Düzeyleri Üzerine Etkisi” başlıklı bu çalışma Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı / Spor Eğitimi Programı’nda jüri üyelerince oy birliği ile **Doktora Tezi** olarak kabul edilmiştir.

	<u>Jüri Üyeleri</u>	<u>İmza</u>
Başkan	Prof. Dr. Semiyha TUNCEL	
Üye	Doç.Dr. Nevin GÜNDÜZ	
Üye	Doç.Dr. İlyas GÖRGÜT	
Üye	Doç.Dr. Hidayet Suha YÜKSEL	
Üye	Doç. Dr. Irmak Hürmeriç ALTUNSÖZ	

ONAY

Bu tez Ankara Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Öğretim Yönetmeliği’nin ilgili maddeleri uyarınca, jüri üyeleri tarafından 17/05/2024 tarihinde, Enstitü Yönetim Kurulu tarafından ise .../.../20... tarihinde kabul edilmiştir.

.....
Prof. Dr. Mehmet İkbāl YETİŞİR
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgileri akademik yazım kurallarına uygun biçimde raporlaştırdığımı ve bunları etik ilkelere (atıfta bulunulan tüm yapıtlara kaynaklarda yer verilmesi, tezde kullanılan bilgi ve belgelere resmi yollarla ulaşılması ve bunların aslı bozulmadan kullanılması vb.) uygun olarak elde ettiğimi ve sunduğumu bildiririm.

Damla GÜLER

ÖZET

SPORDA ÇOCUK KORUMA EĞİTİM PROGRAMININ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMEN ADAYLARININ FARKINDALIK DÜZEYLERİ ÜZERİNE ETKİSİ

GÜLER, Damla

Doktora Tezi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Semiyha TUNCEL

Mayıs, 2024, xvii+169

Bu karma desenli araştırmanın amacı Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen adaylarının sporda çocuk istismarı farkındalıklarını artırmaya yönelik Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programını hazırlamak, uygulamak ve değerlendirmektir. Araştırmanın nicel boyutunda denkleştirilmemiş gruplara dayalı statik grup ön test-son test deseni, nitel boyutunda ise durum çalışması kullanılmıştır. Araştırma 3 aşamadan oluşmaktadır. Araştırmanın birinci ve nitel kısmında 20 öğretmen adayı ile nitel görüşmeler gerçekleştirilmiş ve öğretmen adaylarının sporda çocuk koruma eğitim ihtiyaçları belirlenmiştir. Araştırmanın ikinci aşamasında SÇİFÖ geliştirilmiştir. Üçüncü aşamada eğitim programının etkililiğini değerlendirmek için deney (22 öğretmen adayı) ve kontrol grubuna (26 öğretmen adayı) SÇİFÖ ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Çalışmanın deney grubu 10 hafta boyunca haftada bir gün SÇKEP'e katılmış ve program sonunda program değerlendirme formunu doldurmuştur. Nitel verilerde içerik ve betimsel analiz teknikleri kullanılırken nicel verilerin analizinde betimsel istatistikler, bağımsız örneklem t-testi, bağımlı örneklem t-testi ve ANCOVA kullanılmıştır.

Verilerin analizi sonucunda öğretmen adaylarının eğitim ihtiyaçları; sporda çocuk koruma kavramı, istismarın tanımı, tespiti, müdahale yöntemleri, istismarın raporlanması, çocuk hakları ve çocukları korumaya yönelik tedbirler gibi konular olarak ortaya çıkmıştır. SÇKEP'e katılım sonrası öğretmen adaylarının sporda çocuk istismarı farkındalıklarında önemli ölçüde artış olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adayları SÇKEP'in içeriğini, öğrenme yaşantılarını, öğretim materyallerini, ölçme ve değerlendirme boyutunu, programın bütünü ve eğiticiyi etkili bulmuşlardır. Ayrıca

öğretmen adayları, programın istismarı fark etme, doğru müdahale yöntemleri sunma ve raporlama konusunda önemli bilgi ve beceriler kazandırdığını ve mesleki, kişisel ve sosyal yaşamlarına katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Öğretmen adayları, SÇKEP'nin eğlenceli ve etkileşimli yapısından memnun kaldığını, programın yaygınlaştırılması ve müfredatta zorunlu ders olarak yer alması gerektiğini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğimi ve Spor Öğretmen Adayı, Çocuk İstismarı, Farkındalık, Sporda Çocuk Koruma, Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı

ABSTRACT

THE EFFECT OF CHILD PROTECTION EDUCATION PROGRAM IN SPORTS ON AWARENESS LEVELS OF PRE-SERVICE PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS TEACHERS

GÜLER, Damla

Dissertation, Department of Physical Education and Sports

Supervisor: Prof. Dr. Semiyha TUNCEL

May, 2024, xvii+169

The aim of this mixed design research is to prepare, implement and evaluate the Child Protection in Sport Education Programme to increase the awareness of Physical Education and Sports Teacher Candidates about child abuse in sport. In the quantitative dimension of the research, static group pre-test-post-test design based on unbalanced groups was used, and in the qualitative dimension, case study was used. The research consists of 3 stages. In the first and qualitative part of the research, qualitative interviews were conducted with 20 pre-service teachers and their child protection training needs in sport were determined. In the second stage of the research, the CAASS was developed. In the third stage, in order to evaluate the effectiveness of the training programme, CAASS was applied to the experimental (22 pre-service teachers) and control groups (26 pre-service teachers) as pre-test and post-test. The experimental group of the study participated in the CPEPS one day a week for 10 weeks and completed the programme evaluation form at the end of the programme. While content and descriptive analysis techniques were used in qualitative data, descriptive statistics, independent samples t-test, dependent samples t-test and ANCOVA were used in the analysis of quantitative data.

As a result of the analysis of the data, the training needs of pre-service teachers emerged as the concept of child protection in sport, definition, detection and intervention methods of abuse, reporting of abuse, children's rights and measures to protect children. Results indicated a significant increase in awareness of child abuse in sports among the pre-service teachers post-participation in the CPEPS. Participants rated the program's content, educational activities, teaching materials, evaluation methods, overall structure,

and the instructor highly effective. They acknowledged gaining vital skills in recognizing abuse, executing correct intervention strategies, and effective reporting, which enriched their professional, personal, and social lives. Pre-service teachers enjoyed the CPEPS's interactive and engaging format and recommended its broader implementation and integration as a mandatory course in curricula.

Key Words: Physical Education and Sports Teacher Candidate, Child Abuse, Awareness, Child Protection in Sports, Child Protection Education Program in Sports

ÖNSÖZ

Bu tez çalışması, beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının sporda çocuk istismarı farkındalıklarını artırmak amacıyla Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programının geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesine odaklanmaktadır.

Lisans eğitimim sırasında tanıştığım ve hayatımın her dönüm noktasında bana rehberlik eden, ahlaki duruşu ve değerleriyle her zaman örnek aldığım, yalnızca akademik kariyerime değil, kişisel gelişime de katkı sağlayan Danışmanım Prof. Dr. Semiyha TUNCEL'e derin minnettarlığımı sunarım.

Her daim yanımda olduğunu hissettiren, değerli bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşan tez izleme komitemde ve tez jürimde yer alarak değerli katkılar sağlayan Doç. Dr. Nevin GÜNDÜZ'e içten teşekkürlerimi ifade etmek isterim.

Tez sürecim boyunca bana rehberlik eden ve tez izleme komitemde bulunan sayın hocam Doç. Dr. İlyas GÖRGÜT'e verdiği destek, sağladığı anlayışlı yaklaşım ve geribildirimleri için çok teşekkür ederim.

Doktora eğitimim boyunca karşılaştığım zorluklarda ve yardım ihtiyacı hissettiğim anlarda daima destekçim olan ayrıca tezimin ölçek geliştirme aşamasında kıymetli katkılarıyla yanımda bulunan Prof. Dr. Ömay ÇOKLUK BÖKEOĞLU'na içtenlikle teşekkürlerimi iletmek isterim.

Doktora tez çalışmamda ölçek geliştirme sürecinde yardımlarını esirgemeyen her fırsatta iletişime geçebildiğim Dr. Öğr. Üyesi Gözde SIRGANCI'ya eğitim programımı geliştirme sürecinde doğru yönlendirmeleriyle bana destek olan Prof. Dr. Cem BABADOĞAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Doktora tez çalışmam boyunca destek olan ve cesaret veren değerli meslektaşım ve yol arkadaşım Doç. Dr. Caner CENGİZ'e çok teşekkür ederim.

Benim bugüne gelmemde en büyük payı olan, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, beni her zaman cesaretlendirip motive eden çok değerli annem Zübeyde GÜLER'e, babam Fehmi GÜLER'e, abilerim Bayram GÜLER ile Murat GÜLER'e teşekkürü bir borç bilirim.

Hayatımın her döneminde yanımda olup, her zorlandığımda bana destek olan, motivasyonumu artıran, enerjisiyle hayatıma neşe katan ve tez çalışmam boyunca değerli katkılarıyla yanımda duran, zor anlarımda cesaret veren sevgili ikizim Yağmur GÜLER'e sonsuz teşekkürler. Senin varlığın benim için büyük bir şans.

Tez çalışmam boyunca, beni “TÜBİTAK-BİDEB 2211-A Genel Yurteri Doktora Burs Programı” kapsamında destekleyen TÜBİTAK’a teşekkür ederim.

Aileme...

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BİLDİRİMİ.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	xi
TABLolar DİZİNİ.....	xiv
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xvi
KISALTMALAR.....	xvii
BÖLÜM 1.....	1
GİRİŞ.....	1
Problem.....	1
Amaç.....	6
Önem	7
Sınırlılıklar.....	9
Tanımlar.....	9
BÖLÜM 2.....	11
KURAMSAL ÇERÇEVE.....	11
Çocuk İstismarı	11
Sporda Çocuk İstismarı ve Türleri	13
Fiziksel istismar.....	13
Duygusal İstismar.....	15
Cinsel İstismar.....	16
İhmal	19
İstismarın Sporcu Üzerindeki Etkisi	21
İstismarın Psikolojik Etkisi.....	22
İstismarın Sosyal Etkisi.....	22
İstismarın Biyolojik Etkisi.....	22
Sporda Çocuk Koruma.....	23
Ulusal Sporda Çocuk Koruma Politikaları	30
BÖLÜM 3.....	33
YÖNTEM.....	33
Araştırma Yaklaşımı	33
Araştırmanın Genel Deseni	34
Araştırmanın Nicel Boyutunun Deseni.....	37
Araştırmanın Nitel Boyutunun Deseni	38

SÇKEP' nin Hazırlanması	38
SÇKEP' nin Teorisi	38
SÇKEP' nin Gerekçesi ve Genel Amacı	39
SÇKEP' yi Hazırlama Modeli	40
İhtiyaçların Belirlenmesi	41
SÇKEP' nin Kazanımlarının Belirlenmesi	41
SÇKEP' nin İçeriğinin Seçimi ve Düzenlenmesi	42
SÇKEP' nin Öğrenme Yaşantılarının Hazırlanması	43
SÇKEP' nin Ölçme Değerlendirme Boyutu	44
SÇKEP' nin Değerlendirilmesi	45
SÇKEP' nin Boyutlarının Uygunluğu ve Tutarlılığı	46
SÇKEP' nin Pilot Uygulaması	47
SÇKEP' nin Uygulanması	47
Çalışma Grubu	48
Veri Toplama Teknikleri	50
Görüşme	50
Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği	51
Çalışma Grubu.	51
Ölçek Formunun Geliştirilme Süreci.	52
Ölçeğin Değerlendirilmesi.	53
Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği' nin Açıklayıcı Faktör Analizi.	54
Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği için Doğrulamalı Faktör Analizi.	58
Yansıtıcı Günlük	62
Program Değerlendirme Formu	63
Verilerin Toplanması	64
Verilerin Analizi	66
Geçerlik ve Güvenirlik	68
Özdüşünümsellik	68
BÖLÜM 4	71
BULGULAR VE YORUMLAR	71
Öğretmen Adaylarının Sporda Çocuk Korumaya Yönelik Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	71
Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programının Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	78
BÖLÜM 5	113
SONUÇLAR	113
Öğretmen Adaylarının Sporda Çocuk Korumaya Yönelik Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Sonuçlar	113

Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeğine İlişkin Sonuçlar	114
Öğretmen Adaylarına Uygulanan SÇKEP'in Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Sonuçlar	114
a) Deney ve Kontrol Grubu Öğretmen Adaylarının Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeğinden Aldıkları Ön Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar.....	114
b) Deney ve Kontrol Grubu Öğretmen Adaylarının Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeğinden Aldıkları Ön Test-Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar	114
c) Deney ve Kontrol Grubu Öğretmen Adaylarının Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeğinden Aldıkları Son Test puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar.....	115
SÇKEP' ye Katılan Öğretmen Adaylarının Programın Etkililiğine Yönelik Görüşlerine İlişkin Sonuçlar	115
ÖNERİLER	118
Uygulamaya Yönelik Öneriler	118
Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	119
KAYNAKLAR	121
EKLER	135
EK 1. Belirtke Tablosu	137
EK 3. Program Taslağı.....	141
EK 4. Örnek Oturumlar	144
EK 5. Spor ve Fiziksel Aktivitede Çocuk Koruma Eğitim Sertifikası	150
EK 6. Çalıştay Katılım Belgesi	151
Ek 7. Etik İzinler.....	152
Ek 8. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	154
EK 9. SÇİFÖ	155
EK 10. Yansıtıcı Günlük.....	158
EK 11. Program Değerlendirme Formu Kullanım İzni	159
EK 12. Programa Değerlendirme Formu.....	160
Ek 13. Aydınlatılmış Onam Formu	164
BENZERLİK BİLDİRİMİ	166
ÖZGEÇMİŞ.....	167

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo	Sayfa
Tablo 1 Sporda ‘Grooming’ Süreci.....	17
Tablo 2 Kötü Muamele Türü	21
Tablo 3 SÇKEP Araştırma Süreci	35
Tablo 4 Statik Grup Öntest-Sontest Deseni	37
Tablo 5 Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeğinin Madde Faktör Yükleri, Alt Boyutların Açıkladığı Varyanslar ve Madde Analizleri.....	56
Tablo 6 Ölçeğe Ait Uyum İyiliği Değerleri	59
Tablo 7 Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği’ne Ait AVE, CR, Standardize Faktör Yük Değerleri	61
Tablo 8 Sporda Çocuk Koruma Kavramına İlişkin Algılar Kategorisine Ait Bulgular	71
Tablo 9 Sporda Çocuk Koruma Eğitim İhtiyaçları Kategorisine Ait Bulgular.....	74
Tablo 10 Deney ve Kontrol Grubu SÇİFÖ Ön Test Puanları T-Test Sonuçları	78
Tablo 11 SÇİFÖ Ön Test ve Son Test Puanları Bağımlı Örneklem T-Testi Sonuçları	79
Tablo 12 SÇİFÖ ANCOVA Sonuçları	81
Tablo 13 Katılımcıların Eğitim Programındaki İçeriğinin Etkililiğine İlişkin Görüşleri	84
Tablo 14 Katılımcıların Eğitim Programındaki Öğrenme Yaşantılarının Etkililiğine İlişkin Görüşleri.....	86
Tablo 15 Katılımcıların Eğitim Programındaki Öğretim Materyallerinin Etkililiğine İlişkin Görüşleri	87
Tablo 16 Katılımcıların Eğitim Programındaki Ölçme ve Değerlendirmenin Etkililiğine İlişkin Görüşleri	88
Tablo 17 Katılımcıların Eğitim Programının Eğiticisinin Etkililiğine İlişkin Görüşleri	89
Tablo 18 Katılımcıların Eğitim Programının Bütününün Etkililiğine İlişkin Görüşleri	91
Tablo 19 Katılımcıların Eğitim Programının Yararlılığına İlişkin Görüşleri.....	92
Tablo 20 Katılımcıların Eğitim Programına Yönelik Beğenileri.....	95
Tablo 21 Katılımcıların Eğitim Programındaki Eksikliklere İlişkin Görüşleri.....	98
Tablo 22 Katılımcıların Eğitim Programına Katılma Deneyimlerine İlişkin Hissettikleri.....	98
Tablo 23 Katılımcıların Eğitim Programından Edindikleri Bilgi ve Deneyimlerden Yararlanma Durumlarına İlişkin Görüşleri	100

Tablo 24 Katılımcıların Eğitim Programına Katılımından Sonra Kendilerinde Oluşan Farklılıklara İlişkin Görüşleri.....	102
Tablo 25 Eğitim Programına Katılan Öğretmen Adaylarında Gözlenen Değişiklikler	106
Tablo 26 Katılımcıların Eğitim Programına Yönelik Önerileri	108

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
Şekil 1. Yamaç-Birikinti Grafiği.....	55
Şekil 2. Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Yol Analizi.....	60

KISALTMALAR

IOC	International Olympic Committee
NSPCC	National Society for the Prevention of Cruelty to Children
UN	United Nations
UNICEF	United Nations Children's Fund
SÇKEP	Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı
SÇİFÖ	Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölümde çalışmanın problem durumu, amacı, önemi, sınırlılıkları ve tanımlarına yer verilmiştir.

Problem

Çocuk istismarı, toplumsal bir yara olarak giderek derinleşen ve artık yüzleşilmesi gereken ciddi bir sorundur. Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu'nun (UNICEF) raporuna göre dünya genelinde her üç çocuktan ikisi bakıcıları tarafından psikolojik saldırıya veya fiziksel cezaya maruz kalmaktadır. Ayrıca her üç kız çocuğundan biri ise yaşamı boyunca fiziksel veya cinsel şiddet tecrübesi yaşamaktadır (UNICEF, 2022). Ülkemizde ise bu durum, UNICEF (2010) tarafından yapılan Türkiye'de çocuk istismarı ve aile içi şiddet konulu çalışmada 7-18 yaş grubu çocuklarda duygusal istismarın %51, fiziksel istismarın %43, cinsel istismarın ise %3 oranında görüldüğü sonucu ile ortaya konulmuştur. 2022 yılında Türkiye'de güvenlik birimlerine suç mağduru olarak başvuran 232 bin 739 çocuktan %13,7'si cinsel suçlar, %58,5'i ise yaralanma olayları nedeniyle başvurmuştur (Türkiye İstatistik Kurumu, 2022). Bu veriler, çocuk istismarının geniş çaplı ve ciddi bir sorun olduğunu daha net bir şekilde gözler önüne sermektedir.

Çocuk istismarı ilk defa 1962'de Henry Kempe tarafından "Hırpalanmış Çocuk Sendromu" (Battered Child Syndrome) kavramı olarak ortaya çıkmıştır. Kavram zaman içinde genişleyerek çocuk istismarı adını almıştır. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre çocuk istismarı sorumluluk, güven veya güç ilişkisi bağlamında çocuğun sağlığına, hayatta kalmasına, gelişimine veya onuruna fiili veya potansiyel zararlarla sonuçlanan her türlü fiziksel ve/veya duygusal kötü muamele, cinsel istismar, ihmal veya ihmalkar muamele olarak tanımlanmaktadır (WHO, 1999).

Sporda çocuk istismarı, toplumun genelinde olduğu gibi uzun süre boyunca göz ardı edilen bir sorun olmuştur. Rekreatif düzeyden elit düzeye kadar spordaki tüm katmanlarda sorunun ele alınması genellikle inkâr (bu sporda böyle bir şey olmaz), suçlamanın başkalarına atılması (suç başkasında) ve küçümseme (büyük bir sorun değil)

gibi tutumlarla engellenmiştir. Ancak gerçek bir sorundur ve bu konunun görmezden gelinmesi mağdurların yanı sıra kulüplere, spor branşlarına ve toplumun diğer bireylerine zarar vermektedir (Boocock, 2002).

Sporda çocuk istismarı 1990’larda çokça istismar olayının medyaya yansması ile dikkat çekmiştir (Kerr, Stirling ve Mac Pherson, 2014). Amerika Birleşik Devletleri’nde 36 yaşındaki futbol antrenör yardımcısının rakip takımın 13 yaşındaki bir oyuncusuna saldırması, Hintli bir kriket takımının menajerinin birkaç kadın oyuncunun cinsel taciz ve adam kayırma şikayetleri üzerine tutuklanması (Williams, 2011) ve ünlü hokey koçu Graham James’in genç sporculara yönelik cinsel saldırı suçlamaları nedeniyle mahkum edilmesi bu tür olaylardan yalnızca birkaçıdır (Stirling, Bridges, Cruz ve Mountjoy, 2011). Son zamanlarda bilimsel çalışmalarda spor alanında çocuk istismarı çokça üzerinde durulan bir konu haline gelmiştir. Araştırmacılar spordaki istismar vakalarında istismara kimin dahil olduğu, istismarın meydana geldiği yerler ve istismarın biçimleri gibi konular üzerinde durulması gerektiğine özellikle vurgu yapmaktadır (Mountjoy vd., 2015).

Sporda çocuk istismarı çocukların fiziksel, duygusal veya psikolojik zarar görmesine sebep olabilecek eylemler veya bu zararların önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınmaması olarak tanımlanmaktadır. Çocukların sporda korunması ve güvenliği, Sporda Çocuk Koruma Birimi (CPSU) ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) gibi önde gelen kuruluşların öncelikleri arasında yer almaktadır. Bu bağlamda çocuk istismarı konusunda önde gelen kuruluşlar ve araştırmalar sporda çocuk istismarını fiziksel istismar, duygusal istismar, cinsel istismar ve ihmal olmak üzere dört temel kategori altında incelenmesi gereken bir sorun olarak tanımlamıştır (CPSU, 2024; Fortier, Parent ve Lessard, 2019; Mountjoy vd., 2016; Stirling, 2009). Fiziksel istismar, fiziksel travmaya veya yaralanmaya neden olan yumruk atmak, dövmek, tekmelemek, ısırarak ve yakarak gibi kasıtlı ve istenmeyen herhangi bir eylem anlamına gelmektedir. Sporda fiziksel istismar, zorla veya uygunsuz fiziksel aktivite (örneğin sporcunun yaşına uygun olmayan veya fiziksel kapasitesini aşan antrenman yükleri, sporcu yaralandığında veya acı içindeyken antrenmana devam ettirme), alkol tüketimi veya doping uygulamaları olarak görülebilmektedir (CPSU, 2024; Mountjoy vd., 2016). Duygusal istismar ebeveynin veya sorumluluk, güven veya güç ilişkisi içindeki kişinin kontrolü dahilinde çocuğa yönelik çocuğun sağlığına veya fiziksel, zihinsel, ruhsal, ahlaki veya sosyal gelişimine zarar veren veya verme olasılığı yüksek olan eylemlerden oluşmaktadır (WHO, 1999). Sporda bu eylemler; küçümseme, aşağılama, tehdit etme, antrenman ya da müsabakadan çıkarma,

spor yaralanmasında yeterli iyileşme süresi veya tedavi sağlamama, görmezden gelme, ilgi ve destekten yoksun bırakma, fiziksel temas olmadan düşmanca muamele bulunma gibi biçimlerde görülmektedir (Stirling, 2009). Cinsel istismar çocuğun tam olarak anlayamadığı, bilgilendirilmiş rıza veremediği veya çocuğun gelişimsel olarak hazır olmadığı ve rıza gösteremediği veya toplumun yasalarını veya sosyal tabularını ihlal eden cinsel aktiviteye dahil edilmesi olarak tanımlanmaktadır. Kısaca cinsel istismar, bir çocuğun cinsel aktivitelere katılmaya zorlanması veya ikna edilmesidir. İhmal ise ailenin veya çocuktan sorumlu kişinin çocuğun sağlık, eğitim, duygusal gelişim, beslenme, barınma ve güvenlikle ilgili temel ihtiyaçlarını karşılayamama durumudur (WHO, 1999). Sporda ihmal, çocukların güvenliğini sağlayamama, sporcunun yetersiz gözetimi, sporcunun beslenme sağlığının göz ardı edilmesi, sporcunun sosyal ihtiyaçlarını tanımama, uygunsuz davranıştan haberdar edildiğinde müdahale etmeme gibi davranışları içermektedir (CPSU, 2024; Mountjoy vd., 2016; Stirling, 2009). Sporun rekabetçi doğası bu istismar davranışlarının meydana gelmesini kolaylaştırmakta ve çocukların sağlığını olumsuz etkileyecek ciddi fiziksel ve psikososyal sorunlara yol açmaktadır (Mountjoy vd., 2016). Sporda yaşanan istismar olaylarının yaygınlığını ortaya koymak üzere yapılan çalışmalardan biri olan Sporda Çocuk İstismarı: Avrupa İstatistikleri (CASES) projesi, farklı ulusal bağlamlarda spora katılan çocukların (18 yaş altı kişiler) maruz kaldığı kişilerarası şiddetin yaygınlığı hakkında kanıt sağlamayı amaçlamıştır. Çalışmaya katılan tüm ülkelerde (Avusturya, Almanya, Belçika, Romanya, İspanya, İngiltere) katılımcıların yaklaşık dörtte üçü 18 yaşından önce sporda en az bir kişilerarası şiddet deneyimine sahip olduğu ayrıca sporda çocuklara yönelik en yaygın kişilerarası şiddet deneyiminin psikolojik şiddet (%65); ardından fiziksel şiddet (%44); ihmal (%37) ve temassız cinsel şiddet (%35); en az görülen deneyim ise temasla cinsel şiddet (%20) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sporda çocuklara yönelik kişilerarası şiddetin yaygınlığı, ulusal bağlamlarda büyük ölçüde benzerdir. Bu şiddet Avusturya'da %70 (en düşük) ile Belçika Brüksel-Wallonia'da %80 (en yüksek) arasında değişmektedir. Ayrıca kişilerarası şiddetin yaygınlığı, tüm ülkelerde erkek çocuklarında daha yüksektir (Hartill vd., 2021). Alexander, Stafford ve Lewis (2011) ise İngiltere'de 6.124 genç sporcuya uyguladığı ankette katılımcıların %75'inin duygusal istismara, %29'unun cinsel tacize, %24'ünün fiziksel zarara, %3'ünün cinsel zarara maruz kaldıklarını ortaya koyarken Vertommen ve diğerleri (2015), Belçika ve Hollandalı genç sporcular ile yaptıkları ankette 4.000 kişilik katılımcı grubunun %38'inin psikolojik şiddet, %11'inin fiziksel şiddet ve %14'nün ise cinsel taciz yaşadığını ortaya koymuştur. Ülkemizde ise Gündüz

ve diğeri (2007) 356 katılımcı ile yaptıkları çalışmada, elit kadın sporcuların %56,2'sinin cinsel tacize uğradıklarını ortaya çıkarmıştır. Bu çalışmalar, sporda taciz ve istismarın yaygınlığını, sporcuya ve sporun bütünlüğüne zarar verdiğini çarpıcı bir şekilde göstermektedir. Spor etkinlikleri esnasında her çocuğun güvende olma hakkı vardır ve bu güvenliğin sağlanması tüm organizasyonların yükümlülüğündedir. Çocukların korunması, Uluslararası Sporda Çocukları Koruma Çalışma Grubu (2016) tarafından belirtilen birçok kritik faktöre dayanarak zorunlu bir ihtiyaç olarak öne çıkmaktadır. Bu faktörler arasında, medyada sıklıkla rastlanan çocuk istismarı vakalarının çocuk korumanın sadece acil değil aynı zamanda zorunlu bir gereklilik olduğunu göstermesi; araştırmaların, spor alanındaki istismarın ciddi bir problem olduğunu ortaya koyması; sporun, çocukların gelişimine olumlu etkiler sağlayabilmesi için etkili koruma stratejilerinin şart olması; çocukların güvenliğinden sorumlu olan yetişkinlerin bu konudaki temel yükümlülükleri; Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi gibi insan hakları belgelerinin çocuk korumanın önemini vurgulaması ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi gibi lider kuruluşların çocuk koruma ilkelerini benimsemesi yer almaktadır. Bu unsurlar, çocuk koruma çabalarının hem acil hem de zorunlu olduğunun altını çizmektedir.

Sporda çocuk koruma, çocukların fiziksel, duygusal ve psikolojik zararlardan korunmasını sağlamak amacıyla spor organizasyonları ve faaliyetlerinde uygulanan önleyici ve müdahaleci tedbirlerin ve yapıların bütünüdür. Sporda çocuk korumanın temel amacı çocukların güvenli bir ortamda spor yapmalarını sağlamak, fiziksel ve duygusal gelişimlerini desteklemek ve onların refahını korumaktır.

Bu genel çerçeve, çocukların her türlü ortamda korunmasının ne kadar hayati olduğunu vurgulayarak okul içi ve dışı aktivitelerde de bu koruma önlemlerinin şart olduğunu göstermektedir (Brackenridge, 2001). Ancak dünya genelinde 13 ile 15 yaş aralığındaki yaklaşık 130 milyon öğrenci yani üç öğrenciden birinden biraz fazlası zorbalık mağduru olmaktadır (UNICEF, 2017). Ülkemizde 7 ile 18 yaş aralığındaki çocuklar fiziksel ve duygusal istismar ile ihmale genellikle anneleri, babaları ve öğretmenleri tarafından maruz kalmaktadır (UNICEF, 2010). Bu sonuçlar okulların, çocuklara yönelik kötü muamele ile mücadelede önemli bir rol oynaması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda öğretmenlerin, kendilerine emanet edilen çocukların ve gençlerin güvenlik ve refahını sağlamada vazgeçilmez bir rolü bulunmaktadır (Birleşmiş Milletler, 2015). Çünkü okul çağındaki çocuklar savunmasız bir yaş grubu olarak tanımlanmaktadır. Öğretmenler, mağdur çocuklarla doğrudan temas halinde olan ilk

yetkililerdir ve bu yüzden risk altında olduklarını tespit etmede veya kendilerine durumlarını anlatan çocukları koruyup yardım etmede önemli bir rol oynamaktadırlar (Cawson, Wattam, Brooker ve Kelly, 2000). Öğretmenlerin bu rolü başarıyla yerine getirebilmeleri için temel bilgi, yetenek ve tutuma sahip olmaları gerekmektedir. Bu becerilerin edinilmesi, öğretmenlerin hem mesleğe başlamadan önceki eğitimlerinde hem de meslek hayatları boyunca alacakları eğitimlerde kritik bir unsurdur (Walsh vd., 2019). Ancak araştırmalar, öğretmenlerin çocukları gözlemleme ve onları koruma sorumluluklarının yasal, mesleki ve etik bakımdan ne kadar hayati olduğunu gösterse de öğretmen eğitim programlarında çocuk koruma ve gözetimine yönelik konuların sıkça ihmal edildiğine dikkat çekmektedir (McKee ve Dillenburger, 2009; Walsh vd., 2023). Ülkemizde öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının çocuk istismarı konusunda bilgi ve farkındalıklarının yetersiz olduğunu ortaya koyan birçok çalışma mevcuttur (Bayındır, 2021; Can, 2016; Çakar ve Okuyan, 2017; Dereobalı, Karadağ ve Sönmez, 2013; Gün, Çopur ve Balcı, 2022; Pesen ve Epçaçan, 2021; Sağır ve Gözler, 2013). Bayındır'ın (2021) yaptığı araştırmada öğretmen adayları, risk altında olan çocukların tespit edilmesi, riskli davranışların önlenmesi ve uygun yönlendirmelerin yapılabilmesi için özel bir eğitim alınmasının gerekliliğine inandıklarını belirtmişlerdir. Can (2016) yaptığı tez çalışmasında, öğretmen adaylarının çocuk ihmal ve istismarına dair bilgi düzeylerini ve farkındalıklarını incelemiştir. Araştırma sonucunda Türkiye'deki öğretmen adaylarının çocuk istismarı ve ihmali konusunda bilgi eksiklikleri olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, adayların bu konuda daha fazla bilgiye ihtiyaç duyduklarını ve dolayısıyla eğitimlerinin ve farkındalıklarının artırılması gerektiğini bir kez daha vurgulamaktadır. Çakar ve Okuyan'ın (2017) eğitim fakültelerinin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören son sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmada ise öğretmen adaylarının çocuk istismarı ve ihmalinin tespiti, önlenmesi ve müdahale süreçleri hakkında yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Araştırma ayrıca adayların bu konudaki yasal düzenlemeler ve kendi sorumlulukları konusunda bilinçli olmadıklarını fakat bilgi eksikliklerinin farkında olduklarını ve konuyla ilgili eğitimlere katılım konusunda istekli olduklarını göstermiştir. Bu durum öğretmen eğitim programları başta olmak üzere çocuk korumaya yönelik eğitimlerin ve uygulamaların artırılmasının gerekliliğini göstermektedir. Özellikle okullarda ve okul dışı spor aktivitelerinde görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenleri, çocuk istismarıyla mücadelede özel bir rol üstlenmektedir.

Üniversite düzeyindeki beden eğitimi ve spor eğitimi programları ile öğretmen eğitimi kurslarında çocuk koruma (CP) konusunda sunulan eğitim genellikle yetersiz kalmakta ve özellikle de ihbar mekanizmalarıyla ilgili ciddi eksiklikler göze çarpmaktadır. Bu durum, spor ve eğitim alanlarında çalışacak olan profesyoneller arasında önemli bir eğitim açığına işaret etmektedir (Rossato ve Brackenridge, 2009). Uluslararası alanda, sporda çocuk koruma konusunda beden eğitimi ve spor öğretmenlerine odaklanan sınırlı sayıda araştırma bulunurken (Fletcher, 2017; Öhman, 2017; Rossato ve Brackenridge, 2009) ülkemizde bu alanda yapılmış çalışmalara rastlanmamaktadır.

Çocukların güvenliği ve refahı özellikle spor ortamlarında büyük ölçüde yetişkin gözetimine ve korumasına bağlıdır. Bu nedenle beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin hizmet öncesi eğitim sürecinden itibaren çocuk koruma konusunda kapsamlı bilgi ve becerilere sahip olmaları gerekmektedir. Mevcut çalışmalar, var olan çocuk koruma eğitim programlarının öğretmenlerin gereksinimlerini tam anlamıyla karşılamadığını ortaya koymaktadır bu durum eğitim programlarının yeniden gözden geçirilmesi ve geliştirilmesi ihtiyacını beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda araştırmanın problemini; beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının sporda çocuk istismarı farkındalıklarını artırmaya yönelik Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programını hazırlamak, uygulamak ve değerlendirmek oluşturmaktadır.

Amaç

Bu karma desenli çalışmanın amacı Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen adaylarının sporda çocuk istismarı farkındalıklarını artırmaya yönelik Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programını hazırlamak, uygulamak ve değerlendirmektir. Çok aşamalı bu desende zamanla yürütülen çeşitli aşamalar bulunmaktadır. Bu aşamalar: (I) Öğretmen adaylarının sporda çocuk korumaya yönelik eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi, (II) sporda çocuk istismarı farkındalık ölçeğinin geliştirilmesi, (III) eğitim programının etkililiğinin değerlendirilmesinden oluşmaktadır.

Bu bağlamda araştırma çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- (I) Öğretmen adaylarının sporda çocuk korumaya yönelik eğitim ihtiyaçları nelerdir?
- (II) Sporda çocuk istismarı farkındalık ölçeği geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı mıdır?

(III) Öğretmen adaylarına uygulanan SÇKEP'nin etkililiğinin değerlendirilmesi için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

- a) Deney ve kontrol grubu öğretmen adaylarının eğitim programı öncesi Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeğinden aldıkları ön test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- b) Deney ve kontrol grubu öğretmen adaylarının Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeğinden aldıkları ön test-son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- c) Deney ve kontrol grubu öğretmen adaylarının Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeğinden aldıkları son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- d) Deney grubu öğretmen adaylarının programın etkililiğine ilişkin görüşleri nelerdir?

Önem

Sporda çocuk koruma, ulusal çapta dikkat çekmeye başlayan ancak henüz yeterli düzeyde ele alınmayan bir konudur. Ülkemizdeki çalışmaların bu konuda oldukça sınırlı olduğu okul, beden eğitimi ve spor bağlamında bir çalışmanın bulunmadığı görülmektedir. Ayrıca yapılan çalışmalar müdahale odaklı değil bilgi toplama veya anlayış geliştirme amacı taşımaktadır. Ancak çocuk koruma çalışmalarında müdahale çalışmaları önemli bir yer kaplamaktadır. Bunun yanı sıra çocuk koruma stratejilerinden biri olan eğitim, güvenli bir spor ortamı oluşturma temel taşı olarak kabul edilmektedir (Mc Mahon, Lang, Zehntner ve Mc Gannon, 2023; Mountjoy, Rhind, Tiivas ve Leglise, 2015; Mountjoy vd., 2016; Stirling ve Kerr, 2012). İstismarın önlenmesi eğitim programlarının geniş çapta uygulanarak farkındalığın artırılmasıyla mümkündür. Bu çalışma, beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının ihtiyaçlarına uygun sporda çocuk koruma eğitim programının geliştirilmesi ve uygulanmasını merkeze alarak beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının çocuk istismarına karşı farkındalıklarını artırmayı amaçlamaktadır. Programın temel hedefleri arasında, öğretmen adaylarının karşılaşılabilecekleri istismar vakalarını etkin bir şekilde tanımlayabilmeleri, bu durumları uygun mercilere bildirebilmeleri ve olası istismar olaylarını önlemeye yönelik stratejiler geliştirebilmeleri yer almaktadır. Bu süreçte, öğretmen adaylarının çocuk istismarına karşı daha bilinçli ve yetkin hale gelmeleri hedeflenmekte böylece hem okul hem de spor

ortamlarının daha güvenilir bir hale getirilmesine katkıda bulunulması amaçlanmaktadır. Çocukların korunmasının önemi hem Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA, 2022) raporunda hem de ülkemizin On İkinci Kalkınma Planı'nda (2024-2028) vurgulanmaktadır. PISA 2022 raporuna göre, Türkiye'deki öğrencilerin okul ortamında kendilerini güvende hissetme oranları Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ülkeleri ortalamasının altında olup, zorbalık gibi güvenlik riskleriyle sıkça karşılaşıldığı belirtilmektedir. Bu bağlamda, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin hizmet öncesi eğitimlerinde çocuk koruma konusunda donanımlı hale getirilmeleri, öğrencilerin fiziksel, sözel ve ilişkisel zorbalık gibi sorunlarla başa çıkmalarına yardımcı olacak ve okul ortamında güvenliği artıracaktır. Ayrıca bu çalışma On İkinci Kalkınma Planı'nda yer alan “çocuk ihmal ve istismarını önleme, çocuk koruma hizmetlerini güçlendirme ve eğitimcilerin kapasitesini artırma” hedeflerine doğrudan katkıda bulunma potansiyeline sahiptir.

Bu çalışmanın bir diğer önemli katkısı, tez kapsamında “Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği”nin geliştirilmesidir. Araştırmalar, spor ortamlarında çocuk istismarının ciddi ve yaygın bir sorun olduğunu açıkça ortaya koymaktadır (Alexander vd., 2011; Çetin ve Hacısoftaoğlu, 2020; Gündüz vd., 2007; Hartill vd., 2021; Uğurlu, 2022; Vertommen vd., 2015). Bu bağlamda, çocukları her türlü istismardan korumak için sporda çocuk koruma programlarının uygulanması zorunlu hale gelmiştir (Çetin ve Közleme, 2018; Johnson, Hanna, Novak ve Giardino, 2020; Mountjoy vd., 2016; Rhind ve Owusu-Sekyere, 2020; Vertommen, Toftegaard-Stoeckel, Vandevivere, Van Den Eede ve De Martelaer, 2016). Ancak sporda yer alan aktörlerin başta sporcu olmak üzere antrenör, beden eğitimi ve spor öğretmeni, yönetici ve sporcu ailelerinin sporda çocuk istismarına yönelik farkındalık düzeyinin düşük olması bu tür istismarların gizli kalmasına ve sporda çocuk koruma politikalarının geliştirilmemesine neden olmaktadır. Sporda çocuk istismarına yönelik gerçekleştirilecek çalışmalar ile farkındalığın artırılması gerekmektedir. Yapılan literatür incelemesi sonucunda, ülkemizde çocuk istismarını ölçen birçok araç bulunmaktayken (Berkmen ve Okray, 2015; Koç, Ekşi ve Türk, 2020; Pekdoğan, 2017; Türk, 2010; Ünal, 2017) spor bağlamında sadece iki ölçek tespit edilmiştir (Bedir, Turan, Önal ve Şıktar, 2023; Çetin, 2022). Bu ölçeklerden biri yalnızca cinsel istismar diğeri ise duygusal kötü muamele alanlarını kapsamakta olup çocuk istismarını bütünsel olarak ele almamaktadır. Spor alanında çocuk istismarını bütünüyle değerlendiren bir ölçme aracının olmaması büyük bir eksikliktir. Bu eksikliği

gidermek amacıyla geliştirilen Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeğinin alandaki bu boşluğu doldurarak gelecekteki çalışmalara zemin hazırlayacağı düşünülmektedir.

Son olarak araştırmanın metodolojik katkısına değinilmiştir. Sporda çocuk koruma konusundaki literatürde araştırmaların çoğunlukla yalnızca nicel ya da yalnızca nitel verilere dayandığı görülmektedir. Bu durum konunun kapsamlı ve çok boyutlu bir şekilde incelenmesini engellemektedir. Bu karma araştırmada, bu eksikliği gidermek amacıyla önce nitel veriler toplanarak başlanmış ve bu verilere dayanarak bir eğitim programı tasarlanmıştır. Daha sonra bu eğitim programının etkililiğini değerlendirmek üzere hem nicel hem de nitel veriler eş zamanlı olarak toplanmış ve analiz edilmiştir. Ayrıca sporda çocuk koruma alanında yapılan müdahale çalışmalarının sınırlı olması bu araştırmanın önemini daha da artırmaktadır. Bu araştırma bahsedilen bu yönleriyle önemli görülmektedir.

Sınırlılıklar

Araştırmada;

- Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının SÇKEP'ye yönelik ihtiyaçları, yarı yapılandırılmış nitel görüşmelerden elde edilen veriler ile,
- SÇKEP'nin uygulanması 10 oturum ile,
- SÇKEP'nin etkililiğinin değerlendirilmesi sporda çocuk istismarı farkındalık ölçeği ve program değerlendirme formu üzerinden toplanan verilerle sınırlıdır.

Tanımlar

Çocuk: Türkiye'deki yasal düzenlemelere göre Türk Ceza Kanunu'nun 5237 sayılı kanunun 6/1-c maddesi temelinde on sekiz yaş altındaki bireyler çocuk olarak kabul edilmektedir (Ceza Sorumluluğunun Değerlendirilmesi Rehberi, 2010).

Çocuk İstismarı: Çocuk istismarı sorumluluk, güven veya güç ilişkisi bağlamında çocuğun sağlığına, hayatta kalmasına, gelişimine veya onuruna fiili veya potansiyel zararlarla sonuçlanan her türlü fiziksel ve/veya duygusal kötü muamele, cinsel istismar,

ihmal veya ihmalkâr muamele veya ticari veya diğ er s  m  r   olarak tanımlanmaktadır (WHO, 1999).

Sporda  ocuk İstismarı: Spor ortamlarında çocukların fiziksel, duygusal ve psikolojik sağlıklarına zarar verebilecek davranışlar olarak tanımlanmaktadır (Goddard, 1996).

 ocuk Koruma:  ocuk koruma, istismar veya ihmal sonucu zarar g  ren veya bu t  r zararlara maruz kalma riski taşıyan çocukları korumak amacıyla y  r  t  len faaliyetleri tanımlamaktadır (Lindon ve Webb, 2016).

Sporda  ocuk Koruma: Çocukların fiziksel, duygusal ve psikolojik zararlardan korunmasını sağlamak amacıyla spor organizasyonları ve faaliyetlerinde uygulanan   nleyici ve m  dahaleci tedbirlerin ve yapıların b  t  n  n   ifade etmektedir.

BÖLÜM 2

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırmanın kuramsal çerçevesi; çocuk istismarı, sporda çocuk istismarı ve türleri, istismarın sporcu üzerindeki etkisi, sporda çocuk koruma başlıklarında incelenmiştir.

Çocuk İstismarı

Çocuk, özel bakım ve korunma gereksinimleri olan herhangi bir yeteneğe veya mesleki tecrübeye sahip olmayan 0 ile 18 yaş arasındaki bireyler olarak tanımlanmaktadır (Postman, 1995). Çocuklar toplumdaki en savunmasız gruplardan biridir ve sürekli olarak her türlü tehlikeye maruz kalmaktadırlar (Nouhjah, 2012). İnsanlık tarihinin her döneminde ve her coğrafyasında çocuklara yönelik kötü muamele vakaları ile karşılaşmıştır. Çocuk istismarının ilk tıbbi belgesi 1860 yılında Ambroise Tardieu tarafından şiddet sonucu hayatını kaybeden 32 çocuğun otopsi bulgularını içeren bir çalışmadır (Krugman ve Korbin, 2013). Tıbbi literatürdeki diğer önemli bir dönüm noktası ise 1946 yılında pediatrik radyoloji alanında çalışan John Caffey tarafından gerçekleştirilen çalışmadır. Caffey küçük çocuklarda tanımlanamayan uzun kemik fraktürleri ve eşlik eden subdural kanamaları ele alarak bu bulguların şiddetin bir sonucu olabileceğine dikkat çekmiştir (Caffey, 1946). Kempe vd., (1962) ise “Hırpalanmış Çocuk Sendromu” terimini kullanarak bu konuyu tıp ve halk sağlığı gündemine taşımışlardır.

Kempe'nin çalışması Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin oluşturulmasına ve bu önemli belgenin uygulanmasını denetleyecek mekanizmaların kurulmasına yol açmıştır. Bu gelişme çocuk haklarının global düzeyde tanınması ve korunmasında yeni bir dönemi başlatmıştır (Krugman ve Korbin, 2013). Birleşmiş Milletler 1945 yılındaki kuruluşundan itibaren çocukların hakları ve refahı konusunu merkezi bir ilgi alanı olarak benimsemiştir. Bu kurumun ilk önemli girişimlerinden biri günümüzde çocuklara yönelik uluslararası yardım faaliyetlerinin temel taşı olan Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu'nun (UNICEF) tesis edilmesi olmuştur. 1948 yılında Genel Kurul tarafından onaylanan İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi çocukların

özel ilgi ve bakım gerektirdiğini kabul eden önemli bir belge olarak kayıtlara geçmiştir. Bu tarihten sonra Birleşmiş Milletler 1959 yılında Çocuk Hakları Bildirgesi'ni kabul etmiş ve çocuk haklarına uluslararası yasal statü kazandıran temel metin ise 20 Kasım 1989 tarihinde Genel Kurul'da oy birliği ile kabul edilen Çocuk Haklarına Dair Sözleşme olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti'nde ise 14 Eylül 1990 tarihinde imzalanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde onaylanan bu sözleşme 1995 tarihli ve 22184 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Ziyalar, 2020).

Çocuk Hakları Sözleşmesi, çocukların henüz tam anlamıyla fiziksel ve zihinsel olarak olgunlaşmadıkları için özel koruma ve yardıma ihtiyaçları olduğunu vurgulamaktadır. Sözleşme çocukların anne-babaları yasal koruyucuları veya onların bakımından sorumlu kişiler tarafından herhangi bir fiziksel, cinsel ya da psikolojik zarara uğratılmasını önlemeyi hedeflemektedir. Bu amaçla ilgili devletlerin çocukları korumak adına gerekli tüm hukuki, idari, sosyal ve eğitim odaklı adımları atmaları sözleşmenin temel amaçlarından biridir (UNICEF, 2024). Çocuk istismarını tanımlama sürecinde, çeşitli zorluklar bulunduğu için literatürde çocuk istismarına ilişkin birçok farklı tanım bulunmaktadır. Bu zorluklar arasında, tehlikeli veya kabul edilemez ebeveyn davranışlarının ne olduğu konusunda genel bir toplumsal fikir birliği olmaması; bir çocuğa yönelik eylemlerin anlamı, çocuğun yaşı, cinsiyeti, suçluyla ilişkisi, etnik kökeni gibi faktörlere bağlı olarak değişiyor olması; çocukların yaş sınırlamaları ve fiziksel, gelişimsel, sosyal özelliklerdeki farklılıkların olması gibi unsurlar yer almaktadır (Giovannoni, 1992).

Lindon ve Webb (2016) tarafından çocuk istismarı, bir çocuğa zarar verebilecek eylemler ya da çocuğun sağlıklı gelişimi ve refahı için gerekli olan eylemlerin ihmali olarak tanımlanmaktadır.

Başka bir tanımda ise çocuk istismarı bir çocuğa yönelik kasıtlı zarar verme eylemidir ve hem yetişkinler hem de diğer çocuklar tarafından gerçekleştirilebilir. Bu zarar verme bir defaya mahsus bir olay olabileceği gibi uzun bir süre boyunca devam eden eylemler şeklinde de ortaya çıkabilir. İstismarın formları arasında fiziksel, cinsel ve duygusal zarar yer alır ve bu zararlı davranışlar hem doğrudan yüz yüze etkileşimlerde hem de dijital ortamlarda gerçekleşebilir. İstismar aynı zamanda çocuğun temel ihtiyaçlarına yönelik sevgi, ilgi ve bakımın eksikliği anlamına da gelmektedir (NSPCC, 2024). Helfer ve Wilson (1982) ise çocuk istismarını, bir çocuğun fiziksel ve/veya gelişimsel durumuna kasıtlı olarak zarar veren, çocuk ile bakıcısı arasındaki herhangi bir etkileşim veya etkileşim eksikliği şeklinde tanımlamıştır. Fırat, İltaş ve Yılmaz (2017)

tarafından yapılan bir tanıma göre de çocuk istismarı, çocuğa kasıtlı olarak zarar veren, bir veya daha fazla çocuğu mağdur eden, sosyal çevre tarafından yasaklanan ve uluslararası alanda istismar olarak kabul edilen eylemler olarak nitelendirilmektedir.

Çocuk istismarını tanımlama sürecinde karşılaşılan zorluklar, müdahale ve önleme stratejilerinin etkin şekilde geliştirilmesini zorlaştırır. İstismarın tanımının net olmaması, müdahale edilmesi gereken durumların doğru bir şekilde saptanmasını engeller ve bu belirsizlik, çocuklara yönelik koruyucu önlemlerin zamanında ve uygun bir şekilde uygulanmasını geciktirebilir.

Sporda Çocuk İstismarı ve Türleri

Sporda çocuk istismarı, spor ortamlarında çocukların fiziksel, duygusal ve psikolojik sağlıklarına zarar verebilecek davranışlar olarak tanımlanmaktadır (Goddard, 1996). Bu bağlamda sporda çocuk istismarı; fiziksel, duygusal, cinsel istismar ve ihmal olmak üzere çeşitli türlerde karşımıza çıkmaktadır (CPSU, 2024; Stirling, 2009). Fiziksel istismar; çocukların aşırı antrenman yapmaları, uygun olmayan antrenman programlarına tabi tutulmaları ve fiziksel temas içeren şiddete maruz bırakılmaları gibi durumları kapsamaktadır (Fortier vd., 2019; Oliver ve Lloyd, 2015; Stirling, 2009). Duygusal istismar; çocukların yeteneklerinin küçümsenmesi, yıkıcı eleştirilere maruz kalması ve aşırı baskıcı antrenörlük yöntemleri ile karşılaşması şeklinde kendini göstermektedir (Stirling ve Kerr, 2015). Cinsel istismar; sporcuya yönelik uygunsuz fiziksel temas, gizli olarak gözetleme ve kabul edilemez cinsel teklifler ile ortaya çıkmaktadır (Fortier vd., 2019). İhmal ise; sakatlık durumlarında çocukların oynamaya devam etmeye teşvik edilmesi, sakatlıkların iyileşmeden spora dönüşlerinin göz ardı edilmesi (Pike ve Scott, 2015) ve takım içindeki zorbalığın görmezden gelinmesi (Fortier vd., 2019) şeklinde kendini göstermektedir. Bu açıklamalar, spordaki çocuk istismarının karmaşık doğasını ortaya koymaktadır. Bu karmaşıklığı daha iyi kavrayabilmek için aşağıda istismar türleri ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Fiziksel istismar. Fiziksel istismar, çocuklara yönelik itme, ısırma, sarsma, boğma, darp etme veya yumruk atma gibi fiziksel zarar verici eylemleri kapsamakta (Lindon ve Webb, 2016) ayrıca çocuğa zarar verebilecek ancak herhangi bir fiziksel temasa dayanmayan davranışları da içermektedir (Alexander vd., 2011; CPSU, 2024; David, 2004; Stirling, 2009).

Sporcuların maruz kaldığı fiziksel istismar davranışları şunlardır (CPSU, 2024; Stirling, 2009):

- Zarar verebilecek özellikteki yüzeylerde (örneğin çakıllı zeminlerde) diz çökme gibi eylemlere zorlanması.
- Kapalı alanlarda izole edilmesi (örneğin bir depoya kilitlenmesi).
- Antrenman sırasında tuvalet kullanımının engellenmesi.
- Su, yiyecek veya uyku gibi temel ihtiyaçlarına erişiminin kısıtlanması.
- Antrenman veya yarışmanın şiddeti ve yoğunluğunun, sporcunun henüz gelişmekte olan ve olgunlaşmamış vücudunun sınırlarını zorlaması.
- Sakatlık veya aşırı yorgunluk hali varken bile antrenman ve yarışmalara zorla devam ettirilmesi.
- Performansı artırma veya ergenliği ertelemek amacıyla uyuşturucu veya zararlı maddelerin kullanımına zorlanması.
- Sahip olmadıkları becerileri gerektiren hareketleri yapmaya zorlanması ve bu durumun yaralanmalara yol açması.
- Yaralanmalarına rağmen mücadeleye devam etmelerinin beklenmesi.
- Fiziksel veya zihinsel acıya neden olan disiplin yöntemlerine maruz kalması.
- Aşırı kardiyovasküler egzersizlerle cezalandırılması.

Fiziksel istismar, çocukların uzun vadeli fiziksel sağlığını ciddi şekilde tehlikeye atabilir. Özellikle küçük yaşlardaki çocuklar, fiziksel güç karşısında oldukça savunmasızdır ve her türlü fiziksel istismar, onların hassas yapılarına zarar verme potansiyeline sahiptir (Ventress, 2017). Çocuklar, yaşamlarını şekillendirmede tamamen yetişkinlere bağlıdır ve bu bağıllık özellikle çocukların yetişkin sporculara kıyasla daha itaatkar ve yönlendirilmeye daha açık olmaları nedeniyle bazı durumlarda kötüye kullanılabilir. Özellikle yoğun antrenman programlarına katılan çocuklar, yetişkinlerin beklentilerini karşılamak için o kadar çok çaba gösterirler ki, fiziksel ve zihinsel limitlerini zorladıklarında bile ‘hayır’ diyebilecek eleştirel düşünce becerilerini geliştiremeyebilirler (Coakley, 1993). Bu durum, antrenörlerin genç sporcuların güven ve saygısını kötüye kullanmasına, onlara aşırı zorlayıcı egzersizler ve hızlı çalışma temposu dayatmasına sebep olabilir (De Knop ve De Martelaer, 2001).

Eski SSCB’nin ünlü jimnastikçilerinden Elena Moukina’nın yaşadığı trajik olay, bu durumun ciddiyetini vurgulamaktadır. Moukina, sakat olmasına rağmen 1979 yılında yarışmaya zorlandı ve bir kaza sonucu boynunu kırarak felç kaldı (Ryan, 1995). Bu olay,

çocuk sporcuların sadece potansiyel şampiyonlar olarak değil aynı zamanda korunmaya muhtaç bireyler olarak görülmesi gerektiğini göstermektedir.

Duygusal İstismar. Uluslararası Çocuk İstismarı ve İhmalinin Önlenmesi Derneği (ISPCAN) duygusal istismarı; çocuğun kişisel yeteneklerine ve yaşadığı topluma uygun şekilde duygusal ve sosyal beceriler geliştirebilmesi için gerekli olan destekleyici ve uygun çevrenin sağlanmaması durumu olarak tanımlamaktadır. Ayrıca çocuğun fiziksel, zihinsel, ruhsal, ahlaki veya sosyal gelişimine zarar verebilecek ya da zarar verme ihtimali olan davranışlar da bu kapsamda değerlendirilmektedir (UNICEF, 2010). Stirling ve Kerr (2008) spor alanında yaşanan duygusal istismarı fiziksel davranışlar, sözlü davranışlar, ilgi ve destekten yoksun bırakma olarak üç şekilde kategorize etmiştir:

- Fiziksel davranışlar, sporcu veya onun çevresindeki nesnelere yönelik şiddet içeren davranışları (örneğin vurma veya nesneleri atma gibi agresif tutumları) kapsamaktadır.
- Sözel davranışlar, sporcu veya takıma yönelik bağırma, aşağılama, alaycı lakaplar kullanma ve küçük düşürücü ifadeler gibi küçültücü veya tehditkar sözleri içermektedir.
- İlgi ve desteği esirgeme davranışları ise bilinçli bir şekilde sporcunun ilgi ve desteğe olan ihtiyacını göz ardı etmeyi ifade etmektedir.

Stirling ve Kerr (2012) yaptıkları çalışmada sporcuların duygusal istismara tepkilerini, yaşadıkları istismarın türüne göre farklılık gösterdiğini ortaya koymuşlardır. Araştırmaya katılan sporcular, ilgi ve desteğin reddedilmesinin en ağır etkiye sahip olduğunu belirtirken ikinci sıraya küçümseyici ve aşağılayıcı sözlü davranışları ve son sıraya da fiziksel davranışları koymuşlardır. Sözel davranışlardan özellikle küçümseyici ve aşağılayıcı yorumlar, sporcunun öz saygısına ve kimliğine zarar vermektedir. Bu tür davranışlar, sporcunun iç dünyasında yer edinmekte ve uzun vadede daha derin etkilere yol açmaktadır. Antrenörün ilgi ve desteği reddetmesi ise sporcunun antrenörle olan ilişkisine ve sporcunun bu alana dair kimlik duygusuna en büyük tehdidi oluşturmaktadır.

Spor ortamlarında çocukların istismara uğradığının belirlenmesi, bu ortamlarda bulunan herkesin bir görevidir. İstismarın bazı belirtileri olmakla birlikte bunlar her zaman kesin kanıtlar değildir. Ancak aşağıdaki davranışlar çocukların duygusal istismara maruz kaldığına dair uyarıcı işaretler olabilir (Lindon ve Webb, 2016):

- Saç çekme, koparma, kafa vurma veya takıntılı alışkanlıklar gibi kompulsif davranışlar,

- Oyun oynamaya karşı isteksizlik veya yeteneksizlik,
- Yoğun korku ya da hatalara karşı aşırı tepki,
- Kendi kendine zarar verme veya yaralanma eğilimleri,
- Ebeveynlerle iletişim kurma konusunda direnç,
- Yetişkinlere karşı aşırı saygı gösterme,
- Onay, ilgi ve sevgiye aşırı bağımlılık,
- Övgüyü kabullenememe ve taklit edememe,
- Gelişimde veya büyümede duraklama,
- Aniden ortaya çıkan konuşma problemleri,
- Fiziksel veya duygusal alanda gecikmiş gelişim.

Spor ortamlarında, çocukları koruma adına bu belirtilere karşı dikkatli olmak ve gerekli önlemleri almak atılması gereken önemli adımlardır. Bu adımlar çocukların güvenliğini sağlamanın yanı sıra onların sağlıklı bir şekilde gelişimlerini destekleyecektir.

Cinsel İstismar. Cinsel istismar, bir bireyin veya grubun güç ve güven ilişkilerinin kötüye kullanılmasıyla gerçekleşen, isteyerek veya istemeyerek, yasal ya da yasa dışı, cinsiyetle ilgili sözlü, sözsüz veya fiziksel her türlü davranışı kapsamaktadır. Genellikle ‘grooming’ olarak adlandırılan bir süreçle başlar (Brackenridge, 2001). ‘Grooming’ süreci istismarcının, manipülasyon ve kontrol amacıyla hedeflediği kişiyi izole ederek ve hazırlayarak gerçekleştirdiği bir süreçtir. Bu süreç haftalar, aylar ya da yıllar sürebilir ve genellikle oldukça aşamalı ve hesaplı bir biçimde yürütülür. İstismarcı, bu zaman zarfında mağdurun güvenini kazanmak, onu sosyal çevresinden ve potansiyel destek mekanizmalarından ayırmak ve mağdurun kendisine olan bağımlılığını derinleştirmek için çaba sarf eder. Bu sürecin ana amacı, istismarcının faaliyetlerini gizlemek ve muhtemel açığa çıkışları engellemektir (Brackenridge, 1997). Sporda ‘Grooming’ süreci tablo 1’de açıklanmıştır (Brackenridge ve Fasting, 2002).

Tablo 1

Sporda 'Grooming' Süreci

Potansiyel bir kurbanı hedef almak	• Hangi sporcunun savunmasız olduğunu gözlemler. • Gizlilik ve güvenilirlik konusunda sporcuyu test etmek için fırsatlar bulur. • Hassas olduğu konuları anlamak için onun kişisel bilgilerini dikkatlice inceler ve değerlendirir. • Arkadaşlık kurar. • Ona karşı iyi olur.
Güven ve dostluk inşa etmek	• Ona özel hissettirir. • Hediyeler ve ödülleri verir. • Birlikte vakit geçirir. • Dinler. • Tutarlı olur. • İlişkinin doğasını ve beklentileri netleştirmek amacıyla her buluşma veya toplantı öncesinde belli kurallar ve koşulları açıkça belirler. • Pazarlık yapmaya başlar. Psikolojik olarak bir borçluluk hissiyle harekete geçmeye zorlar. Bu durumda, “Ben senin için bunu yaptım, şimdi sen de bunu yapmak zorundasın” mantığı kullanır.
İzolasyon ve kontrol geliştirme; sadakat oluşturma	• Çocuğun önemli diğer kişilere erişimini engeller ve/veya önceki arkadaşlık ve destek kaynaklarını reddetmesi için baskı yapar. • Çocuğun ebeveynleri, bakıcıları ve spora ilgi duymayan arkadaşları gibi güvenebileceği kişilere olan erişimini kısıtlar ya da bu kişilere olan güvenini azaltır. • Davranışlarında tutarsızlık göstererek çocuğun duygusal dengesini bozar. Bir an çocuğu umutlandırıp neşelendirirken, bir sonraki anda ani ve beklenmedik bir şekilde cezalandırarak çocuğun güven ve ilgiye olan ihtiyacını manipüle eder. • Çocuğun bağlılığını ve itaatkarlığını küçük testlerle dener.
Cinsel istismarın başlatılması ve gizliliğin sağlanması	• Cinsel istismarı başlatır ve gizliliği sağlar. • Mağdurun cinsel sınırlarını yavaş yavaş ve belirsiz bir şekilde aşar. • Sporcu istenmeyen bir davranışa karşı çıktığında, istismarcı daha önce benzer bir durumda tepki göstermemiş olmasını gerekçe göstererek mağduru suçlu hissettirir. “Geçen sefer aldırmanıştın” cümlesiyle, istismarcı mağdurun geçmişteki sessizliğini veya tepkisizliğini şimdiki durumda da aynı davranışı kabul etmesi gerektiğinin bir kanıtı olarak sunar. • “Bana borçlusun” ifadesi kullanarak istismarcı mağdura psikolojik bir baskı uygular.

(Devam ediyor)

Tablo 1 (Devam)

Sporda 'Grooming' Süreci

Mağduru, daha önce yapılan iyilikler veya verilen destekler karşılığında kendisine bir şeyler borçlu olduğuna inandırır.
• Mağduru suçlu hissettirir: “Bak şimdi ne yaptın” • Koruma teklif eder: “Söylemeyeceğim/bu bizim küçük sırrımız” • Mağduru itibarsızlaştırır böylece kalmaktan başka çaresi kalmaz: “Diğerleri anlamayacak” veya “kimse sana inanmayacak” • Mağduru tehdit eder: “Eğer birine söylersen sana zarar veririm/yaptıklarını başkalarına anlatırım/önemsediğin birine zarar veririm/seni takımdan atarım”

Brackenridge ve Fasting, 2002, 35.

Tablo 1, sporda cinsel istismarın nasıl gerçekleşebileceğine dair bir süreci adım adım açıklamaktadır. Spor gibi rekabetçi ve performansa dayalı ortamlarda otorite sahibi kişiler tarafından genç sporcuların manipüle edilme ve istismar edilme riski bulunmaktadır. Bu süreç istismarcıların güven kazanma, izolasyon, manipülasyon ve tehdit gibi taktiklerle nasıl kontrol ve güç elde ettiklerini göstermektedir.

Sporda cinsel istismar riskini; yeterli korumanın olmaması (çocuk koruma politika ve prosedürlerinin, eğitim ve öğretimin eksikliği gibi), istismarcının güçlü bir motivasyona sahip olması ve sporcunun özellikle genç yaşta ve gelişim sürecinde olması sebebiyle daha savunmasız olması gibi unsurlar artırmaktadır (Brackenridge, 2001). Ayrıca spor faaliyetlerinin evin dışında gerçekleşmesi, çocukların istismara karşı daha açık hale gelmesine yol açabilmektedir. İstismar, genellikle çocuklar ebeveynlerinin gözetiminden uzakta olduklarında ve beden eğitimi öğretmenleri ya da antrenörler geçici olarak ebeveyn rolünü üstlendiklerinde ortaya çıkmaktadır (Alexander vd., 2011; Farstad, 2007). Her seviyede ve spor dalında cinsel taciz ve istismar vakaları mevcuttur ancak elit sporlarda bu durum daha yaygındır. İstismarcıların büyük çoğunluğu, sporcuların çevresindeki kişiler veya güç ve otorite sahibi diğer sporcular olarak tespit edilmiştir. İstismarcılar arasında erkeklerin kadınlara kıyasla daha sık rapor edildiği görülmekte ancak mağdurlar hem kadın hem de erkek sporcuları kapsayabilmektedir (Brackenridge, 2001).

Cinsel istismarla ilgili endişelerin belirlenmesi hassas ve karmaşık bir süreçtir. İstismarın belirlenmesi fiziksel belirtiler, davranışsal işaretler, çocuğun kendi ifadeleri ve

üçüncü şahısların iddiaları olarak dört temel yöntem aracılığıyla gerçekleştirilebilir (Ventress, 2017):

- Cinsel istismarın fiziksel belirtileri genellikle net olmayabilir ve genital bölgede görülen morluklar ya da yaralanmalar gibi durumlar ve cinsel organlardan gelen kanama gibi belirtiler cinsel istismarın yanı sıra diğer sağlık sorunlarının da göstergesi olabilir.
- Davranışsal belirtiler konusunda ise cinsel istismarın net bir şekilde tanımlanabilecek spesifik davranışsal göstergeleri yoktur. İstismara uğrayan çocuklar, anksiyete, öfke, düşük ruh hali gibi genel tepkiler gösterebilirler veya altını ıslatma, kirletme gibi davranışlar sergileyebilirler.
- Çocuklardan gelen açıklamalar, cinsel istismarın belirlenmesinde önemli bir rol oynar. Küçük çocuklar, yaşadıkları olayları anlamlandırma ve ifade etme konusunda zorluk çekebilirler. Çocuklar tarafından yapılan ifşaatlar, genellikle dolaylı ipuçları içerebilir ve bu ifadeler çocuğun yaşadıklarını anlamak için önemli bilgiler sunabilir.
- Üçüncü şahıslardan gelen iddialar da cinsel istismarın belirlenmesinde önemli olabilir. Aile üyeleri, öğretmenler, akranlar veya komşular gibi bireyler, çocuğun durumunu fark edebilir ve bu konuda yetkililere bilgi verebilir. Bu tür iddialar dikkate alınmalı ve uygun bir şekilde araştırılmalıdır.

Çocuklara yönelik cinsel istismar ortaya çıktığında, genellikle istismarcı olmayan diğer yetişkinlerin de istismarın farkında oldukları ancak harekete geçmedikleri görülmektedir. Geçtiğimiz yirmi yıl boyunca çocukların cinsel istismarının kuruluşlar içinde gizlenmesi, çocuk koruma çalışmaları açısından temel bir zorluk olarak ortaya çıkmıştır (Hartill, 2013).

İhmal. Bir ebeveynin, velinin veya diğer bakıcıların çocuğun temel ihtiyaçlarını karşılayamamasıdır (Williams, 2019). Fortier ve diğerleri (2019) tarafından spor bağlamında ihmal, üç ana kategori altında incelenmiştir: fiziksel, duygusal ve eğitim ihmalidir. Aşağıdaki bölümler, bu kategorilerin her birini ayrıntılı bir şekilde ele almaktadır.

Fiziksel ihmal, aşağıdaki davranışları içermektedir:

- Çocukların spor yaparken yeterli gözetim olmaksızın fiziksel zarar görebilecek şekilde bırakılması.

- Tıbbi tavsiyelere rağmen sakatlanmış bir çocuğun antrenmanlara veya yarışmalara devam etmesine izin verilmesi.
- Çocuğun ideal sporcu ağırlığına ulaşmak için sağlıksız yeme alışkanlıkları geliştirmesi ve bu duruma müdahale edilmemesi.
- Spor ekipmanlarının güvenliğinin göz ardı edilmesi.
- Profesyonel bir sağlık teşhisi konulan çocuk sporcuya gerekli tıbbi bakımın sağlanmaması (bu durum yalnızca ebeveynler için geçerlidir).

Duygusal ihmal, aşağıdaki davranışları kapsamaktadır:

- Antisosyal veya suç teşkil eden davranışlara hoşgörü gösterilmesi.
- Çocuk sporcunun, başka bir sporcuya yönelik şiddet içeren davranışlarına müdahale edilmemesi.
- Bir çocuğun, diğer sporcuların şiddet eylemlerine maruz bırakılmasına göz yumulması.
- Spor etkinlikleri sırasında alkol veya uyuşturucu kullanımına izin verilmesi.
- Doping ürünlerinin kullanımına veya doping yöntemlerinin benimsenmesine müdahale edilmemesi.
- Çocuk sporcunun fiziksel, cinsel veya psikolojik istismara maruz kalmasına ve korunmamasına izin verilmesi.
- Çocuğun psikolojik destek ihtiyacı olduğu halde bu desteğin sağlanmaması.
- Antrenman, yarışma veya seyahat sırasında çocuğun yalnız bırakılması.

Eğitim ihmali aşağıdaki davranışları kapsamaktadır:

- Çocuğun spora devam edebilmesi için okulu bırakması veya eğitime ara vermesinin talep edilmesi.

İhmal, çocukların fiziksel, duygusal ve eğitim ihtiyaçlarının göz ardı edilmesi şeklinde kendini göstermektedir ve bu durum, spor bağlamında özellikle ciddi sonuçlar doğurabilmektedir. İhmalin sonuçları yinelenen yaralanmalar, yetersiz beslenme, yeme bozuklukları, sıvı eksikliği, mental sağlık problemleri, psikolojik rahatsızlıklar, kendine zarar verme davranışları, kronik hastalıklar ve ikincil sakatlık ya da ölümü içermektedir (Mountjoy vd., 2016). Bu nedenle ebeveynlerin, antrenörlerin ve diğer yetişkinlerin, çocukların her türlü ihtiyacını karşılamak ve onları her türlü zarardan korumak için sorumlu ve duyarlı davranmaları gerekmektedir. Çocukların sağlıklı bir gelişim süreci

geçirebilmeleri için bu tür ihmellere karşı proaktif önlemler alınmalı ve çocukların her alanda korunması sağlanmalıdır.

İstismarın Sporcu Üzerindeki Etkisi

Spor, bireylerin fiziksel ve ruhsal sağlığını destekleyen önemli bir aktivitedir. Ancak sporcuların kötü muameleye maruz kalması, sporun bu pozitif etkilerini olumsuz yönde etkilemektedir. Kötü muamele sadece fiziksel yaralanmaları değil aynı zamanda sporcuların genel sağlık ve esenliklerini de ciddi şekilde bozmaktadır. Bu durum, spor ortamlarında yaşanan istismar vakalarının etkilenen bireyler üzerinde derin ve geniş çaplı etkiler bıraktığını göstermektedir.

Tablo 2’de sporculara kötü muamelenin çeşitli türlerine, bu türlerin kaynaklarına (fail) ve sporcular üzerindeki biyolojik, psikolojik ve sosyal etkilerine yer verilmiştir (Gattis ve Moore, 2022).

Tablo 2

Kötü Muamele Türü

Kötü Muamele Türü	İlişkisel	Fail	Sporcu Üzerinde Etki
Kötü Muamele Türü	İlişkisel	Fail	Biyolojik
	İlişkisel Olmayan		Psikolojik
Kötü Muamele Türü	İlişkisel	Fail	Sosyal
	İlişkisel Olmayan		Sosyal
Kötü Muamele Türü	İlişkisel	Fail	Sosyal
	İlişkisel Olmayan		Sosyal

Spora Özel Faktörler: Rekabet düzeyi, oynanan sporun türü, sporu oynadığı yıllar, takım içindeki rolü vb.

Gattis ve Moore, 2022, 6.

İlişkisel kötü muamele, bireyler arası etkileşimlerle ilgili doğrudan formları (fiziksel, duygusal, cinsel istismar ve ihmal) kapsarken; ilişkisel olmayan kötü muamele, sistemik ve organizasyonel sorunlara işaret eder. Kötü muamelenin sporcular üzerindeki etkileri, tansiyon, kalp sorunları ve depresyon gibi sağlık sorunlarından, kimlik sorunları ve önyargılara kadar geniş bir yelpazede yer alır (Gattis ve Moore, 2022). Tablo 2 spor ortamında kötü muamelenin çok boyutlu doğasını ve sporcuların refahı üzerindeki potansiyel etkilerini vurgulayarak bu tür davranışların önlenmesi ve müdahale edilmesi için kapsamlı bir yaklaşımın önemini ortaya koymaktadır.

İstismarın Psikolojik Etkisi. Rekabetçi spor dünyası, katılımcılarını yüksek düzeyde psikolojik dayanıklılık ve zihinsel güç sergilemeye zorlamaktadır. Bu zorlu ortam, özellikle genç sporcular için duygusal istismar riskini de beraberinde getirmektedir (UNİCEF, 2010). İstismar, sporcuların performansını olumsuz yönde etkilemekte, hile yapma eğilimini artırmakta ve sporcuların eğitimlerini terk etmelerine neden olmaktadır. Ayrıca depresyon, anksiyete, travma sonrası stres bozukluğu (TSSB), yeme bozuklukları, madde kullanımı, kendine zarar verme davranışları ve intihar düşünceleri gibi çeşitli psikosomatik rahatsızlıklara da yol açmaktadır (Vertommen vd., 2018).

İstismarın Sosyal Etkisi. Sporun hiyerarşik yapısı, fiziksel temas, erkeklerin ağırlıklı olduğu cinsiyet dengesi, otoriter liderlik biçimleri ve ödül sistemlerinin varlığı, sporcuların prososyal ve antisosyal davranışlarını önemli ölçüde etkilemektedir (Vertommen vd., 2018). Özellikle genç sporcular üzerindeki istismar, psikolojik ve nöral gelişimi olumsuz etkileyerek, bağlanma ve sosyal becerilerin gelişimini engellemektedir (Davis, Brown, Arnold ve Gustafsson, 2021).

İstismarın Biyolojik Etkisi. İstismarın biyolojik etkileri bireyleri yaşamları boyunca etkilemektedir (Felitti vd., 2019). Tekrarlanan stres ve travma, istismar da dahil olmak üzere beyin gelişimini ve düzenleyici yanıtları kontrol eden işlevleri etkilemektedir. Birey stresle karşılaştığında, beyin uyum sürecinin bir parçası olarak nöromodülatörler salgılar ancak çocukluk dönemi istismarı gibi kronik stresle başa çıkarken bu süreç beyindeki nöral işlemlerin yavaş yavaş bozulmasına ve dejenerasyonuna yol açar ve bu durum hipokampusu etkiler (McEwen, 1998).

Sporda Çocuk Koruma

Çocuk koruma, istismar veya ihmal sonucu zarar gören veya bu tür zararlara maruz kalma riski taşıyan çocukları korumak amacıyla yürütülen faaliyetleri tanımlamaktadır. İstismar ve ihmali önlemek ve bunlara müdahale etmek için tasarlanmış tedbirleri ve yapıları içermektedir (Lindon ve Webb, 2016). Spor alanındaki koruma çalışmaları, sporcuların sağlığı ve refahını tehlikeye atabilecek faktörlere odaklanmakta ve özellikle zorbalık, duygusal, fiziksel ve cinsel istismar, ihmal gibi ilişkisel sorunları ele almaktadır (Nery vd., 2023). Spor, insan ve çocuk haklarının korunmasının önemli olduğu bir alan olarak görülmekte ancak yapılan araştırmalar ve ortaya çıkan yüksek profilli vakalar bu hakların her zaman korunmadığını göstermektedir (Tuakli-Wosomu vd., 2023). Almanya, Flandre ve Hollanda’da farklı spor dallarından seçkin 1665 sporcunun katıldığı bir çalışmada, katılımcıların %17,9’ unun ciddi psikolojik şiddete, %10,2’ sinin ise cinsel şiddetin ciddi biçimlerine maruz kaldığı belirlenmiştir (Ohlert vd., 2020). Spora katılımın sosyal gelişim açısından pek çok olumlu yönü olmasına rağmen istismar ve kişilerarası şiddet gibi olumsuz durumlar, katılımcıların güvenliği için ciddi riskler oluşturmaktadır (Moustakas vd., 2023). Çocuklar, istismar sonucunda bilişsel gelişim gecikmeleri ve duygusal sorunlar gibi çeşitli zorluklarla karşı karşıya kalabilmektedir. Ayrıca çocukluk çağındaki travmalar, sinir ve bağışıklık sistemlerinin gelişimini de olumsuz yönde etkileyerek, istismara maruz kalmış çocukların yetişkinlik dönemlerinde sağlık sorunlarına daha yatkın olmalarına yol açmaktadır (Williams, 2019). Son yirmi yıldır dünya genelinde politika yapıcılar ve hükümetler spora katılımın birçok faydası olmasına rağmen aynı zamanda spor ortamlarında istismar gibi zararlı durumların da ortaya çıkabileceğini kabul etmişlerdir (Nery vd., 2023). Sporcular, şiddetin her türüsünden özellikle de kazara olmayan türlerden uzak tutulduğu bir atmosferde serbestçe ve özgür bir şekilde faaliyet göstermeleri anlamına gelen “güvenli spor” hakkına sahiptir (Mountjoy vd., 2016). Olimpik hareketin bir parçası olarak Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), sporcuların taciz ve istismardan arındırılmış bir ortamda spor yapmalarını sağlama kararı almış ve bu doğrultuda onların sağlık ve refahını destekleyici çeşitli girişimler ve araçlar geliştirmiştir. Sporcuların korunması, Olimpik Şart’ın içerdiği Olimpizmin temel kapsayıcı ilkelerinde de vurgulanmaktadır (IOC, 2020). Olimpizmin amacı, barışçıl bir yardımlaşmayı teşvik ederek, spor aracılığıyla insan onurunun korunmasına ve insanlığın uyum içinde gelişimine katkıda bulunmaktır; spor yapmak her

bireyin hakkıdır ve herkes ayrımcılık gözetmeksizin, dostluk, dayanışma ve adil oyunun hakim olduğu bir ortamda bu hakkı kullanabilmelidir. “Güvenli spora teşvik ve sporcuların her türlü taciz ve istismardan korunması” 2019 yılında, IOC’nin Olimpik Şart’ına eklenerek bir görev haline gelmiştir (IOC, 2019). Ayrıca Ekim 2018’de Buenos Aires, Arjantin’de düzenlenen 133. IOC Oturumu’nda, IOC Yürütme Kurulu, sporcuların güvenli spor yapma haklarını belirleyen Sporcu Hakları ve Sorumlulukları Beyannamesi’ni onaylamıştır (IOC, 2018). Bu Beyanname, sporcuların adil ve eşit cinsiyet temsiline, güvenli bir rekabet ve eğitim ortamına ve ruhsal ve fiziksel sağlığına korunmasına, özellikle de taciz ve istismardan korunmaya olan haklarını içermektedir (Mountjoy, Burrows ve Greinig, 2020).

Böylece spor organizasyonlarının çocukların sağlık ve esenliklerini koruma yönünde etik, moral ve hukuki sorumlulukları vardır. Çocukların spordaki korunmasına yönelik yakın zamanda yapılan resmi ve uluslararası gelişmeler, bu konuyu çocuk sporcularla ilgilenen kurumlar için daha da önemli kılmaktadır. Uluslararası Sporda Çocukları Koruma Çalışma Grubu birçok organizasyonla iş birliği yaparak Sporda Çocuk Koruma Uluslararası Standartlarını geliştirmiştir. Bu standartlar, çocukların zarar görmesini önlemek amacıyla spor sektöründeki tüm kuruluşların uygulaması gereken önlemleri belirlemektedir. Bu önlemler, farklı ülkelerden ve ilgili taraflardan gelen çeşitli perspektiflerle desteklenen araştırmalar sonucunda şekillenmiştir. Sekiz temel koruma önlemi şunlardır (Mountjoy vd.,2015):

1. Politika geliştirme,
2. Koruma endişelerine müdahale prosedürleri,
3. Danışmanlık ve destek,
4. Çocuklara yönelik risklerin azaltılması,
5. Davranış kuralları,
6. İşe alım, eğitim ve iletişim,
7. İş ortaklarıyla iş birliği,
8. İzleme ve değerlendirme.

Koruma önlemleri, aşağıdaki amaçları gözetmektedir (Rhind ve Owusu-Sekyere, 2020):

- Çocukların her düzeyde ve her yerde güvenli bir spor alanına erişimini sağlamak.
- Spor hizmeti sunanlar ve finansörlerin bilgiye dayalı kararlar vermesine olanak tanıyan standartlar oluşturmak.

- İyi pratiği desteklemek ve çocuklara zarar verebilecek uygulamalara karşı durmak.
- Sporla ilgilenen tüm taraflara çocuk koruma konusunda netlik kazandırmak.

Koruma önlemleri, şu temel ilkeler üzerine kuruludur (Rhind ve Owusu-Sekyere, 2020):

- Her çocuğun, istismardan, şiddetten, ihmalden ve sömürüden arınmış, güvenli ve kapsayıcı bir ortamda spor yapma, spordan keyif alma ve spor aracılığıyla gelişme hakkı vardır.
- Çocukların, seslerinin duyulmasını ve dikkate alınmasını talep etme hakkı bulunmaktadır. Spora katılımları hakkında endişeleri olduğunda başvuracakları kişileri bilmeleri önemlidir.
- Bireyler ve kuruluşlar gençlerin refahını ve korunmasını destekleme sorumluluğuna sahiptir.
- Çocuklara ve gençlere spor faaliyetleri sunan kurumlar, onlara karşı özel yükümlölüğü vardır.
- Belirli risk faktörleri bazı çocukları istismara karşı daha kırılgan hale getirebilir ve bu durumla başa çıkmak için önlemler alınmalıdır.
- Çocukların, koruma politikaları ve uygulamalarının şekillendirilmesinde aktif bir rol alma hakkı vardır.
- Kuruluşların her zaman çocuğun yüksek menfaatleri doğrultusunda hareket etmeleri gerekmektedir.
- Her birey, cinsiyet, ırk, yaş, etnik köken, yetenek, cinsel yönelim, inanç, din veya politik bağlılık gibi temeller üzerinden ayrımcılığa uğramaksızın saygı ve onur içinde muamele görme hakkına sahiptir.
- Koruma önlemlerinin oluşturulması, geliştirilmesi ve uygulanması süreçleri kapsayıcı olmalıdır.

Bir dizi belirlenen çocuk koruma ilkeleri gözetilerek, İngiltere, Avrupa Birliği ülkeleri, Kanada, İrlanda, Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya ve bazı Afrika ülkeleri dahil olmak üzere çeşitli ülkelerdeki spor federasyonları, kulüpleri ve diğer ilgili kuruluşlar, sporda çocuk koruma sistemlerinin oluşturulması ve bu sistemlere dayalı programların hayata geçirilmesi için kapsayıcı düzenlemeler gerçekleştirmiştir. Bu düzenlemeler, spor organizasyonlarında görev yapan yöneticiler, antrenörler, beden eğitimi öğretmenleri ve diğer personel için uygulanmaktadır (Aydın ve Gül, 2019).

ABD, çocukların spor alanında korunması konusunda en ileri ve kapsamlı sistemlerden birini benimsemiş ülkeler arasında yer almaktadır. ABD'nin Kongre tarafından atanmış tek ulusal güvenli spor organizasyonu olan Güvenli Spor Merkezi, ülkedeki resmi güvenli spor otoritesi olarak görev yapmaktadır. 2017'de yürürlüğe giren Genç Mağdurların Cinsel İstismardan Korunması ve Güvenli Spor Yetkilendirme Yasası ile birlikte bu merkez katılımcıların duygusal, fiziksel ve cinsel tacizlerini engellemek amacıyla politika ve prosedürler geliştirmekle yükümlü kılınmıştır. Bu politikalar, bireylerin çocuk istismarını kolayca bildirebilmeleri için bir sistem de sunmaktadır. Merkez, Uluslararası Sporda Çocukların Korunması Çalışma Grubu'nun belirlediği sekiz koruyucu önlemi; müdahale ve çözüm, eğitim ve sosyal yardım, denetim ve uyum olmak üzere üç ana departman üzerinden yürütmektedir. Bu merkez, koruma stratejilerini tek bir çatı altında sunarak ve önleyici tedbirler, soruşturma müdahaleleri ve politika ihlallerinin yanı sıra kurumsal denetimleri kapsayarak eşsiz bir yapıya sahiptir (Johnson vd., 2020).

İngiltere'de, 2001'de Çocuklara Karşı Kötü Muameleyi Önleme Kurumuna (NSPCC) bağlı olarak kurulan Çocuk Spor Koruma Birimi (CPSU), çocuk koruma programını yönetmektedir. 1884'te kurulan NSPCC, İngiltere genelinde çocukların korunmasından sorumlu bir kurumdur. Spor federasyonları, kulüpleri ve çocuklara spor eğitimi veren tüm kurumlar CPSU' un çatısı altında faaliyet göstermektedir. İngiltere'deki bağımsız spor kuruluşlarının tamamı için çocuk koruma programlarının yasal bir gereklilik olduğu belirlenmiştir. Bu program kapsamında, spor kuruluşlarının yönetim yapıları içinde çocuk koruma birimleri oluşturulmuş ve bu birimler, kulüp, federasyon ve merkezi yönetimle koordinasyon içinde çalışmaktadır. Kulüpler ve federasyonlar, çocuk koruma sistemlerinin işleyişi için özel yönetmelikler ve eğitim programları geliştirmiştir. Bu bağlamda spor yöneticileri, antrenörler, aileler ve çocuklara yönelik özel eğitimler düzenlenmiş ve 18 yaş altındaki sporcularla çalışacak her antrenöre belirli bir sertifika alma zorunluluğu getirilmiştir. Ayrıca bazı federasyonlar, altyapıda çalışmak üzere başvuranların geçmişlerini çocuk istismarı açısından incelemekte ve sabıkası olmasa bile çeşitli denetimlerden geçirmekte, hatta önceden çocuklarla çalışmış tanınmış kişilerden referans talep etmektedir (Parasız, Şahin ve Çelik, 2015). Flaman sporunda, çocuk korumaya yönelik olarak geliştirilmiş bir yöntem olan Bayrak Sistemi, politika ve uygulama arasındaki boşluğu doldurma potansiyeline sahiptir. Bu sistem, spor liderleri, antrenörler ve spor topluluğunun diğer üyelerine, yetişkinler ile genç sporcular arasındaki ve akranlar arasındaki uygunsuz davranışları tanımlama ve uygun şekilde müdahale etme konusunda destek olmak için tasarlanmıştır. Bayrak Sistemi, uygunsuz

davranışları temsil eden semboller içeren kartlar ve bu durumları açıklayan kısa metinlerden oluşan pratik bir araç seti sunmaktadır. Bu sistem, spor bağlamında 30 farklı senaryoyu kapsayarak fiziksel ve cinsel davranışları ele alır ve her bir senaryo belirlenen kriterlere göre değerlendirilip uygun bir yanıt önerisi sunar. Eğitim ve rehberlik aracılığıyla, sporcular ve yetişkinler arasındaki uygunsuz davranışlara etkin müdahale edilmesini hedefler. Flanders bölgesindeki spor organizasyonları tarafından benimsenen bu sistem, çocuk cinsel istismarının önlenmesine yönelik bir araç olarak kullanılmaktadır. Sistemin tüm uluslararası tavsiyeleri ve yükümlülükleri karşılaması beklenmese de cinsel istismar vakalarının rapor edilmesini kolaylaştırarak farkındalık yaratma potansiyeline sahip olduğu kabul edilmektedir (Vertommen vd., 2016).

Uluslararası spor federasyonları da (Tennis Federasyonu, Kayak Federasyonu, Futbol Federasyonları Birliği (FIFA), Basketbol Federasyonu (FIBA) gibi) çocuk koruma politikaları geliştirerek spor alanında çocukların korunmasına yönelik önemli adımlar atmaktadır. Uluslararası spor federasyonlarının çocuk koruma politikaları aşağıdaki gibi özetlenebilir (Şahin ve Parasız, 2020):

- Spor ortamlarında çocukların güvenliğinin sağlanması,
- Çocuklarla etkileşimde bulunacak personelin işe alım süreçleri,
- Çocuk koçluğu için eğitim programları,
- Çocuklarla çalışan antrenörler için iyi ve kötü uygulamalara dair rehberler,
- Fiziksel temas ile ilgili rehberler,
- İletişim ve sosyal medya politikaları,
- Seyahat politikaları,
- Alkol ve tütün kullanımı politikaları,
- Çocuk ihmal ve istismarıyla ilgili endişelerin dile getirilmesi için prosedürler,
- Çocuk ihmal ve istismarı durumlarının bildirilmesi için prosedürler.

Bu politikalar, personel işe alım süreçlerinden eğitim programlarına, iyi uygulama rehberlerinden iletişim politikalarına kadar geniş bir yelpazeyi kapsamakta, böylece çocukların spor faaliyetleri sırasında korunmalarını ve istismar vakalarının önlenmesine imkân sağlayacaktır.

Güvenli spor ortamlarının sağlanması, sporun tüm paydaşlarının sorumluluğu altındadır ve bu ortamların kültürel açıdan saygılı ve duyarlı bir şekilde oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Sporun tüm paydaşlarının benimsemesi gereken bazı öneriler aşağıda yer almaktadır (Mountjoy vd., 2016):

- Sporcuların saygı görme ve kazara olmayan şiddetten korunma hakkı vurgulanmalıdır.
- Sporcuların refahının her zaman öncelikli olduğu belirtilmelidir.
- Uygulama sorumluluğunun antrenörler, yöneticiler ve organizasyon liderleri gibi belirli kişi veya gruplara atanması gereklidir.
- İhlal teşkil eden davranışlar açıkça tanımlanmalı ve olası sonuçlar belirtilmelidir.
- Raporlama mekanizmaları, yönlendirme süreçleri ve tarafsız bir çözümleme mekanizması kurulmalıdır.
- Şikayet ve sevklerde yer alan taraflar için destek ve tavsiye alınabilecek kaynaklar sağlanmalıdır.
- Sporculara, antrenörlere ve diğer ilgili taraflara, kazara olmayan şiddeti önleme ve uygun müdahale yöntemleri konusunda eğitimler verilmelidir.
- Güvenli spor programlaması ve sporcu refahını yönetmek üzere nitelikli ve eğitilmiş personel atanmalıdır.
- Sporcuların kendi korunmaları ile ilgili karar alma süreçlerinde aktif bir rol alması teşvik edilmelidir.
- Güvenli bir spor ortamını teşvik etmek için sporcuların ebeveynleri ve bakıcıları ile güçlü ortaklıklar kurulmalıdır.
- Güvenliği artırmak için kolluk kuvvetleri, medya, tıp profesyonelleri, çocuk koruma ajansları ve danışmanlık hizmetleri gibi farklı disiplinlerden ve kurumlardan uzmanlarla iş birliği yapılmalıdır.
- Sporcular kaza dışı şiddetin önlenmesi ve raporlanmasıyla ilgili haklarını ve sorumluluklarını bilmelidir.
- Sporcular çevrelerindeki ve dışındaki destek sistemlerini belirlemelidir.
- Sporcular akranlarını desteklemeli ve kazara olmayan şiddete tanık olmaları veya deneyimlemeleri durumunda, onları açıkça konuşmaya teşvik etmelidir.

Bu önerilerin uygulanması, güvenli spor ortamının sağlanmasına ve sporcuların refahının korunmasına katkıda bulunacaktır.

Sporcuların korunmasında önemli bir yaklaşımda sporcu merkezli yaklaşımdır. Sporcu merkezli yaklaşım, çocukların gelişimine uygun, değerlere dayalı ve katılımcı odaklı bir spor anlayışını benimsemektir. Bu yaklaşım, sporcuları deneyimin merkezine alarak onları sadece katılımcılar değil, aynı zamanda spor deneyiminin aktif yaratıcıları olarak görmektedir. Bu felsefe, sporun bireyin fiziksel, zihinsel, sosyal ve ruhsal

gelişimine bütüncül bir katkı sunmasını esas alır. Sporcu merkezli sporun temelinde, atletlerin sağlık ve esenliğinin her türlü performans hedefinden daha önemli olduğu, dolayısıyla spor politikaları, programları ve prosedürlerinin bu temel değer etrafında şekillendirilmesi gerektiği yatar (Kihl, Kikulis ve Thibault, 2007). Böyle bir anlayışla spor, bireysel gelişimi destekleyen, yaşam becerileri kazandıran ve etik değerler ile iyi vatandaşlık anlayışını pekiştiren kıymetli bir araç haline gelir (Clarke, Smith ve Thibault, 1994).

Ancak sporcu merkezli yaklaşımların daha etkin uygulanabilmesi için antrenörlerin bu konularda daha fazla bilgilendirilmesi ve desteklenmesi gerekmektedir. Cooper'ın (2010) çalışması, Kanada'daki elit antrenörlerin sporcu merkezli yaklaşımları ve uygulamaları hakkındaki deneyimleri ve görüşleri üzerine odaklanır ve antrenörlerin “sporcu merkezli” ve “sporcu odaklı” kavramları hakkında bazı yanlış anlamalara sahip olduğunu belirlemektedir. Araştırma, antrenörlerin sporcu merkezli antrenörlük ilkeleriyle ilgili iki temel alanda eksiklikler gösterdiğini ortaya koymaktadır. İlk olarak, antrenörler atletik performans ve kişisel gelişim arasındaki ayrılmaz bağı ifade etmekte zorlanmışlardır. Hem performansın hem de kişisel mükemmelliğin aynı anda takip edilebileceği fikri vurgulanmamış ve bütünsel gelişimin teşvik edilmesinin atletik başarıya ulaşmak için gerekli bir bileşen olduğu anlayışı da benimsenmemiştir. İkinci olarak, bu çalışmadaki antrenörler genişletilmiş sorumlulukla ilgili açıklamalarında zayıf kalmışlardır. Antrenörler, spor yoluyla öğrenilen belirli dersleri veya edinilen yaşam becerilerini ve bunların sporcuların sporda gelişimini ve spor dışındaki yaşamlarını nasıl etkileyebileceğini vurgulamamıştır (Cooper, 2010).

Sporcu merkezli yaklaşım sporun sadece fiziksel becerilerin gelişimi değil, aynı zamanda çocukların genel refahını ve bütünsel gelişimini de destekleyen bir alan olarak görülmesini sağlar. Bu çerçevede uygulanan sporcu merkezli yaklaşım, genç sporcuların kötü muamele görmelerini önlemeye yönelik etkili bir yöntem olarak görülmektedir. Genç sporcuların spordaki kötü muameleden korunmasını sağlamak için sporcu merkezli yaklaşım, birbiriyle ilişkili dört temel bileşene dayanır. Bunlar; politika, eğitim, araştırma ve savunuculuktur (Stirling ve Kerr, 2012).

Ulusal Sporda Çocuk Koruma Politikaları

Geçmişte yetim veya yoksul çocuk olarak anılan çocukların kavramsallaştırılmasına paralel olarak, yoksul veya yetim olmayan çocukların da korunmaya ihtiyacı olması nedeniyle korunmaya muhtaç çocuk kavramı ortaya çıkmıştır (Salim, 2011). Ülkemizde bu kavramı ele alan hukuki boyutta kanunlar ve sözleşmeler mevcuttur. Bunlardan en önemlisi; “Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması için Avrupa Konseyi Sözleşmesi” yani Lanzarote Sözleşmesi, 2011 yılında Türkiye’de yürürlüğe girmiştir (Resmi Gazete, 2011) ve Türkiye’de 2005 yılında kabul edilen 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK)’dur. Çocukların korunması, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’nin 19. maddesi ve Anayasa’nın 41. maddesine göre devletin görev ve sorumluluğunda olup, çocukların kişisel güvenliğinin korunması ise Çocuk Koruma Kanunu’nun 3. maddesine dayanmaktadır. Ayrıca ihmal ve istismar mağduru çocukları bu durumlarını anladığımız anda farkındalık göstermemiz gerekmektedir. Bunun en doğru yolu 155-156 ve 183 gibi çağrı merkezlerine ulaşarak gerekli ihbarları bildirmek olacaktır (Aydın ve Gül 2019). Ülkemiz hem hukuki hem adli olarak çocuk istismarı konusunu önemsemektedir. Ülkemizde çocuk koruma ve sporda çocuk koruma ile ilgili bazı kurumlar çeşitli bilgilendirmeler yapmaktadır. Bakanlıklar ve federasyonların daha çok ilgilendiği bu konuları ele alacak olursak. İlk olarak;

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığından 2022 yılında bir yönetmelik yayınlandığı görülmektedir. Bu Yönetmelik “Çocuk Koruma Hizmetleri Planlama ve Çocuk Bakım Kuruluşlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” (Gazete, 2022). Resmî Gazete’de 2022 yılında yayınlanan bu yönetmelik incelendiğinde 5 bölümden oluştuğu görülmüştür. Bu bölümler;

- Başlangıç Hükümleri
- Çocuk Bakım Kuruluşlarının Planlanması, Açılışı, Yapısı, İşleyişi, Kapanışı ve Personele İlişkin Hükümler
- Çocuklara İlişkin İş ve İşlemler
- Mali Hükümler
- Çeşitli ve Son Hükümlerdir.

Bu yönetmelik incelendiğinde bakanlıklarında bu konuya yakından takip edip gerekli önlemleri almaya çalıştıkları yorumu getirilebilir.

Gençlik Spor Bakanlığı 2018 yılında sporda çocuk korumaya yönelik bilgilendirici seminerler vermiştir (GSB, 2018). Bakanlığa bağlı federasyonları ele aldığımızda lokomotif olarak görülen; Türkiye Futbol Federasyonu 2023 yılında “Türkiye Futbol Federasyonu Futbolda Sporcu Esenliği ve Çocuk Koruma Talimatı” yayınlamıştır (TFF, 2023). Bu talimatnamede kulüp yöneticisi, antrenör, sporcu, aile gibi istismar unsurlarının hepsiyle ilgili bilgilendirici talimatlar yer almaktadır. Ayrıca federasyon tarafından ihbar, şikâyet, başvuru formu hazırlanmış ve bunun iletilmesi gereken kurumlar belirtilmiştir. Ayrıca yine aynı federasyonun TFF Esenlik ve Çocuk Koruma Birimi gibi bir biriminin bulunması çocuk koruma konusuna verilen önemi göstermektedir. Aydın ve Gül (2019) çalışmalarında Futbol federasyonuna bağlı ülkemizin de önde gelen spor kulüplerinden olan Beşiktaş’ın 2015 yılında ilk olarak Marmara Üniversitesi ile iş birliği yaparak bu konu ile alakalı seminerler yaptıklarını ortaya koymuşlardır. Yine Fenerbahçe’nin 2016 yılında Marmara Üniversitesi ile iş birliği yaparak Sporda Çocuk Koruma ile ilgili seminerler gerçekleştirdiğini bildirmişlerdir.

Farklı federasyonları ele aldığımızda Eskrim Federasyonu, Buz Pateni Federasyonu, Muaythai Federasyonu, Curling federasyonu ve Atletizm federasyonlarında bu konuya ilişkin seminerler, farkındalıkları artıracak bilgilendirmeler yapıldığı görülmektedir. Türkiye’de spor federasyonları sporda çocuk korumada çok küçük adımlar atmaktadır. Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) bu alanda öncü çalışmalar yaparak çocuk koruma talimatları yayınlamış ve ilgili birimler kurmuştur. Ancak diğer federasyonlar arasında bu düzeyde kapsamlı ve sistemli çalışmalar gözlemlenmemektedir. Bu durum, Türkiye’deki spor federasyonlarının çocuk koruma konusunda daha fazla kaynak ayırması ve bu alanda daha etkin politikalar geliştirmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın yaklaşımı, deseni, çalışma grupları, veri toplama araçları, veri toplama süreci, verilerin analizi, geçerlik ve güvenirlik, araştırmacının rolü ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

Araştırma Yaklaşımı

Araştırmada Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı (SÇKEP)’nin hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, program geliştirme ve programın değerlendirilmesi aşamalarında nitel ve nicel araştırma yöntemlerine ve programın kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi için çok yönlü bakışa ihtiyaç duyulması nedeniyle karma yöntem yaklaşımı tercih edilmiştir. Karma yöntem araştırması, nitel ve nicel yaklaşımlardan gelen bakış açılarını veri toplama, analiz ve çıkarım tekniklerini birleştiren ve daha kapsamlı bir bakış açısı sunan üçüncü bir araştırma yöntemidir (Johnson, Onwuegbuzie ve Turner, 2007). Karma yöntem araştırmasının temel ilkesi nitel ve nicel verilerin bir arada kullanılmasıdır. Bu yaklaşım araştırma probleminin, herhangi bir yöntemin tek başına kullanılmasından daha kapsamlı ve derinlemesine kavranmasını sağlamaktadır (Creswell ve Plano-Clark, 2015).

Karma yöntem araştırmalarının altında yatan felsefi varsayımlar, araştırmacıların bilgiye nasıl yaklaştıklarını ve bu bilgiyi nasıl yorumladıklarını belirlemektedir (Guba ve Lincoln, 2005). Bu varsayımlar genellikle “dünya görüşü” veya “paradigma” olarak adlandırılmaktadır. Kuhn (2017) tarafından tanımlanan paradigma kavramı bir uzmanlar topluluğunun genellemeleri, inançları ve değerlerini ifade etmektedir. Bu araştırmada paradigma olarak pragmatizm temel alınmıştır. Pragmatizm, bir paradigma olarak karma yöntem araştırmalarıyla yakından ilişkilidir. Bu yaklaşımı benimseyen araştırmacılar, araştırma sorularına en etkili ve kapsamlı yanıtları bulabilmek için çeşitli veri toplama yöntemlerini ve kaynaklarını kullanmaya yönelirler. Pragmatist düşünce, araştırmanın gerçek dünya üzerindeki pratik etkilerine ve sonuçlarına büyük önem verir. Bu yaklaşımda, araştırma sorununu en iyi şekilde ele alacak ve çözecek yöntemlerin seçilmesine öncelik verilir (Creswell, 2013). Pragmatizm, nicel ve nitel araştırma

yöntemlerinin her birinin kendine has güçlü ve zayıf yönlerini kabul eder ve bu iki metod arasındaki üstünlük tartışmalarının gereksiz olduğunu öne sürer (Sieber, 1973). Pragmatist yaklaşım, nicel ve nitel yöntemlerin farklı dünya görüşlerine dayandığı ve bu nedenle birlikte kullanılamayacağı yönündeki inanışa da karşı çıkmaktadır. Pragmatizm, araştırma sorusuna en etkili cevabı verebilmek için bu iki yaklaşımın entegre edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Onwuegbuzie ve Leech, 2005).

Araştırmanın Genel Deseni

Bu çalışmada, karma yöntem desenleri içerisinde çok aşamalı desen kullanılmıştır. Çok aşamalı desen, özel programların geliştirilmesi ve değerlendirilmesi aşamalarında belirli bir zaman periyodunda hem sıralı hem de eş zamanlı olarak nitel ve nicel yaklaşımların birleştirilmesidir (Nastasi vd., 2007). Çok aşamalı desen, tek bir program hedefine yönelik olarak, birbirine bağlı araştırma sorularını kademeli olarak ele almaktadır. Bu yaklaşım, özellikle geniş kapsamlı ve uzun vadeli projeler için genel bir araştırma veya değerlendirme programının geliştirilmesi amacıyla bütüncül bir yöntem bilimi çerçevesi sağlamaktadır. Program değerlendirme bağlamında bu çok aşamalı yapı ihtiyaç analizi, program geliştirme ve programın değerlendirilmesi gibi aşamalara ayrılmaktadır (Creswell ve Plano-Clark, 2015). Bu çalışmada öncelikle nitel veriler toplanmış ve analiz edilmiştir. Nitel verilere dayandırılarak eğitim programı geliştirilmiştir. Eğitim programının etkililiğini değerlendirmek için hem nicel hem de nitel veriler eş zamanlı olarak toplanmış ve analiz edilmiştir. Bu yaklaşımın gerekçesi farklı aşamalar için farklı yöntemler kullanarak, çalışmanın kapsamını genişletmek ve eğitim programını kapsamlı değerlendirmek için birden fazla kaynaktan veri toplama ve birden fazla perspektiften yorumlama oluşturmaktır (Creswell, 2013).

Araştırmada kullanılan çok aşamalı desen sürecine ilişkin aşamalar tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

SÇKEP Araştırma Süreci

ARAŞTIRMA SÜRECİ							
Yöntem	Araştırmanın Alt Amaçları	Araştırmanın Desenleri	Örnekleme Yöntemi	Çalışma Grupları	Veri Toplama Yöntemleri	Veri Toplama Araçları	Veri Analiz Yöntemleri
Karma Yöntem (Çok Aşamalı Araştırma Deseni)	Birinci Aşama: İhtiyaç Analizi						
	1. Öğretmen adaylarının sporda çocuk korumaya yönelik eğitim ihtiyaçları nelerdir?	Durum Çalışması	Amaçlı Örnekleme Yöntemlerinden Kolay Ulaşılabilir Durum Örnekleme	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adayı=20	Yarı Yapılandırılmış Nitel Görüşmeler	Nitел Veri Analizi (İçerik Analizi)	
	İkinci Aşama: Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeğinin Geliştirilmesi						
	2.Sporda çocuk istismarı farkındalık ölçeği geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı mıdır?	Tarama Modeli	Olasılıklı Örnekleme Yöntemlerinden Küme Örnekleme	AFA için 351 kişi DFA için 313 kişi	Açımlayıcı ve Doğrulayıcı Faktör Analizi		

(Devam ediyor)

Tablo 3 (Devam)

SÇKEP Araştırma Süreci

ARAŞTIRMA SÜRECİ						
Üçüncü Aşama: Programın Uygulanması ve Etkililiğinin Değerlendirilmesi						
Karma Yöntem (Çok Aşamalı Araştırma Deseni)	3. Öğretmen adaylarına uygulanan SÇKEP'in etkililiğinin değerlendirilmesi için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:					
	a) Deney ve kontrol grubu öğretmen adaylarının Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeğinden aldıkları öntest puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?	Statik Grup Öntest Sontest Deseni	Amaçlı Örnekleme Yöntemlerinden Ölçüt Örnekleme (Deney Grubu)	Deney (22) ve Kontrol Grubu (26) =48	Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği	Nicel veri analizi (bağımsız örneklem t testi)
	b) Deney ve kontrol grubu öğretmen adaylarının Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeğinden aldıkları öntest-sontest puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?					Nicel veri analizi (bağımlı örneklem t testi)
	c) Deney ve kontrol grubu öğretmen adaylarının Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeğinden aldıkları sontest puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?					Nicel veri analizi (ANCOVA)
	d) Deney grubu öğretmen adaylarının programın etkililiğine ilişkin görüşleri nelerdir?		Amaçlı Örnekleme Yöntemlerinden Ölçüt Örnekleme	Deney Grubu N=22	Program Değerlendirme Formu	Nicel ve Nitel veri analizi (f, $\bar{x}$, betimsel)

Araştırmanın Nicel Boyutunun Deseni

Bu araştırmada, deneklerin uygulama öncesinde ve sonrasında bağımlı değişkene ait ölçümlerin alındığı, denkleştirilmemiş gruplara dayalı statik grup ön test-son test deseni kullanılmıştır. Bu desende, katılımcılar rastgele atama veya eşleştirme yapılmadan, bir grup deney diğeri kontrol grubu olarak belirlenmektedir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2020).

Deney grubu, Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı'na (SÇKEP) katılırken kontrol grubu herhangi bir programa katılmamıştır. Her iki gruba da ön test uygulanmış ancak müdahale yalnızca deney grubuna yönelik gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın deney grubunu oluşturan beden eğitimi ve spor öğretmen adayları 10 hafta boyunca haftada bir gün SÇKEP' ye katılmışlardır. Program öncesi ve sonrasında her iki gruba da ön test ve son test uygulanmıştır.

Bu desenin uygulanmasının amacı, katılımcıların sporda çocuk istismarı farkındalık düzeylerinin, eğitim programı öncesi ve sonrası olmak üzere nasıl değiştiğini belirlemek ve deney grubundaki değişimin kontrol grubundaki değişime kıyasla ne derece farklı olduğunu test etmektir. Desenin simgesel gösterimi tablo 4 'te sunulmuştur.

Tablo 4

Statik Grup Öntest-Sontest Deseni

Statik Grup Öntest-Sontest Deseni			
Grup	Öntest	İşlem	Sontest
D	O1		O3
(Deney)	Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği	Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programının Uygulanması	Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği
K	O2		O4
(Kontrol)	Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği	-	Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği

Araştırmanın Nitel Boyutunun Deseni

Karma yöntem çalışmalarında sıkça rastlanan bir uygulama olan durum çalışması (Teddlie ve Tashakkori, 2015) bu araştırmanın nitel desenini oluşturmaktadır. Durum çalışması araştırmacıların gerçek dünyada belli bir süre boyunca belirli ve sınırlı sistemler veya durumlar hakkında çeşitli kaynaklardan kapsamlı ve ayrıntılı bilgiler topladığı bir nitel araştırma yaklaşımıdır (Creswell, 2013). Uygulamaya dayalı bir alanın süreçleri, problemleri ve programları durum çalışmaları aracılığıyla incelenebilir ve uygulamanın daha iyi anlaşılmasını sağlayabilir. Durum çalışmalarının eğitimdeki yenilikler, değerlendirme programları ve politika bilgilendirmesi üzerinde çalışırken etkili olduğu kanıtlanmıştır (Merriam, 2013).

SÇKEP' nin Hazırlanması

Bu bölümde SÇKEP'nin teorisine, gerekçesine, genel amacına, kullanılan modele ve uygulanmasına yer verilmiştir.

SÇKEP' nin Teorisi

SÇKEP' in tasarımında, sosyal yapılandırmacı öğrenme teorisinin temel ilkelerine dayanarak öğrencilerin aktif katılımını ve sosyal etkileşimini teşvik eden bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu yaklaşım, bilginin kültürel ve sosyal bağlamlar içinde şekillendiği ve öğrenmenin sosyal bir süreç olduğu düşüncesini ön plana çıkarmaktadır (Fer ve Cırık, 2007). Sosyal yapılandırmacılık yaklaşımına göre gerçeklik, bilgi ve öğrenme olmak üzere üç temel kavram ön plana çıkmaktadır. Gerçeklik, sosyal paylaşım ve etkileşimler temelinde şekillenirken bilgi de benzer şekilde bireylerin sosyal ve kültürel mekanizmalar aracılığıyla inşa ettikleri bir yapıdır. Gerçekliğin kişiden kişiye değişkenlik göstermesi gibi bilgi de farklı bireyler tarafından çeşitli yollarla yorumlanabilmektedir. Bu yaklaşıma göre öğrenme, bireysel ve pasif bir süreçten ziyade, sosyal bir etkileşim sürecidir. Etkili ve kalıcı öğrenme sosyal etkinlikler eşliğinde, başkalarıyla etkileşim içerisinde ve yeni bilgilerin mevcut bilgi ve anlam yapılarıyla (şemalarla) bağlantılı olduğu durumlarda meydana gelmektedir. Bu bağlamda, SÇKEP'nin tasarımında dikkate alınan önemli ilkeler şu şekilde özetlenebilir (Pritchard ve Woollard, 2010):

- SÇKEP, öğrenmenin sosyal ve iş birliğine dayalı etkinlikler aracılığıyla gerçekleşmesine dikkat edilmiştir. Bu süreç, doğrudan öğretim teknikleri yerine grup çalışmaları, rol oynama, örnek olay inceleme, tartışma gibi çeşitli etkileşimli yöntemler içerir. Bu yaklaşım, bilginin bireyler arası sosyal etkileşimlerle inşa edildiği ve gerçekliğin sosyal paylaşım yoluyla şekillendiği sosyal yapılandırmacılık teorisinin temel ilkelerinden biridir.
- SÇKEP’de eğitmen her öğrencinin bireysel özelliklerini ve gelişim potansiyellerini dikkate almaya ve bilgiyi kendi perspektifleri ve deneyimleri doğrultusunda yorumlamalarını ve gerçekliği farklı şekillerde algılamalarını kabul eden bir tutum sergilemeyi önemsemiştir.
- Öğrenme aktivitelerinin, öğrencilerin öğrendikleri şeyleri gerçek hayat bağlamında anlamlandırıp kullanmalarına imkan verecek şekilde düzenlenmesine dikkat edilmiştir. Öğrencilerin bilgiyi pasif olarak almak yerine aktif katılım ve etkileşim yoluyla kendi anlam ve bağlamlarını oluşturarak öğrenmeleri teşvik edilir. Bu yaklaşım, öğrencilerin yeni öğrendikleri bilgileri daha önce sahip oldukları bilgi ve deneyimlerle ilişkilendirerek daha iyi anlamalarını ve entegre etmelerini sağlar.

Özetle bu ilkeler doğrultusunda, SÇKEP’nin tasarımı öğrencilerin aktif ve etkileşimli bir öğrenme sürecine dahil olmalarını, bilgiyi kendi yaşam deneyimleriyle bütünleştirmelerini ve böylece öğrenmeyi daha anlamlı ve kalıcı hale getirmelerini sağlayacak bir yapıya sahiptir.

SÇKEP’nin Gerekçesi ve Genel Amacı

PISA, 2022 raporu ve ülkemizin On İkinci Kalkınma Planı (2024-2028), çocukların korunmasının önemini vurgulamaktadır. Özellikle PISA (2022) raporunda, Türkiye’deki öğrencilerin okul ortamlarında güvenlik konusunda OECD ülkeleri ortalamasının altında olduğu ve zorbalık gibi ciddi güvenlik sorunlarıyla sık sık karşılaştıkları belirtilmiştir. Bu durum, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin hizmet öncesi eğitimlerinde çocuk koruma konusunda daha donanımlı hale getirilmesinin önemini ortaya koymaktadır. Bu eğitim programı okul ve spor ortamlarının daha güvenli hale gelmesine katkı sağlayacaktır. Aynı zamanda bu araştırma On İkinci Kalkınma Planı’nda (2024-2018) belirtilen çocuk ihmal ve istismarının önlenmesi, çocuk koruma hizmetlerinin güçlendirilmesi ve eğitimcilerin kapasitesinin artırılması gibi hedeflere de

doğrudan katkıda bulunacaktır. Bu bağlamda, sporda çocuk koruma eğitim programının geliştirilmesi hem ulusal politikalara katkı sağlayacak hem de eğitim alanındaki güvenlik ve koruma standartlarını yükseltecektir.

Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programının genel amacı; okul ve spor ortamlarında çocukların güvenliği ve esenliğini sağlayacak olan beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarına çocuk istismarını tanıma, önleme ve etkin müdahalede bulunma gibi sporda çocuk koruma konularında bilgi ve farkındalık kazandırmaktır.

SÇKEP’yi Hazırlama Modeli

Eğitim programı, “çocuklarda ve gençlerde istenen davranış değişikliğini meydana getirmek üzere hazırlanan ve devamlı surette geliştirilen bir araç” olarak tanımlanmaktadır (Varış, 1998). Program geliştirme ise “eğitim programının hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme öğeleri arasındaki dinamik ilişkiler bütünü”dür (Demirel, 2020).

Program geliştirme sürecinin planlanması aşamasında, ilk adım hangi modele dayanarak hareket edileceğinin belirlenmesidir. Modelin belirlenmesi program geliştirme sürecini daha anlaşılır ve uygulanabilir kılmakta sistematik bir yol izlenmesini kolaylaştırmaktadır (Akpınar, 2017).

SÇKEP taba modeli esas alınarak hazırlanmıştır. Taba Modeli, eğitim programlarının üst düzey yetkililer yerine doğrudan öğretmenler tarafından tasarlanmasının önemli olduğunu savunmaktadır (Gündoğdu, 2018). Bu araştırmada araştırmacı, programın geliştirilmesinden sorumlu olmanın yanı sıra bu programın uygulamasını da kendisi gerçekleştirecektir. Taba modeli sekiz aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar aşağıda yer almaktadır (Ornstein ve Hunkins, 2018).

1. İhtiyaçların belirlenmesi,
2. Amaçların oluşturulması,
3. İçeriğin seçimi,
4. İçeriğin düzenlenmesi,
5. Öğrenme yaşantılarının seçimi,
6. Öğrenme yaşantılarının düzenlenmesi,
7. Değerlendirilecek unsurların ve kullanılacak araçların belirlenmesi,
8. Programın boyutlarının sıralaması ve ilişkilerinin kontrol edilmesidir.

Bu model doğrultusunda SÇKEP’nin hazırlanması sırası ile açıklanmıştır.

İhtiyaçların Belirlenmesi

Araştırmada, hedeflerin belirlenmesinden önce bu hedeflere zemin hazırlayacak olan ihtiyaçların net bir şekilde ortaya konulması gerekmektedir. İhtiyaç analizi, öğrenci davranışlarındaki kabul edilebilir normlar ile gerçekte gözlemlenen durumlar arasındaki farkı incelemeyi içermektedir. Eğitim programlarının asıl amacı, bu belirlenen farklılıkları gidererek öğrenci davranışlarını kabul edilebilir normlara yaklaştırmaktır. Programların bu ihtiyaçları etkin ve verimli bir şekilde karşılayabilmesi için ihtiyaçların doğru ve kesin olarak tanımlanması gerekmektedir (McNeil, 2014).

Bu araştırmada, ihtiyaç analizi için ilgili literatür incelenmiş ve özellikle araştırmacının da yer aldığı sporda çocuk istismarının çok yönlü incelenmesi konulu çalışmadan faydalanılmıştır (Güler, Güler, Cengiz ve Tuncel, 2023). Ayrıca beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının sporda çocuk korumaya yönelik eğitim ihtiyaçlarını belirlemek için öğretmen adayları ile nitel görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

SÇKEP'nin Kazanımlarının Belirlenmesi

Kazanım olarak da ifade edilen hedef eğitim yoluyla bireylerde geliştirilmesi amaçlanan ve uygun görülen özellikler olarak tanımlanır. Bu özellikler, yetiştirilmesi düşünülen kişilerde arzu edilen niteliklerdir ve eğitimle kazandırılır. Eğitimde belirlenen hedefler, öğretim sürecini yönlendirmek, öğrenme-öğretme faaliyetlerinin planlanmasını sağlamak ve değerlendirmelere rehberlik etmek amacıyla önemlidir (Demirel, 2020).

Gerçekleştirilen ihtiyaç analizi, öğretmen adaylarının sporda çocuk koruma hakkında eksik olduğu alanları ortaya koymuştur. Araştırmanın genel hedefi temel alınarak kazanımlar oluşturulmuştur. Kazanımların belirlenmesi sürecinde her birinin gözlenebilir ve ölçülebilir olması esas alınmıştır. Bilişsel alandaki kazanımların sınıflandırılmasında, Anderson ve Krathwohl tarafından 2001 yılında güncellenen Bloom Taksonomisi kullanılırken (Anderson ve Krathwohl, 2010) duyuşsal alandaki kazanımlar için 1964 yılında Krathwohl, Bloom ve Masia tarafından geliştirilen duyuşsal alan taksonomisi tercih edilmiştir. Belirtke tablosu EK 1'de verilmiştir.

SÇKEP’ nin İçeriğinin Seçimi ve Düzenlenmesi

Eğitim programlarının geliştirilme sürecinde kazanımların oluşturulmasından sonraki temel aşama içeriğın düzenlenmesidir. Bu aşamanın odak noktası, “Ne öğretilecek?” sorusunun yanıtını bulmaktır. İçerik belirlenen eğitim hedeflerine ulaşmada temel bir araç olarak görülür. Burada öğrencilerin edinecekleri bilgi, beceri, ilgi, değer, tutum ve alışkanlıklar gibi çeşitli özelliklerin hangi konular veya dersler vasıtasıyla sunulacağına yönelik kararlar alınır. İçeriğın belirlenmesi süreci, öğrencilere sağlanacak öğrenme yaşantılarının kalitesini ve etkinliğini doğrudan etkileyen kritik bir faktördür (Demirel, 2020). Ornstein ve Hunkins (2018), eğitim programlarında içeriğın düzenlenmesiyle ilgili olarak bazı temel ilkeleri vurgulamıştır. Bu ilkeler arasında, içeriğın programın genel hedeflerine katkıda bulunması, öğrenciler için anlam ve önem taşıması, öğrencilerin mevcut yaşantılarına uyum sağlayabilmesi yer almaktadır. Ayrıca içeriğın geçerli, öğrenilmesi mümkün, uygulanabilir ve faydalı olacak şekilde organize edilmesinin önemine işaret etmişlerdir. Bu öneriler, içeriğın sadece bilgi aktarımı amacı taşımasının ötesinde, öğrencilerin gerçek dünyadaki uygulamalarına ve gelişimlerine katkıda bulunacak şekilde tasarlanması gerektiğini vurgulamaktadır. SÇKEP hazırlanırken belirtilen özellikler dikkate alınmıştır.

SÇKEP’nin içeriği doğrusal programlama yaklaşımı ile düzenlenmiştir. Bu yaklaşımda konular birbirleriyle ardışık ve yakından ilişkilidir, önkoşul öğrenmeleri içerir. Doğrusal programlama yaklaşımı, öğrencilerin konuları sıralı ve mantıksal bir şekilde öğrenmelerini sağlayarak öğrenme sürecini daha etkili hale getirir (Şeker, 2019).

SÇKEP’nin içeriğini; çocuğın tanımı ve korunma ihtiyacı, sporda çocuk koruma, sporda çocuk koruma yasal çerçeve, sporda çocuk istismarı türleri, sporda çocuk istismarı belirtileri, sporda çocuk istismarı risk faktörleri, sporda çocuk istismarına yanıt verme, uluslararası sporda çocuk koruma politikaları ve ulusal sporda çocuk koruma uygulamaları, çocuk koruma için pozitif sınıf iklimi oluşturma, çocuk koruma kapsamında beden eğitimi ve spor öğretmeni etik ilkeleri ve davranış kodları, beden eğitimi ve spor öğretmeni - öğrenci iletişimi ve ilişkisi konuları oluşturmaktadır. Her bir konu için ayrı bir oturum hazırlanmıştır.

SÇKEP' nin Öğrenme Yaşantılarının Hazırlanması

Eğitim programının üçüncü temel bileşeni olan eğitim durumlarının düzenlenmesi ya da öğrenme-öğretme sürecinin düzenlenmesi “nasıl” öğretim sorusuna odaklanır. Bu öge, bireylerin hedeflenen amaçlara ulaşmasını sağlamak üzere tasarlanan öğrenme deneyimlerini içerir. Öğrencilerde istenen davranış değişikliklerinin gerçekleşebilmesi için bu yaşantıların etkin bir şekilde düzenlenmesi gereklidir. Eğitim durumu belirlenen hedeflerin öğrencilere belirli bir süre içinde en etkili şekilde nasıl kazandırılacağıının planlanmasıdır (Oral ve Yazar, 2020). Bu planlama belirli bir akışa göre olmalıdır. Bu akış şu şekildedir (Demirel, 2020):

1. Giriş Etkinlikleri: Bu aşamanın amacı, öğrencileri eğitim sürecinin sonunda ne tür beceri ve bilgiler kazanacakları konusunda bilgilendirmektir. Yani hedeften haberdar etmektir. Böylece öğrenciler, sürecin başında hedeflerinin ne olduğunu bilir ve bu doğrultuda motive olurlar.
2. Gelişme Etkinlikleri: Öğrencilerin hazır bulunuşluk durumları tetiklendikten sonra yeni bilgi ve becerileri edinmeye hazır hale geldikleri aşamadır. Bu aşamada öğrencilere dersin veya konunun yeni içeriği sunulur. Öğrencilerin önceden edindikleri bilgiler ve becerilerle birleştirilerek yeni kazanımları edinmeleri beklenir.
3. Sonuç Etkinlikleri: Bu aşama öğrencilerin önceki aşamada edinmeleri beklenen bilgi ve becerilere ne derece ulaştıklarını değerlendirmeyi amaçlar. Aynı zamanda öğrencilerin bu yeni kazanımları farklı durumlara nasıl uygulayabildiklerini görmek için etkinlikler düzenlenir. Bu etkinlikler arasında tartışmalar, geziler, gözlemler, deneyler ve özet çıkarmalar yer alabilir. Ayrıca bireysel çalışmalar ve araştırma projeleri de bu aşamada önem kazanır. Öğrencilerin öğrendiklerini pratiğe dökme ve uygulama becerilerini geliştirme şansı elde etmeleri bu aşamanın temel amacıdır.

SÇKEP'nin oturumları giriş, gelişme ve sonuç etkinlikleri akışına göre hazırlanmıştır. Eğitim programının öğrenme yaşantıları hazırlanırken aşağıda belirtilen ilkeler dikkate alınmıştır (Merrill, 2012):

1. Öğretim, öğrencilerin gerçek dünya problemleriyle etkileşimde bulunmalarını içerir. Bu yaklaşım, öğrencilerin öğrendiklerini pratik durumlara uygulamalarını sağlar.

2. Öğrenciler, önceki deneyim ve bilgilerini hatırlayarak ve yeni bilgileri bu çerçevede organize ederek öğrenirler.
3. Öğrenciler, öğretmenlerden veya akranlarından problem çözme tekniklerini öğrenir ve bu teknikleri gerçek hayat örnekleriyle ilişkilendirirler.
4. Öğrenciler, yeni bilgilerini gerçek problemleri çözerek uygular ve bu süreçte öğretmenlerden geri bildirim alırlar. Öğrencilere sunulan rehberlik zamanla azalır ve akran iş birliği teşvik edilir.
5. Öğrenciler, öğrendiklerini tartışarak, sunarak ve savunarak bilgilerini bütünleştirirler.

SÇKEP aktif öğrenme stratejilerini içermektedir. Programda öğretmen adaylarının sporda çocuk istismarı farkındalıklarını artırmak için okul ve spor bağlamında hazırlanan örnek olaylar yer almaktadır. Bu örnek olaylar, adayların karşılaştıkları durumları derinlemesine analiz etmelerine ve etkili çözümler geliştirmelerine fırsatlar sunmuştur. Programda ayrıca problem çözme, tartışma, rol oynama, drama, beyin fırtınası ve akvaryum gibi farklı yöntem ve tekniklere yer verilmiştir. Bu teknikler, öğrencilere çeşitli bakış açılarını keşfetme ve ifade etme imkanı sunarken aynı zamanda katılımcıların aktif ve demokratik bir öğrenme sürecine dahil olmalarını sağlamaktadır.

Dersin öğretim materyallerinin seçiminde öğrencilerin çeşitli öğrenme tarzlarına uygun, zengin ve etkileşimli bir öğrenme ortamı yaratma amacıyla çeşitli araçlar kullanılmıştır. Bu araçlar arasında; basılı materyaller (broşürler, karşılaştırma tabloları, örnek olay kartları, bilgilendirme kartları, diyagram, gazete vb.), kostümler, oyunlar için gerekli materyaller (balon, ip, minder vs.), yazı tahtası, PowerPoint sunumları bulunmaktadır. Bu materyallerin entegre edilmesiyle, öğrencilerin görsel, işitsel ve kinestetik gibi farklı öğrenme stillerine hitap edilerek dersin içeriğinin her öğrenci tarafından daha kolay anlaşılması ve özümsemişi hedeflenmiştir. Bu çeşitlilik ile öğrenme sürecini daha etkileşimli ve öğrenci merkezli hale getirerek her bireyin öğrenme potansiyelini en üst düzeye çıkarmak amaçlanmıştır.

SÇKEP' nin Ölçme Değerlendirme Boyutu

Ölçme değerlendirme süreci, amaca göre yapıldığında üç ana kategoriye ayrılarak gerçekleştirilir ve genellikle eğitim programının farklı aşamalarında uygulanır (Demirel, 2020). Ölçme değerlendirme bu programda kapsamlı bir yaklaşımla programa başlarken, program süresince ve program sonrasında olmak üzere üç aşamalı olarak

gerçekleştirilmiştir. Sürecin başlangıcındaki değerlendirme amacına göre baktığımızda tanılayıcı değerlendirme olarak belirtilebilir. Tanılayıcı değerlendirme öğrencilerin SÇKEP'ye başlamadan önceki bilişsel ve duyuşsal özelliklerini belirlemek için kullanılmıştır. Sporda çocuk istismarı farkındalık ölçeği ile öğrencilerin sporda çocuk korumaya ilişkin hazır bulunuşlukları belirlenmiştir. Programın uygulanması sırasında, öğrencilerin öğrenme sürecinin ve ilerlemesinin sürekli olarak takip edilmesi ve değerlendirilmesi biçimlendirici değerlendirme ile gerçekleştirilmiştir. Biçimlendirici değerlendirmede ise ölçme ve değerlendirme etkinlikleri ve yansıtıcı günlükler kullanılarak her oturumdaki kazanımlara öğrencilerin ulaşp ulaşmadıkları belirlenmiştir. Programın tamamlanmasının ardından düzey belirleyici değerlendirme için Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği kullanılmıştır.

Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programının İlişkilerinin değerlendirilmesi, yansıtıcı değerlendirme ile gerçekleştirilmiştir. Bu süreç, programın tasarım aşamasında oluşturulan taslağın, alanında uzman kişiler tarafından derinlemesine değerlendirilmesini içerir. Yansıtıcı değerlendirme sürecinde, kazanımların tutarlılığı, içeriğin ve sunulan öğrenme yaşantılarının kazanımlara ulaşma potansiyeli, öğretim ilkeleri ve yöntemlerinin öğrenci düzeyine ve gereksinimlerine uygunluğu ve değerlendirme araçlarının kazanımları ne ölçüde etkin biçimde ölçtüğü değerlendirilir.

SÇKEP' nin Değerlendirilmesi

Program değerlendirme, eğitim programlarının etkinliği ve verimliliği hakkında bilgi sağlayan ve programın sürekli iyileştirilmesine katkıda bulunan sistematik bir veri toplama sürecidir (Worthen ve Sanders, 1987). Program değerlendirmesi, bir eğitim programının hedeflerine ne ölçüde ulaştığını, nasıl çalıştığını ve bu hedeflere ulaşma sürecindeki etkinliklerin ne kadar başarılı olduğunu belirlemek için hayati bir süreçtir. Bu değerlendirme, programın güçlü yönlerini ve iyileştirilmesi gereken alanları ortaya çıkararak eğitim programlarının sürekli gelişimine ve öğrencilerin ihtiyaçlarını daha iyi karşılamasına olanak tanır (Marsh ve Willis, 2007).

Eğitim programlarının değerlendirilmesine ilişkin farklı yaklaşımlar mevcuttur ve her biri programın etkililiğini ve verimliliğini belirleme konusunda farklı perspektifler ve metodolojiler sunmaktadır. Bu çalışmada Hedefe Dayalı Program Değerlendirme modeli kullanılmıştır. Ralph Tyler tarafından 1933-1941 yılları arasında geliştirilen bu eğitim programı değerlendirme modeli günümüzde hâlâ geniş çaplı bir geçerlilik ve etkinlik

göstermektedir (Demirel, 2020). Tyler’ın değerlendirme modelinde niceliksel verilerin kullanımı önemli bir yere sahiptir. Tyler, öğrenci davranışlarının programın başında ve sonunda ölçülmesini böylece eğitim hedeflerine ulaşma derecesinin belirlenmesini savunmuştur. Bu yaklaşım, öğrencilerin program öncesi ve sonrası performanslarını karşılaştırarak, öğretimin etkisini objektif bir şekilde değerlendirme imkânı sunar. Tyler’ın eğitim programı değerlendirme modelinin bu özelliği onu deneysel araştırma yöntemlerinde kullanılmaya uygun hale getirmektedir. Özellikle öncesi ve sonrası karşılaştırmalar yaparak programın katkısını belirlemek, deneysel araştırmalarda yaygın bir yaklaşımdır. Bu nedenle eğitim araştırmalarında etki değerlendirmelerinde Tyler’ın modelinin kullanımı, bilimsel ve sistematik bir yaklaşım sağlamaktadır (Erden, 1998). SÇKEP’nin değerlendirilmesi, Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği’nden elde edilen veriler ve öğretmen adaylarına yönelik hazırlanan Program Değerlendirme Formundan toplanan görüşler doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

SÇKEP’nin Boyutlarının Uygunluğu ve Tutarlılığı

SÇKEP’nin kazanımlar, içerik, öğrenme deneyimleri ve ölçme değerlendirme boyutlarının uygunluğu ve tutarlılığını incelemek için araştırmacı tarafından bir yansıtıcı değerlendirme formu hazırlanmıştır. Form, belirtilen dört ana boyutu kapsayacak şekilde tasarlanmış ve toplam 24 maddeyi içermektedir. Her bir madde, uzmanlarca üç seçenekli bir yanıt sistemi kullanılarak (“evet”, “hayır”, “kısmen”) değerlendirilmek üzere hazırlanmıştır. Ayrıca uzmanların her bir boyuta ilişkin detaylı görüşlerini yazabilmeleri için formda özel alanlar ayrılmıştır. Uzman değerlendirmesi (iki program geliştirme uzmanı ve bir ölçme değerlendirme uzmanı) tamamlandıktan sonra, form son halini almıştır. Yansıtıcı Değerlendirme Formu, programın boyutlarına ilişkin uygunluk ve tutarlılık değerlendirmeleri yapmak üzere altı uzmana gönderilmiştir. Bu uzmanlar iki program geliştirme uzmanı, bir ölçme ve değerlendirme uzmanı, bir yaratıcı drama uzmanı ve iki konu alanı uzmanından oluşmaktadır. Her uzmana, Yansıtıcı Değerlendirme Formu ve değerlendirmeleri için gerekli olan diğer dokümanlar (program taslağı ve belirtke tablosu) e-posta yoluyla ulaştırılmıştır. Uzmanlar hem formu hem de inceledikleri dokümanlara ilişkin görüşlerini yazılı olarak geri göndermişlerdir. Yansıtıcı Değerlendirme Formu EK 2’de yer almaktadır.

SÇKEP'nin Pilot Uygulaması

SÇKEP'nin deneme uygulaması, 6 Ekim 2023 tarihinde Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu deneme uygulamasında, çalışma grubu olarak aynı fakültede öğrenim gören gönüllü öğrenciler arasından seçilen 16 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen adayı yer almıştır. Bu grup, deney ve kontrol grubundan farklı olarak belirlenmiştir. Deneme uygulaması, belirtilen haftada tek gün içinde iki oturum şeklinde planlanmış ve yürütülmüştür. Bu süreçte araştırmacı programın işleyişini yakından incelemiş etkinliklerin öğrencilerin ilgisini ne derece çektiğini ve onların aktivitelere katılım düzeylerini gözlemlemiştir. Araştırmacının gözlemleri ve elde ettiği bulgular programın etkililiğine dair değerli iç görüler sunmuştur. Araştırmacı, pilot uygulama sonrasında öğrencilerin ders konularına ilgi gösterdiklerini ve etkinliklere aktif olarak katıldıklarını belirlemiştir. Bu gözlemler ışığında, programın daha da etkin ve verimli hale getirilmesi için gerekli görülen düzeltmeler yapılmıştır.

SÇKEP' nin Uygulanması

Hazırlanan Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı (SÇKEP), pilot uygulamanın ardından revize edilerek esas uygulamaya geçilmiştir. Program EK 3'te ve örnek oturumlar, EK 4'te detaylı bir şekilde sunulmuştur. Programın etkin bir şekilde yürütülmesi için öğretmen adaylarıyla sürekli iletişim kurabilmek adına “Sporda Çocuk Koruma” isimli bir WhatsApp grubu oluşturulmuştur.

Eğitim programlarının başarılı bir şekilde uygulanması için eğitimi verecek olan uygulayıcıların konu hakkında yeterli yetkinliğe ve bilgiye sahip olmaları önemli görülmektedir. Bu araştırmada Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programının uygulayıcısı araştırmacı olarak belirlenmiştir. Araştırmacı, programı etkin ve verimli bir şekilde yürütebilmek için gerekli bilgi ve becerilere sahip olmayı hedeflemiştir. Bu amaç doğrultusunda, 2022 yılında NSPCC (The National Society for the Prevention of Cruelty to Children) ve CPSU (Child Protection in Sport Unit) tarafından internet üzerinden sunulan “Child Protection in Sport and Physical Activity” eğitim programına katılmış ve sertifikasını almıştır. EK 5'te Eğitim Sertifikası sunulmuştur. Ayrıca araştırmacı 2023 yılı Nisan ayında Fenerbahçe Üniversitesi tarafından düzenlenen “Sporda Çocuk Koruma” konulu çalışmaya katılmıştır. Bu çalıştay, sporda çocuk koruma konusunda derinlemesine

bilgi ve farkındalık sağlayan önemli bir etkinlik olmuştur. Katılım Belgesi EK 6'da sunulmuştur.

Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programının (SÇKEP), uygulanabilmesi için Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü'nün öğretim programına bir seçmeli ders olarak "Sporda Çocuk Koruma" eklenmiştir. Bu dersi seçen öğrencilere SÇKEP uygulanmıştır. Programın uygulanması sürecinde, ilgili etik kurallara uygun hareket edilmesi ve resmi onayların alınmasına dikkat edilerek programın uygulanabilmesi için gerekli olan etik kurul izinleri alınmıştır. Etik Kurul İzinleri EK 7'de verilmiştir.

Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı, 2023-2024 eğitim-öğretim yılı Güz Döneminde, her cuma günü 13:30-16:00 saatleri arasında uygulanmıştır. Program toplamda 10 oturumdan oluşmakta ve her bir oturumun süresi 2 ile 2.5 saat arasında değişmektedir. Öğretmen adaylarının bu derse katılımı zorunlu hale getirilmiştir.

Çalışma Grubu

Karma desenli araştırmalarda örneklemin seçilme biçimi kadar seçilen örneklemin araştırma deseni ile nasıl ilişkilendirildiği önemlidir (Creswell, 2021). Bu araştırmada kullanılan çok aşamalı desen özel programların geliştirilmesi ve değerlendirilmesi aşamalarında belirli bir zaman periyodunda hem sıralı hem de eş zamanlı olarak nitel ve nicel yaklaşımların birleştirilmesidir (Nastasi vd., 2007). Çok aşamalı desen tek bir program hedefine yönelik olarak birbirine bağlı araştırma sorularının kademeli olarak ele almaktadır (Creswell ve Plano-Clark, 2015).

Bu bağlamda programın geliştirilmesine yönelik ilk olarak ihtiyaç analizinin örneklemi belirlenmiştir. Araştırmacının birinci ve nitel kısmı olan ihtiyaç analizi için belirlenen örneklem amaçlı örnekleme türlerinden biri olan kolay ulaşılabilir durum örnekleme stratejisi kullanılarak belirlenmiştir. Nitel araştırmalarda bilgi bakımından zengin bireylerin, olayların ya da durumların kapsamlı bir şekilde incelenmesi hedeflendiğinden genellemelere yönelik nicel araştırmalarda yaygın olan olasılık temelli örnekleme yöntemlerinin yerine amaçlı örnekleme yöntemleri kullanılır. Amaçlı örnekleme, araştırmacının bilgi bakımından zengin birimlere odaklandığı ve herhangi bir örnekleme biriminin seçilme şansının önceden bilinemediği bir örnekleme yöntemidir (Büyüköztürk vd., 2020). Kolay ulaşılabilir örnekleme yönteminde araştırmacı hali

hazırda var olan ögeler arasından rahatlıkla erişebildiği ve yeterli sayıda ögeyi örneklem olarak seçer (Singleton ve Straits, 2005). Araştırmanın ihtiyaç analizi çalışma grubunu 2022-2023 güz döneminde Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören 20 (11 kadın 9 erkek) gönüllü öğretmen adayı oluşturmaktadır. Örneklem seçimi, durumun erişilebilirliği dikkate alınarak yapılmıştır. Örneklem araştırmacının çalıştığı fakültenin öğrencilerinden oluşturulmuştur.

Çalışmanın ölçek geliştirme aşaması için belirlenen örneklem olasılıklı örnekleme türlerinden biri olan küme örnekleme stratejisi kullanılarak belirlenmiştir. Küme örnekleme yöntemi, incelenmek istenen evrende doğal yollarla meydana gelmiş veya çeşitli nedenlerle yapay olarak oluşturulmuş, belirli özellikler bakımından benzerlik gösteren farklı grupların varlığında tercih edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Öğretmen adaylarının sporda çocuk istismarı farkındalığını ölçmek için tasarlanan ölçek sporda çocuk koruma eğitim programının başlangıcı ve bitişi olmak üzere iki farklı zaman diliminde kullanılacaktır. Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği'nin açılımlı faktör analizi (AFA) için 351 kişilik bir veri seti kullanılırken doğrulayıcı faktör analizi (DFA) 313 kişilik başka bir veri seti ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara ait demografik bilgiler “Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği” bölümünde detaylandırılmıştır.

Programın uygulanması ve değerlendirilmesi için nitel ve nicel kısımların birlikte yer aldığı deney grubu için belirlenen örneklem amaçlı örnekleme türlerinden biri olan ölçüt örnekleme stratejisi kullanılarak belirlenmiştir. Bu yöntem belirli ölçütlere veya kriterlere uyan bireyleri hedef alarak programın amacına ve içeriğine uygun katılımcıların belirlenmesini sağlar (Büyüköztürk vd., 2020). Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı'na (SÇKEP) katılım için belirlenen ölçütler şu şekildedir: İlgili öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünde öğrenim görüyor olmaları, sporda çocuk koruma dersine aktif olarak kayıtlı olmaları, daha önce sporda çocuk koruma konusunda herhangi bir eğitim almamış olmaları ve programın toplamda 10 oturumunu içeren sürecinde en az 8 oturuma katılmış olmaları gerekmektedir. Bu kriterlere dayanarak yapılan değerlendirme sonucunda başlangıçta 24 öğrenci içeren gruptan belirlenen ölçütleri karşılayamayan 2 öğrenci araştırmanın dışında bırakılmıştır. Bu ölçütleri karşılayan 22 [13 kadın (%59), 9 erkek (%41)] öğrenci araştırmanın deney grubunu oluşturmaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması 20.36'dır (sd=±1.25). Karma desen araştırmalarında özellikle müdahale araştırmalarında nitel veriler genellikle deney grubuna katılan bireylerden toplanır. Araştırmacıların temel amacı, müdahaleye maruz

kalan bireylerin görüşlerini detaylı bir şekilde anlamaktır (Creswell, 2021). Araştırmada nitel veriler deney grubunda yer alan 22 öğrenciden toplanmıştır.

Araştırmanın kontrol grubu, olasılıksız örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme stratejisi kullanılarak belirlenmiştir. Kontrol grubu, 2022-2023 güz döneminde Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü'nde öğrenim gören ve sporda çocuk koruma dersini almayan 26 gönüllü öğretmen adayından (12'si kadın (%46), 14'ü erkek (%54)) oluşmaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması 22,03'tür ($sd=\pm 8,32$). Örneklem grubu belirlenirken G-power (Faul, Erdfelder, Buchner ve Lang, 2009) yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın etki büyüklüğü 0.50, gücü 0.80 ve alfa değeri 0.05 olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın çalışma grubu 26 kontrol 22 deney grubu olmak üzere toplam 48 kişiden oluşmaktadır.

Veri Toplama Teknikleri

Bir karma yöntem çalışmasında veri toplamının temel hedefi araştırma sorularına yanıtlar bulmaktır (Teddlie ve Yu, 2007). Karma yöntem araştırması nicel ve nitel olmak üzere her iki tür verinin toplanmasını kapsamaktadır (Creswell ve Plano Clark, 2015). Bu çalışmada araştırmanın alt amaçlarına yönelik olarak çeşitli veri toplama yöntemleri kullanılmıştır. İlk olarak nitel veri toplama yöntemlerinden biri olan görüşme tekniğiyle öğretmen adaylarının sporda çocuk koruma konusundaki eğitim ihtiyaçları belirlenmiştir. İkinci aşamada bir ölçme aracı (Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği) geliştirmek için nicel veriler toplanmıştır. Üçüncü aşamada ise eğitim programının etkililiğini değerlendirmek üzere katılımcı günlükleriyle nitel veriler alınmıştır. Eğitim programının etkililiğini değerlendirmek için eğitim öncesi ve sonrası Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği ile nicel veriler ve eğitim sonrası program değerlendirme formu kullanılarak nicel ve nitel veriler toplanmıştır.

Görüşme

Görüşme araştırma sorularına yanıt bulma amacı ile soru-cevap formatında ilerleyen, karşılıklı ve etkileşimli bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Holstein ve Gubrium, 2004). Görüşmeler genellikle yapılarına göre yapılandırılmış, yarı-

yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmeler olarak göre üçe ayrılır. Görüşmelerin yapılandırılmış, yarı-yapılandırılmış veya yapılandırılmamış olduğunu belirleyen temel faktör araştırmacının görüşme sürecinde ne ölçüde kontrol sağladığıdır (Harrell ve Bradley, 2009). Yarı-yapılandırılmış görüşmeler, katılımcıların kendi düşünceleri aracılığıyla algıladıkları dünyayı ifade etmelerine olanak tanır. Bu tür görüşmeler, araştırmacının katılımcının ifadelerinden yola çıkarak amaçladığı bilgileri elde etmesine imkân sağlar. Araştırmacılar, yarı-yapılandırılmış görüşmelerde önceden belirlenmiş konulardan bağımsız olarak görüşme esnasında ortaya çıkan yeni konuları keşfetme fırsatı bulurlar bu durum incelenen konunun daha detaylı anlaşılmasına olanak verir (Merriam, 2013). Bu nedenle bu çalışmada yarı yapılandırılmış bireysel görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu tercihin nedeni bu yöntemin araştırmacıya öğretmen adaylarının sporda çocuk koruma kavramına ilişkin algıları ve bu alandaki eğitim ihtiyaçlarının neler olduğu hakkında derinlemesine bilgi toplama ve bunları anlama fırsatı sunmasıdır. Görüşme soruları, çok aşamalı karma desenin ilk aşaması olarak geliştirilen eğitim programı için yapılacak ihtiyaç analizi amacıyla hazırlanmıştır. Bu sorular, öğretmen adaylarının sporda çocuk koruma kavramına yönelik algılarını ve bu alanda duydukları eğitim ihtiyaçlarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Hazırlanan görüşme soruları değerlendirilmek üzere uzmanlara gönderilmiş ve onların geri bildirimleri ile önerileri doğrultusunda görüşme formu nihai şeklini almıştır. Görüşme Formu EK 8’de yer almaktadır.

Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği

Bu bölümde, Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği’nin geliştirilme süreci, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları ve ölçeğin puanlama sistemi hakkında detaylı bilgiler sunulmuştur.

Çalışma Grubu. Ölçek geliştirilmesi sürecinde açımlayıcı (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizleri (DFA) için farklı örneklem gruplarından veri elde edilmiştir. Veriler Google Formlar aracılığıyla online olarak toplanmıştır. Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği’nin açımlayıcı faktör analizi (AFA) için 351 kişilik veri seti kullanılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) için ise 313 kişilik veri setinden faydalanılmıştır. Faktör analizi için önerilen örneklem büyüklüğü literatürde farklılık göstermektedir. Tinsley ve Kass (1979) ile Tabachnick ve Fidell (2001) en az 300 birey önerirken Comrey ve Lee (1992) faktör analizi için sağlıklı veri elde edebilmek amacıyla

300 ile 500 birey arasında bir örneklemin ideal olduğunu belirtmektedir. Literatürde sunulan genel bilgilere göre, ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmaları için yaklaşık 300 kişilik bir örneklem büyüklüğünün yeterli olduğu kabul edilebilir.

AFA için kullanılan çalışma grubunun %58.8'i (n=184) erkek, %41.2'si (n=129) ise kadınlardan ve bu katılımcıların %11.2'si (n=35) antrenör, %34.5'i (n=108) beden eğitimi ve spor öğretmeni, %14.7'si (n=46) spor yöneticisi, %39.6'sı (n=124) ise spor bilimleri fakültelerinde antrenörlük eğitimi, beden eğitimi ve spor öğretmenliği ve spor yöneticiliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması 24.25'tür (sd=±7,19).

DFA için kullanılan çalışma grubunun % 61.5'i (n=216) erkek, % 38.5'i (n=135) ise kadınlardan ve bu katılımcıların % 19.4'ü (n=68) antrenör, % 13.1'i (n=46) beden eğitimi ve spor öğretmeni, % 8.8'i (n=31) spor yöneticisi, % 58.7'si (n=206) ise spor bilimleri fakültelerinde antrenörlük eğitimi, beden eğitimi ve spor öğretmenliği ve spor yöneticiliği bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması 29.35'tir (sd=±10,09).

Ölçek Formunun Geliştirilme Süreci. Yapılan detaylı literatür taramasında, ülkemizde çocuk ihmal ve istismarı konusunda ölçme araçları bulunmasına rağmen spor bağlamında sadece iki ölçek tespit edilmiştir (Çetin, 2022; Bedir vd., 2023). Bu ölçeklerden biri yalnızca cinsel istismar diğeri ise duygusal kötü muamele alanlarını kapsamakta olup sporda çocuk istismarını bütünsel olarak ele almamaktadır. Bu nedenle sporda çocuk istismarı farkındalıklarını ölçmek amacıyla araştırmacı tarafından Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği (SCİFÖ) geliştirilmiştir. Ölçekte sporda çocuk istismarı, DSÖ, UNİCEF, IOC uzlaşısı beyanı ve sporda çocuk istismarını inceleyen araştırmalar esas alınarak fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal istismar ve ihmal olmak üzere dört ana boyutta sınıflandırılmıştır (CPSU, 2024; Fortier vd., 2019; Mountjoy vd., 2016; Stirling, 2009; WHO, 1999).

“Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği”ne ilişkin madde havuzu oluşturulurken literatür taraması yapılmış ve sporda çocuk istismarı farkındalıklarını ölçmek amacıyla 44 madde ortaya konulmuştur. Hazırlanan maddeler kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla uzman değerlendirmesine sunulmuştur. Bu aşamada, uzmanın görevi, ölçek taslağında bulunan maddelerin içerik açısından uygunluğunu ve geçerliliğini değerlendirmektir (Büyüköztürk, 2020). Uzman değerlendirmesinde, alanda yaygın olarak tercih edilen “Davis Tekniği” kullanılmıştır. Bu teknik, uzmanların

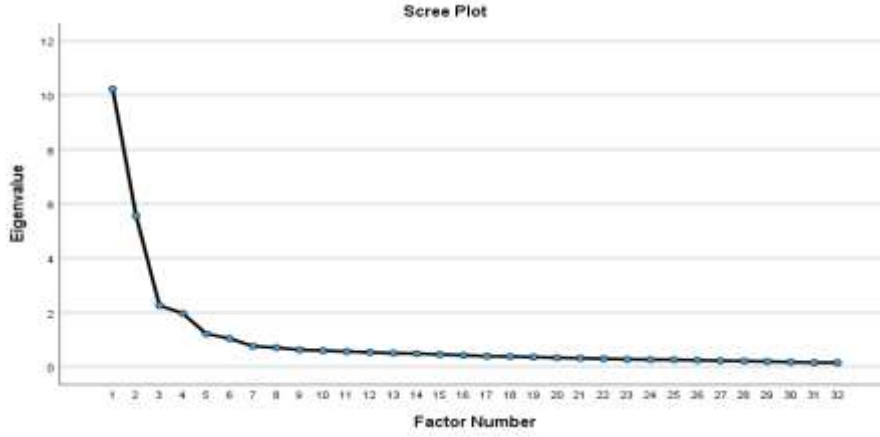
maddeleri dört farklı kategoride değerlendirmesine olanak tanır. Bu kategoriler; maddenin uygunluğu, maddenin hafif düzenlemeye ihtiyaç duyduğu, maddenin kapsamlı bir revizyona ihtiyaç duyduğu ve maddenin geçerli olmadığı şeklindedir (Davis,1992). Başlangıçta, ölçek taslağı, spor bilimleri alan uzmanı dört akademisyene sunulmuştur. Uzmanlar, her bir madde üzerinde gerekçelerini belirterek revizyon önerileri sunmuşlar bazı maddelerin ölçekten çıkarılması ya da revize edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu değerlendirmeler ışığında önerilen değişiklikler dikkate alınarak maddelerde düzenlemeler yapılmıştır. Revize edilmiş ölçek taslağı, ölçme ve değerlendirme konusunda uzman altı akademisyene gönderilmiştir. Uzmanlardan, maddelerin ölçme amacına uygun olup olmadığı, ölçülmek istenen konuyu ne derece temsil ettikleri konusunda geri bildirim alınmıştır. Bu süreçte, ölçek taslağında yer alan maddelerin sayısı 37'ye düşürülmüştür. Dönütler doğrultusunda kalan maddeler tekrar gözden geçirilerek son şekilleri verilmiştir. Maddelerin anlaşılabilirliği ve dil bilgisi açısından tutarlılığını sağlamak amacıyla ölçek taslağı iki Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenine sunulmuştur. Bu uzmanlardan alınan dönütlerle, maddelerde dil bilgisi ve anlatım bozukluğuna yönelik düzeltmeler yapılmıştır. Pilot uygulama için 50 kişilik bir örneklem grubuna ölçek uygulanmıştır. Tüm bu süreçlerin sonucunda, ölçek taslağı revize edilerek birinci çalışma grubuna uygulanmak üzere tamamlanmıştır.

Ölçeğin Değerlendirilmesi. “Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği” sporda çocuk istismarının farklı boyutlarını kapsayan 32 maddeden oluşan bir değerlendirme aracıdır. Ölçek, bireylerin bu konudaki farkındalıklarını ölçmek için kullanılabilecek niteliktedir. Ölçek dört farklı alt boyuttan oluşmaktadır. Birinci alt boyutta 12, ikinci alt boyutta 3, üçüncü alt boyutta 7, dördüncü alt boyutta ise 10 madde yer almaktadır. Ölçek 5’li likert tipi (1-Kesinlikle Katılıyorum, 2-Katılıyorum, 3-Kararsızım, 4-Katılmıyorum, 5-Kesinlikle Katılmıyorum) olarak tasarlanmıştır. Ölçek puanlarının sınırları “Aralık Genişliği = Dizi Genişliği (Ranj)/Grup Sayısı” formülünden faydalananarak, $4/5=0,80$ olarak puan aralıkları belirlenmiştir (Tekin, 2000). Ölçekten alınabilecek minimum puan 32 iken maksimum puan 160’tır. Ölçekten alınan puanın yüksek olması, bireyin sporda çocuk istismarına yönelik farkındalığının yüksek olduğu anlamına gelirken alınan puanın düşük olması ise farkındalık düzeyinin düştüğü anlamına gelmektedir. Buna göre ölçeğin puan aralıkları; 32-57 puan arası “hiç farkında değil”, 58-83 puan arası” farkında değil”, 84-108 puan arası “orta düzeyde farkında”, 109- 134 puan arası “oldukça farkında”, 135-160 puan arası “tamamen farkında” şeklinde belirlenmiştir.

Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği'nin Açımlayıcı Faktör Analizi.

Çalışma kapsamında geliştirilen Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği'nin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla açımlayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Veri setini analize hazırlamak için faktör analizinin varsayımları kayıp değer, uç değer, normallik, doğrusallık, çoklu bağlantı ve tekillik varsayımları incelenmiştir (Tabachnick ve Fidel, 2007). Veri setinde kayıp değer bulunmamaktadır. Tek yönlü uç değerlerler madde puanları standart puana (z puanı) dönüştürülerek incelenmiş ve z puanı ± 3.3 ($p < .001$) aralığı dışında bir değere rastlanmamıştır. Çok değişkenli uç değer analizi Mahalanobis uzaklıklarına (MU) göre ($p < 0.001$) araştırılmıştır. Tek değişkenli normallik varsayımı çarpıklık ve basıklık katsayıları ile değerlendirilmiştir. Maddelerin çarpıklık katsayısı ± 3.3 ve basıklık katsayısı ± 7 aralığının dışına madde bulunmadığından tek değişkenli normallik sağlanmaktadır (Bernstein, 2000). Faktör analizine başlamadan önce, örneklem büyüklüğünün faktörleştirmeye uygunluğunu test etmek için Kaiser Meyer Olkin (KMO) testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda KMO değeri 0.92 bulunmuştur. Bu bulgu doğrultusunda, örneklem büyüklüğünün faktör analizi yapmak için “mükemmel düzeyde” olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Beavers vd., 2013). Bartlett küresellik testi sonucunda elde edilen ki-kare değeri anlamlı çıkmıştır ($\chi^2=9540,447$; $sd=496$; $p < 0,00$). Bu sonuca göre verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldiği kabul edilmiştir. Her iki testin sonucu da verilerin açımlayıcı faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir. Faktör çıkarma yöntemi olarak ölçme aracı likert tipi maddelerden oluştuğu için çok değişkenli normallik varsayımının ihlaline karşı da güçlü kestirimler sunan temel eksen faktörleştirme yöntemi tercih edilmiştir (Costello ve Osborne, 2019; Fabrigar, Wegener, MacCallum ve Strahan 1999). Faktör sayısının belirlenmesinde, “Kaiser Ölçütü”, “Scree Plot” yöntemi ve bileşenlerin toplam varyansa yaptığı katkının incelenmesine karar verilmiştir. Kaiser Ölçütü sadece 1 ya da daha yüksek öz-değere (eigenvalue) sahip faktörlere bakılmasını önermektedir. Scree Plot yöntemi ise öz değere ilişkin bir yamaç grafiğidir ve bu yöntemde eğrinin büküm noktası faktör sayısını belirlemektedir (Yurdabakan vd., 2017). Yapılan analiz sonucunda, analize temel alınan 37 madde için 1'in üstünde öz değere sahip olan yedi tane bileşen olduğu görülmüştür. Bu bileşenlerin toplam varyansa yaptıkları katkı % 66.94'tür. Faktör sayısına karar verirken her bir faktörün toplam varyansa yaptığı katkı önemlidir. Dört bileşenin toplam varyansa önemli bir katkı yaptığı 4. bileşenden sonra katkının küçük ve yaklaşık olarak aynı olduğu görülmüştür.

Şekil 1. Yamaç-Birikinti Grafiği

Şekil 1’ de yer alan yamaç ve birikinti grafiği incelendiğinde de grafik 4’üncü bileşenden sonra kırılmayı ortaya koymaktadır. Tüm bu değerlendirmeler sonrası faktör sayısının dört olmasına karar verilmiştir ve analiz dört faktörlü olacak şekilde tekrarlanmıştır. Dört faktörlü çözüm, varyansın toplam 57.69’unu açıklamıştır ve bu varyansa faktör 1’in katkısı % 30.63, faktör 2’in katkısı % 16.07, faktör 3’ün katkısı % 6.12 ve faktör 4’ün katkısı % 4.85’tir.

En uygun yapıyı keşfetmek amacıyla hangi maddenin, hangi faktöre gideceğini belirginleştirmede döndürme (rotation) yöntemi kullanılmaktadır (Beavers vd., 2013). Araştırmacının amacı, kuramsal olarak birbiriyle ilişkili olan faktörlerin oluşturduğu bir yapıyı ortaya çıkarmaksa, faktörler arasında ilişkiyi gerektirecek bir kuramsal yapı söz konusu ise eğik döndürme daha uygundur (Can, 2014). Cooper (2019) da faktör analizi yaparken faktörlerin ilişki olup olmayacağını bilinemeyeceğini vurgulamış ve döndürme yöntemi olarak eğik döndürme yöntemlerinin kullanılmasını önermiştir. Ortaya çıkan faktörler dik olsa bile eğik döndürme yöntemleri daha esnek olduğu için dik döndürme yöntemlerine benzer sonuçlar verecektir. Dolayısıyla bu çalışmada eğik döndürme yöntemlerinden equamax tercih edilmiş olup; döndürme sonucunda maddeler binişiklik ve faktör yük değerlerinin kabul düzeyini karşılayıp karşılamaması açısından değerlendirildiğinde 13., 17., 25., 26. ve 37. maddelerin binişik olması ölçekten çıkarılmasına karar verilmiştir.

SCİFÖ’nin madde faktör yük değeri en az 0.32 olarak belirlenmiştir. Tabachnick ve Fidell’e (2001) göre temel bir kural olarak her bir değişkenin faktör yük değerinin 0.32

ve daha üzerinde olması gerekir. Birden fazla faktörle ilişkisi olan maddeler aynı zamanda birden fazla yapıyı ölçtüğü için binişik madde olarak incelenir. Bir maddenin binişik olması için iki durumun gerçekleşmesi gerekir. Bunlardan birincisi, bir maddenin birden fazla faktörde kabul düzeyinden yüksek yük değeri vermesidir. İkincisi ise maddenin iki ya da daha fazla faktörde sahip olduğu yük değerleri arasındaki farkın 0.1'den küçük olmasıdır (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). Söz konusu maddeler çıkarıldıktan sonra işlem tekrarlanmıştır. Kalan 32 madde ile yapılan analiz sonuçları tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5

Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeğinin Madde Faktör Yükleri, Alt Boyutların Açıkladığı Varyanslar ve Madde Analizleri

Madde	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4	Madde Toplam Korelasyonu	Faktör Özdeğeri	Açıklanan Varyans	Toplam Varyans %
21	.809				.622			
20	.735				.637			
22	.703				.617			
23	.695				.615	10.228	30.638	30.638
19	.675				.538			
18	.605				.562			
24	.604				.631			
32		-.843			.523			
30		-.809			.539			
34		-.780			.525	5.556	16.078	46.714
36		-.764			.509			
31		-.749			.529			

(Devam ediyor)

Tablo 5 (Devam)

Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeğinin Madde Faktör Yükleri, Alt Boyutların Açıkladığı Varyanslar ve Madde Analizleri

Madde	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4	Madde Toplam Korelasyonu	Faktör Özdeğeri	Açıklanan Varyans	Toplam Varyans %
28		-.723			.599			
29		-.678			.631			
33		-.623			.533	5.556	16.078	46.714
35		-.552			.490			
27		-.527			.569			
14			.870		.322			
15			.855		.352	2.251	6.121	52.838
16			.835		.315			
5				.843	.573			
6				.818	.542			
7				.758	.525			
8				.748	.557			
2				.713	.530			
4				.679	.459			
9				.674	.410	1.963	4.855	57.690
3				.647	.496			
10				.644	.441			
11				.593	.472			
1				.567	.385			
12				.561	.490			
Cronbach-alfa	.898	.923	.924	.922				
Ölçeğin Bütünü için Cronbach-alfa	.929							

Tablo 5’te görüldüğü gibi ortaya çıkan ölçek, dört faktörlüdür. Birinci faktör (21,20,22,23,19,18 ve 24’üncü maddeler) ölçeğe ilişkin toplam varyansın % 30.63’nü, ikinci faktör (32,30,34,36,31,28,29,33,35 ve 27’inci maddeler) % 16.07’sini, üçüncü faktör (14,15ve16’ ıncı maddeler) %6,21’ini ve dördüncü faktör (5,6,7,8,2,4,9,3,10,11,1 ve 12’inci maddeler) 4.85’ ini açıklamaktadır. Dört faktörün birlikte açıkladığı toplam varyans ise 57.69’ dur. Çok faktörlü desenlerde, açıklanan varyansın % 40 ile % 60 arasında olması yeterli olarak kabul edilir (Büyüköztürk, 2020). Maddelerin faktör yük değerlerine bakıldığı zaman 0.527- 0.870 arasında değişmekte olduğu görülmektedir. Faktör yük değerleri büyüklük açısından incelendiğinde “iyi” den mükemmel” e doğru nitelendirilebilir (Tabachnick ve Fidell, 2001).

Ölçeğin madde geçerliliğini incelemek için düzeltilmiş madde-toplam korelasyon değerleri incelenmiş ve değerlerin 0.315 ile 0.637 arasında değişmekte olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarında madde toplam korelasyon değerinin ölçülecek özelliği ayırt etmesi bakımından en az 0.30’un üzerinde olması beklenmektedir (Büyüköztürk, 2020). Bu bilgiler dahilinde ölçekte yer alan tüm maddelerin madde geçerliğini sağladığı söylenebilir.

Açımlayıcı faktör analizi sonrasında 32 maddelik ölçeğin nihai formunda maddelerin faktörlere dağılımı ve faktörlerin isimlendirilmesi aşağıdaki gibidir:

Faktör1: İstismarın Belirtilerine İlişkin Farkındalık (21,20,22,23,19,18 ve 24)

Faktör2:İstismara Zemin Hazırlayan Risklere İlişkin Farkındalık (32,30,34,36,31,28,29,33,35 ve 27)

Faktör3: Sorumluluğa İlişkin Farkındalık (14,15 ve 16)

Faktör4:İstismarı Tanıma ve Uygun Yanıt Vermeye ilişkin Farkındalık (5,6,7,8,2,4,9,3,10,11,1 ve 12).

Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği için Doğrulayıcı Faktör Analizi.

Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık ölçeğinin 32 madde ve dört faktörlü yapısının doğruluğu 313 kişiden toplanan ikinci bir veri setine uygulanan doğrulayıcı faktör analizi ile incelenmiştir. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonucunda ulaşılan uyum iyiliği değerleri tablo 6 ‘da sunulmuştur.

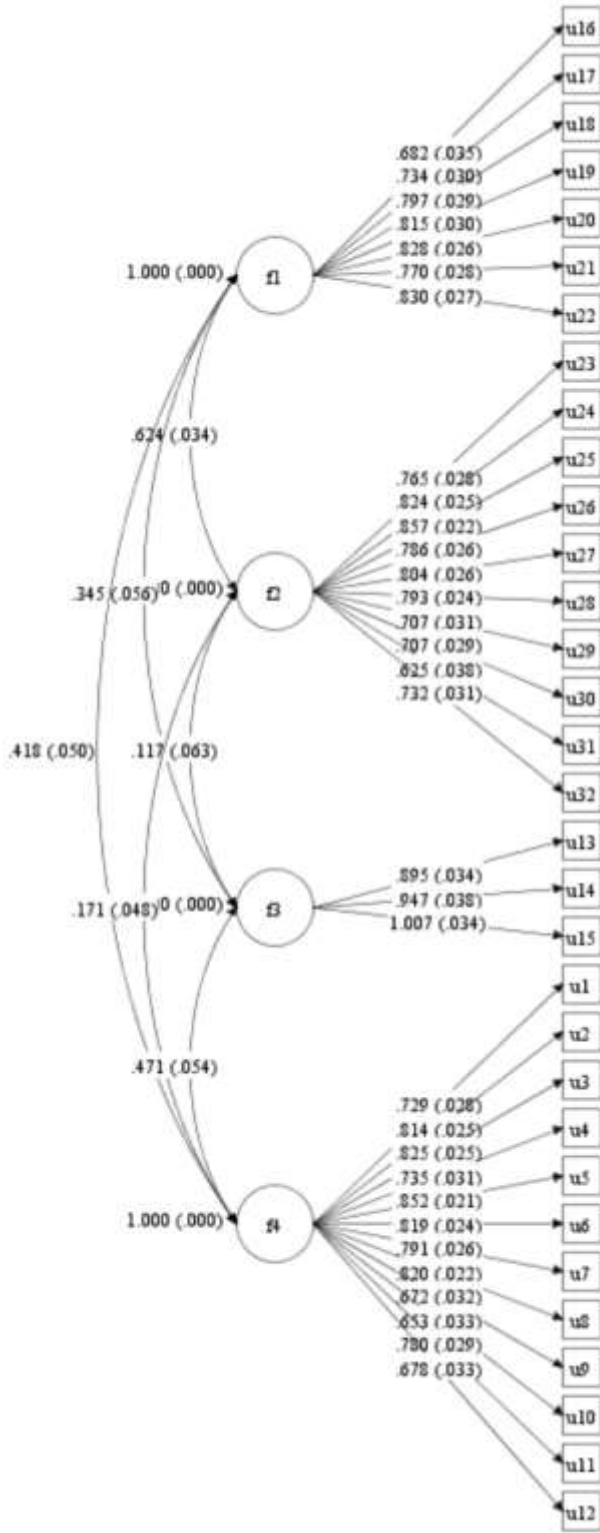
Tablo 6

Ölçeğe Ait Uyum İyiliği Değerleri

χ^2	χ^2/sd	RMSEA	CFI	TLI	SRMR
798.666	2.07	0.060	0.920	0.913	0.068

χ^2/sd =Ki kare/Serbestlik derecesi, RMSEA=Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü, CFI=Karşılaştırmalı Uyum İndeksi, TLI= Tucker-Lewis İndeksi, SRMR= Standartlaştırılmış Ortalama Hataların Karekökü

Uyum iyiliği indeksleri değerlendirildiğinde χ^2/sd oranının 2.07 olduğu görülmektedir. Bu oranın $0 < \chi^2/sd < 3$ olması mükemmel uyum aralığı olarak değerlendirilmektedir (Schermmelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller, 2003). RMSEA değeri .06; Comparative Fit Index (CFI)=.920; Tucker Lewis Index (TLI)= 0.913; Standardized Root Mean Square Residual (SRMR)= 0.068 olarak hesaplanmıştır. Alan yazında uyum iyiliği değerlerine ilişkin kabul edilebilir sınır değerlerinin, CFI ve TLI değerleri için 0.90-1.00 aralığında (Bentler ve Bonnet, 1980; Tucker ve Lewis, 1973); RMSEA ve SRMR değeri için ise alt limitin 0 üst limitin 0.08 olması gerektiği raporlanmaktadır (Hooper, Coughlan ve Mullen, 2008). Bulgular birlikte değerlendirildiğinde Sporda Çocuk İstismarı Ölçeği'nin AFA ile ortaya konan dört faktörlü yapısının DFA ile doğrulandığı görülmektedir.

Şekil 2. Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Yol Analizi

Tablo 7

Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği'ne Ait AVE, CR, Standardize Faktör Yük Değerleri

Alt Boyutlar	SÇİFÖ	Standardize Faktör Yüğü	CR	AVE	Alpha
İstismarın Belirtilerine İlişkin Farkındalık	M16	0.682	.91	.61	.92
	M17	0.734			
	M18	0.797			
	M19	0.815			
	M20	0.828			
	M21	0.770			
	M22	0.830			
İstismara Zemin Hazırlayan Risklere İlişkin Farkındalık	M23	0.765	.93	.58	.93
	M24	0.824			
	M25	0.857			
	M26	0.786			
	M27	0.804			
	M28	0.793			
	M29	0.707			
	M30	0.707			
	M31	0.625			
Sorumluluğuna İlişkin Farkındalık	M32	0.732	.77	.84	.93
	M13	0.895			
	M14	0.947			
İstismarı Tanıma ve Uygun Yanıt Vermeye ilişkin Farkındalık	M15	1.007	.94	.58	.94
	M1	0.729			
	M2	0.814			
	M3	0.825			
	M4	0.735			
	M5	0.852			
	M6	0.819			
	M7	0.791			
	M8	0.820			
	M9	0.672			
	M10	0.653			
	M11	0.780			
	M12	0.678			
SÇİF					.95

Standardize faktör yükleri maddenin/göstergenin ilgili faktöre katkısını göstermektedir. Buna göre maddelerin faktör yük değerlerinin “İstismarın Belirtilerine İlişkin Farkındalık” boyutunda 0.68 ile 0.83; “İstismara Zemin Hazırlayan Risklere İlişkin Farkındalık” boyutunda 0.62 ile 0.85; “Sorumluluğa İlişkin Farkındalık” boyutunda 0.89 ile 1.00 ve “İstismarı Tanıma ve Uygun Yanıt Vermeye ilişkin

Farkındalık” boyutunda 0.67 ile 0.85 aralığında değiştiği görülmekte olup bu değerler kabul edilebilir y k değer olarak önerilen 0.5’ten yüksektir (Hair, Black, Babin ve Anderson, 2014). Yakınsak geçerlilik, aynı kavramsal yapıyı temsil eden birden fazla göstergenin birbiriyle ne kadar uyumlu olduğunu ve aralarındaki korelasyon düzeyini belirlemek amacıyla yapılan bir değerlendirmedir. Yakınsak geçerlilik için bileşik güvenilirlik (CR) ve ortalama varyans (AVE) incelenmiştir. Yakınsak geçerliliğin yeterli kabul edilebilmesi için çıkarılan ortalama varyans (AVE) değerinin 0.50’den büyük olması gerekmektedir. Bu sonuç  l me araçlarının ilgili kavramsal yapıyı önemli  l de yansıttığını göstermektedir (Shrestha, 2021). Ayrıca CR değerinin AVE değerinden büyük olması beklenmektedir, bu da ölçek maddelerinin birbirleriyle güçlü ve tutarlı bir ilişkiye sahip olduğunu ve ölçeğin genel olarak güvenilir olduğunu göstermektedir (Hair vd., 2014). Analiz sonuçlarına göre AVE ( ıkarılan Ortalama Varyans) ve CR (Bileşik Güvenilirlik) değerlerinin uygun olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar  l me aracının yakınsak geçerliliğe sahip olduğunu ve kavramsal yapıyı güvenilir bir şekilde yansıttığını göstermektedir. Güvenirlik analizi sonucunda istismarın belirtilerine ilişkin farkındalık alt boyutu güvenirlik katsayısı 0.92, istismara zemin hazırlayan risklere ilişkin farkındalık alt boyutu güvenirlik katsayısı 0.93, sorumluluğa ilişkin farkındalık alt boyutu güvenirlik katsayısı 0.93, istismarı tanıma ve uygun yanıt vermeye ilişkin farkındalık alt boyutu güvenirlik katsayısı 0.94 ve ölçeğin bütünün güvenirlik katsayısı 0.95 olarak hesaplanmıştır. Sarmento ve Costa, (2017) göre Cronbach Alpha değer aralığı; 0-0.49 kabul edilemez; 0.50-0.59 zayıf; 0.60-0.69 şüpheli; 0.70-0.79 kabul edilebilir; 0.80-0.89 iyi; 0.90-1.00 m kemm l düzeyde değer aldığını göstermektedir. Bu değerlere göre, ölçeğin alt faktörlerine ve bütününe ilişkin güvenirlik değerlerinin m kemm l düzeyde olduğu ifade edilebilir. S     EK 9’da yer almaktadır.

Yansıtıcı Günlük

Nitel araştırmalarda bulgular mülakatlar, gözlemler ve yazılı dokümanlar olarak üç farklı veri toplama şeklinden meydana gelir. Doküman analizi, örgütsel, klinik veya program kayıtlarının tamamının veya bunlardan alınan bölümlerin, resm  belgelerin veya raporların, kişisel günlüklerin, açık uçlu anketlere verilen yazılı cevapların incelenmesini kapsamaktadır (Patton, 2018). Dokümanlar, araştırmadan bağımsız olarak mevcut olanlar ve araştırma için özel olarak üretilenler şeklinde iki kategoriye ayrılır. Araştırma için üretilen dokümanlara örnek olarak katılımcıların tuttuğu günlükler ve görev listeleri

gösterilebilirken mevcut iş tanımları gibi önceden var olan dokümanlar çalışmadan bağımsız olarak sınıflandırılır (Mertkan, 2018). Bu çalışmada, öğretmen adaylarından her oturumun sonunda sınıftan çıkmadan önce o günkü dersle ilgili günlük yazmaları istenmiştir. Bu uygulama, öğretmen adaylarının yaşadıkları deneyimleri, öğrendiklerini ve duygularını derinlemesine düşünmelerine imkan sağlamıştır. Ayrıca bu günlükler eğitimci için de değerli bir kaynak oluşturmuş, böylece eğitim programının mevcut ve gelecek oturumlarını daha etkili bir şekilde şekillendirilmesine yardımcı olmuştur. Yansıtıcı günlük EK 10'da yer almaktadır.

Program Değerlendirme Formu

Paralel veri toplama sürecinde araştırmacılar verilerini farklı formlar (bir anket ile nicel veri veya odak grup mülâkatları ile nitel veri toplamak gibi) kullanarak bağımsız olarak mı toplayacaklarını yoksa tek bir form (kapalı ve açık uçlu soruları birleştirerek tek bir ölçme aracı gibi) kullanarak mı toplayacaklarını belirlemeye karar vermelidirler. Araştırmacıların hem nicel hem de nitel veri toplama çabalarında paralel sorular kullanarak oluşturdukları çalışmalarda iki veri tabanını birleştirmenin yararlı olacağı ifade edilmektedir. Paralel sorular aynı kavramların her iki veri toplama yöntemiyle incelenmesine olanak tanır. Bu sayede elde edilen veri tabanları karşılaştırılabilir veya birleştirilebilir (Creswell ve Plana Clark, 2015). Doküman analizi; örgütsel, klinik veya program kayıtlarının tamamının veya bunlardan alınan bölümlerin, resmi belgelerin veya raporların, kişisel günlüklerin, açık uçlu anketlere verilen yazılı cevapların incelenmesini kapsamaktadır (Patton, 2018). Nitel çalışmalarda sık kullanılan bir yöntem olan doküman analizinin tek veri toplama yöntemi olarak seçilmesi durumunda incelenen dokümanlardan hem sayısal hem de sayısal olmayan veri toplanır. Sayısal veriler istatistiksel analizlere tabi tutularak sayısal biçimde raporlanırken sayısal olmayan veriler metin olarak analiz edilir ve raporlaştırılır (Mertkan, 2015).

Programın etkililiğini katılımcı görüşlerine göre değerlendirmek için Acar-Erdol (2017) tarafından hazırlanan Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitim Programı Değerlendirme Formu'nun revize edilmiş hali kullanılmıştır. Bu form, toplamda 51 maddenin yer aldığı iki ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm, katılımcıların programın çeşitli yönleri hakkındaki görüşlerini değerlendirmek üzere 43 kapalı uçlu madde içermekte; ikinci bölüm ise katılımcılara programla ilgili daha derinlemesine düşüncelerini ifade etme imkanı tanıyan 8 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Gerekli izinler (EK 11) alındıktan sonra

form revizyon edilerek sporda çocuk koruma eğitim programına uygun şekilde güncellenmiştir. Formun uzman değerlendirmesi sürecine iki program geliştirme uzmanı, bir ölçme değerlendirme uzmanı ve iki konu alanı uzmanı katılmıştır. Sonuç olarak formun nihai hali 38 kapalı uçlu madde ve 8 açık uçlu sorudan oluşmaktadır (EK 12). Program değerlendirme formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm katılımcıların programın içeriğinin, öğrenme yaşantılarının, öğretim materyallerinin, ölçme ve değerlendirme boyutunun, eğiticinin ve programın bütününe etkililiği boyutları hakkındaki görüşlerini değerlendirmek için kapalı uçlu maddeleri içermektedir. Öğretmen adaylarının her bir maddeye verdiği yanıtların puanlaması şu şekilde yapılmıştır: “Kesinlikle katılmıyorum” 1, “Katılmıyorum” 2, “Kararsızım” 3, “Katılıyorum” 4, “Kesinlikle katılıyorum” 5. İkinci bölüm ise katılımcılara programla ilgili daha derinlemesine düşüncelerini ifade etme imkânı tanıyan 8 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Formdaki açık uçlu sorulara verilen yanıtlar betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Öğretmen adaylarının görüşleri direkt alıntılarla aktarılmış ve her alıntının başında katılımcının kodu belirtilerek (örneğin, K10) kişisel bilgilerin gizliliği korunmuştur.

Verilerin Toplanması

Karma yöntem araştırmalarında, araştırmacılar araştırmanın hedeflerine göre nicel ve nitel verileri eş zamanlı olarak ya da sırayla toplayabilirler. Eş zamanlı veri toplama yaklaşımı genellikle bir veri türünün diğer veri türü ile karşılaştırılması veya doğrulanması amacıyla kullanılır ve bu durumda nicel ve nitel veriler aynı anda toplanır. Diğer yandan sıralı veri toplama yaklaşımında bir aşamada toplanan veriler sonraki aşamada toplanan verilere katkıda bulunmak amacıyla toplanır. Bu yaklaşımda karma analizler çeşitli sıralamalarla gerçekleştirilebilir: a) önce nicel sonra nitel b) önce nitel sonra nicel ve c) tekrarlı sıralı (örneğin nicel-nitel-nicel gibi). Bu yöntem, araştırmanın farklı aşamalarında toplanan verilerin birbirini tamamlayıcı ve zenginleştirici bir şekilde kullanılmasını sağlar ve araştırmanın daha derinlemesine ve çok yönlü bir analizine olanak tanır (Onwuegbuzie ve Teddlie, 2003). Bu araştırmada öncelikle nitel veriler toplanmıştır. Bu veriler program tasarımı için kullanılmıştır. Daha sonra programın etkililiğini değerlendirmek üzere müdahale süreci boyunca günlükler aracılığıyla nitel veriler toplanırken müdahale sonrasında hem nicel hem nitel veriler eş zamanlı olarak toplanmıştır. Bu bölümde araştırmanın ihtiyaç analizi ve programın etkililiğinin

değerlendirilmesi aşamalarında gerçekleştirilen veri toplama süreçlerine detaylı bir şekilde yer verilmiştir.

Araştırmanın ihtiyaç analizi Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören 20 gönüllü öğretmen adayıyla yapılan görüşmeler aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Görüşmelere başlamadan önce her katılımcıdan Aydınlatılmış Onam Formu (EK 13) imzalanması istenmiştir. Bu form araştırmanın amacını, katılımcıların neleri beklemesi gerektiğini ve araştırmaya dahil olma kriterlerini ayrıntılı bir şekilde açıklamaktadır. Ayrıca formda görüşmelerin kaydedileceği ve elde edilen verilerin yalnızca bu araştırma için kullanılacağı belirtilmiştir. Bu sayede katılımcılar süreç hakkında tam bilgi sahibi olmuş ve katılımlarını bilinçli bir şekilde onaylamışlardır. 2022-2023 akademik yılı güz döneminde 20 öğretmen adayı ile gerçekleştirilen bireysel görüşmeler yüz yüze yapılmış ve her bir görüşme 15 ile 20 dakika arasında sürmüştür. Görüşmeler sırasında veri kaybını önlemek için ses kayıt cihazı kullanılarak tüm konuşmalar kaydedilmiştir.

Programın etkililiğini değerlendirmek üzere öğretmen adaylarından eğitim programı boyunca haftalık her oturumun sonunda günlük tutmaları istenmiştir. Ancak bu günlükler analize dahil edilmemiştir. Bu günlükler, öğretmen adayları için biçimlendirici değerlendirme aracı olarak işlev görmüş ve öğretmen adaylarının yaşadıkları deneyimleri, öğrendiklerini ve duygularını derinlemesine düşünmelerine imkan sağlamıştır. Araştırmacı, öğretmen adayları tarafından yazılan günlükleri, eğitim programının mevcut ve gelecek oturumlarını daha etkili bir şekilde biçimlendirebilmek için yol gösterici bir araç olarak kullanmıştır.

Araştırmada araştırmacı tarafından geliştirilen Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği hem deney hem de kontrol grubuna eğitim programı başlamadan önce ön test olarak uygulanmıştır. Daha sonra deney grubu 10 haftalık Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programını tamamladıktan sonra aynı ölçeği son test olarak tekrar doldurmuştur. Kontrol grubu ise herhangi bir eğitim almadan ve deney grubu ile aynı zaman diliminde son testi doldurmuştur.

Programın değerlendirilmesi amacıyla geliştirilen Program Değerlendirme Formu, SÇKEP'ye katılan 22 öğretmen adayına 5 Ocak 2023 tarihinde Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde uygulanmıştır. Katılımcıların formu doldurmaları yaklaşık 40 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Karma analiz, nicel ve nitel analiz metodlarının bir arada uygulanmasını gerektiren bir süreçtir (Creswell ve Tashakkori, 2007). Nicel ve nitel veriler bağımsız olarak analiz edildikten sonra, bu bulgular karma veri analizi teknikleri ile birleştirilir (Jang, McDougall, Pollon, Herbert ve Russell, 2008). Hanson ve diğerleri (2005) tarafından ifade edildiği üzere “karma araştırmalarda veri analizi ve nicel ve niteli karıştırma işlemi veriyi ayrı ayrı analiz ederek, veri değiştirilerek veya analiz edilen veri birleştirilerek gerçekleştirilebilir”.

Paralel veri analiz stratejisi, nicel ve nitel araştırma analizlerinin bağımsız olarak gerçekleştirildiği durumları tanımlar (Tashakkori ve Teddlie, 2003). Paralel veri analizinde bazı çalışmalarda bulgular nicel ve nitel analizler tamamlandıktan sonra yorumlama aşamasında karşılaştırılır veya birleştirilirken bazı çalışmalarda ise tamamen ayrı olarak tutulur (Onwuegbuzie ve Leech, 2004). Bu çalışmada nicel ve nitel bulgular birbirinden bağımsız şekilde analiz edilmiştir. Karıştırma işlemi nitel ve nicel veri analizinden sonra yorumlama aşamasında gerçekleştirilmiştir.

Nitel araştırmada veri analizi, verilerin analiz için hazırlanmasını ve organizasyonunu, verilerin kodlanmasını, kodların birleştirilerek temalara indirgenmesini ve son olarak verilerin şekil, tablo veya tartışma biçiminde sunulmasını kapsar (Creswell, 2021). Bu araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan görüşmelerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, toplanmış verilerin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesini gerektirir ve önceden tanımlanmamış temaların ve boyutların belirlenmesine fırsat verir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu analiz verileri mevcut çerçeveler yerine araştırmacının verilerle etkileşimi sonucunda elde edilen bulgulara dayanarak yürütür. Nitel analiz sürecinin başlangıcında içerik analizi için bir kod kitabı oluşturulur, olası kategoriler, örüntüler ve temalar tespit edilirken tümevarımsal bir yöntem benimsenir. Bu süreç genellikle açık kodlama olarak tanımlanır (Strauss ve Corbin, 1998). Veriler, araştırma sorunu ve katılımcıların ifadeleriyle ilişkilendirilerek açık kodlama tekniğiyle detaylı bir şekilde kodlanmıştır. Kodlama sürecinde, metinler anlam taşıyan bilgi kategorilerine bölünmüş ve bu kategorilere etiketler verilmiştir. Elde edilen bulgular “Sporda Çocuk Koruma Kavramına İlişkin Algılar” ve “Sporda Çocuk Koruma Eğitim İhtiyaçları” olmak üzere iki ana kategori altında gruplandırılmıştır. Başlangıçtaki kodlamalar bir uzman tarafından gözden geçirilmiş ve ardından

kategorilerin oluşturulduğu ikinci aşamaya geçilmiştir. Analiz süreci boyunca kodlar ve kategoriler iki farklı uzman tarafından değerlendirilmiştir.

Nicel veri analiz sürecinde, kullanılacak istatistiksel tekniklerin parametrik mi yoksa nonparametrik mi olduğuna karar vermek için öncelikle ölçümlerin normal dağılım gösterip göstermediği kontrol edilmiştir. Bu amaçla öncelikle çarpıklık basıklık değerleri incelenmiştir. Bu değerlerin -2 ile +2 arasında olması (George ve Mallery, 2010), puanların normal dağılımdan sapmadığını gösteren bir göstergedir. Buna ek olarak, normal dağılımın varlığını daha detaylı bir şekilde test etmek için Shapiro-Wilk testi uygulanmıştır. Shapiro-Wilk testi, özellikle küçük örneklem büyüklüklerinde normal dağılımın varlığını saptamak için etkili bir yöntemdir (Büyüköztürk, 2020) ve bu testin sonuçları, çarpıklık ve basıklık değerleriyle birlikte değerlendirilmiş ve puanların normal dağılım gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Tek yönlü kovaryans analizi gerçekleştirilmeden önce doğrusallık, varyansların homejenliği ve regresyon doğrularının eğimlerinin homojenliği varsayımları kontrol edilmiştir.

Deney ve kontrol grupları arasındaki ön test farklılıklarını değerlendirmek için bağımsız örneklem t-testi, bu grupların ön ve son test sonuçları arasındaki farkların anlamlılığını değerlendirmek için ise bağımlı örneklem t-testi kullanılmıştır. Grupların ön test sonuçlarını kontrol altına aldıktan sonra son test sonuçları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için tek yönlü kovaryans analizi (ANCOVA) yöntemi tercih edilmiştir. Tüm analizlerde anlamlılık düzeyi olarak 0.05 değeri esas alınmıştır.

Program Değerlendirme Formundaki 38 yapılandırılmış maddeye verilen yanıtlar, frekans ve ortalama değerler kullanılarak istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Öğretmen adaylarının her bir maddeye verdiği yanıtların puanlaması şu şekilde yapılmıştır: “Kesinlikle katılmıyorum” 1, “Katılmıyorum” 2, “Kararsızım” 3, “Katılıyorum” 4, “Kesinlikle katılıyorum” 5. Formdaki açık uçlu sorulara verilen yanıtlar betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Öğretmen adaylarının görüşleri, direkt alıntılarla aktarılmış ve her alıntının sonunda katılımcının kodu belirtilerek (örneğin, K10) kişisel bilgilerin gizliliği korunmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerlik ve güvenirliliğini sağlamak için Lincoln ve Guba (1988) tarafından önerilen aktarılabirlik, inandırıcılık ve tutarlılık stratejileri uygulanmıştır. Aktarılabirlik için bulguların tam olarak anlaşılabilmesi adına araştırma boyunca detaylı betimlemeler yapılmıştır. Veri toplama ve analiz süreçleri ayrıntılı bir şekilde açıklanmış, araştırmacının rolü detaylandırılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). İnandırıcılığı artırmak amacıyla, bulguların doyunluğunu sağlamak için alanda uzun süreli katılım, katılımcı doğrulaması ve uzman inceleme yöntemleri uygulanmıştır (Creswell, 2013). Tutarlılık için ise verilerin benzer süreçlerde toplanması, verilerin kodlanmasında kullanılan kavramsallaştırma yaklaşımlarının tutarlılığı ve sonuçlarla verilerin ilişkisinin dikkatlice kontrol edilmesi (Yıldırım ve Şimşek, 2021) süreçleri dikkate alınmıştır.

Karma yöntem araştırmalarına özgü geçerlik veri toplama, analiz, nicel ve nitel yaklaşımların birleştirilmesi veya ilişkilendirilmesi aracılığıyla ulaşılan yorumları ve bu birleşimden çıkarılan sonuçlardaki olası hususları tanımlayan stratejileri kullanma olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışmada, veri birleştirme stratejileri çerçevesinde olası önyargıları önlemek amacıyla nitel ve nicel veri toplama yöntemleri ayrı ayrı tasarlanmış ve değişikliğe uğratılmamıştır. Veri çeşitliliğini artırmak için çeşitli türlerde araçlar kullanılmıştır. Veri analizi sürecinde istatistiksel bulgular ile eşleşen alıntılar kullanılmıştır. Yorumlamada ise her bir karma yöntem araştırma sorusuna değinilmiştir (Creswell ve Plano Clark, 2015).

Özdüşünümsellik

Özdüşünümsellik (self reflexivity) araştırmacının, araştırma sürecine herhangi bir biçimde etki edebilecek kendi kişisel önyargıları, dünya görüşü, varsayımları ve teorik pozisyonları üzerine kritik bir değerlendirme yapması sürecini ifade eder (Tracy, 2010). Düşünümsellik, araştırma sonuçlarının araştırmacının kişisel özellikleri ve sürecin kendisi tarafından nasıl etkilendiğini anlamak için önemlidir (Davies, 1999). Araştırmacının sporda çocuk koruma alanına olan ilgisi, danışmanıya birlikte yazdıkları kitap sırasında danışmanın önerisi üzerine bu alanda yapılan araştırmaları okumayla başlamıştır. Bu ilk adım, araştırmacıyı alana daha fazla ilgi duymaya ve bilgisini

artırmaya yönlendirmiştir. Bu ilgi ve merakın bir sonucu olarak, araştırmacı Çocuklara Karşı Kötü Muameleyi Önleme Kurumu (NSPCC) ve Sporda Çocuk Koruma Birimi (CPSU) tarafından sunulan “Sporda ve Fiziksel Aktivitelerde Çocuk Koruma” başlıklı çevrimiçi eğitime katılmıştır. Bu eğitimin ardından Fenerbahçe Üniversitesi tarafından düzenlenen “Sporda Çocuk Koruma” konulu bir çalışmaya katılım göstermiştir. Araştırmacı, sporda çocuk koruma konusunun beden eğitimi ve spor öğretmenleri için bilinmesi gereken kritik bir alan olduğunu düşünmektedir. Bu alanda donanımlı öğretmenler yetiştirebilmek adına, lisans programlarında bu konuya yönelik dersin yer alması gerektiğini ve bu dersin öğrencilerin gerçek ihtiyaçlarına yanıt verecek ve etkileşimli bir öğrenme ortamı sağlayacak şekilde tasarlanması gerektiğine inanmaktadır.

Araştırmacının benimsediği felsefi yaklaşımı pragmatizm ve fenomenolojidir. Pragmatizm, bilginin teorik değerinden ziyade pratik kullanımına ve uygulanabilirliğine odaklanmaktadır. Fenomenoloji ise bilginin insan deneyimlerinin derinlemesine incelenmesiyle elde edilebileceğini savunmakta ve bireylerin yaşadıkları deneyimler üzerinden anlamın ortaya çıkarılmasına vurgu yapmaktadır. Araştırmacı, sporda çocuk koruma eğitim programının etkinliğini değerlendirmek amacıyla bu iki yaklaşımı birleştirerek, programın uygulanışını ve katılımcı öğrencilerin kişisel deneyimlerini incelemiştir. Bu şekilde, eğitim programının pratikteki kullanışlılığı ve öğrencilerin deneyimleri üzerinden programa dair kapsamlı bir değerlendirme yapabilmıştır.

Nitel araştırmalarda, araştırmacının çalışma içerisinde kendine nasıl bir pozisyon belirlediği kritik öneme sahiptir ve bu bağlamda genellikle açık ve gizli kimlik olmak üzere iki farklı araştırmacı rolü bulunmaktadır. Araştırmacının hangi rolü üstleneceği çalışmanın amaçları, hedefleri ve araştırmanın yapıldığı alanın özelliklerine bağlı olarak seçilir. Açık kimliği benimseyen araştırmacı varlık sebebini ve araştırmada bulunma amacını katılımcılarla şeffaf bir şekilde paylaşır. Bu sayede katılımcılar ile doğrudan iletişim kurabilir, sorular sorabilir ve geri bildirimler alabilir. Ancak bu durum, katılımcıların araştırmacıya karşı gerçek düşünce ve hislerini saklamalarına neden olabilir (Patton, 2018).

Eğitim programını geliştiren ve uygulamasını gerçekleştirecek olan araştırmacı, programın etkililiğini artırmak ve katılımcıların deneyimlerini gözlemleyebilmek için açık kimlik stratejisi benimsemiştir. Bu strateji, araştırmacının katılımcılarla açık bir iletişim kurmasına, onların geri bildirimlerini anlık olarak alabilmesine ve bu geri bildirimlere dayanarak programı dinamik bir şekilde yönlendirebilmesine olanak tanımıştır. Araştırmacının bu yaklaşımı, katılımcıların eğitim sürecine daha aktif

katılımlarını teşvik etmiş, onların deneyimlerini, duygularını ve düşüncelerini daha yakından inceleme fırsatı sunmuştur. Araştırmacı, on haftalık “Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı” boyunca, her bir oturum sonrasında programın güçlü yönlerini ve geliştirilmesi gereken noktaları dikkatle tespit ederek bir sonraki oturum için düzenlemeler yapmıştır. Bu süreç boyunca araştırmacı, katılımcılara daha zengin ve etkili bir öğrenme deneyimi sunma amacı güden bir araştırmacı duruşu benimsemiştir.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırma kapsamında toplanan verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan bulgulara ve bu bulguların yorumlarına yer verilmiştir.

Öğretmen Adaylarının Sporda Çocuk Korumaya Yönelik Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Çalışmanın ilk aşaması olan “Öğretmen adaylarının sporda çocuk korumaya yönelik eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi” çerçevesinde gerçekleştirilen görüşmeler içerik analizi yöntemiyle incelendiğinde toplamda 2 kategori ortaya çıkmıştır. Bu kategorilere ait kodlar ve frekansları tablo 8 ve 9’da ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Tablo 8

Sporda Çocuk Koruma Kavramına İlişkin Algılar Kategorisine Ait Bulgular

Kategori	Kodlar	f
Sporda Çocuk Koruma Kavramına İlişkin Algılar	• Fiziksel ve psikolojik şiddetten koruma	11
	• Tacizden koruma	2
	• Huzur ve refahı sağlama	2
	• Suistimali engelleme	1
	• Temastan koruma	1
	• Uygun yaklaşımda bulunma	1
	• Baskı uygulamama	1
	• Cinsel istismarı engelleme	1

“Sporda Çocuk Koruma Kavramına İlişkin Algılar” kategorisinde katılımcıların ifadelerinden ortaya çıkan kodlar fiziksel ve psikolojik şiddetten koruma, suistimali engelleme, temastan koruma, tacizden koruma, huzur ve refahı sağlama, baskı uygulamama ve cinsel istismarı engelleme olarak belirlenmiştir. Bazı katılımcılar sporda çocuk koruma kavramını çocukları fiziksel ve psikolojik şiddetten koruma, suistimali önleme ve tacizden koruma olarak ifade etmişlerdir. Bazı katılımcılar ise antrenör ya da öğretmen tarafından başarı için baskıya maruz kalmamalarını, çocukların dizinin kolunun kanamasının engellenmesini değil cinsel istismara uğramalarını engellemeyi sporda

çocuk koruma olarak ifade etmişlerdir. Bazı katılımcılar ise çocukların sporda korunmasının onlara uygun yaklaşımla sergilemek, huzur ve refah içinde bir ortam sağlamak anlamına geldiğini ifade etmişlerdir.

Katılımcıların sporda çocuk koruma kavramına ilişkin algılarına dair ifadelerine örnek olabilecek alıntılar aşağıda belirtilmiştir:

E2: Küçük ve savunmasız olan çocuklarımızın, kişisel çıkarlar ve amaçlar uğruna suiistimal edilmesini engellemek. Hiçbir şeyin farkında olmayan çocuk sporcular sıklıkla suiistimale uğruyorlar.

K5: Cinsel istismarın olmadığı huzur ve refah içerisinde ders ve spor işleyişinin olduğudur.

E8: Sporda çocuk koruma kavramının anlamı çocukların sporun yarattığı ortamlarda çocukları temastan korumaktır. Çocuğu temastan korumak çocuğun psikolojisi ve başarısı açısından önemli olduğunu düşünüyorum.

K9: Sporda çocuk koruma kavramının meslek hayatımızda öğrencilerimize nasıl yaklaşmamız gerektiğini bilmemizdir.

E11: Her antrenör ve her öğretmen iyi birer birey olmayabilir. Küçük yaş itibarı ile başlayan spor hayatı çocukların yaşamlarında korunmasını gerektirir. Küçük yaş ile başlayan spor hayatında çocukları taciz durumlarından korumaktır.

K14: Çocuk yere düşecek dizi, kolu kanayacak şeklinde tabi ki değil çocuk sporda cinsel istismara uğrayabilir bu sporda bunu engellemek sporda çocuk korumadır.

K17: Sporda yaşanabilecek olası taciz durumlarından korumaktır. Özellikle küçük yaş grubu için bu durum daha kritiktir. Çocuk taciz durumunun farkında olmayabilir.

E18: Antrenör ya da öğretmenin başarı için çocuklara baskı uygulamamasıdır. Bu durum sporda gerçekten çok rastlanan bir durum.

Öğretmen adayları sporda çocuk korumayı; fiziksel ve psikolojik şiddetten koruma, suistimali önleme, tacizden uzak tutma, antrenör veya öğretmenlerin baskı uygulamaması, cinsel istismarı engelleme ve çocukların huzur ve refah içinde bir ortamda spor yapmalarını sağlama olarak tanımlamışlardır. Bu bulgular öğretmen adaylarının sporda çocuk koruma konusundaki anlayışlarının yeterli olmadığını göstermektedir. Örneğin çoğu aday sporda çocuk korumayı fiziksel ve psikolojik şiddetten koruma, bazı adaylar yalnızca tacizden koruma bazıları ise çocukları cinsel istismardan koruma olarak algılamaktadır. Bu durum sporda çocuk korumanın daha geniş bir perspektiften ele alınması gerektiğinin altını çizirken öğretmen adaylarının bu konudaki farkındalıklarının ve bilgi düzeylerinin artırılmasının önemini vurgulamaktadır.

Sporda çocuk koruma kavramının başlangıçta özellikle cinsel istismar vakaları nedeniyle ortaya çıktığı bilinse de zamanla kavram fiziksel ve psikolojik istismar, ihmal

ve zarar verici ritüeller gibi çeşitli ek risk faktörlerini de içerecek şekilde genişletilmiştir (Brackenridge vd., 2010). Bu genişletilmiş kapsam, tüm istismar türlerini anlama ve bunların farkında olmanın önemini artırmaktadır.

Farklı istismar türlerini tanıyıp bu konuda bilinçli olmak, bireylerin kendi deneyimlerini de içerecek şekilde, risk altında olabilecek kişileri (yani istismarın erken işaretlerini) tanımlayıp değerlendirme yapabilmelerine olanak tanır (Lloyd, 2018). Sporda çocuk koruma, çocukların ve gençlerin spor aktivitelerine katılırken fiziksel, duygusal ve psikolojik zararlardan korunmalarını ve onların güvenliğinin sağlanmasını içeren bir dizi politika, uygulama ve prosedürler bütünüdür. Ayrıca sporda çocuk koruma, sadece risklerden korunmayı değil, aynı zamanda çocukların ve gençlerin spora katılımlarını olumlu ve destekleyici bir deneyim haline getirmeyi amaçlamaktadır (Stirling ve Kerr, 2008). Çocuklara Karşı Zulmü Önleme Ulusal Derneği (National Society for the Prevention of Cruelty to Children) çocuk korumayı, çocukların refahını desteklemek ve onları her türlü zarardan korumak için atılan adımlar olarak tanımlamaktadır. Bu kapsamda çocuk koruma; istismar ve kötü muameleyi önleme, çocukların sağlık ve gelişimine zarar verilmesini engelleme, onların güvenli ve destekleyici bir ortamda büyümelerini sağlama ve çocukların tüm potansiyellerini en üst düzeyde gerçekleştirebilmeleri için gerekli koşulları oluşturma çabalarını içermektedir (Child Protection in Sport Unit, 2024). Çalışmamızda öğretmen adaylarının sporda çocuk koruma tanımlarının çoğunlukla fiziksel ve psikolojik istismar, taciz ve cinsel istismar gibi belirli tehlikelere odaklanması bu alandaki anlayışlarının yeterince kapsamlı olmadığını göstermektedir. Brackenridge ve diğerlerinin (2010) çalışmasında belirttiği gibi sporda çocuk korumanın daha geniş bir alanı kapsadığı düşünüldüğünde öğretmen adaylarının bu konudaki bilgilerinin derinleştirilmesi ve genişletilmesi büyük önem taşımaktadır. Öğretmen adaylarının sporda çocuk koruma konusundaki anlayışlarının genişletilmesi çocukların spor deneyimlerini hem güvenli hem de destekleyici bir hale getirirken onların gelişimine ve refahına katkıda bulunacak daha bütüncül yaklaşımların benimsenmesine olanak sağlayacaktır.

Tablo 9

Sporda Çocuk Koruma Eğitim İhtiyaçları Kategorisine Ait Bulgular

Kategori	Kodlar	f
Eğitim İhtiyaçları	• İstismara uğrayan çocuk ile nasıl iletişim kurulacağı	7
	• İstismarın neleri kapsadığı	6
	• Çocuklarla yaş gruplarına uygun şekilde iletişim kurabilme	4
	• İstismarı tespit edebilme	4
	• İstismarı kime ve nereye bildireceği	5
	• Çocuğu korumaya yönelik tedbirler	3
	• İstismarla karşılaşıldığında ne yapılacağı	2
	• Sporda çocuk koruma kavramı	2
	• Çocuk hakları	2
	• Fiziksel temasın sınırları	2
	• İstismara müdahale edilirken dikkat edilmesi gerekenler	1

Tablo 9’da sporda çocuk koruma eğitim ihtiyaçları kategorisine ait kodlamalara yer verilmiştir. “Eğitim İhtiyaçları” kategorisinde katılımcıların ifadelerinden ortaya çıkan kodlar istismara uğrayan çocuk ile nasıl iletişim kurulacağı, istismarın neleri kapsadığı, çocuklarla yaş gruplarına uygun şekilde iletişim kurabilme, istismarı kime ve nereye bildireceği, istismarı tespit edebilme, çocuğu korumaya yönelik tedbirler, istismarla karşılaşıldığında ne yapılacağı, sporda çocuk koruma kavramı, çocuk hakları, istismara müdahale edilirken dikkat edilmesi gerekenler, fiziksel temasın sınırları olarak belirlenmiştir. Bazı öğretmen adayları sporda çocuk koruma kavramının içeriğini bilmeleri gerektiğini vurgularken bazıları ise istismara uğramış bir çocuğu nasıl tespit edecekleri ve bu durumda nasıl müdahale edecekleri konusunda eğitim almanın gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının bazıları istismarın neleri kapsadığını ve hangi davranışların ne gibi sonuçlar doğurabileceğini anlamanın da önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Bazı öğretmen adayları ayrıca fiziksel temasın sınırlarını anlamanın ve iyi niyetli davranışların yanlış anlaşılma potansiyelinin olduğuna değinmişlerdir. Bazı öğretmen adayları ise çocuklar istismarla karşılaştıklarında uygun iletişim yöntemlerinin ne olması gerektiğini bilmenin gerekli olduğunu ifade etmişlerdir. Son olarak öğretmen ve antrenörlerin öğrencilerini iyi tanıması ve gözlemlemesi gerektiğine dair görüşler paylaşılmışken kötü bir durumla karşılaşıldığında kime ve nereye başvurulacağını bilmek de önemli bir eğitim ihtiyacı olarak belirtilmiştir.

Katılımcıların eğitim ihtiyaçlarına dair ifadelerine örnek olabilecek alıntılar aşağıda belirtilmiştir.

K1: Çocuklara nasıl yaklaşılması gerektiğini bilmesi lazım. Hangi yaş gruplarına nasıl davranılması gerektiğini bilmesi lazım.

E2: Sporda çocuk koruma kavramının tanımını öğrenmek, uygulamalı olarak neyin yanlış neyin doğru olduğunu görmek.

K5: Aslında çoğunlukla bu kavramın içeriğini bilmelidir. Sporda çocuk koruma kavramı nedir bilmesi gerekir.

E8: Öğretmen adayları mesleğe başlamadan önce istismara uğramış bir çocuğu tespit edebilmeli.

E18: İstismara uğramış bir çocuk ile karşılaştığında ne yapması gerektiğini bilmelidir. Çocuğa psikolojik anlamda nasıl yaklaşması gerektiğini bilmelidir.

K10: Bir öğretmen bu konuda her detayı bilmelidir. İstismarın neleri kapsadığını hangi davranışın neye yol açabileceğini bilmeli. İstismar türleri nelerdir?

K20: Genelde iyi niyetli fiziksel temasın öğrencide yanlış anlaşılması gibi yaşanan durumlar olabilir. Bu davranışlardan hangilerini yapıp yapmaması gerektiğini öğrenmeli.

E11: Çocukların istismar ile karşılaştığı zamanlar olursa onlarla nasıl iletişim kurulması gerektiğini bilmeli.

K12: Öğretmen veya antrenör öğrencisini iyi tanımalı ve iyi gözlemlemelidir. Çocuğu rahatsız eden bir durumla karşılaştığında ne yapmalı, nasıl yaklaşmalı iyi bilmelidir.

K16: Dersine girdiği öğrencilerin olası kötü bir durumla karşılaştığı zaman kime ve nerelere başvuru yapacağını bilmeli.

E15: Öğretmen akranların birbirine yaptığı şiddet ve zorbalık esnasında çocuğa psikolojik olarak nasıl yardım edeceğini; büyükleri tarafından şiddet veya tecavüze maruz kalan çocuğa müdahale ederken nelere dikkat etmesi gerektiğini bilmelidir.

K14: Bir çocuk hangi sorunlar karşısında kötü ve aşağılanmış hisseder ya da bir çocuk hangi durumlar sonucunda düşüncelerini özgürce dile getiremez çocuk haklarına dair bunları bilmelidir.

K19: Çocukların spor faaliyetlerinde güvenli bir ortamda olmalarını sağlamak için sporda çocuk korumaya yönelik tedbirleri alabilmelidir.

Öğretmen adaylarının ifadeleri sporda çocuk koruma konusunda çok yönlü bir eğitime ihtiyaç duyduklarını ortaya koymuştur. Sporda çocuk koruma kavramı, istismarın neyi kapsadığını, hangi davranışların istismar olarak kabul edilebileceğini ve bunların ne gibi sonuçlar doğurabileceğini anlamak öğretmen adayları için önemli bir eğitim ihtiyacıdır. İstismara uğramış bir çocuğu nasıl tespit edecekleri ve bu durumda nasıl müdahale edecekleri, çocuk ile nasıl iletişim kurulacağı konusunda eğitim almak

öğretmen adaylarının dile getirdiği bir diğer önemli ihtiyaçtır. Çocuğu korumaya yönelik tedbirler, fiziksel temasın sınırları, çocuk hakları ve istismarı kime ve nereye bildirileceği öğretmen adaylarının sahip olması gereken temel bilgiler arasındadır. Bu bulgular, öğretmen adaylarının sporda çocuk koruma konusunda kapsamlı bir eğitim ihtiyacı içinde olduğunu göstermektedir. Eğitim programlarına bu ihtiyaçların dahil edilmesi öğretmen adaylarını sporda çocuk koruma konusunda donanımlı hale getirecek ve etkili müdahalelerde bulunmalarına olanak tanıyacaktır.

Çalışmamızın bulgularını destekler nitelikte Rossato ve Brackenridge (2009) gerçekleştirdikleri araştırmada, spor ve beden eğitimi öğretmenliği alanlarında çocuk koruma eğitimlerinin hem sunum hem de içerik bakımından eksiklikler barındırdığı ve bu durumun öğrencilerin mesleki pratiklerde karşılaştıkları istismar vakalarına yanıt verme konusunda kendilerini yetersiz hissetmelerine yol açtığını belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının doğru raporlama prosedürleri ve kişisel risk yönetimi konularında yeterince hazırlanmamaları gerçekte yapılan raporlama sayısını ve tespit edilen ihmal vakalarının takip edilme oranını sınırlayabilmektedir. Öğretmen adaylarının çocuk koruma konusunda sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için hizmet öncesi eğitimlerde daha sistematik ve zorunlu standartların gerekliliği açıkça ortaya çıkmaktadır (Brown, 2008).

Literatür taraması sonucunda Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin (IOC) kanıta dayalı eğitimi çocuk istismarının önlenmesinde birincil yöntem olarak kabul ettiği (Mountjoy vd., 2016) ve öğretmenlerin olumlu bir tutuma sahip olmalarına rağmen istismar şüphesi durumlarında bildirimde bulunma konusunda yetersiz kaldıkları (Feng, Huang ve Wang, 2010) vurgulanmaktadır. Ayrıca öğretmenlerin çocuk istismarı konusundaki bilgi düzeylerinin, bildirim kararları üzerinde belirleyici bir rol oynadığı ancak bu konudaki bilgi eksikliklerinin, öğretmenlerin şüpheli durumları rapor etmeme eğilimlerinin en yaygın sebeplerinden biri olduğu belirtilmiştir (Haj-Yahia ve Attar-Schwartz, 2008).

Mevcut araştırmalar, öğretmen ve öğretmen adaylarının çocuk koruma konusunda daha kapsamlı ve derinlemesine bir eğitime ihtiyaç duyduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Özellikle Bayucca (2020) çocuk koruma politikalarının etkin bir şekilde uygulanmasının ve öğretmenlere bu konuda geniş çaplı bilgilendirme yapılmasının önemini vurgulamaktadır. Ayrıca çalışma eğitim programlarının öğretmen adaylarının bu alandaki bilgi ve becerilerini artırıcı nitelikte olduğunu ortaya koymaktadır. Eğitim modüllerinin içeriğinde, sınıf yönetiminde pozitif ve şiddet içermeyen disiplin, öfke ve

stres yönetimi ile toplumsal cinsiyet duyarlılığı gibi konuların yer alması gerektiği önerilmektedir. Caamaño ve Cambeiro'n (2016) öğretmen adaylarının çocuk koruma konusunda hangi alanlarda daha fazla eğitim talep ettiklerini inceledikleri araştırmada çocuklara yönelik kötü muameleyi önleme ve müdahale yöntemleri konusunu birinci sırada ve kötü muamelenin etkileri ve sonuçları konusunun da ikinci sırada yer aldığını belirlemişlerdir. Bu bağlamda belirtiler, tespit ve raporlama süreçleri ile risk faktörleri konusu daha az ilgi çekici bulunmuştur. Al-Zboon ve Ahmad (2016) tarafından yapılan çalışma, özel eğitim alanında öğretmen adaylarının çocuk cinsel istismarı konusunda önemli bilgi eksikliklerine sahip olduğunu ve bu konuda konuşmaktan kaçındıklarını ortaya koymuştur.

Bu durum, eğitim programlarında çocuk cinsel istismarı konusuna daha fazla yer verilmesi gerektiğini göstermektedir. Baginsky ve Macpherson (2005) tarafından önerilen eğitim programı; çocuk istismarının farklı türleri, belirtileri, kısa ve uzun vadeli etkileri, raporlama prosedürleri ve çocuklara yaklaşım yönergeleri gibi konuları kapsayıcı bir yaklaşım sunmaktadır.

Bu kapsamlı yaklaşım, öğretmen adaylarının çocuk koruma ve güvenliği konularında daha donanımlı hale gelmelerine olanak tanıyacaktır. Eğitim programlarının, öğretmen adaylarını çocuk istismarı vakalarını etkili bir şekilde tanıma ve müdahalede bulunma konusunda yetkin hale getirecek şekilde tasarlanması gerekmektedir.

Yaygın olarak ele alınan içerikler arasında çocuk istismarı bilgisi ve türleri, çocuk istismarının belirtileri, çocuk istismarının bildirilmesine ilişkin mevzuat, çocuk istismarıyla ilgili raporlama prosedürleri ve çocuk istismarına ilişkin vaka çalışmaları bulunmaktadır. Ancak çoğu ders bu konuları tam olarak kapsamadığı için öğretmen adayları genellikle çocuk koruma ve güvenliği eğitiminin temel bilgilerini yalnızca sınırlı bir şekilde öğrenmektedir (Walsh, vd., 2023).

Çalışma ve literatür taraması sonuçları, öğretmen adaylarının çocuk koruma ve istismar konularında kapsamlı ve uygulamalı eğitimlere olan ihtiyacını vurgulamaktadır. Çalışmada tespit edilen eğitim ihtiyaçları ve literatürde belirlenen eksiklikler, eğitim programlarının bu alandaki bilgi ve beceri eksikliklerini gidermeye yönelik olarak geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu ihtiyaçların karşılanması, öğretmen adaylarını çocuk koruma konusunda daha donanımlı hale getirecek ve onların bu önemli sorumlulukları yerine getirirken daha etkili olmalarını sağlayacaktır.

Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programının Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

- a) Deney ve kontrol grubu öğretmen adaylarının Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeğinden aldıkları ön test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu araştırma sorusuna yanıt aramak için bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Bu test ile öğretmen adaylarının eğitime başlamadan önce Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği'nden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığı belirlenmek istenmiştir. Bu analiz, deney ve kontrol gruplarının başlangıçta benzer bir farkındalık seviyesine sahip olup olmadığını kontrol etmek için önemlidir.

Tablo 10

Deney ve Kontrol Grubu SÇİFÖ Ön Test Puanları T-Test Sonuçları

	GRUP	N	$\bar{x}$	Ss	t	df	Sig.
SÇİFÖ_Toplam	Deney	22	105.59	9.55	-1.33	46	.18
	Kontrol	26	110.19	13.58			
SÇİFÖ Alt Boyutları							
İTUYVİF	Deney	22	44.27	8.34	-.74	46	.46
	Kontrol	26	46.07	8.37			
SİF	Deney	22	14.68	1.04	-.18	46	.85
	Kontrol	26	14.73	.82			
İBİF	Deney	22	21.18	4.17	-.50	46	.61
	Kontrol	26	21.88	5.25			
İZHRİF	Deney	22	25.45	5.72	-1.18	46	.24
	Kontrol	26	27.50	6.17			

SÇİFÖ: Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği

İTUYVİF: İstismarı Tanımaya ve Uygun Yanıt Vermeye İlişkin Farkındalık

SİF: Sorumluluğa İlişkin Farkındalık

İBİF: İstismarın Belirtilerine İlişkin Farkındalık

İZHRİF: İstismara Zemin Hazırlayan Risklere İlişkin Farkındalık

Bağımsız örneklem t-testi ile gerçekleştirilen analiz sonuçları tablo 10'da sunulmuştur. Bu sonuçlara göre grupların sporda çocuk istismarı farkındalık ölçeğine ilişkin ön test puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir [$t=-1.33$, $p<0.05$]. Bu bulgu, deney ve kontrol gruplarındaki bireylerin sporda çocuk istismarı farkındalık düzeylerinin başlangıçta benzer olduğunu göstermektedir.

- b) Deney ve kontrol grubu öğretmen adaylarının Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeğinden aldıkları ön test-son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu araştırma sorusuna yanıt aramak için bağımlı örneklem t-testi uygulanmıştır. Bu analiz ile deney ve kontrol gruplarındaki öğretmen adaylarının eğitim öncesi ve sonrası test sonuçları karşılaştırılmıştır. İlgili sonuçlar detaylı bir şekilde tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11

<i>SCİFÖ Ön Test ve Son Test Puanları Bağımlı Örneklem T-Testi Sonuçları</i>								
Grup	Değişkenler	N	$\bar{x}$	Ss	t	df	Sig.	η^2
Deney	SCİFÖ ÖN	22	105.59	9.55	-13.37	21	.00	.89
	SCİFÖ SON	22	144.81	7.60				
	SCİFÖ Alt Boyutları							
	İTUYVİF-ÖN	22	44.27	8.34	-10.04	21	.00	.83
	İTUYVİF-SON	22	57.90	3.13				
	SİF-ÖN	22	14.61	1.04	.317	21	.64	-
	SİF-SON	22	14.77	.86				
	İBİF-ÖN	22	21.18	4.17	-7.42	21	.00	.72
	İBİF-SON	22	29.59	3.20				
	İZHRİF-ÖN	22	25.45	5.72	-11.10	21	.00	.85
Kontrol	İZHRİF-SON	22	42.54	4.69				
	SCİFÖ ÖN	26	110.19	13.58	.292	25	.77	-
	SCİFÖ SON	26	109.61	11.45				
	SCİFÖ Alt Boyutları							
	İTUYVİF-ÖN	26	46.07	8.37	1.20	25	.23	-
	İTUYVİF-SON	26	44.42	7.81				
	SİF-ÖN	26	14.73	.827	-.76	25	.44	-
	SİF-SON	26	14.84	.543				
	İBİF-ÖN	26	21.88	5.25	-.11	25	.90	-
	İBİF-SON	26	22.00	3.78				
	İZHRİF-ÖN	26	27.50	6.17	-.71	25	.48	-
	İZHRİF-SON	26	28.34	4.86				

Tabloda 11’de verilen bağımlı örneklem t testi sonucunda, deney grubunda eğitim programı öncesi uygulanan sporda çocuk istismarı farkındalık ölçeği puanlarının ortalaması ($\bar{x}$ =105.59) ile program sonrası uygulanan sporda çocuk istismarı farkındalık ölçeği puanlarının ortalaması ($\bar{x}$ =144.81) arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür [$t(21) = -13,379$, $p < 0.05$]. Ölçeğin detaylı incelemesi sonucunda, sorumluluğa ilişkin

farkındalık dışındaki diğer alt boyutlar olan istismarı tanıma ve uygun yanıt vermeye ilişkin farkındalık [$t(21) = -10.040, p < 0.05$], istismarın belirtilerine ilişkin farkındalık [$t(21) = -7.420, p < 0.05$] ve istismara zemin hazırlayan risklere ilişkin farkındalık [$t(21) = -11.107, p < 0.05$] boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir.

Test sonuçlarına göre hesaplanan eta kare (η^2) değeri .89 olarak belirlenmiştir. Bu değer büyük bir etki büyüklüğüne işaret etmektedir. Ölçeğin alt boyutları incelendiğinde etki büyüklükleri sırasıyla; istismarı tanıma ve uygun yanıt vermeye ilişkin farkındalık alt boyutu için .83, istismarın belirtilerine ilişkin farkındalık alt boyutu için .72 ve istismara zemin hazırlayan risklere ilişkin farkındalık alt boyutu için .85 olarak hesaplanmıştır. Cohen (1988) tarafından belirlenen eta kare değerlerine göre etki büyüklüklerinin sınıflandırılması; küçük etki için $\eta^2 \leq .02$, orta etki için $\eta^2 \leq .05$ ve büyük etki için $\eta^2 \geq .8$ olarak tanımlanmaktadır. Cohen'in etki büyüklüğü sınıflandırmasına göre bu değerler istismarın belirtilerine ilişkin farkındalık alt boyutunda orta etki büyüklüğünü gösterirken diğer alt boyutlarda büyük etki büyüklüğünü göstermektedir. Bu sonuçlar, programın sporda çocuk istismarı farkındalığını önemli ölçüde artırdığını göstermektedir.

Tablo 11'e bakıldığında, sporda çocuk koruma eğitimi almamış kontrol grubunda yapılan ölçümler eğitim öncesi ve sonrası dönemler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığını göstermektedir. Bu durum, deney grubundaki katılımcılarda gözlemlenen farkındalık düzeylerindeki artışın eğitim programının uygulanmasının doğrudan bir sonucu olduğunu desteklemektedir.

- c) Deney ve kontrol grubu öğretmen adaylarının Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeğinden aldıkları son test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu araştırma sorusuna yanıt bulmak için Tek Yönlü Kovaryans Analizi (ANCOVA) kullanılmıştır. Bu analiz ile öğretmen adaylarının sporda çocuk istismarı farkındalık ön test puanları kontrol altında tutularak sporda çocuk koruma programının öğretmen adaylarının farkındalıkları üzerindeki etkisi değerlendirilmek istenmiştir.

Tablo 12

SCİFÖ ANCOVA Sonuçları

Bağımlı Değişken	Grup	Düzeltilmiş Ortalamalar	Ortalama Farkı (I-J)	SE	F	Sig.	η^2
SCİFÖ-SON	Deney	145.68					
	Kontrol	108.88	36.8		188.15	.00	.80
İTUYVİF-SON	Deney	58.26					
	Kontrol	44.12	14.14		81.25	.00	.64
SİF-SON	Deney	14.78					
	Kontrol	14.83	0.05		.092	.76	.00
İBİF-SON	Deney	29.66					
	Kontrol	21.93	7.73		60.21	.00	.57
İZHRİF-SON	Deney	42.77					
	Kontrol	28.15	14.62		113.24	.00	.71

Tablo 12'ye göre öğretmen adaylarının ön test puanları kontrol altına alındığında deney ve kontrol gruplarının Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği (SCİFÖ) üzerinden aldıkları son test puanlarında deney grubu lehine anlamlı bir farkın olduğu ortaya konulmuştur [$F(1-45)=188.15$; $p<0.05$]. Test sonuçlarına göre hesaplanan eta kare (η^2) değeri .80 olarak belirlenmiştir. Cohen'in (1988) eta kare (η^2) değerlerine göre bu değer büyük bir etki büyüklüğüne işaret etmektedir. Bu durum, bağımsız değişkenin (eğitim programının) bağımlı değişkendeki (SCİFÖ son test puanları) varyansın %80' ini açıkladığını ifade etmektedir. Bu oldukça yüksek bir değerdir ve programın etkisinin son derece güçlü olduğunu göstermektedir.

Tek yönlü kovaryans analizi (ANCOVA) sonuçları, sorumluluğa ilişkin farkındalık alt boyutu hariç diğer alt boyutlarda; istismarı tanıma ve uygun yanıt vermeye ilişkin farkındalık [$F(1-45)=81.25$; $p<0.05$, $\eta^2=.644$], istismarın belirtilerine ilişkin farkındalık [$F(1-45)=60.21$; $p<0.05$, $\eta^2=.572$] ve istismara zemin hazırlayan risklere ilişkin farkındalık [$F(1-45)=113.24$; $p<0.05$, $\eta^2=.761$] boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların var olduğunu ortaya koymuştur. Sorumluluğa ilişkin farkındalık alt boyutu hariç diğer alt boyutların etki büyüklüğü orta bir etki olarak kabul edilmektedir. Programın etkililiğini değerlendirmek için elde edilen nitel verilerde bu bulguları desteklemektedir. En sık tekrarlanan katılımcı görüşleri arasında sporda çocuk istismarına yönelik farkındalıklarının arttığı yönündeki ifadeleri yer almaktadır:

K8: İyi ki bu dersi almışım diyebildim. Çünkü farkındalığımı inanılmaz derecede artırdı. Karşılaşılabileceğim durumlar hakkında "ne yapacağım?" sorusu yerine

anında ne yapacağımı bilerek hemen harekete geçeceğimi bilmek beni gerçekten mutlu ediyor ve cesaretlendiriyor.

E7: Bilmediğim ya da farkında olmadığım istismar ve ihmal olabilecek birçok hareket ve davranışı fark etmemi sağladı. Bu durumlarda beni bilinçlendirdi ve doğru çözümleri gösterdi.

Yukarda belirtilen katılımcı görüşleri istismarı tanıma ve uygun yanıt verme alt boyutuna ilişkin farkındalıklarının arttığına yönelik vurgu yaparken bir başka katılımcı görüşü de istismarın belirtilerine ilişkin farkındalık alt boyutuna vurgu yapmaktadır:

K6: Daha önce sporda çocuk koruma ile ilgili bilgim yoktu ve istismar, şiddet vb. durumlarda neler yapmam gerektiğini ve bu durumları nasıl anlayabileceğimi bilmiyordum. Program sayesinde farkındalık kazandım, önüme çıkan ve yaşadığım durumlara daha bilinçli bakmaya başladım.

Sporda çocuk istismarının bir diğer alt boyutu olan sorumluluğa ilişkin farkındalık alt boyutunda ön testleri kontrol altına alındığında son testlerinde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Deney ve kontrol grubunun ön ve son test ortalamaları incelendiğinde ise her iki grupta da son test sonuçlarında bir artış olduğu gözlemlenmiştir. Ancak bu artışın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Deney grubundaki katılımcılar, sporda çocukların korunmasına yönelik sorumluluk duygularının olduğunu ancak aldıkları eğitim sonrasında bu sorumluluk duygularının daha da güçlendiğini ifade etmişlerdir:

K9: Her öğretmenin böyle bir eğitim alması gerektiğini düşünüyorum.

K12: Olaylara daha sorgulayıcı bakmaya başladım. Şimdi daha hassas biriyim. Şimdi bildiğim şeyleri aileme aktarmaya çalışıyorum. Onlarla öğrendiklerimi paylaşıyorum.

K19: Sadece benim farkımda olmamla değil bu konuyu fark ettirmem gerektiğini de anlamış oldum.

E4: Biz bu dersi alanlar olarak okulumuzdaki diğer öğrencileri de bu konuda bilgilendirmemiz gerektiğini çünkü fakültemizdeki öğrencilerin ortak yanı spor ve çocuk.

Sporda çocuk istismarı ölçeğinin son alt boyutu olan istismara zemin hazırlayan risklere ilişkin farkındalıklarının arttığı bulgusu katılımcı görüşleriyle desteklenmektedir:

E7: Yaklaşım ve temasların altında yatabilecek kötü niyetleri fark ettim.

K4: Etrafımdaki çocukların hareketlerini dikkatle izleyip istismara uğrayıp uğramadığını anlamaya çalışmıyordum. Şimdi çalışıyorum. Çocukların garip hareketlerinin anlamsız olduğunu düşünüyordum. Şimdi istismar olup olmadığını anlamaya çalışıyorum. Hareketlerinde problem olan çocukları direk ailesi ile bağdaştırıyordum. Şimdi tüm çevresiyle ilgisi olabileceğini biliyorum.

SÇİÖ ön test puanları kontrol altına alındığında son test puanlarından elde edilen verilere ve katılımcı görüşlerine göre Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programına katılan

öğretmen adaylarının sporda çocuk istismarı farkındalık düzeylerinde pozitif yönde bir artış gözlemlenmiştir. Brown'un (2008) çalışmasında öğretmen adaylarının çocuk istismarı türlerini tanıma konusunda genel bir farkındalığa sahip oldukları ancak dört ana istismar türünün tamamını doğru bir şekilde tanımlayabilenlerin oranının sadece %29 olduğu görülmektedir. Özellikle ihmalin en az tanınan istismar türü olması bu konuda daha fazla bilgilendirme ve farkındalık yaratma çabalarına ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Ayrıca öğrencilerin çocuk istismarının belirgin göstergeleri olarak fiziksel durumlarındaki değişikliklere ve akran ilişkilerindeki gözle görülür değişikliklere dikkat çektikleri belirtilmiştir. Ancak davranış değişiklikleri, cinselleştirilmiş davranışlar, akademik performans düşüklüğü gibi diğer önemli göstergelerin daha az tanınmaktadır. Bu bulgulardan farklı olarak araştırmamız, öğretmen adaylarının Sporda Çocuk Koruma Eğitimi aldıktan sonra istismarı tanıma ve buna uygun yanıt verme konusunda önemli ölçüde farkındalık kazandıklarını göstermiştir. Ancak Fayeze, Takash ve Al-Zboon (2014) çalışmasında eğitim almış olmalarına rağmen katılımcıların çocuk istismarını tespit etmede zorlandıkları belirtmişlerdir. Katılımcılar, özellikle fiziksel istismar belirtileri konusunda belirsiz bilgilere sahip olduklarını ve diğer istismar türlerinin semptomlarını tanıma konusunda yetersiz kaldıklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmen adaylarına yönelik uygulanan bazı eğitim programlarının, katılımcıların çocuk istismarı konusundaki bilgi ve farkındalıklarını artırmada başarılı olduklarını ortaya koymaktadır (McKee ve Dillenburg, 2012; Kanak ve Avcı, 2018; Kenny, 2007). Kanak ve Avcı (2018) yaptığı çalışmada, okul öncesi öğretmen adaylarının duygusal ihmal ve istismar konusundaki bilgi ve farkındalıklarını artırmak için tasarlanan "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Bilgi ve Farkındalığını Geliştirme Eğitim Programı"nın etkililiğini değerlendirmiştir. Araştırmanın bulguları, bu eğitim programının öğretmen adaylarının duygusal ihmal ve istismar hakkındaki bilgi ve farkındalık seviyelerinin önemli ölçüde artırdığını göstermiştir. Benzer şekilde McKee ve Dillenburg'un (2012) çalışması, erken çocukluk eğitimi ve ilköğretim öğretmenliği alanında eğitim gören öğrencilerin eğitim öncesi ve sonrası çocuk istismarı ile ilgili bilgi ve koruma stratejileri açısından gelişimlerini incelemiştir. Araştırmanın bulguları, öğretmen adaylarının çocuk istismarının belirlenmesi ve önlenmesi konularında düzenlenen eğitim programından önemli faydalar elde ettiklerini ve çocuk koruma eğitim programına katılımın, onların bilgi düzeyleri ve yetkinliklerinde dikkate değer bir artış sağladığını ortaya koymuştur. Sonuç olarak çocuk koruma konusunda öğretmen adaylarına yönelik

hazırlanan eğitim programları ve dersler onların bilgi ve farkındalık düzeylerini önemli ölçüde artırabilir.

d) Deney grubu öğretmen adaylarının programın etkililiğine ilişkin görüşleri nelerdir?

Bu araştırma sorusuna yanıt aramak için “Program Değerlendirme Formu” aracılığıyla elde edilen veriler analiz edilmiştir. Program değerlendirme formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm katılımcıların programın içeriğinin, öğrenme yaşantılarının, öğretim materyallerinin, ölçme ve değerlendirme boyutunun, eğiticinin ve programın bütününe etkililiği boyutları hakkındaki görüşlerini değerlendirmek için kapalı uçlu maddeleri içermektedir. Öğretmen adaylarının her bir maddeye verdiği yanıtların puanlaması şu şekilde yapılmıştır: “Kesinlikle katılmıyorum” 1, “Katılmıyorum” 2, “Kararsızım” 3, “Katılıyorum” 4, “Kesinlikle katılıyorum” 5. Program Değerlendirme Formundaki 38 kapalı uçlu maddeye verilen yanıtlar frekans ve ortalama değerler kullanılarak istatistiksel olarak analiz edilmiştir. İkinci bölüm ise katılımcılara programla ilgili daha derinlemesine düşüncelerini ifade etme imkânı tanıyan 8 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Formdaki açık uçlu sorulara verilen yanıtlar betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Öğretmen adaylarının görüşleri, direkt alıntılarla aktarılmış ve her alıntının başında katılımcının kodu belirtilerek (örneğin, K10) kişisel bilgilerin gizliliği korunmuştur.

Tablo 13

Katılımcıların Eğitim Programındaki İçeriğinin Etkililiğine İlişkin Görüşleri

Görüşler	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. İçerikte sunulan bilgiler (istatistikler, örnek durumlar, videolar, görseller vb.) günceldi.	f 20 $\bar{x}$ 4.90	2	-	-	-
2.İçerik ilgi çekici nitelikteydi.	f 18 $\bar{x}$ 4.81	4	-	-	-
3.İçerik günlük yaşamda karşılaşılan sorunlarla ilişkilendirilmişti.	f 21 $\bar{x}$ 4.95	1	-	-	-
4.İçerik günlük yaşamda karşılaşılan sorunlara çözüm üretebilme yeteneğini destekler nitelikteydi.	f 21 $\bar{x}$ 4.95	1	-	-	-
5.İçerikte konu ile ilgili kavramlar, sorunlar, politikalar, çözümler vb. açık bir şekilde sunuldu.	f 20 $\bar{x}$ 4.90	2	-	-	-

(Devam Ediyor)

Tablo 13 (Devam)

Katılımcıların Eğitim Programındaki İçeriğinin Etkililiğine İlişkin Görüşleri

Görüşler		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
6.İçerik hem düşüncelerime hem de duygularıma hitap etti.	f	17	4	1	-	-
	$\bar{x}$	4.72				
7. İçerik dersin kazanımlarına uygundu.	f	21	1	-	-	-
	$\bar{x}$	4.95				

Tablo 13'ten elde edilen bulgular, bir katılımcı hariç katılımcıların tamamının eğitim programının içeriği hakkında olumlu görüşler bildirdiklerini göstermektedir. Katılımcılar, programın sunmuş olduğu bilgilerin güncel olduğunu ($\bar{x}=4.90$); içeriğin ilgi çekici($\bar{x}=4.81$)ve günlük yaşamda karşılaşılan sorunlarla ilişkili olduğunu ($\bar{x}=4.95$); içeriğin günlük yaşamda karşılaşılan sorunlara çözüm bulma yeteneğini destekleyici nitelikte olduğunu ($\bar{x}=4.95$); içerikte konu ile ilgili kavramlar, sorunlar, politikalar, çözümler vb. açık bir şekilde sunulduğunu ($\bar{x}=4.90$); içeriğin hem düşüncelere hem de duygulara hitap ettiğini ($\bar{x}=4.72$) ve içeriğin kazanımlara uygun olduğunu ($\bar{x}=4.95$)belirtmişlerdir. Ancak içeriğin dersin kazanımlarına uygun olduğu konusunda bir katılımcı kararsızlık yaşadığını belirtmiştir.

Programın içeriğine ilişkin katılımcı görüşlerinden bazılarına aşağıda yer verilmiştir:

K5: Ders iyi ki dedirten bir ders oldu. Tüm içerik gündelik hayatla birebir uyumluydu. Bu sayede geçmiş yaşantımda uğradığım istismar ve ihmalleri ve aslında bunların beni nasıl etkilediğini fark edebildim bu ders sayesinde. İçerikte yer alan tüm konuları içselleştirebilmemiz için her hafta farklı etkinlikler yapıldı ve her biri oldukça ilgi çekici ve motive edici etkinliklerdi. Ders özelinde yaptığımız etkinlikler hem dersin kazanımlarını bizlere öğretti hem de işbirliği gibi kavramları kullanmamızı sağlayarak iletişim ve uyum becerilerimizi de artırdı.

K13: Konuları ilgi çekici etkinlikler ile pekiştirdik. Bu etkinlikler hem empati kurabilmemi sağladı hem de neler yapmam gerektiğini öğrenmemi sağladı.

E5: İçerikte sunulan bilgiler örnek durumlar günlük yaşantımızda okul içerisinde bize çok fazla bilgi verdi. Gayet güzel ilgi çekici şekilde her etkinliğimizi gerçekleştirdik.

E1: Ders esnasında eğitimcimizin anlattığı örnek durumların pek çoğunun sınıftaki arkadaşlarım tarafından yaşanmış olması beni etkiledi.

Tablo 14

Katılımcıların Eğitim Programındaki Öğrenme Yaşantılarının Etkililiğine İlişkin Görüşleri

Görüşler		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
8. Derse katılımımı sağlamada etkili oldu.	f 19 $\bar{x}$ 4.86	3	-	-	-	
9. Öğrenme sürecinden keyif almamı sağladı.	f 20 $\bar{x}$ 4.90	2	-	-	-	
10. Düşüncelerimi rahat bir şekilde ifade etmemde etkili oldu.	f 21 $\bar{x}$ 4.95	1	-	-	-	
11. Eğitici ve diğer katılımcılarla iletişim kurmamda etkili oldu.	f 19 $\bar{x}$ 4.86	3	-	-	-	
12. Yeteneklerimi (rol oynama, senaryo yazma, el broşürü hazırlama, afiş tasarlama vb.) fark etmemde etkili oldu.	f 16 $\bar{x}$ 4.72	6	-	-	-	
13. Arkadaşlarımın düşünce ve yeteneklerini fark etmemde etkili oldu.	f 16 $\bar{x}$ 4.63	4	2	-	-	
14. Sporda çocuk koruma ile ilgili sorunlara eleştirel gözle bakmamı sağladı.	f 18 $\bar{x}$ 4.77	3	1	-	-	
15. Sporda çocuk istismarı ve ihmali konusundaki deneyim ve gözlemlerimi paylaşmamda etkili oldu.	f 20 $\bar{x}$ 4.90	2	-	-	-	
16. Sporda çocuk koruma ile ilgili sorunlara çözüm önerileri getirmemde etkili oldu.	f 22 $\bar{x}$ 5.00	-	-	-	-	

Tablo 14' ten elde edilen bulgular, katılımcıların çoğunun öğrenme yaşantılarını çeşitli yönlerden etkili bulduklarını göstermektedir. Katılımcılar öğrenme yaşantılarının; öğrenme sürecinde keyif almalarını sağlamalarında ($\bar{x}$ =4.90), düşüncelerini rahat bir şekilde ifade etmelerinde ($\bar{x}$ =4.95), eğitici ve diğer katılımcılarla iletişim kurmalarında ($\bar{x}$ =4.86), derse katılımlarını sağlamalarında ($\bar{x}$ =4.86), yeteneklerini fark etmelerinde ($\bar{x}$ =4.72), arkadaşlarının düşünce ve yeteneklerini fark etmelerinde ($\bar{x}$ =4.63), sporda çocuk koruma ile ilgili sorunlara eleştirel gözle bakmalarında ($\bar{x}$ =4.77), sporda çocuk istismarı ve ihmali konusundaki deneyim ve gözlemlerini paylaşmalarında ($\bar{x}$ =4.90) ve sporda çocuk koruma ile ilgili sorunlara çözüm önerileri getirmelerinde etkili olduğunu

($\bar{x}=5.00$) belirtmişlerdir. Programın öğrenme yaşantılarına ilişkin yapılan değerlendirmede, iki katılımcı “arkadaşlarının düşünce ve yeteneklerini fark etmelerinde programın etkili olduğu” konusunda kararsız kaldığını ve bir katılımcı da “sporda çocuk koruma ile ilgili sorunlara eleştirel bir gözle bakma” konusunda kararsız kaldığını belirtmiştir.

Öğrenme yaşantılarına ilişkin katılımcı görüşlerinden bazılarını aşağıda yer verilmiştir:

E7: Aktif bir şekilde katılım sağladığım, duygularımı, görüşlerimi ve tecrübelerimi rahat bir şekilde aktarabildiğim ve kendim olarak bulunabildiğim bir dersti. Eleştirel olarak yaklaşp, çözümlerimi rahat bir şekilde dile getirebildim.

E1: Sınıfın en sessiz ferdinin bile çekinmeden düşüncelerini ifade edebileceği, öğrenirken sosyalleşip eğlendiğimiz bir ortam yaratıldı. Bu ortam eğitimin kalıcılığını artırırken aynı zamanda eğitim esnasında sıkılmamamızı sağladı.

E5: Sporda çocuk istismarı ve ihmali konusundaki deneyim ve gözlemlerimi hem paylaşmamda hem de antrenörlük hayatımda uygulamamda çok etkisi oldu.

E8: Ben dersten çabuk sıkılan kopan ve derste çok katılım sağlamayı seven biri değilim ama bu derse geldikçe kendimi derste bir şeyler yaparken buluyordum sürekli ve çok eğleniyordum. Bu şekilde olunca dersten kopmadan saatlerce derste kalıyordum. Bu arada ders sayesinde şöyle bir düşüncem oluştu. Her türlü tiyatro oyununda istenilen rolü oynayabilirmişim.

K10: Öncesinde toplum içinde kendimi ifade etmekte zorlanırdım. Artık düşüncelerimi stres yapmadan ifade edebiliyorum. Farklı görüşleri gözlemleme fırsatım oldu. Bu da benim gelişmemi sağladı.

Tablo 15

Katılımcıların Eğitim Programındaki Öğretim Materyallerinin Etkililiğine İlişkin Görüşleri

Görüşler		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
17.Açık ve anlaşılırdı.	f	21	1	-	-	-
	$\bar{x}$	4.95				
18.Dikkat çekiciydi.	f	21	-	1	-	-
	$\bar{x}$	4.90				
19.İçerikle ilgiliydi.	f	22	-	-	-	-
	$\bar{x}$	5.00				
20.Kazanımlarla uyumluydu.	f	22	-	-	-	-
	$\bar{x}$	5.00				

Tablo 15'ten elde edilen bulgular, bir katılımcı hariç tamamının öğretim materyallerini çeşitli yönlerden etkili bulduğunu göstermektedir. Katılımcılar öğretim materyallerinin; açık ve anlaşılır ($\bar{x}=4.95$), dikkat çekici ($\bar{x}=4.90$), içerikle ilgili ($\bar{x}=5.00$) ve kazanımlarla uyumlu olduğunu ($\bar{x}=5.00$) belirtmişlerdir. Ancak materyallerin ilgi çekiciliği konusunda bir katılımcı kararsızlık yaşadığını belirtmiştir.

Öğretim materyallerine ilişkin katılımcı görüşlerinden bazılarını aşağıda yer verilmiştir:

K5: Kullandığımız materyaller zaman zaman öğretmenimizin bizler için özenle hazırladığı materyaller, zaman zaman bizlere özenle hazırlamamız için fırsat sunulan materyaller oldu. Öğretmenimizin bizler için getirdiği her bir materyal açık, anlaşılır ve dikkat çekiciydi. Bizlerin hazırladığı materyaller ise bizlerin sürece dahil olarak üst düzey verim almamızı sağladı.

E1: Materyalleri tasarlama aşması iyi düşünülmüş ve güzel hazırlanmıştı. Bunun yanında bizlerinde gazete, broşür gibi tasarımlar yapmamız tasarım esnasında beyin fırtınası yapmamız konuyu pekiştirmemizi sağladı.

E7: Materyaller o an işlediğimiz konuyu anlayabilme noktasında etkiliydi. Kazanımları uygulayabilmemize destekleyici oldu.

K1: Çeşitliydi materyaller sınıfın düzeyine uygundu. Eğlenerek kalıcı bilgi sağladı.

Tablo 16

Katılımcıların Eğitim Programındaki Ölçme ve Değerlendirmenin Etkililiğine İlişkin Görüşleri

Görüşler		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
21.Değerlendirme etkinlikleri kendimi değerlendirilmemde yararlı oldu.	f $\bar{x}$	19 4.86	3	-	-	-
22.Değerlendirme etkinlikleri sporda çocuk koruma konusunda yeni şeyler öğrenmemde ve farkındalık kazanmamda etkili oldu.	f $\bar{x}$	22 5.00	-	-	-	-
23.Değerlendirme etkinliklerinde yer alan sorular sorun çözmeye, yorumlamaya ve yeni çözümler üretmeye dayalıydı.	f $\bar{x}$	20 4.90	2	-	-	-

Tablo 16'dan elde edilen bulgular katılımcıların ölçme ve değerlendirme süreçlerini etkili bulduğunu göstermektedir. Katılımcılar değerlendirme etkinliklerinin;

kendilerini değerlendirmede yararlı olduğunu ($\bar{x}=4.86$), sporda çocuk koruma konusunda yeni şeyler öğrenmede ve farkındalık kazanmada etkili olduğunu ($\bar{x}=5.00$) ve değerlendirme etkinliklerinde yer alan soruların sorun çözmeye, yorumlamaya ve yeni çözümler üretmeye dayalı olduğunu ($\bar{x}=4.90$) belirtmişlerdir.

Ölçme ve değerlendirmeye ilişkin katılımcı görüşlerinden bazılarına aşağıda yer verilmiştir:

K5: Değerlendirme etkinlikleri gün sonunda öğrendiklerimizi pekiştirmemiz ve gözden kaçanları fark etmemize oldukça yardımcı ve faydalı etkinlikler oldu.

K8: Tam olarak giriş, gelişme ve sonuç şeklinde oluyordu derslerimiz. Her derste bir çözüm buluyor öğreniyordum. Kendimi değerlendirirken başka arkadaşlarımdan daha etkileyici çözümleri olduğunda yeni bakış açıları görüyordum. Bu sayede birçok bakış açısı kazandım.

E1: Ders sonunda doldurduğumuz yansıtıcı günlük formları o gün neler öğrendiğimizi yazılı şekilde görmemizi sağladı.

E5: Değerlendirme etkinlikleri neyi bilip neyi bilmediğimi öğrenmeme katkı sundu

Tablo 17

Katılımcıların Eğitim Programının Eğiticisinin Etkililiğine İlişkin Görüşleri

Görüşler	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
24.Konunun kazanımlarını açık ve anlaşılır bir biçimde ifade etti.	f 21 $\bar{x}$ 4.95	1	-	-	-
25.Etkinliklerde kullanılan öğretim ilke ve yöntemlerini tanıttı ve uygulanmalarında uyulacak kuralları açıkladı.	f 19 $\bar{x}$ 4.81	2	1	-	-
26.Etkinliklerin uygulanmasına yönelik yönergeler verdi.	f 20 $\bar{x}$ 4.90	2	-	-	-
27.Katılımcıların derse aktif katılımını sağladı ve katılımcıları motive etti.	f 22 $\bar{x}$ 5.00	-	-	-	-
28.Konuyu somut ve anlaşılır örneklerle açıkladı.	f 22 $\bar{x}$ 5.00	-	-	-	-
29.Anlamada zorluk çekilen boyutları fark etti ve ek açıklamalar yaptı.	f 20 $\bar{x}$ 4.86	1	1	-	-

(Devam ediyor)

Tablo 17 (Devam)

Katılımcıların Eğitim Programının Eğiticisinin Etkililiğine İlişkin Görüşleri

Görüşler		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
30.Katılımcılara saygılı davrandı.	f 22 x̄ 5.00	-	-	-	-	-
31.Katılımcıların bireysel, eğitimsel, duygusal ve fiziksel gereksinimlerini dikkate aldı.	f 22 x̄ 5.00	-	-	-	-	-
32.Sözlü ve sözsüz iletişimi etkili kullandı ve katılımcılarla göz teması kurdu.	f 22 x̄ 5.00	-	-	-	-	-
33.Katılımcılar arasında (cinsiyete, yaşa, ırka, fiziksel görünüşe, engellilik vb. durumlara dayalı) ayırım yapmadı.	f 22 x̄ 5.00	-	-	-	-	-

Tablo 17’ den elde edilen bulgular, katılımcıların eğiticiye ilişkin geri bildirimlerinin genel olarak olumlu olduğunu göstermektedir. Katılımcılar eğiticinin; konunun kazanımlarını açık ve anlaşılır bir biçimde ifade ettiğini ($\bar{X} = 4.95$), etkinliklerde kullanılan öğretim ilke ve yöntemlerini tanıttığını ve uygulanmalarında uyulacak kuralları açıkladığını ($\bar{X} = 4.81$), etkinliklerin uygulanmasına yönelik yönergeler verdiğini ($\bar{X} = 4.90$), katılımcıların derse aktif katılımını sağladığını ve katılımcıları motive ettiğini ($\bar{X} = 5.00$), konuyu somut ve anlaşılır örneklerle açıkladığını ($\bar{X} = 5.00$), anlamada zorluk çekilen boyutları fark ettiğini ve ek açıklamalar yaptığını ($\bar{X} = 4.86$), katılımcılara saygılı davrandığını ($\bar{X} = 5.00$), katılımcıların bireysel, eğitimsel, duygusal ve fiziksel gereksinimlerini dikkate aldığını ($\bar{X} = 5.00$), sözlü ve sözsüz iletişimi etkili kullandığını ve katılımcılarla göz teması kurduğunu ($\bar{X} = 5.00$), katılımcılar arasında ayırım yapmadığını ($\bar{X} = 5.00$) ifade etmişlerdir.

Bir katılımcı eğitici tarafından sunulan “öğretim ilke ve yöntemlerinin tanıtımı ve uygulama kurallarının açıklanması” konusunda kararsız kaldığını belirtirken başka bir katılımcı da “eğiticinin anlamada zorluk çekilen boyutları fark etmesi ve ek açıklamalar yapması” konusunda kararsız olduğunu belirtmiştir.

Eğiticiye ilişkin katılımcı görüşlerinden bazılarına aşağıda yer verilmiştir:

K8: Eğiticimizin bir eksiği olduğunu asla düşünmüyorum. Herkesi adaletli, şefkatli, yardımsever ve anlayışla karşıladı. Tüm dersleri açık bir dille aktardı. Anladığımız her noktada şüphesiz yardım etti. Bizleri asla bölmedi mesela. Tüm hikayelerimizi ve düşüncelerimizi sonuna kadar dinledi. Bu yüzden böyle bir öğretmenden ders aldığım için çok şanslıyım ve mutluyum.

E7: Dersin verimli ve anlaşılır olmasında en büyük etken oldu. Gerek yaklaşımı, gerek bilgi aktarımı olsun her konuda fazlasıyla iyiydi. Bazı katılımcılara karşı olan sabrı çok etkileyiciydi. Bir eğitmenin nasıl olması gerektiğinin en güzel örneği.

K7: Her ders farklı ilgi çekici ve birleştirici etkinlikler yaptık. Derse olan ilğim arttı. Sınıfta olan bütün katılımcılarla nerdeyse 3-4 kere grup olduk ve beraber etkinlik yaptık.

E8: Kesinlikle bu dersi en iyi eğitmenen aldığımı düşünüyorum ben eğlenerek uygulayarak yaparak öğrenen bir öğrenciyim. Bazen başka bir eğitmen olsaydı acaba bu kadar iyi kavrayabilir miydim diye düşünüyorum.

Tablo 18

Katılımcıların Eğitim Programının Bütününün Etkililiğine İlişkin Görüşleri

Görüşler		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
34.Bu programa yönelik beklentilerim karşılandı.	f	20	2	-	-	-
	$\bar{x}$	4.90				
35.Program farklı ortamlarda sporda çocuk korumayla ilgili konularda düşüncelerimi ifade edebilmemde etkili oldu.	f	21	1	-	-	-
	$\bar{x}$	4.95				
36.Program, sporda çocuk koruma konularına karşı bende ilgi uyandırdı.	f	20	2	-	-	-
	$\bar{x}$	4.90				
37.Bu programdan sonra da sporda çocuk korumayla ilgili programlara katılmak isterim.	f	16	3	3	-	-
	$\bar{x}$	4.59				
38.Arkadaşlarıma böyle bir programa katılmayı öneririm.	f	21	-	1	-	-
	$\bar{x}$	4.90				

Tablo 18’ den elde edilen bulgular, çoğu katılımcının programın etkililiğine ilişkin olumlu geri bildirimlerde bulunduğunu göstermektedir. Katılımcılar, programa dair beklentilerinin karşılandığını ($\bar{x}$ =4.90), programın farklı ortamlarda sporda çocuk korumayla ilgili konularda düşüncelerini ifade edebilmelerinde etkili olduğunu ($\bar{x}$ =4.95) ve sporda çocuk koruma konularına olan ilgilerini uyandırdığını ($\bar{x}$ =4.90) belirtmişlerdir. Bu programdan sonra da sporda çocuk korumayla ilgili programlara katılmak istediklerini ($\bar{x}$ =4.59) ve arkadaşlarına böyle bir programa katılmayı önereceklerini ($\bar{x}$ = 4.90) ifade etmişlerdir. Üç katılımcı ise “bu programdan sonra da sporda çocuk korumayla ilgili programlara katılmak istediklerine” ilişkin görüşlerinde kararsız kaldığını ve bir katılımcı

da “arkadaşlarına böyle bir programa katılmayı önereceği” konusunda kararsız kaldığını ifade etmiştir.

Programın bütününe ilişkin katılımcı görüşlerinden bazılarına aşağıda yer verilmiştir:

K5: Bu programa yönelik tüm beklentilerim fazlasıyla karşıladı ve bu durum bu dersi içselleştirmemde çok yardımcı oldu. Şu anda küçük yaş grubu ile çalışıyorum ve jimnastik antrenörlüğü yapıyorum ve dersi içselleştirmem sayesinde çocuklara dokunmadan izin alıyor amacımı açıklıyor ve duygusal istismara uğramamaları için daha fazla özen gösteriyorum. Ayrıca velilerime derste öğrendiklerimi anlatıyor, olaylara ilgilerini çekiyorum ve tüm antrenörlük yapan arkadaşlarıma hatta tüm arkadaşlarıma böyle bir programa katılmalarını öneriyorum.

K13: Bence herkesin böyle bir programa katılması gerektiğini düşünüyorum. Bende çok büyük etkiler yarattı. Bilinçlendiğimi düşünüyorum. İnsanları da edindiğim bilgilerle bilgilendiriyorum.

K8: Bu programı almak, zorunlu dersler arasına kesinlikle öneririm. Öğretmenlerin, antrenörlerin ve hatta ebeveynlerin bile bilgi sahibi olması gerektiği çok önemli bir konu. Tüm beklentilerimin karşılığını fazlasıyla aldım.

K9: Şu an oluşturduğu etkiyi beklemiyordum. Beklentimden fazlasını karşılayan bir programdı. Bundan sonraki hayatımda çok etkili olacağına eminim.

K2: Kesinlikle her öğretmen adayının bu tarz programlara katılmasını şiddetle tavsiye ederim.

Bu kısımda program değerlendirme formu içerisinde yer alan açık uçlu soruların bulgularına yer verilmiştir.

Tablo 19

Katılımcıların Eğitim Programının Yararlılığına İlişkin Görüşleri

Görüşler	f
Yararlı	
Sporda çocuk koruma konusunda farkındalık kazandırma	16
İstismara uğrayan çocuklara doğru yaklaşımda bulunabilme	9
Sporda çocuk istismarına yönelik sorunlara çözüm üretebilme	7
İstismar durumlarını fark edebilme	6
İstismar durumlarını yetkili mercilere bildirebilme	5
Öğretmenlik ve antrenörlük mesleğinde kullanabileceği bilgiyi kazandırma	5
Gündelik hayatında çocuk korumaya yönelik farkındalık kazandırma	4
Sporda çocuk korumaya yönelik daha donanımlı ve hazırlıklı hissetmelerini sağlama	4
Öğrenilenleri şu an ki çalışma hayatında kullanabilme	3
Özgüven geliştirme	2
Çocuklara yönelik duyarlılık ve empati becerisi kazandırma	1

Tablo 19’da katılımcıların Sporda Çocuk Koruma Programının yararlılığına ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmen adayları, Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı’nın (SÇKEP) yararlarını çeşitli açılardan ifade etmişlerdir. Bazı öğretmen adayları program sayesinde istismarla ilgili durumlarla karşılaştıklarında hem kendilerini savunabileceklerini hem de çevrelerindekiyle yardımcı olabileceklerini belirtmişlerdir.

Bu eğitimden önce birçok konunun farkında olmadıklarını ancak program aracılığıyla önemli bilgi ve farkındalıklar edindiklerini ifade etmişlerdir. Bazı öğretmen adayları ise gelecekteki mesleki yaşamlarında karşılaşılabilecekleri durumlar için çözüm üretme ve uygulama becerileri kazandıklarını ifade etmişlerdir. Aynı zamanda bazı öğretmen adayları programın kendi mesleklerinde neyi nasıl yapmaları gerektiği konusunda bilgilendirme sağladığını, istismara uğramış öğrencilere doğru yaklaşım konusunda bilinçlendirdiğini ve bu sayede özgüven kazandığını belirtmişlerdir. Programın sayesinde çocuklara karşı duyarlılık ve empati becerilerini geliştirdiklerini ifade etmişlerdir. Son olarak bazı öğretmen adayları eğitim sayesinde sporda çocuk koruma ile ilgili temel bilgilere sahip olduklarını, programın günlük hayata uyarlanabilirliği sayesinde mesleki ve kişisel yaşamlarında uygulanabilir bilgiler edindiklerini belirtmişlerdir. İstismar durumlarında nereye ve nasıl bildirimde bulunacaklarını öğrendiklerini ifade etmişlerdir.

Katılımcıların programın yararlılığına dair ifadelerine örnek olabilecek alıntılar aşağıda belirtilmiştir:

K10: Eğitimin ve eğiticinin kalitesi sayesinde birçok farkındalık kazandım ve konuları içselleştirebildim. Bu sayede de gündelik ve mesleki yaşantıma da uyarlayabildim. Bu durum, kendi geçmiş yaşantımda aslında istismarlara maruz kaldığımı fark etmemi sağladı ve başka hiçbir çocuğun bu istismar ve ihmallere maruz kalmaması için neler yapabileceğim konusunda beni aydınlattı. Bu aydınlanma bana kendimi oldukça huzurlu hissettirdi. İyi ki bu programın bir parçası olabildim.

E2: İlerleyen zamanlarda mezun olduktan sonra mesleğimi yaparken bu ve bunun gibi durumların karşıma çıkabileceği gerçeği bu durumlara karşı nasıl çözümler üretip bu çözümleri nasıl uygulayabileceğimi öğrenmiş ve kavramış oldum.

K13: Kendi meslek hayatımda neyi nasıl yapmam gerektiği konusunda çok bilgilendim. İstismara uğramış öğrencilere nasıl doğru yaklaşım bunu anladım ve bilinçlendim. Bence herkes bu dersi almalı.

K9: İşimi doğru yapmak ve öğrencilerimi ihmal etmeme konusunda bana özgüven kazandırdı.

K8: Bu program sayesinde sadece kendi duygu ve düşüncelerimi değil bu durumla karşılaşan çocukların nasıl hissettiğini, neler düşünebileceklerini empati yoluyla

anlamaya çalışıp hissettim. Çocuklara karşı duyarlılık ve empati becerisi kazandırdı bana.

K7: Dışarda, çalıştığım veya herhangi bir yerde böyle bir sorun yaşıyorsa nasıl bir çözüm izlenir yaşayan kişiye nasıl yaklaşılır bunu öğretiyor. Sadece sorunu çözmeyi değil eğer böyle bir sorun varsa nasıl fark edilir bunu da öğretiyor. Bu yüzden yararlı buldum.

K6: Daha önce sporda çocuk koruma ile ilgili bilgim yoktu ve istismar, şiddet vb. durumlarda neler yapmam gerektiğini ve bu durumları nasıl anlayabileceğimi bilmiyordum. Program sayesinde farkındalık kazandım, önüme çıkan ve yaşadığım durumlara daha bilinçli bakmaya başladım.

K5: Başıma istismar ile ilgili gerek spor hayatımda gerek günlük yaşamda bir olay geldiğinde çevremdeki insanlara da yardım etmekten çekinmem kendimi de savunmaktan çekinmem. Programı almış olmasaydım çoğu şeyin farkında olmayacaktım.

E3: İstismar durumlarında nereye bildireceğiz bu konuda ne yapacağız öğrenmiş olduk. Böylelikle herhangi bir şey olduğunda müdahale edebileceğiz.

K11: Gündelik hayatta da çocuk koruma ile ilgili işimize yarayacak bilgiler kazandım. Bu program işlevsellik hayatilik ile bağdaştırıyorum. İçeriğin işlevsel olması çok güzel.

Öğretmen adaylarının Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı'nı hem mesleki becerilerini geliştiren hem de kişisel farkındalıklarını artıran etkili bir eğitim olarak değerlendirdikleri söylenebilir. Programın, katılımcıların sporda çocuk koruma konusunda donanımlı hale gelmelerini sağladığı ve bu alanda karşılaşabilecekleri zorluklara karşı hazırlıklı olmalarına yardımcı olduğu anlaşılabılır. Baginsky ve Macpherson (2005) tarafından geliştirilen çocuk koruma eğitim programı da benzer sonuçlar ortaya koymuştur. Eğitim öncesinde, stajyer öğrencilerin okullarda çocuk koruma vakalarıyla karşılaşma ve bu durumlarla etkin bir şekilde başa çıkma konusunda endişeleri bulunmaktayken eğitime katılım sonrasında öğrencilerin çocuk koruma konularında kendilerine olan güvenlerinde belirgin bir artış gözlemlenmiştir. Madrid ve diğerlerinin (2020) çalışması ise öğretmen ve öğrencilerin çocukların cinsel istismarını tanıma, bildirme ve önleme konusundaki yeteneklerini geliştirmeye odaklanmıştır. Çalışmamızda elde ettiğimiz bulgulara benzer şekilde araştırma, yapılan müdahalelerin, öğretmenlerin çocuk cinsel istismarını tanıma ve bildirme konusunda güvenlerinde artışı ve endişelerinde azalmayı sağladığını göstermiştir. Koran'ın (2015) çalışmasında "Çocuk Hakları ve Hak İhlalleri Eğitimi"ne katılan öğretmenler, eğitimin sunduğu konuların oldukça değerli olduğunu ifade etmişlerdir. Bu eğitimde özellikle vurgulanan "Çocuk Hakları ve Sorumlulukları", "Duygusal İstismar" ve "İstismar ve İhmal Durumlarının

Bildirilmesi” gibi konular öğretmenlerin bu kritik alanlarda bilgi ve farkındalık seviyelerini artırmada önemli bir role sahip olmuştur.

Tablo 20

Katılımcıların Eğitim Programına Yönelik Beğenileri

	f
Rol oynama tekniğın kullarıldığı tekniklere yer verilmesi	7
Etkinliklerin eğlenceli olması	6
Öğrenmenin etkinlikler ile desteklenmesi	6
Eğitimin her aşamasında katılımcıların aktif olması	7
Broşür, afiş ve gazete tasarlama gibi etkinliklere yer verilmesi	5
Eğitimin çoğu zaman drama dersliğinde olması	3
Katılımcıların etkileşim içinde olması	3
Özgür düşünce ortamının sağlanması	2
Dersin akıcı olması	1
Her ders farklı etkinliklere yer verilmesi	1
Eğitmenin derse istekli gelmesi	1
Sıkça fikir alışverişinin yapılması	1
Konuların gerçek hayatla ilişkilendirilmesi	1
Etkinliklerin iş birliğine dayalı olması	1

Tablo 20’de katılımcıların Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programına ilişkin beğenilerini ifade eden görüşlere yer verilmiştir.

Öğretmen adaylarının sporda çocuk koruma eğitim programına yönelik beğenileri arasında rol oynama tekniklerinin kullanılması, eğitim sürecindeki etkinliklerin eğlenceli olması ve öğrenimin çeşitli aktivitelerle desteklenmesi, dersin akıcı olması, katılımcıların aktif olması, eğitmenin derse istekli gelmesi gibi özellikler yer almaktadır. Bazı öğretmen adayları sporda çocuk koruma eğitim programının canlandırma bölümlerini ve arkadaşlarıyla etkileşimde bulundukları etkinlikleri eğlendirici bulduklarını ve bu sayede kalıcı öğrenme elde ettiklerini ifade etmişlerdir. Bazı adaylar programın afiş ve broşür tasarımı gibi yaratıcı etkinliklerle yaratıcılıklarını artırdığını ve öğretici bulduklarını belirtmişlerdir. Programın aktif katılımı teşvik ettiğini ve derslere istekli gelmelerini sağladığını belirtmişlerdir. Bazı öğretmen adayları ise çocuk koruma ile ilgili örneklerin ve etkinliklerin iş birliği içinde yapılmasının hoşlarına gittiğini belirtmişlerdir. Öğrenmenin etkinliklerle desteklenmesi ve her dersin farklı etkinliklerle ilerlemesinin öğrenmeyi sıkılmadan sağladığını ifade etmişlerdir. Eğitmenin derse olan istekli yaklaşımının motivasyonlarını artırdığını dile getirmişlerdir. Programın akıcılığının,

derslerin nasıl geçtiğini anlamamalarına neden olduğunu ve sürekli sürecin içinde olarak konu üzerinde düşünmelerini ve canlandırmalarla öğrenmelerini sağladığını belirtmişlerdir. Programın fikir, anı, tecrübe ve önerilerini rahatça dile getirebilecekleri bir ortam sunduğunu ifade etmişlerdir. Drama dersliğinde yapılan uygulamaların ve etkinliklerin dersi hem daha zevkli hem de daha verimli kıldığını belirtmişlerdir.

Katılımcıların programa yönelik beğenilerine dair ifadelerine örnek olabilecek alıntılar aşağıda belirtilmiştir:

K9: Canlandırma kısımlarında çok eğlendim. Arkadaşlarımız ile etkileşimde olup yaptığımız etkinliklerde kalıcı öğrenmeyi sağladı. Bütün derslerde aktif rol almak derse daha çok ilgi duymamı ve daha çabuk öğrenmemi sağladı.

K11: Afiş tasarımı, broşür tasarımı gibi etkinlikler yaratıcılığımı artırdı ve çok öğreticiydi. Bu yönünü çok beğendim.

K10: Program genel itibarı ile çok güzeldi. Hepimiz aktif katılım sağladık. Derse sürekli istekli geldim ve sıkılmadım.

K7: Sporda çocuk korumaya dair neredeyse bütün örnekleri, etkinlikleri iş birliği halinde yaptık. Bu da benim çok hoşuma gitti.

K1: Öğrenmenin etkinliklerle desteklenmesi çok hoşuma gitti. Konuyu anlatıp bırakmadı hocamız. Mutlaka etkinlik yaptırdı. Öğrenmemizi destekledi.

E3: Her ders farklı etkinliklerle ilerlemek daha da hoşuma gitti. Sıkılmadan öğrenme sağlandı.

K2: Öğretmenimizin derse istekli gelmesi bize artı getirdi. Bizde istekli gelmeye başladık.

K4: Programın hoşuma giden yönlerinden biri etkinliklerdi. Balonları çocuk farz ettiğimiz, broşür yaptığımız, sorular okuyup çözümleriyle eşleştirdiğimiz, birbirimizi farklı şekillerde dinlediğimiz vs. etkinlikler çok keyifliydi.

E9: Programın akıcı olması çok güzeldi. Sıkılmadan dersin nasıl bittiğini anlamadım.

E8: Benim en beğendiğim kısım sürekli sürecin içinde olarak hem konu üzerinde düşündüren daha sonrasında canlandırmalarla konuyu öğrenmek gerçekten en beğendiğim kısımdı ve akılda kalıcılığı da artırıyor.

E7: Bütün program hoşuma gitti. Bizlerin fikir, anı, tecrübe ve önerilerimizi rahat bir şekilde dile getirebilecek bir ortamın olması çok güzeldi.

E5: Her konuyu işledikten sonra bunları etkinlik şeklinde örnekler vererek uygulamış olmamız gerçekten çok önemli bir işleyiş ve öğrenme adına daha etkili olduğunu düşünüyorum.

K6: Programın en çok sadece sözel olarak değil, sözel durumları uygulamaya dökerek daha anlaşılır ve daha empatik şekilde gerçek hayatla ilişkilendirilmesini sevdim. Uygulamalarda çocukların psikolojisini, bakış açısını daha rahat gördüm ve ilerde karşılaşırsam uygulama bilgilerimden yararlanacağım.

E4: Programın çoğu zaman canlandırmalarla etkinliklerle, özgür düşünce ortamıyla işlenilmesi hem derse katılmamız hem de konunun ve programın anlaşılmasında faydalı oldu ve sıkıcı bir hale gelmedi.

E2: Drama dersliğine giderek yaptığımız uygulamalar ve etkinlikler dersin daha zevkli aynı zamanda daha verimli olmasını sağladı.

Katılımcı ifadelerinden yola çıkarak Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı'nın birçok yönden beğenildiği söylenebilir. Öğretmen adayları rol oynama tekniklerinin kullanımını, eğitim sürecindeki etkinliklerin eğlenceli olmasını, öğrenimin çeşitli aktivitelerle desteklenmesini, dersin akıcılığını, katılımcıların aktif olmasını ve eğitmenin derse olan istekli yaklaşımını programın beğenilen özellikleri olarak belirtmişlerdir. Ayrıca broşür, afiş ve gazete tasarlama gibi yaratıcı etkinliklerin yanı sıra eğitimin drama dersliğinde gerçekleşmesi, katılımcıların etkileşim içinde olmaları ve özgür düşünce ortamının sağlanması programın diğer beğenilen özellikleri arasındadır.

McMahon, Lang, Chris Zehntner ve Kerry'i (2023) çevrimiçi istismar eğitim programı üzerine yaptıkları çalışma, eğitim programlarının tasarımı ve uygulanması konusunda önemli tavsiyeler sunmaktadır. Bu tavsiyeler arasında eğitmen ve katılımcı etkileşiminin, diyalog ve derin tartışmaların öğrenme süreci için kritik olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca eğitimlerin görsel, işitsel, kinestetik ve işbirlikçi gibi çeşitli öğrenme stillerine hitap edecek şekilde ve kültürel olarak zengin içeriklerle ve hikayeler, görseller, medya raporları, röportajlar, podcast'ler ve grafikler gibi farklı formatlardaki materyallerle desteklenerek tasarlanmasının önemi de belirtilmektedir. Walsh ve diğerlerinin (2011) çalışması, öğretmen eğitiminde öğrencilerin pasif alıcılar olmaktan ziyade bilgi edinme ve kullanım sürecinde aktif katılımcılar olarak yer almalarının önemini vurgulamaktadır. Bu yaklaşım, hizmet öncesi eğitimde derin ve eleştirel öğrenme fırsatlarının sağlanmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Çocuk koruma içeriğinin, uygulamaya yönelik aktiviteler ve teorik bilginin entegrasyonu ile daha etkili bir şekilde öğrenilebileceği ifade edilmektedir.

Yetişkin eğitiminde etkin katılım ve uygulamalı öğrenme, başarılı bir öğrenme deneyiminin anahtar unsurlarıdır. Yetişkin öğrencilerin eğitim sürecine aktif olarak katılmaları sadece teorik bilgiyi pasif bir şekilde almak yerine bilgiyi kullanarak ve pratiğe dökerek öğrenmelerini sağlar. Böylece öğrenilenlerin kalıcı hale gelmesine ve öğrencilerin yeni bilgileri iş yerleri gibi gerçek dünya ortamlarına daha kolay entegre edebilmelerine katkıda bulunur (Kerka, 2002). Araştırma bulguları sonuçlarından da görüldüğü gibi geliştirilen Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı'nda katılımcıların aktif olarak sürece dahil edilmesinin ve programda çeşitlendirilmiş öğretim teknikleri

kullanılmasının öğrenmeyi daha etkili ve kalıcı hale getirdiği söylenebilir. Bu nedenle öğretmen eğitim programlarının, çocuk koruma eğitimlerini bu tür etkileşimli ve uygulamalı öğrenme yaklaşımları ile desteklemesi öğretmen adaylarının kalıcı öğrenmelerini sağlayabilir.

Tablo 21

Katılımcıların Eğitim Programındaki Eksikliklere İlişkin Görüşleri

	f
Eksikliği hissedilen durum olmadı	21
Eksikliği hissedilen durum oldu	
• Dersin süresinin bazen uzaması	1

Tablo 21’de katılımcıların Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programındaki eksikliklere ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Öğretmen adaylarının çoğunluğu (f=21) programda eksikliğini hissettikleri bir durumun olmadığını ifade ederken bir öğretmen adayı eksikliğini hissettiği durumu “ E8: Tek sıkıntı ders eğlenceli geçmesine rağmen bazen dersin süresinin uzamasıydı” olarak belirtmiştir.

Tablo 22

Katılımcıların Eğitim Programına Katılma Deneyimlerine İlişkin Hissettikleri

	f
Sporda çocuk koruma konusunda daha bilinçli olmaktan mutluluk duyma	15
Programa katılım sağladığı için memnun olma	5
Programa katılmış olmaktan dolayı şanslı hissetme	2
İstismar durumlarının var olmasından dolayı üzüntü hissetme	2
Bu tür eğitimlerle istismarın önlenebileceğine dair umut besleme	1
Sporda çocuk koruma konusunda bilgiye sahip olduğu için güven hissetme	1
Bu eğitime katıldığı için vicdanen rahat hissetme	1
Bildiği sandığı şeyleri bilmediğini farkına varmasından dolayı kötü hissetme	1

Tablo 22’ de katılımcıların Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programındaki deneyimlerine ilişkin hissettiklerine yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı’na katılma deneyiminin öğretmen adaylarına genellikle olumlu duygular hissettirdiği görülmektedir. Bazı öğretmen adayları sporda çocuk koruma

konusunda daha bilinçli hale gelmenin mutluluğunu ve programa katılım sağlamanın memnuniyetini ifade etmişlerdir. Ayrıca programa katılmış olmanın kendilerini şanslı hissettirdiğini belirtmişlerdir. Bazı öğretmen adayları ise istismar durumlarının varlığı karşısında duydukları üzüntüyü ancak bu tür eğitimlerle istismarın önlenebileceğine dair umudu da dile getirmişlerdir. Sporda çocuk koruma konusundaki bilgilerine güvendiklerini ve eğitime katıldıkları için vicdanen rahatladıklarını ifade etmişlerdir. Ancak bazı adaylar daha önce bildiklerini sandıkları şeyleri aslında bilmediklerini fark etmenin getirdiği hayal kırıklığını da paylaşmışlardır.

Katılımcıların programdaki deneyimlerine dair hissiyatlarını yansıtan örnek alıntılar aşağıda belirtilmiştir:

E3: İyi ki bu dersi almışım diyebildim. Çünkü daha bilinçli hale geldim. Karşılaşabileceğim durumlar hakkında ne yapacağım? Sorusunun yerine anında ne yapacağımı bilerek hemen harekete geçeceğimi bilmek beni gerçekten mutlu ediyor. Kötü durumları engelleyip çocuklarımızın elinden tutup geleceğe parlak bir şekilde ilerleyebileceğimi fark ettirdi. Suiistimal edilen bu konuların bu zamana kadar eğitimi verilmesi gerektiğini düşündürdü.

K9: Her öğretmenin böyle bir eğitim alması gerektiğini düşünüyorum bu açıdan kendimi şanslı hissediyorum.

K12: Olumlu duygular hissettim. Zaten bu tarz bir konuya ilgim vardı. Öğrenmek istiyordum. O yüzden bu programa katıldığım için ekstra memnun oldum.

K4: Bana ne kadar karşılaşmamış olsak da bir sürü çocuğun istismara uğradığı konusunun gerçekliği yoğun bir üzüntü hissettirdi.

K2: Çok güzel duyguları tattım. Tabi ki üzuldüm de çocuklara böyle davranılmasına ama çocuk koruma konusunda herkese ders, seminer verilince bilinçlenince bu olayların ortadan kalkacağına dair umudum var ben inanıyorum. Bizim gibi herkes aydınlanacak.

K5: Bu programa katılmış olmak hayatımda “iyi ki” dediğim deneyimlerden biri oldu. Sağlıklı bireyler yetiştirebilmemize vesile olacak. Vicdanen rahat hissediyorum.

K1: Bildiğim sandığım şeylere aslında pek hâkim değilmişim bu biraz kötü hissettirse de öğrenmek sonrasında bayağı iyi hissettirdi.

Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programının öğretmen adayları üzerindeki etkisi dikkate alındığında da programın onları sporda çocuk koruma konusunda hem bilgilendirdiği hem de bu alandaki duyarlılıklarını artırdığı söylenebilir. Katılımcıların ifadeleri programın istismarın önlenmesi konusunda umut verdiğini ve mesleki hazırlıklarını güçlendirdiğini gösterebilir. Ayrıca eğitim programının öğretmen adaylarının mevcut anlayışlarını sorgulamalarına ve öğrenme süreçlerini derinleştirmelerine olanak tanıdığı da söylenebilir.

Tablo 23

Katılımcıların Eğitim Programından Edindikleri Bilgi ve Deneyimlerden Yararlanma Durumlarına İlişkin Görüşleri

	f
<u>Mesleki Yaşamlarında</u>	
Öğretmenlik mesleğinde	18
Antrenörlük mesleğinde	11
<u>Kişisel ve Sosyal Yaşamlarında</u>	
Günlük hayatta istismar ile karşılaşacağı her yerde	11
Kendi çocuğunu yetiştirmede	3
<u>Spor hayatında</u>	
İstismarın tespiti ve müdahalesi	3
İstismar ile karşılaştığında müdahale etmede	8
İstismarı fark etmede	5
<u>İstismarı Önlemeye Yönelik Stratejiler</u>	
Öğrencilerle iletişimde	3
Öğrencilere temasta	2
Çevredeki insanları bu konu hakkında bilgilendirmede	1

Tablo 23’ te katılımcıların Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programından edindikleri bilgi ve deneyimlerden yararlanma durumlarına ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmen adayları, Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programından edindikleri bilgi ve deneyimleri mesleki yaşamlarında, kişisel ve sosyal yaşamlarında, istismarın tespiti ve müdahalesinde, istismarı önlemeye yönelik stratejilerde çeşitli şekillerde kullanabileceklerini ifade etmişlerdir. Mesleki yaşamlarında, öğretmenlik ve antrenörlük gibi rollerde bu bilgilerden yararlanacaklarını belirtmişlerdir. Kişisel ve sosyal yaşamlarında ise günlük hayatta karşılaşabilecekleri istismar durumlarında bilinçli hareket edebilmek, kendi çocuklarını yetiştirirken bu bilgilerden faydalanmak ve spor hayatlarında karşılaşabilecekleri istismar vakalarına müdahale edebilmek için edindikleri bilgileri kullanacaklarını dile getirmişlerdir. Ayrıca istismarın tespiti ve müdahalesi konusunda, karşılaştıkları durumlarda doğru müdahale yöntemlerini uygulayabilecekleri ve istismarı fark etmede daha duyarlı olacakları konusunda görüş bildirmişlerdir. İstismarı önlemeye yönelik stratejiler konusunda ise öğrencilerle iletişimde, onlarla temasta bulunurken ve çevrelerindeki insanları bu konuda bilgilendirirken edindikleri bilgilerden yararlanacaklarını ifade etmişlerdir.

Katılımcıların programdan edindikleri bilgi ve deneyimlerden yararlanma durumlarına ilişkin ifadelerine örnek olabilecek alıntılar aşağıda belirtilmiştir:

E1: Kendi çocuğumu yetiştirirken bu bilgileri kullanacağım.

K4: İlerde atandığım okulda öğretmenlik hayatımda istismar durumlarında bilgi ve deneyimlerinden yararlanacağım.

K6: Antrenörlük hayatımda, antrenman içinde veya sonrasında öğrencileri gözlemleyerek bu gibi durumları sezdiğimde programda öğrendiklerimi uygulayabilirim.

K9: Etrafımda istismara maruz kalan bir çocuk gördüğümde bunu fark edebilirim. Komşumun çocuğuna bile dikkat edeceğim.

K5: Çevremizde istismara, ihmale uğrayan bir çocuk gördüğümüzde duyarsız kalamayız. Bu ders sayesinde istismar ve türlerini yaşayan çocukları gözlemleyerek anlayabiliriz ve kesin sonucuna vardıktan sonra ise müdahale edebiliriz.

E8: Bu program sayesinde bazı şeyleri gözlemleyerek anlama konusunda bir noktaya geldiğimi ve hayatımızın her anında karşılaştığımızda ise öğrendiğimiz bilgiler sayesinde istismara uğrayan kişiye nasıl yaklaşmam gerektiğini bilir ve hangi adımlar atacağım bilerek neler yapacağıma karar verir uygulam.

K13: Çevremdeki insanları bilgilendirmek için bu bilgileri kullanmayı hedefliyorum. Herkesin farkında olması gereken bir durum olduğunu düşünüyorum.

E4: Mezun olduktan sonra görev kurumda öğrencilerle iletişime, yaklaşımına dikkat etmede yararlanabilirim.

K12: Şu an ki spor hayatımda yarışmalarda daha bilinçli olacağım.

Bu ifadeler öğretmen adaylarının eğitim programının kendilerine sporda çocuk koruma konusunda kapsamlı bir perspektif ve uygulamaya yönelik stratejiler kazandırdığını gösterebilir. Rossato ve Brackenridge (2009) gerçekleştirdiği araştırmada, Beden Eğitimi ve Spor alanında hizmet öncesi eğitim gören öğretmen adaylarına yönelik çocuk koruma eğitiminin içeriğini ve bu eğitimin yeni mezun öğretmenlerin günlük pratiklerindeki etkinliğine ilişkin görüşlerini incelemiştir. Yeni mezun öğretmenler, üniversite eğitimlerinin istismar belirtileri ve göstergelerini tanıma konusunda onları hazırladığını ifade ederken çocuk koruma endişelerini ele alma ve bunları rapor etme konusunda yeterince eğitim almadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler istismar iddialarından kaçınma ve bunlarla başa çıkabilme ile ilgili endişelerini de dile getirmişler, küçük vakalarla baş edebildiklerini fakat daha büyük vakalarda zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulgu çalışmamızın bulgusunun aksine çocuk koruma eğitimlerinin istismar vakalarını rapor etme ve bu tür durumlarla başa çıkma stratejilerini ihmal ettiğini ve öğretmenlerde bilgi ve güven eksikliğine neden olduğunu göstermektedir. Benzer

şekilde Goldman ve Grimbeek'in (2011) yürüttükleri çalışmada, Avustralya'daki üniversitelerin öğretmen eğitimi programlarının, çocuklara yönelik kötü muamele konusunda öğrencilere yetersiz ya da eksik bilgi sunduğunu ortaya koymuştur. Baginsky ve Macpherson (2005) tarafından yapılan bir çalışma, Birleşik Krallık'taki on üç yükseköğretim kurumunun öğretmen eğitim programlarının %83'ünde çocuklara yönelik kötü muamele ile ilgili içeriklerin bulunduğunu ortaya koymuştur. Ancak öğrenci anketleri ve öğretmen görüşmeleri analiz edildiğinde bu içeriğin büyük ölçüde yasal ve teorik meselelere odaklandığı ve okul pratiğiyle sınırlı ilişkisi olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmalardan farklı olarak Koran (2015) çalışmasında "Çocuk Hakları ve Hak İhlalleri Eğitimi"ne katılan öğretmenlerin, eğitimde öğrendikleri bilgileri çocuklara aktarmayı ve istismar şüphelerini raporlamak için kullanmayı amaçladıklarını belirterek çalışmamızla benzer bir sonucu ortaya koymuştur. Çalışmamızda öğretmen adaylarının Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı'ndan kazandıkları bilgi ve deneyimlerin mesleki ve kişisel yaşamlarında uygulanabilir olduğunu belirtmeleri eğitim programımızın gerçek yaşam ile olan bağlantısını göstermektedir. Bu bulgular Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen adaylarının sporda çocuk istismarı konusundaki farkındalıklarını artırmak için tasarlanan Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programının etkililiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 24

Katılımcıların Eğitim Programına Katılımından Sonra Kendilerinde Oluşan Farklılıklara İlişkin Görüşleri

Programa Katılmadan Önce	Programa Katıldıktan Sonra	f
- İstismarın neleri kapsadığını bilmiyordum. - İstismara uğrayan bir çocuğa nasıl yaklaşacağımı bilmiyordum. - İstismarı kime ve nereye bildireceğimi bilmiyordum. - İstismar durumuyla karşılaştığımda ne yapacağımı bilmiyordum. - İstismara ilişkin farkındalığım yoktu. - İstismar belirtilerine dikkat etmiyordum.	- İstismarın neleri kapsadığını biliyorum. - İstismara uğrayan bir çocuğa nasıl yaklaşacağımı biliyorum. - İstismarı kime ve nereye bildireceğini biliyorum. - İstismar durumuyla karşılaştığında ne yapacağımı öğrendim. - İstismara ilişkin farkındalığa 2 sahip oldum. - İstismar belirtilerine dikkat ediyorum.	11 10 7 6 2 2

(Devam ediyor)

Tablo 24 (Devam)

Katılımcıların Eğitim Programına Katılımından Sonra Kendilerinde Oluşan Farklılıklara İlişkin Görüşleri

• İstismardan şüphelendiğimde sorgusuz sualsiz kaba kuvvetin gerekli olduğunu düşünüyordum. • Çocukların garip hareketlerinin anlamsız olduğunu düşünüyordum. • Davranışlarında problem olan çocukların bu davranışları aileden kaynaklı sergilediğini düşünüyordum. • Öğrencilerimle şakalaşıyordum. • İstismarla karşılaştığımda müdahale etmek için çekinebilirdim. • Öğrencilerimle iletişiminde dikkatsiz davranabilirdim. • Öğretmen ya da antrenörlerin özellikle çocuk sporculara bazı iyi ve sevecen görünen yaklaşım ve temaslarının iyi niyetli olduğunu düşünüyordum. • Fazla iyimserdim. • İstismar durumuyla karşılaştığımda panik olabiliirdim. • Çocukların sandığımdan daha hassas olduklarını, onlarda kalıcı hasar bırakmanın bu kadar kolay olduğunu düşünmüyordum.	• İstismardan şüphelendiğimde emin 1 olmak için gözlem yapılması gerektiğini düşünüyorum. • Çocukların hareketlerinin 1 arkasında yatan şeyin istismardan kaynaklı olup olmadığını anlamaya çalışıyorum. • Bu davranışların tüm çevresiyle 1 ilgili olabileceğini düşünüyorum. • Öğrencilerimle daha dikkatli bir 1 şekilde şakalaşıyorum. • İstismarla karşılaştığımda 1 müdahale etmek için çekinmem. • Artık daha dikkatli davranacağım. 1 • Bu yaklaşım ve temasların altında 1 yatabilecek kötü niyetleri fark ettim. Hem bu şekilde yaklaşanlara karşı hem de kendi yaklaşımına dikkat edip yanlış anlaşılmalardan kaçınacağım. • Olaylara biraz daha sorgulayıcı bakmaya başladım. • Artık konu hakkında kendime 1 güveniyorum. • Artık onlarda kalıcı hasar 1 bırakmanın bu kadar kolay olduğunu düşünüyorum.
---	---

Tablo 24’ te katılımcıların Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programına katılımından sonra kendilerinde oluşan farklılıklara ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmen adayları Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı’na katılmadan önce ve sonrasında düşünce, tutum ve davranışlarında önemli farklılıklar olduğunu ifade etmişlerdir.

Programa katılmadan önce istismarın ne olduğunu, istismara uğrayan bir çocuğa nasıl yaklaşılabileceğini, istismarı kime ve nereye bildireceğini ve istismar durumunda ne yapılacağını bilmediklerini belirtmişlerdir. İstismara uğrayan bir çocuğu fark etme, istismar belirtilerine dikkat etme ve istismara ilişkin genel bir farkındalığa sahip olma konularında eksiklikler yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Programa katıldıktan sonra ise öğretmen adayları bu konularda önemli bir bilgi ve farkındalık kazandıklarını belirtmişlerdir. İstismarın ne olduğunu anladıklarını, istismara uğrayan bir çocuğa uygun şekilde nasıl yaklaşılabileceğini ve istismar durumunda ne yapılacağını öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca istismara uğrayan bir çocuğu fark edebileceklerini, istismar belirtilerine dikkat edeceklerini ve istismar konusunda genel bir farkındalığa sahip olduklarını vurgulamışlardır. Öğretmen adayları eğitim programının öğrencilerle iletişimde daha dikkatli olmalarını sağladığını, istismarla karşılaştıklarında müdahale etmekten çekinmediklerini ve olaylara daha sorgulayıcı bir bakış açısıyla yaklaşmaya başladıklarını belirtmişlerdir. Programın kötü niyetli yaklaşım ve temasları fark etmelerine yardımcı olduğunu ve bu konuda daha dikkatli davranacaklarını ifade etmişlerdir.

Katılımcıların Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programına katılımından sonra kendilerinde oluşan farklılıklara ilişkin ifadelerine örnek olabilecek alıntılar aşağıda belirtilmiştir:

K2: Kaç çeşit istismar olduğunu bilmiyordum. İstismar denince sadece cinsel aklıma geliyordu. Böyle bir durumda ne yapılacağını bilmiyordum. Hangi birimlere haber verileceğini bilmiyordum. Çocuklara ne şekilde yaklaşılabileceğini bilmiyordum. İstismarın sadece cinsel olmadığını farklı istismarlarında olduğunu anladım. Böyle bir durumda nasıl yaklaşılabileceğini ne yapacağımızı öğrendik. Hangi birimlere ne şekilde gideceğimizi öğrendik. Çocuğun psikolojisini düşünüp nasıl konuşmamız gerektiğini öğrendik.

K1: Pek bir farkındalığım yoktu. Sadece dokunarak istismarın net olabileceğini düşünüyordum ve öyle sanıyordum. İstismar karşısında nasıl davranmam gerektiği konusunda bilinçli değildim. İstismar karşısında çocuğa nasıl davranmam gerektiğini bilmiyordum. Programa katıldıktan sonra istismarın çeşitleri olduğunu öğrendim ve sadece dokunarak istismar olmaz. İstismar karşısında nasıl davranmalıyım öğrendim. İstismar karşısında çocuğa nasıl davranmam gerektiğini öğrendim.

K5: Kalıplaşmış kavramların sırf yıllarca bu şekilde süregelen sırf başarı için aşırı antrenman yükünün sıklet sporlarında yoğun ve zorla kilo verdimelerin, çocuklara sayısız hakaret, olumsuz söylemlerin bu boyutta istismar olduğunun farkına varamamıştım. Olumsuz etkilerinin olabileceğini biliyordum ancak kendi maruz kaldığım durumların da duygusal, fiziksel istismarlar ve ihmal başlıklarında yer alabileceğini bilmiyordum. Öğretim programına katılım sağladıktan sonra istismara uğrayan çocuklarda ne gibi değişimler olacağını ve

bunları nasıl fark edebileceğimizi, durumu kimlere nasıl bildireceğimizi, çocukla nasıl bir iletişim halinde olabileceğimizi ve tabi ki istismarlar nelerdir ve türleri nelerdir, çocuk kimdir, çocuk koruma nedir, spor ortamına bu nasıl yansır bu sorulara karşın gelen cevapların tümü hakkında bilgi sahibi oldum.

E7: Program öncesinde öğretmen ya da antrenörlerin özellikle çocuk sporculara bazı iyi ve sevecen görünen yaklaşım ve temasların iyi niyetli olduğunu düşünürdüm. Program sonrasında bu yaklaşım ve davranışların özellikle temasların altında yatabilecek kötü niyetleri fark ettim. Hem bu şekilde yaklaşanlara karşı daha farkında olup hem de kendi yaklaşımına dikkat edip yanlış anlaşılmalardan da kaçınacağım.

K12: Fazla iyimserdim hassastım. Bu konuda çok bilgi sahibi değildim. Programa katıldıktan sonra olaylara biraz daha sorgulayıcı bakmaya başladım. Şimdi daha hassas biriyim. Şimdi bildiğim şeyleri aileme aktarmaya çalışıyorum. Onlarla öğrendiklerimi paylaşıyorum.

E3: Bu konu hakkında bu kadar ayrıntı olduğunu bilmiyordum. Bazı belirteçler vardır ve onlara dikkat etmiyordum. Bazı çocuk istismarını fark edemiyordum ya da ayırt etmekte zorlanıyordum. Bir istismar karşısında ne yapacağım ve hangi kuruluşa ya da yetkili makama haber vereceğimi bilmiyorum. Programa katıldıktan sonra artık geniş kapsamlı ve detaylı bir konu olduğunun farkındayım. Çocukların fiziksel veya duygusal sorunlarındaki araştırmalar yaparak bir sonuca ulaşabileceğini öğrendim. Artık bir sorun karşısında istismar mı yoksa değil mi net olarak ayırt edebiliyorum. Artık daha bilinçli ve nerden destek almalı, bunları biliyorum.

Katılımcı ifadelerinden eğitim programının öğretmen adaylarının istismar konusundaki düşünce, tutum ve davranışlarında olumlu bir değişim sağladığı ve bu alandaki bilgi ve farkındalıklarını önemli ölçüde artırdığı söylenebilir.

Özellikle öğretimin ve etkinliklerin çoğunun vücut hareketlerine dayandığı beden eğitimi ve spor dersinde beden eğitimi öğretmenlerinin yaygın olan ana endişelerden biri cinsel taciz ya da uygunsuz davranış iddialarıyla karşı karşıya kalma korkusudur (Garratt vd., 2013; Piper, 2015). Çalışmamızda eğitim programının öğretmen adaylarının öğrencilerle iletişimde daha dikkatli olmalarını sağladığını, kötü niyetli yaklaşım ve temasları fark etmelerine yardımcı olduğunu ve bu konuda daha dikkatli davranmaları gerektiğini fark etmelerini sağlamıştır. Lynagh, Gilligan ve Handley (2010) öğretmen adaylarının cinsellik, ruh sağlığı, yas ve kayıp, çocuk koruma gibi hassas konularda eğitim verme ve bu konuları sınıfta ele alma konusundaki güven ve algılanan yeterliliklerini artırmayı amaçlayan 13 haftalık bir eğitim programının etkisini incelemiştir. Program, Avustralya'daki bir üniversitenin Eğitim Lisans programının bir parçası olarak sunulmuş ve Yeni Güney Galler K-12 Kişisel Gelişim, Sağlık ve Beden Eğitimi müfredatı ile diğer hassas konuları kapsamıştır. Araştırma, öğretmen adaylarının bu tür konuları öğretme ve yönetme konusunda kendilerini daha yetkin ve güvende

hissetmelerini sağlamak için tasarlanmıştır. Sonuçlar eğitimin öğretmen adaylarının güven ve algılanan yeterliliklerini önemli ölçüde artırdığını ve eğitimin önemine yönelik tutumların hem kurs öncesi hem de sonrasında olumlu kaldığını göstermektedir. Bu bulgular öğretmen eğitimi programlarında hassas konulara yönelik özel eğitim modüllerinin önemini vurgulamaktadır.

Tablo 25

Eğitim Programına Katılan Öğretmen Adaylarında Gözlenen Değişiklikler

	f
Sporda çocuk korumaya yönelik bilgi birikimleri arttı	8
Sporda çocuk korumaya yönelik farkındalıkları arttı	5
Derse ilgi ve katılımları arttı	4
Yaratıcı fikirler üretmeleri	4
Çocuk istismarına yönelik duyarlılıkları arttı	3
Edindikleri bilgileri meslek hayatlarına uyarlayabilmeleri	3
İstismarın çözümünün şiddet olmadığını kabul etmeleri	2
Birbirini dinlemeye özen göstermeleri	1
Grup çalışması becerileri gelişti	1
Empati kurmaları	1
İletişimlerinde istismara dikkat etmeleri	1

Tablo 25’ te katılımcıların Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programına katılan arkadaşlarında gözlemledikleri değişimlere ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Öğretmen adayları Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı’na katılan arkadaşlarında program sürecince önemli değişiklikler gözlemlediklerini ifade etmişlerdir. Adaylar arkadaşlarının sporda çocuk korumaya yönelik bilgi birikimlerinin ve farkındalıklarının arttığını belirtmişlerdir. Bu artışın derslere olan ilgi ve katılımlarını da pozitif yönde etkilediği gözlemlenmiştir. Katılımcılar arkadaşlarının yaratıcı fikirler üretmeye başladıklarını ve çocuk istismarına yönelik duyarlılıklarının arttığını dile getirmişlerdir. Edindikleri bilgileri meslek hayatlarına uygulayabilme yeteneklerinin geliştiği, istismarın çözümünde şiddetin bir yöntem olmadığını kabul ettikleri ve birbirini dinlemeye daha fazla özen gösterdikleri gözlemlenmiştir. Ayrıca grup çalışması becerilerinde gelişme olduğu ve empati kurma yeteneklerinin arttığı ifade edilmiştir. İletişimlerinde özellikle çocuklarla olan etkileşimlerinde istismara dikkat etmeye başladıkları belirtilmiştir.

Katılımcıların Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programına katılan arkadaşlarında gözlemledikleri değişimlere ilişkin ifadelerine örnek olabilecek alıntılar aşağıda belirtilmiştir:

K8: İlk uygulamalı etkinliklerimizde grup çalışmalarda kimsenin aklına detaylı konular gelmiyordu. Ayırt etmede güçlük çekiyorduk. Canlandırma yaparken bile konularımız kısıtlıymış gibi herkesin birbirine benziyordu. Fakat zaman geçtikçe bizler öğrendikçe diğer etkinliklerde hepimizin aklına sayısız örnekler ve konular geliyordu. Herkesin açıklamasıyla beraber cevapları mutlaka oluyordu. Ve en güzeli ise hiçbirimiz bunları ders içi sadece puan almak amaçlı öğrenmiyordu. Öğretmenlik yaşantımıza aktarmak için öğreniyorduk. Bu dersin bu konuda etkisini çoğu arkadaşımda gördü.

E8: Hepsinde iyi yönde gelişim olduğunu hissediyorum. Ders içinde yaklaşımları tavırları olumlu yönde etkilendi. Özellikle dinleme ile ilgili bir etkinlikler yapmıştık. Birbirlerini dinlemeye özen gösteriyorlar artık bunun değiştiğini düşünüyorum.

E6: Benim gibi birçok arkadaşımın da sporda gerçekleşen istismar olduğunu bilmediğimiz davranışlar konusunda bilgilendiğini gözlemledim.

K11: Herkes bu konu hakkında bilgi sahibi oldu, kendisini geliştirdi, farkındalığı arttı. Meslek hayatlarına uyarlayabilecek düzeye geldi.

E2: İstismar durumlarında kaba kuvvet, şiddet ile değil daha farklı çözümlerin olacağını öğrendik.

E7: Daha öncesinde istismar olabilecek bazı hareketleri bilmedikleri ve şu anda farkında olduklarını gördüm. Çözümlerinin öncesinde şiddete yönelik şimdi ise doğru yolu izleyip çözüme ulaşabileceklerini de biliyorum.

K5: Ders içinde gözlemlediğim kadarıyla hemen hemen her arkadaşım ders özelinde kendinden bir parça buldu ve konunun hassasiyeti konusunda bilinçlendi. Ders sonrası arkadaşlarımla olan konuşmalarında fark ettiğim durum onların da tıpkı benim gibi konuyu içselleştirmiş ve güncel meslek hayatlarına uyarlamış olduklarını söyleyebilirim.

E4: Arkadaşlarımla birlikte farklı bir derste anasınıfı etkinliğine katılıyorum bu gruptan iki arkadaşım sporda çocuk koruma dersini almıyor. Almayan arkadaşlarımla etkinlik fikirlerine zaman zaman ben ve bu dersi alan arkadaşım bu etkinliğin çocuk üzerinde negatif yönleri olabileceğini fark ediyorduk. Birçok konu hakkında bilgi sahibi olmuştuk.

Bu gözlemler, eğitim programının katılımcılar üzerindeki olumlu etkisini ve programın sporda çocuk koruma konusunda genel bir farkındalık ve duyarlılık geliştirmede önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Programın katılımcıların kişisel ve mesleki gelişimlerine katkıda bulunarak sporda çocuk korumaya yönelik tutum ve davranışlarında olumlu değişiklikler yarattığı söylenebilir.

Tablo 26

Katılımcıların Eğitim Programına Yönelik Önerileri

	f
Eğitim programına ilişkin iyi temenniler	16
Eğitimlerin öğretmen, öğrenci ve velilere verilebilecek şekilde yaygınlaştırılması	4
Sporda Çocuk Korumanın zorunlu ders olması	3
Bu eğitim programının bakanlıklar bünyesinde federasyonlarda verilmesi	1
Antrenörlerin, sporcuların ve ailelerin bu eğitimi alması	1

Tablo 26’da katılımcıların Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programına yönelik önerilerine ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Öğretmen adayları Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı hakkında öneri ve iyi temenniler ifade etmişlerdir. Programın değerini vurgulayarak eğitimlerin sadece öğretmenlere değil aynı zamanda öğrencilere ve velilere de verilerek yaygınlaştırılmasının önemine dikkat çekmişlerdir. Sporda çocuk korumanın önemine işaret eden adaylar bu konunun eğitim müfredatlarında zorunlu bir ders olarak yer almasını önermişlerdir. Ayrıca bu eğitim programının bakanlıklar ve spor federasyonları bünyesinde verilmesinin konunun öneminin daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlayacağını belirtmişlerdir. Programın genel olarak yaygınlaştırılması gerektiğini ifade eden adaylar antrenörlerin, sporcuların ve ailelerin de bu eğitimi alarak sporda çocuk koruma bilincinin artırılması gerektiğini vurgulamışlardır. Katılımcıların Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programına yönelik önerilerine ilişkin ifadelerine örnek olabilecek alıntılar aşağıda belirtilmiştir:

K13: Bence seçmeli ders olmaktan çıkıp her okula zorunlu ders olarak geçmeli çünkü gerçekten çok bilgi sahibi oluyoruz ve gözümüz açılıyor resmen. Veliden tutun öğretmene, öğretmenden tutun, öğrenciye kadar bilgilendirilmeli. Antrenörleri de unutmamak lazım. Derste çok eğlendim ve gerçekten bilgilendim. Teşekkür ederim. Öğrendiklerimi kendi hayatıma aktarmaya çalışacağım ve uygulayacağım. Çok güzel bir süreç ve deneyimdi.

K9: Bu programı aldığım için çok mutluyum. Bunun için hocamızın emeklerine ve bize kattıkları için çok teşekkür ederim.

E7: Bizim işlediğimiz ders olması gerektiği gibiydi ama bu programın bakanlıklar bünyesinde Federasyonlarda ve spor dışında okullarda ailelere de verilebilecek eğitimler şeklinde yayılmasını öneri olarak sunabiliriz.

K5: Her şeyi ile kusursuz olduğunu düşündüğüm oldukça verimli bir program süreci geçirdik. Üzerine eklenebilecek bir öneri olduğunu düşünmüyorum.

E3: Gayet önemli bir konu olduğunu düşünüyorum. Bütün antrenörlerin, sporcuların hatta ailelerin bile bu konu hakkında bilgilenebilmesi gerektiğini düşünüyorum.

K10: Genel olarak hocamız ile çok güzel bir program geçirdik. Çok keyifli ve öğreticiydi. Herkesin aileler de dahil bu programı alması gerektiğini düşünüyorum. Etkinliklerimiz çok eğlenceli ve faydalıydı. Hocamız her konuda bize yardımcı oldu. İyi ki bu dersi almışım. Sadece sporda değil günlük hayatta da çocuklar korunmalı. Fakat çocuklar korunurken bilinçli korunmalı. Aslında koruduğumuzu sandığımız durumlarda bilinçli değilsek kötü durumlara yol açabiliriz ve bu durumda çocuğun hayatı bile değişebilir. Herkesin bu durum hakkında bilinçlenmesi gerekiyor. Çünkü maalesef etrafımızdaki herkes iyi niyetli değil. Hocamıza bize kattığı bilgiler, farkındalıklar için teşekkür ederim.

E8: Dersi en verimli en akılda kalıcı şekilde işlediğimizi düşünüyorum bu ders bundan daha verimli nasıl işlenir sorusunun cevabı bende yok.

E5: Şu anki işleyişin çok eğlenceli, keyifli, akılda kalıcı olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle eklemek istediğim bir şey yok.

K8: Her şey tamdı. Her şey mükemmeldi. Harika katkılar aldım. Harika deneyimler kazandım. Çok teşekkür ederim.

Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programına katılan öğretmen adaylarının ifadelerine dayanarak programın onlar için oldukça değerli ve etkili bir deneyim olduğu söylenebilir. Katılımcıların program hakkındaki olumlu görüşleri eğitim programının sporda çocuk koruma bilincini artırma konusunda başarılı olduğunu ve katılımcılara değerli bilgiler ile deneyimler sunduğunu gösterebilir. Programın her kesimden insanın bu eğitimi alarak sporda çocuk koruma bilincinin artırılması gerektiği konusundaki vurgusu programın toplumsal bir etki yaratma potansiyeline işaret etmektedir. Dolayısıyla Sporda Çocuk Koruma Eğitim programının genişletilerek daha fazla bireye ulaşması ve bu önemli konuda toplumsal farkındalığın artırılması yönünde atılacak adımların değerli olacağı söylenebilir.

Goldman ve Grimbeek (2015) öğretmen adaylarının, çocuk ve gençlerin cinsel istismarının önlenmesi, uygun müdahalede bulunulması ve zorunlu raporlama gereklilikleri hakkında eğitim almaları gerektiğini vurgulamaktadır. Bu eğitimler, üniversite düzeyindeki mesleki eğitim programlarının bir parçası olarak sunulmalıdır. Bu aşamada, öğretmen adayları, istismar şüphelerini doğru bir şekilde değerlendirme ve bu konuda hızlı ve etkili müdahalelerde bulunabilme yetkinliğine sahip olacak şekilde desteklenmelidir. Ayrıca öğretmen adayları, şüphelenilen istismar vakalarını uygun mercilere rapor etme konusunda da yetkinlik kazanmalıdır. Bu yaklaşım, öğretmen adaylarını bu kritik konularda bilgilendirerek ve onlara gerekli becerileri kazandırarak, çocukların ve gençlerin korunmasına katkıda bulunacak donanımlı öğretmenler yetiştirmeyi sağlayacaktır.

Çalışmamızın bulgularını destekler nitelikte Brown'un (2008) çalışmasında da öğretmen adayları çocuk istismarı ile ilgili içeriğin yaygınlaştırılması için çeşitli yöntemler önermişlerdir. Bu yöntemler arasında, içeriğin mevcut derslere entegre edilmesi, seminerlerin, çalıştayların ve bilgilendirme oturumlarının düzenlenmesi, yeni ve bağımsız bir dersin oluşturulması ve içeriğin mesleki deneyim derslerine dahil edilmesi bulunmaktadır. Öğrencilerin önerdiği diğer fikirler arasında, vaka çalışmalarının kullanılması (tercihen video senaryoları ile), çocuk istismarına odaklanan kapsamlı bir ödev ve/veya sınav yapılması ve çocuk istismarı konusunda uzman olan profesyonellerin katıldığı zorunlu seminerlere katılım yer almaktadır.

Çalışmanız ve literatürde yer alan benzer çalışmalar, öğretmen adaylarının çocuk koruma konusunda eğitilmesinin önemli bir gereklilik olduğunu vurgulamaktadır. Bu yaklaşım, gelecekteki eğitimcilerin bu hassas konularda daha bilinçli ve yetkin olmalarını sağlayarak çocukların güvenliğine katkıda bulunacaktır. Dolayısıyla SÇKEP gibi programların çeşitlendirilmesi ve yaygınlaştırılması sporda çocuk koruma çabalarını destekleyecek ve genel olarak toplumun bu konudaki duyarlılığını artıracaktır.

Özetle öğretmen adaylarının SÇKEP'e katılımı sonrası, sporda çocuk istismarına yönelik farkındalıkları artmıştır. Öğretmen adayları SÇKEP'in içeriğini, öğrenme yaşantılarını, öğretim materyallerini, ölçme ve değerlendirme boyutunu, programın bütünü ve eğiticiyi etkili bulmuşlardır. Öğretmen adayları, SÇKEP'in sporda çocuk koruma konusunda farkındalık yaratma, istismara uğrayan çocuklara doğru yaklaşım sergileme, istismar durumlarını fark etme ve rapor etme, öğretmenlik ve antrenörlük için gerekli bilgileri sağlama, günlük hayatta çocuk koruma bilincini artırma, daha donanımlı ve hazırlıklı olma, öğrendiklerini iş hayatına uygulayabilme, özgüven ve empati becerilerini geliştirme gibi çok yönlü yararlar sağladığını belirtmişlerdir. Öğretmen adayları, SÇKEP'yi eğlenceli etkinlikler, öğrenmenin çeşitli aktivitelerle desteklemesi, katılımcıların aktif katılımını sağlayan yöntemler, yaratıcı projeler, etkileşimli drama dersleri, özgür düşünceye açık bir ortam, akıcı ders yapısı, derslerdeki çeşitlilik, eğitmenin motive edici tutumu, yoğun fikir alışverişi, gerçek hayat bağlantıları ve iş birliğine dayalı etkinlikler gibi özellikleri açısından beğenmişlerdir. Çoğu öğretmen adayı programdan memnunken yalnızca bir katılımcı ders sürelerinin ara sıra uzun olmasını programın eksik tarafı olarak işaret etmiştir. SÇKEP'ye katılan öğretmen adayları programa katılmalarının mutluluk, şans ve umut gibi olumlu duygular uyandırdığını belirtmiş ancak bazıları daha önceden yeterli bildiklerini düşündükleri konularda eksiklikler keşfettiklerinde hayal kırıklığı yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmen

adayları, SÇKEP’den kazandıkları bilgi ve deneyimleri mesleki, kişisel ve sosyal yaşamlarında ayrıca istismarın tespiti, müdahalesi ve önlenmesinde kullanacaklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adayları, SÇKEP’ye katılmadan önce istismar hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ancak program sonrası istismar belirtilerini tanıma, uygun müdahale ve raporlama konusunda önemli bilgi ve farkındalık kazandıklarını ifade etmişlerdir. Program, onlara öğrencilerle dikkatli iletişim kurma, istismara müdahalede cesur olma, olaylara sorgulayıcı bakış açısıyla yaklaşma becerileri kazandırmış, kötü niyetli yaklaşımları ve temasları fark etme konusunda yardımcı olmuştur. Öğretmen adayları, SÇKEP’ye katılan arkadaşlarında bilgi birikimi, çocuk koruma farkındalığı, yaratıcılık, duyarlılık, şiddetsiz çözümler, dinleme, iş birliği, empati ve çocuklarla hassas iletişimde pozitif değişiklikler gözlemlemişlerdir. Ayrıca programın sadece öğretmenlere değil öğrencilere ve velilere de sunulması, müfredatta zorunlu ders olması, bakanlık ve federasyonlarca desteklenerek daha geniş kitlelere ulaşması gerektiğini ve bu sayede sporda çocuk koruma farkındalığının artırılması gerektiğini vurgulamışlardır.

BÖLÜM 5

SONUÇLAR

Bu bölümde, araştırmanın alt amaçları doğrultusunda elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

Öğretmen Adaylarının Sporda Çocuk Korumaya Yönelik Eğitim İhtiyaçlarına İlişkin Sonuçlar

Öğretmen adaylarının sporda çocuk korumaya yönelik eğitim ihtiyaçları iki kategori altında incelenmiştir. Bunlar; sporda çocuk koruma kavramına ilişkin algıları ve sporda çocuk korumaya yönelik eğitim ihtiyaçlarıdır.

- Öğretmen adaylarının sporda çocuk koruma kavramına ilişkin algıları kategorisinde; algılarının çeşitlilik gösterdiği ve genel olarak fiziksel ve psikolojik şiddetten koruma, suistimali önleme, tacizden uzak tutma, antrenör veya öğretmenlerin baskı uygulamaması, cinsel istismarı engelleme ve çocukların huzur ve refah içinde bir ortamda spor yapmalarını sağlama gibi önemli boyutları içerdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ancak öğretmen adaylarının bu konudaki algılarının sınırlı olduğu ve bazı adayların çocuk korumayı yalnızca taciz veya cinsel istismar gibi dar bir çerçevede algıladıkları görülmüştür.
- Öğretmen adaylarının eğitim ihtiyaçları kategorisinde; sporda çocuk koruma kavramının anlamı ve kapsamı, istismarın hangi durumları kapsadığı, istismarın nasıl tespit edileceği, istismara uğramış bir çocukla nasıl iletişim kurulacağı, fiziksel temasın kabul edilebilir sınırları, yaş gruplarına göre uygun iletişim yöntemleri, istismarın kimlere ve nereye bildirileceği, istismarla karşılaşıldığında atılacak adımlar, çocuk hakları, çocukları korumaya yönelik alınması gereken tedbirler ve istismara müdahale edilirken dikkat edilmesi gereken hususlar ve konular yer almaktadır.

Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeğine İlişkin Sonuçlar

- Yapılan güvenirlik ve geçerlilik analizleri sonucunda Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği'nin (SÇİFÖ), ileriki çalışmalarda kullanılabilecek geçerli ve güvenilir ölçümler yapabilen bir ölçme aracı olduğu söylenebilir. Ölçek, 32 maddeden oluşan, 5'li likert tipindedir. Bu ölçek istismarın belirtilerine ilişkin farkındalık (7 madde), istismara zemin hazırlayan risklere ilişkin farkındalık (10 madde), sporun öznelinin sorumluluğuna ilişkin farkındalık (3 madde) ve istismarı tanıma ve uygun yanıt vermeye ilişkin farkındalık (12 madde) olmak üzere dört alt boyuttan oluşmaktadır.

Öğretmen Adaylarına Uygulanan SÇKEP'nin Etkililiğinin Değerlendirilmesine İlişkin Sonuçlar

a) Deney ve Kontrol Grubu Öğretmen Adaylarının Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeğinden Aldıkları Ön Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar

- Deney ve kontrol grubunda yer alan öğretmen adaylarının sporda çocuk istismarı farkındalık ölçeğinden aldıkları ön test puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu sonuç, her iki grubun başlangıçta benzer farkındalık seviyelerine sahip olduğunu göstermektedir.

b) Deney ve Kontrol Grubu Öğretmen Adaylarının Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeğinden Aldıkları Ön Test-Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar

- Deney grubunda yer alan öğretmen adaylarının eğitim programı öncesi ve sonrasında sporda çocuk istismarı farkındalık ölçeğinden elde ettikleri puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin alt boyutları incelendiğinde, sorumluluğa ilişkin farkındalık dışındaki diğer alt boyutlar olan istismarı tanıma ve uygun yanıt vermeye ilişkin farkındalık, istismarın belirtilerine ilişkin farkındalık ve istismara zemin hazırlayan risklere

ilişkin farkındalık boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar eğitim programının öğretmen adaylarının sporda çocuk istismarı farkındalıklarını önemli ölçüde artırdığını göstermektedir.

- Kontrol grubunda yer alan öğretmen adaylarının eğitim programı öncesi ve sonrasında elde ettikleri sporda çocuk istismarı farkındalık ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu sonuç, eğitim programına dahil olmayan öğretmen adaylarının sporda çocuk istismarı farkındalıklarında bir değişikliğin olmadığını ortaya koymaktadır.

c) Deney ve Kontrol Grubu Öğretmen Adaylarının Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeğinden Aldıkları Son Test puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Sonuçlar

- Öğretmen adaylarının ön test puanları kontrol altına alındığında, deney ve kontrol gruplarının Sporda Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği (SÇİFÖ) üzerinden aldıkları son test puanlarında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Ölçeğin sorumluluğa ilişkin farkındalık alt boyutu dışında kalan diğer boyutlarda; istismarı tanıma ve uygun yanıt vermeye ilişkin farkındalık, istismarın belirtilerine ilişkin farkındalık ve istismara zemin hazırlayan risklere ilişkin farkındalık alt boyutlarında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

SÇKEP' ye Katılan Öğretmen Adaylarının Programın Etkililiğine Yönelik Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

- Öğretmen adaylarının SÇKEP'nin içeriğinin etkililiğine yönelik değerlendirmeleri incelendiğinde, programın içeriğinin güncel ve ilgi çekici olduğu, günlük yaşamda karşılaşılan sorunlarla doğrudan ilişkili ve bu sorunlara çözüm bulma yeteneğini destekleyici nitelikte olduğu ayrıca konuyla ilgili kavramları, sorunları, politikaları ve çözümleri açık bir şekilde sunduğu, hem düşünce hem de duygusal düzeyde katılımcılara hitap ettiği ve içeriğin kazanımlara uygun bir yapıda olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Öğretmen adaylarının SÇKEP'nin öğrenme yaşantılarının etkililiğine yönelik değerlendirmeleri incelendiğinde, öğrenme yaşantılarının onların katılımını teşvik etmede, öğrenme sürecinden keyif almalarını sağlamada, düşüncelerini rahatça ifade etmelerinde, eğitici ve diğer katılımcılarla etkili iletişim kurmalarında, kişisel yeteneklerini ve arkadaşlarının düşünce ve yeteneklerini fark etmelerinde önemli bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunlara ek olarak sporda çocuk koruma ile ilgili sorunları eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmelerinde, sporda çocuk istismarı ve ihmaliyle ilgili deneyim ve gözlemlerini paylaşmalarında ve ilgili sorunlara çözüm önerileri geliştirmelerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu belirtmişlerdir.
- Öğretmen adayları SÇKEP'nin öğretim materyallerini; açık, anlaşılır, dikkat çekici, içerikle ilgili ve kazanımlarla uyumlu bulduklarını belirtmişlerdir.
- SÇKEP'nin ölçme ve değerlendirme boyutuna ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde, değerlendirme etkinliklerinin kendilerini etkili bir şekilde ölçmelerine olanak tanıdığı, sporda çocuk koruma konusunda yeni bilgiler edinmelerine ve farkındalık kazanmalarına katkı sağladığı ayrıca bu etkinliklerdeki soruların sorun çözmeye, yorumlamaya ve yeni çözümler üretmeye dayalı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- SÇKEP'nin eğiticisinin etkililiğine ilişkin katılımcı görüşleri incelendiğinde, öğretmen adayları eğiticinin; konunun kazanımlarını açık ve anlaşılır bir biçimde ifade ettiğini, etkinliklerde kullanılan öğretim ilke ve yöntemlerini tanıttığını ve uygulanmalarında uyulacak kuralları açıkladığını ifade etmişlerdir. Ayrıca etkinliklerin uygulanmasına yönelik yönergeler verdiğini, katılımcıların derse aktif katılımını sağladığını ve katılımcıları motive ettiğini, konuyu somut ve anlaşılır örneklerle açıkladığını, anlamada zorluk çekilen boyutları fark ettiğini ve ek açıklamalar yaptığını, katılımcılara saygılı davrandığını, katılımcıların bireysel, eğitimsel, duygusal ve fiziksel gereksinimlerini dikkate aldığını, sözlü ve sözsüz iletişimi etkili kullandığı ve katılımcılarla göz teması kurduğunu, katılımcılar arasında ayırım yapmadığını belirtmişlerdir.
- SÇKEP'nin bütününe ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde, programın öğretmen adaylarının beklentilerini karşıladığı, sporda çocuk korumayla ilgili fikirlerini farklı ortamlarda ifade etmelerine olanak sağladığı ve sporda çocuk koruma konularına olan ilgilerini uyandırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bunun yanı sıra birçok öğretmen adayı gelecekte benzer programlara katılma isteği içinde olduklarını ve programı arkadaşlarına tavsiye edeceklerini belirtmişlerdir.

- Öğretmen adayları SÇKEP’yi sporda çocuk koruma konusunda farkındalık yaratma, istismara uğrayan çocuklara doğru yaklaşım sergileyebilme, sporda çocuk istismarına yönelik sorunları çözebilme, istismar durumlarını fark edip yetkili mercilere bildirebilme, öğretmenlik ve antrenörlük mesleğinde ihtiyaç duyacakları gerekli bilgileri sağlama, gündelik hayatta çocuk koruma farkındalığını artırma, sporda çocuk korumaya daha donanımlı ve hazırlıklı olma, öğrendiklerini mevcut çalışma hayatında uygulayabilme, özgüven geliştirme ve çocuklara yönelik duyarlılık ile empati becerisi kazandırma açısından yararlı bulduklarını belirtmişlerdir.
- Öğretmen adayları SÇKEP’ye yönelik beğenilerini; programın eğlenceli etkinlikler sunması, öğrenmeyi çeşitli aktivitelerle desteklemesi, katılımcıların eğitimin her aşamasında aktif olmalarını sağlaması, yaratıcı projeler içermesi, eğitimin çoğunlukla etkileşimli drama dersliğinde gerçekleşmesi, özgür düşünce ortamı sunması, derslerin akıcı bir yapıda olması, her derste farklı etkinliklere yer verilmesi, eğitmenin derse olan istekli yaklaşımı, sıkça gerçekleştirilen fikir alışverişleri, konuların gerçek hayatla ilişkilendirilmesi ve etkinliklerin iş birliğine dayalı olması olarak belirtilmiştir.
- Grupta yer alan öğretmen adaylarının neredeyse tamamı SÇKEP’ de bir eksiklik hissetmezken sadece bir öğretmen adayı programın ders sürelerinin zaman zaman uzun olmasını programın tek eksik yönü olduğunu belirtmiştir.
- SÇKEP’ye katılan öğretmen adayları programın kendilerine mutluluk, şans ve umut gibi olumlu duygular hissettirdiğini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte bazı katılımcılar daha önce yeterli bildiklerini düşündükleri konularda eksiklikler fark ettiklerinde hayal kırıklığına uğradıklarını belirtmişlerdir.
- Öğretmen adayları SÇKEP’de edindikleri bilgi ve deneyimleri; mesleki yaşamlarında, kişisel ve sosyal yaşamlarında, istismarın tespiti ve müdahalesinde ve istismarı önlemeye yönelik stratejilerde çeşitli şekillerde kullanabileceklerini belirtmişlerdir.
- Öğretmen adayları, SÇKEP’ye katılmadan önce istismarın ne olduğu, nasıl müdahale edileceği ve raporlama süreçleri hakkında yeterli bilgiye sahip

olmadıklarını ancak programın sonunda istismar konusunda önemli ölçüde bilgi ve farkındalık kazandıklarını ifade etmişlerdir. Program sayesinde istismar belirtilerini tanıma, uygun müdahale yöntemleri ve raporlama konusunda donanımlı hale geldiklerini, öğrencilerle daha dikkatli iletişim kurma, istismara müdahalede çekinmeme ve olaylara sorgulayıcı bir perspektifle yaklaşma yetkinliklerini geliştirdiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca programın kötü niyetli yaklaşım ve temasları fark etme konusunda onlara yardımcı olduğunu ve bu tür durumlarda daha dikkatli olacaklarını ifade etmişlerdir.

- Öğretmen adayları, SÇKEP'ye katılan arkadaşlarında gözlemledikleri değişiklikleri ifade ederken; artan bilgi birikimi, çocuk koruma konusunda artan farkındalık, yaratıcılıkta görülen gelişmeler, çocuk istismarına karşı artan duyarlılık, mesleki pratiklerde gösterilen beceriler, şiddetsiz çözüm yöntemlerine yönelik kabul, dinleme ve grup içi iş birliği yeteneklerindeki iyileşmeler, empati becerisinde artış ve çocuklarla iletişimde istismara gösterilen hassasiyet gibi çeşitli alanlardaki pozitif gelişmeleri belirtmişlerdir.
- Öğretmen adayları, SÇKEP'nin kapsamının genişletilerek öğretmenlerle sınırlı kalmayıp öğrencilere ve velilere de sunulmasının, eğitim müfredatlarında zorunlu bir ders olarak yer almasının, bakanlıklar ve spor federasyonları tarafından da desteklenerek daha fazla kişiye ulaşmasının ve antrenörlerin, sporcuların ve ailelerin bu eğitimi almasının öneminin altını çizmişlerdir böylece sporda çocuk koruma bilincinin genel olarak artırılması gerektiğini vurgulamışlardır.

ÖNERİLER

Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Bu araştırmada geliştirilen Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı, deney grubunun sporda çocuk istismarı farkındalıkları üzerinde anlamlı farklılık yaratmıştır. Öğretmen adaylarının programdan edindikleri bilgi ve deneyimleri mesleki yaşamlarında, kişisel ve sosyal yaşamlarında kullanabileceklerine ilişkin olumlu görüşleri dikkate alındığında Sporda Çocuk Koruma dersinin beden eğitimi ve spor öğretmeni yetiştirme programları içerisinde zorunlu bir ders olarak yerleştirilmesi önerilebilir.

- Spor Bilimleri Fakülteleri bünyesinde seçmeli olarak sunulan Sporda Çocuk Koruma dersi, bu çalışmada geliştirilen eğitim programının kazanımlarını, içeriğini ve öğrenme-öğretme süreçlerini örnek alarak yürütülebilir.
- Öğretmen adaylarının Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı'na yönelik olumlu geri bildirimleri, gelecekteki eğitim programlarının tasarımı için önemli öneriler sunmaktadır. Bu önerilere göre programlar katılımcıların aktif katılımını teşvik edecek interaktif etkinliklerle zenginleştirilmeli, öğrenme sürecine çeşitlilik ve yaratıcılık katılmalı, gerçek hayat bağlantıları ile öğrenme anlamlı hale getirilmeli ve özgür düşüncüyü destekleyen bir ortam sağlanmalıdır.
- Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı'nın katılımcıların sporda çocuk istismarına yönelik farkındalıklarını artırdığı ve programın faydalı bulunduğu ilişkin katılımcı görüşleri göz önünde bulundurulduğunda, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın da ailelere yönelik eğitim programları düzenlemesi önerilmektedir.
- Her spor branşı kendine özgü riskleri ve istismar vakalarını barındırdığından tüm spor federasyonlarına çocuk koruma birimleri kurmaları önerilmektedir. Bu birimler, ilgili spor branşının potansiyel risklerini belirleyebilir, özel eğitim materyalleri geliştirebilir ve branşa uygun sporda çocuk koruma farkındalık programları düzenleyerek antrenörlere ve sporculara eğitim verebilir. Bu yaklaşım, sporun her alanında çocuk koruma bilincinin artırılmasına ve sporcuların daha güvenli bir ortamda spor yapmasına önemli katkılarda bulunacaktır.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Bu araştırmada geliştirilen Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı, başlangıçta hizmet öncesi öğretmen adaylarına yönelik olarak tasarlanmıştır ancak programın kapsamı ve içeriği, mevcut öğretmenlerin de ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde genişletilebilir. Bu amaçla, programın yoğunluğu ve süresi, aktif olarak görev yapan öğretmenlere uygun hale getirilerek kısa süreli hizmet içi eğitim modülleri şeklinde düzenlenebilir. Bu uyarılama sayesinde öğretmenlerin sporda çocuk koruma konusundaki bilgi ve farkındalıkları artırılabilir.
- Gelecek çalışmalarda, Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı, öğretmen adaylarının dördüncü sınıfta Öğretmenlik Uygulaması dersi ile bütünleşik bir

biçimde sunulabilir. Bu entegrasyon, adayların teorik bilgilerini gerçek sınıf ortamlarında uygulamalarına olanak tanıyarak, öğrenme sürecini daha anlamlı ve etkili hale getirebilir. Mezuniyet sonrası, öğretmenlik kariyerlerine başlayan bu bireylerin, sporda çocuk koruma konusundaki bilgilerini mesleki pratiklerine nasıl entegre ettiklerini ve bu bilginin öğretmenlik uygulamalarına etkilerini incelemek üzere izleme ve değerlendirme odaklı araştırmalar gerçekleştirilebilir.

- Bu çalışmada, öğretmen adaylarının sporda çocuk koruma konusundaki ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla nitel veri toplama tekniği kullanılmıştır. Gelecekte bu alandaki ihtiyaçların daha geniş bir perspektiften değerlendirilmesi amacıyla nicel veri toplama teknikleri ile desteklenmiş araştırmalar yapılabilir.
- Özellikle hassas gruplardaki bireyler (engelli bireyler, çocuk esirgeme kurumları vs.) istismara daha açık olduklarından bu gruplarla çalışan eğitimci ve yöneticilerin, sporda çocuk koruma konusunda özel bir eğitime tabi tutulmaları büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda söz konusu profesyonellerin bu hassas gruplarla etkili ve güvenli bir şekilde çalışabilmelerini sağlayacak bilgi ve becerilere sahip olmaları için eğitim programları geliştirilebilir.
- Bu çalışmada, katılımcılar arasında antrenörlük yapan bireyler de yer almaktadır. Katılımcılardan alınan geri bildirimler, antrenörlerin sporda çocuk koruma konusunda eğitim ihtiyaçlarının olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, antrenörlere yönelik özel olarak tasarlanmış eğitim programları geliştirilebilir ve bu programların etkinliği değerlendirilebilir. Bu tür eğitimler, antrenörlerin çocuk koruma bilincini artırarak daha güvenli spor ortamları oluşturmalarına yardımcı olabilir.

KAYNAKLAR

- A Bayucca, S. (2020). Teachers' awareness and school's responsiveness to the child protection policy: basisfor a development plan. *International Journal of Academic Multidisciplinary Research (IJAMR)* ISSN, 2643-9670.
- Acar-Erdol, T. (2017). *Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitim Programının Hazırlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Akpınar, Burhan. (2017). *Eğitimde Program Geliştirme ve Değerlendirme*. Ankara: Data Yayınları.
- Alexander, K., Stafford, A., & Lewis, R. (2011). *The experiences of children participating in organised sport in the UK*. London: NSPCC.
- Al-Zboon, E., & Ahmad, J. (2016). Pre-service special education teachers' professionalism and preparation in terms of child sexual abuse. *European Journal of Special Needs Education*, 31(1), 13-26. doi:10.1080/08856257.2015.1087126
- Anderson, L.W., & Krathwohl, D.R. (2010). *Öğrenme Öğretim ve Değerlendirme ile İlgili Bir Sınıflama* (D.A. Özçelik, Çev.). Ankara: Pegem Akademi.
- Aydın, H. ve Gül, Ö. (2019). Sporda Uluslararası Çocuk Koruma Programlarının Türkiye Ekseninde Değerlendirilmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*. doi: 10.16992/ASOS.14809
- Baginsky, M. Y., & Macpherson, P. (2005). Training teachers to safeguard children: Developing a consistent approach. *Child Abuse Review, Journal of the British Association for the Studyand Prevention of Child Abuse and Neglect* 14, 317–330. doi:10.1002/car.905
- Bayındır, N. (2021). Risk Altındaki Çocukların Tespiti ve Korunmasına Yönelik Öğretmen Adaylarının Görüşleri. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(28), 187-202.
- Beavers, A. S., Lounsbury, J. W., Richards, J. K., Huck, S. W., Skolits, G. J., &Esquivel, S. L. (2013). Practical considerations forusing exploratory factor analysis in educational research. *Practical Assessment, Research, and Evaluation*, 18(1), 6. doi: 10.7275/qv2q-rk76
- Bedir, F., Turan, M., Önal, L. ve Şıktar, E. (2023). Sporda Cinsel İstismar Algı Ölçeği'nin Türk Kültürüne Uyarlanması: Metodolojik Çalışma. *Turkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*, 15(2). doi: 10.5336/sportsci.2022-94230
- Berkmen, B. ve Okray, Z. (2015). Çocuk İstismarı Ölçeği'nin Türkçe'ye Çevirisi, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*. <https://dergipark.org.tr/en/pub/husbfd/issue/7893/103888>
- Boocock, S. (2002). The child protection in sport unit. *Journal of sexual aggression*, 8(2), 99–106. doi:10.1080/13552600208413342

- Brackenridge, C. (1997). 'He owned me basically...' Women's experience of sexual abuse in sport. *International Review for the Sociology of Sport*, 32(2), 115-130. doi: 10.1177/101269097032002001
- Brackenridge, C. H. (2001). *Spoil sports: Understanding and preventing sexual exploitation in sport*. London: Routledge
- Brackenridge, C., & Fasting, K. (2002). *Spoil sports: Understanding and preventing sexual exploitation in sport*. Routledge.
- Brackenridge, C. H., Fasting, K., Kirby, S. L., & Leahy, T. (2010). Protecting children from violence in Sport: A review with a focus on industrialized nations. Retrieved from UNICEF Innocenti Research Centre website: http://unicef.hu/c/document_library/get_file.
- Brown, A. (2008). Pre-service teachers' understanding of child abuse and their professional role in child protection. *Children Australia*, 33(1), 25-32. doi: 10.1017/S1035077200000080
- Brown, J. D. (2009). Principal components analysis and exploratory factor analysis – Definitions, differences, and choices. *Statistics*, 13(1), 26-30.
- Büyüköztürk, Ş. (2020). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Baskı Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Caffey, J. (1946). Multiple fractures in the long bones of infants suffering from chronic subduralhematoma. *American Journal of Roentgenology*, 56, 163.
- Can, A. (2014). *SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi*. Pegem Atıf İndeksi, 001-429.
- Can, V. (2016). *Öğretmen Adaylarının Çocuk İhmal ve İstismarına Yönelik Bilgi ve Farkındalık Düzeylerinin Değerlendirilmesi (Diyarbakır ili örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dicle Üniversitesi, Diyarbakır, Türkiye
- Cawson, P., Wattam, C., Brooker, S., & Kelly, G. (2000). Child maltreatment in the UK: A study of the prevalence of child abuse and neglect. (pp. 91-104). London: National Society for the Prevention of Cruelty to Children. Retrieved from: file:///C:/Users/damla/Downloads/Child_Maltreatment_in_the_United_Kingdom_a_Study_o.pdf
- Ceza Sorumluluğunun Değerlendirilmesi Rehberi, (2010). Erişim adresi: https://cocukhaklari.barobirlik.org.tr/dokuman/egitimbasvuru_basvuru/cezasorumlulugunun.pdf
- Child Protection in Sport Unit (2024). Retrieved from: <https://thecpsu.org.uk/help-advice/introduction-to-safeguarding/child-abuse-in-a-sports-setting/>
- Clarke, H., Smith, D., & Thibault, G. (1994). Athlete-centred sport: A discussion paper. *Federal/Provincial/Territorial Sport Police Steering Committee*, 1-12.

- Coakley, J. (1993). Social dimensions of intensive training and participation in youth sports. *Intensive participation in children's sports*, 77-94.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). Interpretation and Application of Factor Analytic Results. New York :Psychology Press.
- Costello, A. B., & Osborne, J. (2019). Best practices in exploratory factor analysis: Four recommendations for getting the most from your analysis. *Practical assessment, research, and evaluation*, 10(1), 7.
- CPSU (2024). Child Abuse in a Sports Setting. Retrieved from: <https://thecpsu.org.uk/help-advice/introduction-to-safeguarding/child-abuse-in-a-sports-setting/>
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. (M. Bütün ve SB Demir, Çev.). İstanbul: Siyasal Kitapevi.
- Creswell, J. W. (2021). *Karma Yöntem Araştırmalarına Giriş*. (3.Baskı) (Sözbilir, M. Çev.) Pegem Yayıncılık.
- Creswell, J. W. & Clark, V. L. P. (2015). *Karma Yöntem Araştırmaları: Tasarımı ve Yürütülmesi*. (Y. Dede ve S. B. Demir Çev.) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Creswell, J.W., & Tashakkori, A. (2007). Differing perspectives on mixed methods research. *Journal of Mixed Methods Research*, 1(4), 303-308.
- Çakar, F. S. ve Okuyan, H. Y. (2017). Öğretmen Adaylarının Çocuk İstismarı ve İhmaline İlişkin Görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (44), 250-275.
- Çetin, E. (2022). Antrenör-Sporcu İlişkisi Duygusal Kötü Muamele Ölçeği'nin (Asidkmö) Türkçeye Uyarlanması. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 20(4), 142-156.
- Çetin, E. ve Hacısötaoğlu, I. (2020). Factors facilitating child abuse in sports in Turkey: The case of elite athletes. *Children and Youth Services Review*, 116, 105120.
- Çetin, E. ve Közleme, İ. H. (2018). Sporda Çocuk İstismarı Üzerine Genel Bir Değerlendirme. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 8(2/1), 80-90.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: SPSS ve LISREL Uygulamaları* (Vol. 2). Ankara: Pegem Akademi.
- Davies, C. A. (1999). *Reflexive ethnography*. London and New York: Routledge.
- David, P. (2004). *Human rights in youth sport: a critical review of children's rights in competitive sport*. Routledge, London and New York.
- Davis, L. L. (1992). Instrument review: Getting the most from a panel of experts. *Applied nursing research*, 5(4), 194-197. doi: 10.1016/S0897-1897(05)80008-4

- Davis L, Brown DJ, Arnold R., & Gustafsson H. (2021). Thriving through relationships in sport: The role of the parent-athlete and coach-athlete attachment relationship. *Front Psychology*. doi: 10.3389/fpsyg.2021.694599
- De Knop, P., & De Martelaer, K. (2001). Quantitative and qualitative evaluation of youth sport in Flanders and the Netherlands: A case study. *Sport, Education and Society*, 6(1), 35-51. doi: 10.1080/13573320123422
- Demirel, Ö. (2020). *Eğitimde Program Geliştirme. Kuramdan Uygulamaya*. Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Dereobalı N, Karadağ SÇ. ve Sönmez S. (2013). Pre-school educators' roles, view and experiences about child abuse, neglect and violence towards children. *Ege Eğitim Dergisi*. 14(1):50–66.
- Erden, M. (1998). *Eğitimde program değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erkuş, A. (2012). *Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Fabrigar, L. R., Wegener, D. T., Mac Callum, R. C., & Strahan, E. J. (1999). Evaluating the use of exploratory factor analysis in psychological research. *Psychological methods*, 4(3), 272.
- Faul, F., Erdfelder, E., Buchner, A., & Lang, A. G. (2009). Statistical power analyses using G* Power 3.1. Tests for correlation and regression analyses. *Behavior research methods*, 41(4), 1149-1160.
- Farstad, S. (2007). Protecting children's rights in sport: The use of minimum age. *Human Rights Law Commentary*, 3, 1-20.
- Fayez, M., Takash, H. M., & Al-Zboon, E. K. (2014). Combating violence against children: Jordanian pre-service early childhood teachers' perceptions towards child abuse and neglect. *Early child development and care*, 184(9-10), 1485-1498.
- Felitti, V. J., Anda, R. F., Nordenberg, D., Williamson, D. F., Spitz, A. M., Edwards, V., Koss, M. P., & Marks, J. S. (2019). Relationship of childhood abuse and household dysfunction to many of the leading causes of death in adults: The adverse childhood experiences (ACE) study. *American Journal of Preventive Medicine*, 56(6), 774-786. doi:10.1016/j.amepre.2019.04.001.
- Feng, J. Y., Huang, T. Y., & Wang, C. J. (2010). Kindergarten teachers' experience with reporting child abuse in Taiwan. *Child Abuse & Neglect*, 34(2), 124–128. doi: 10.1016/j.chiabu.2009.05.007
- Fer, S. ve Cırık, İ. (2007). *Yapılandırmacı Öğrenme: Kuramdan Uygulamaya*. İstanbul: Morpa.
- Fırat, S. İltaş, Y. ve Işık Yılmaz, Ş. B. (2017). *Ruhsal ve Hukuki Yönleriyle Çocuk İstismarı*. Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2001). *Using multivariate statistics* (7th ed.). Pearson.

- Fletcher, S. (2017). Touching practice and physical education: deconstruction of a contemporary moral panic. In *Moral Panic in Physical Education and Coaching* (pp. 120-135). Routledge
- Fortier, K., Parent, S., & Lessard, G. (2019). Child maltreatment in sport: smashing the wall of silence: a narrative review of physical, sexual, psychological abuses and neglect. *British journal of sports medicine*, 54(1), 4-7. doi: 10.1136/bjsports-2018-100224
- Garratt D, Piper H., & Taylor B (2013) 'Safeguarding' sports coaching: Foucault, genealogy and critique. *Sport, Education and Society* 18(5): 615–629.
- Gattis, C., & Moore, M. (2022). A conceptual analysis of maltreatment in sports: A sport social work perspective. *Frontiers in Sports and Active Living*, 4, 1017308.
- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: a simple guide and reference, 17.0 update (10a ed.)* Boston: Pearson
- Giovannoni, J.M. (1992). Issues in the definition of child maltreatment. Background paper prepared for the National Research Council's Panel on Research on Child Abuse and Neglect.
- Goldman, J. D., & Y Grimbeek, P. (2011). Sources of knowledge of departmental policy on child sexual abuse and mandatory reporting identified by primary school student-teachers. *Educational Review*, 63(1), 1-18. doi:10.1080/001319111003717220
- Goldman, J. D., & Grimbeek, P. (2015). Pre service teachers' sources of information on mandatory reporting of child sexual abuse. *Journal of child sexual abuse*, 24(3), 238-258.
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (2005). Paradigmatic controversies, contradictions, and emerging confluences. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The SAGE handbook of qualitative research* (3rd ed., pp. 191-215). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Gunduz, N., Sunay, H., & Koz, M. 2007. Incidents of sexual harassment in Turkey on elite sportswomen, *The Sport Journal*, 10(2). Erişim link: <https://thesportjournal.org/article/incidents-of-sexual-harassment-in-turkey-on-elite-sportswomen/>
- Güler, D., Güler, Y., Cengiz, C., & Tuncel, S. (2023). Comprehensive Examination of Child Abuse in Sports. Paper presented of the 9th International Conference on Science Culture and Sport (pp. 87-89). 11-14 September 2023, Prague, Czech Republic. Erişim link: <http://www.iscs-conference.org/Archive/9hUluslarasi-BilimKultur-veSporKongresi-Prag-Cekya-abstractFulltext.pdf>
- Gün, İ., Çopur, A., & Balcı, E. (2022). Effect of training about child neglect and abuse to teachers and its effect to awareness. *BMC public health*, 22(1), 543. doi: <https://doi.org/10.1186/s12889-022-12904-8>
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., & Anderson, R.E. (2014). Exploratory factor analysis. Multivariate data analysis. Prentice Hall.
- Haj-Yahia, M. M., & Attar-Schwartz, S. (2008). Attitudes of Palestinian pre-school teachers from Israel towards reporting of suspected cases of child abuse and

- neglect. *Child & Family Social Work*, *13*, 378–390. doi: 10.1111/j.1365-2206.2008.00562.x
- Hanson, W. E., Creswell, J. W., Clark, V. L. P., Petska, K. S., & Creswell, J. D. (2005). Mixed methods research designs in counseling psychology. *Journal of counseling psychology*, *52*(2), 224.
- Harrell, M.C., & Bradley, M.A. (2009). *Data Collection Methods: Semi-Structured Interview sand Focus Groups*. Santa Monica, CA: RAND Corporation.
- Hartill, M. (2013). Concealment of child sexual abuse in sports. *Quest*, *65*(2), 241-254. doi: 10.1080/00336297.2013.773532
- Hartill, M., Rulofs, B., Lang, M., Vertommen, T., Allroggen, M., Cirera, E., ... & Stativa, E. (2021). CASES: Child abuse in sport: European statistics–project report. In *CASES: The prevalence and characteristics of interpersonal violence against children within and outside sport in six European countries: UK Results*. Retrieved from <https://sites.edgehill.ac.uk/cpss/files/2021/11/CASES-Project-Report-EU.pdf>
- Headley-Cooper, K. J. (2010). Coaches' perspectives on athlete-centred coaching (master's thesis). University of Toronto Graduate Department of Exercise Sciences.
- Helfer, R. E., & Wilson, A. L. (1982). The parent-infant relationship: Promoting a positive beginning through perinatal coaching. *Pediatric Clinics of North America*, *29*(2), 249-260.
- Holstein, J. A., & Gubrium, J. F. (2004). The active interview. I D. Silverman (Red.). *Qualitative research. Theory, method and practice*, 140-161.
- Hooper, D., Coughlan, J., & Mullen, M. (2008, September). Evaluating model fit: a synthesis of the structural equation modelling literature. In *7th European Conference on research methodology for business and management studies* (Vol. 2008, pp. 195-200).
- International Olympic Committee (IOC) (2018). Athletes' rights and responsibilities declaration. Retrieved from: www.olympic.org/athlete365/athletesdeclaration Erişim: 9 Şubat, 2024
- International Olympic Committee (IOC) (2019b, June 26). Olympic charter. Retrieved from: [https:// stillmed.olympic.org/Documents/olympic_charter_en.pdf](https://stillmed.olympic.org/Documents/olympic_charter_en.pdf) Erişim: 9 Şubat, 2024
- International Olympic Committee (IOC) (2020, July 17). Olympic charter. Retrieved from: [https:// stillmed.olympic.org/Documents/olympic_charter_en.pdf](https://stillmed.olympic.org/Documents/olympic_charter_en.pdf) Erişim: 9 Şubat, 2024
- International Safeguarding Children in Sport Working Group. (2016). *International safe guards for children in sport*. New York, NY: UNICEF.
- Jang, E.E., McDougall, D.E., Pollon, D., Herbert, M., & Russell, P. (2008). Integrative mixed methods data analytic strategies in research on school success in challenging circumstances. *Journal of Mixed Methods Research*, *2*(3), 221-247.

- Johnson, N., Hanna, K., Novak, J., & Giardino, A. P. (2020). US centerfor Safe Sport: Preventing abuse in sports. *Women in Sport and Physical Activity Journal*, 28(1), 66-71.
- Johnson, R. B., Onwuegbuzie, A. J., & Turner, L. A. (2007). Toward a definition of mixed methods research. *Journal of Mixed Methods Research*, 1(2), 112-133. doi:10.1177/1558689806298224.
- Kanak, M., & Avci, N. (2018). The effect of the training program to promote the knowledge and awareness of prospective preschool teachers on emotional neglect and abuse. *Asian Journal of Education and Training*, 4(2), 137-145.
- Kempe, C. H., Silverman, F. N., Steele, B. F., Droegemueller, W., & Silver, H. K. (1962). The bat-tered-childsyndrome. *JAMA: The Journal of the American Medical Association*, 181(1), 17-24.
- Kenny, M. (2007). Web-based training in child maltreatment for future mandated reporters. *Child Abuse & Neglect*, 31(6), 671-678. doi:10.1016/j.chiabu.2006.12.008
- Kerka, S. (2002) *Teaching adults: is it different?*, ERIC Myths and Realities. No. 21
- Kerr, G., Stirling, A., & MacPherson, E. (2014). A critical examination of child protection initiatives in sport contexts. *Social Sciences*, 3(4), 742-757.
- Kihl, L.A., Kikulis, L.M., & Thibault, L. (2007). A deliberative democratic approach to athlete centred sport: The dynamics of administrative and communicative power. *European Sport Management Quarterly*, 7(1), 1-30.
- Koç, S., Ekşi, H., & Türk, T. (2020). Child sexual abusescale: Turkish form1. *Ilkogretim Online*, 19(1), 173-182.
- Koran, N. (2015). Öğretmenlere Yönelik Çocuk Hakları ve Hak İhlalleri Eğitiminin Değerlendirilmesi Üzerine Nitel Bir Çalışma. *Hacettepe University Faculty Of Health Sciences Journal*.
- Krugman, R. D., & Korbin, J. E. (Eds.). (2013). C. Henry Kempe: A 50 year legacy to the field of child abuse and neglect. *Springer Science Business Media*. doi:10.1007/978-94-007-4084-6
- Kuhn, T. S., & Kuyaş, N. (2017). *Bilimsel devrimlerin yapısı*. Kırmızı Yayınları.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1988). Criteria for Assessing Naturalistic Inquiries as Reports.
- Lindon, J., & Webb, J. (2016). *Safe guardingand Child Protection 5th Edition: Linking Theory and Practice*. UK: Hodder Education.
- Lloyd, M. (2018). Domestic violence and education: examining the impact of domestic violence on young children, children, and young people and the potential role of schools. In *Frontiers in Psychology* Erişim adresi: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2018.02094>
- Lynagh, L., Gilligan, C., & Handley, T. (2010). Teaching about, and dealing with, sensitive issues in schools: How confident are pre-service teachers? *Asia-Pacific*

Journal of Health, Sport and Physical Education, 1(3–4), 5–11. doi: 10.1080/18377122.2010.9730332

- Madrid, B. J., Lopez, G. D., Dans, L. F., Fry, D. A., Duka-Pante, F. G. H., & Muyot, A. T. (2020). Safe schools for teens: preventing sexual abuse of urban poor teens, proof-of-concept study-Improving teachers' and students' knowledge, skills and attitudes. *Heliyon*, 6(6).
- Marsh, C. J. & Willis, G. 2007. *Curriculum: Alternative Approaches, Ongoing Issues*, 4th edn. New Jersey: Prentice Hall.
- McEwen, B. S. (1998). Stress, adaptation, and disease: Allostasis and allostaticload. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 840(1), 33-44. doi:10.1111/j.1749-6632.1998.tb09546.x
- McKee, B. E., & Dillenburger, K. (2009). Child abuse and neglect: Training needs of student teachers. *International Journal of Educational Research*, 48(5), 320-330.
- McKee, B. E., & Dillenburger, K. (2012). Effectiveness of child protection training for pre-service early childhood educators. *International Journal of Educational Research*, 53, 348–359. doi: 10.1016/j.ijer.2012.04.008
- McMahon, J., Lang, M., Zehntner, C., & McGannon, K. R. (2023). Athlete and coach-led education that teaches about abuse: an overview of education theory and design considerations. *Sport, Education and Society*, 28(7), 855-869.
- McNeil, J. D. (2014). *Contemporary curriculum: In thought and action*. John Wiley & Sons.
- Merriam, S.B. (2013). *Nitel Araştırma: Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber* (S. Turan, Çev.) Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Merrill, M. D. (2012). *First principles of instruction*. John Wiley & Sons.
- Mertkan, Ş. (2015). *Karma araştırma tasarımı*. Pegem Akademi.
- Mountjoy, M., Brackenridge, C., Arrington, M., Blauwet, C., Carska-Sheppard, A., Fasting, K., Kirby, S., Leahy, T., Marks, S., Martin, K., Starr, K., Tiivas, A., & Budgett, R. (2016). International Olympic Committee consensus statement: Harassment and abuse (non-accidental violence) in sport. *British Journal of Sports Medicine*, 50(17), 1019–1029. doi: [10.1136/bjsports-2016-096121](https://doi.org/10.1136/bjsports-2016-096121)
- Mountjoy, M., Burrows, K., & Greinig, S. (2020). Protection of the athlete: Activities of the International Olympic Committee. In M. Lang (Ed.), *Routledge Handbook of Athlete Welfare* (pp. 351-364). Routledge.
- Mountjoy, M., Rhind, D. J., Tiivas, A., & Leglise, M. (2015). Safe guarding the child athlete in sport: a review, a frame work and recommendations for the IOC youth athlete development model. *British Journal of Sports Medicine*, 49(13), 883-886.
- Moustakas, L., Kalina, L., & Petry, K. (2023). The development and validation of a child safeguarding in sport self-assessment tool for the council of Europe. *International Journal on Childmaltreatment: Research, Policy and practice*, 6(1), 109-118.

- Nastasi, B. K., Hitchcock, J., Sarkar, S., Burkholder, G., Varjas, K., & Jayasena, A. (2007). Mixed methods in intervention research: Theory to adaptation. *Journal of Mixed Methods Research*, 1(2), 164-182.
- National Society for The Prevention of Cruelty to Children, (2024) Erişim adresi: <https://www.nspcc.org.uk/what-is-child-abuse/retrieve> 18.02.2024
- Nery, M., Smith, P. K., Lang, M., Vertommen, T., & Stirling, A. (2023). Safe guarding in sports. *Frontiers in Psychology*, 13, 1096118.
- Nouhjah, S. (2012). Frequency of child abuse and some related factors in 2-5 years children attending health centers of Ahvazand Haftgel in 2011. *Jentashapir Journal of Health Research*, 3(1), 237-245.
- OECD. (2022). *PISA 2022 Results: Turkey*. Organisation for Economic Co-operation and Development. Erişim adresi: https://pisa.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2024_03/21120745_26152640_pisa2022_rapor.pdf
- Ohlert, J., Vertommen, T., Rulofs, B., Rau, T., & Allroggen, M. (2020). Elite athletes' experiences of interpersonal violence in organized sport in Germany, the Netherlands, and Belgium. *European Journal of Sport Science*, 1–10. doi:10.1080/17461391.2020.1781266.
- Oliva, P. F., & Gordon, W. R. (2018). *Program Geliştirme. (K. Gündoğdu Çev)* Ankara: Pegem.
- Oliver, J., & Lloyd, R. (2015). Physical training as a potential form of abuse. In Lang, M and Hartill, M (Eds.) *Safeguarding, Child Protection and Abuse in Sport – International Perspectives in Research, Policy and Practice*, 163-171. Routledge, Oxon.
- On İkinci Kalkınma Planı. (2024-2028). Erişim adresi: <https://www.sbb.gov.tr/wp>
- Onwuegbuzie, A. J., & Teddlie, C. (2003). A frame work for analyzing data in mixed methods research. *Handbook of Mixed Methods in Social and Behavioral Research*, 2(1), 397-430.
- Onwuegbuzie, A.J. ve Leech, N. (2004). Enhancing the interpretation of "significant" findings: the role of mixed methods research. *The Qualitative Report*, 9(4), 770-792
- Onwuegbuzie, A.J. ve Leech, N. (2005). On becoming a pragmatic researcher: the importance of combining quantitative and qualitative research methodologies. *International Journal of Social Research Methodology*, 8(5), 375-387.
- Oral, B. ve Yazar, T. (2020). *Eğitimde Program Geliştirme ve Değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ornstein, A.C. & Hunkins, F.P. (2018). *Curriculum: Foundations, principles, and issues. 7th ed.* Essex, England: Pearson
- Öhman, M. (2017). Losing touch–Teachers' self-regulation in physical education. *European Physical Education Review*, 23(3), 297-310.

- Parasız, Ö., Şahin, M. Y., & Çelik, A. (2015). Sporda çocuk koruma programı uygulamaları: İngiltere Örneği. *International Journal of Science Culture and Sport*.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri* (M. Bütün & S. B. Demir, Eds., 2nd Çev.). Ankara: Pegem Akademi.
- Pekdoğan, S. (2017). İstismar Farkındalık Ölçeği Ebeveyn Formu: Ölçek Geliştirme Çalışması. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (62), 173-185.
- Pesen, A. ve Epçaçan, U. (2021). Öğretmen Adaylarının Çocuk İstismarı ve İhmali Konusundaki Bilgi ve Risk Tanıma Düzeyleri ile Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişki. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(1), 121-140.
- Pike, E., & Scott, A. (2015). Safe guarding, injuries and athlete choice. In Lang, M and Hartill, M (Eds.) *Safe guarding, Child Protection and Abuse in Sport – International Perspectives in Research, Policy and Practice*, 172-180. Routledge, Oxon.
- Piper H (2015) (Ed.) *Touch in sports coaching and physical education: fear, risk and moral panic*. Oxon/ New York: Routledge.
- Postman, N. (1995). *Çocukluğun Yok Oluşu*. (Çev. K. İnal) Ankara: Imge Kitabevi.
- Priegue Caamaño, D., & Cambeiro Lourido, M. D. C. (2016). Los conocimientos acerca del maltrato infantil de los futuros profesionales de la educación: un estudio exploratorio. *Revista Complutense de Educación*. doi: 10.5209/rev_RCED.2016.v27.n3.47152
- Pritchard, A. & Woollard, J. (2010). *Psychology for the classroom: Constructivism and social learning*. New York: Routledge.
- Rhind, D. J., & Owusu-Sekyere, F. (2020). Evaluating the impacts of working towards the International Safeguards for Children in Sport. *Sport Management Review*, 23(1), 104-116.
- Rossato, C., & Brackenridge, C. (2009). Child protection training in sport- related degrees and initial teacher training for physical education: an audit. *Child Abuse Review: Journal of the British Association for the Study and Prevention of Child Abuse and Neglect*, 18(2), 81-93.
- Ryan, J. (1995) *Little girls in pretty boxes, The making and breaking of elite gymnasts and figureskaters*, New York: Doubleday.
- Sağır M., & Gözler A. (2013) Classroom teachers' views and awareness of child abuse and neglect. *Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*. 2013;3(5):67–102.
- Sarmiento, R., & Costa, V. (2017). *Factor analysis. In comparative approaches to using r and python for statistical data analysis*; GI Global: Hershey, PA, USA
- Shrestha, N. (2021). Factor analysis as a tool for survey analysis. *American Journal of Applied Mathematics and Statistics*, 9(1), 4-11.

- Sieber, S.D. (1973). The Integration of Field work and Survey Methods. *American Journal of Sociology*, 78(6), 1335-1359.
- Singleton, R. A. ve Straits, B. C. (2005). *Approaches to social research (4 ed.)*. New York: Oxford University Press
- Stirling, A. & Kerr, G. (2012). Protecting children in sport through an athlete-centred sport system. In C. H. Brackenridge, T. Kay, & D. Rhind (Eds.), *Sport, children's rights and violence prevention: A sourcebook on global issues and local programmes* (pp. 48–53). London: Brunel University Press
- Stirling, A. E. (2009). Definition and constituents of maltreatment in sport: Establishing a conceptual frame work for research practitioners. *British Journal of Sports Medicine*, 43(14), 1091-1099. doi: 10.1136/bjsm.2008.051433
- Stirling, A. E., & Kerr, G. A. (2008). Defining and categorizing emotional abuse in sport. *European Journal of Sport Science*, 8(4), 173-181.
- Stirling, A. E., & Kerr, G. A. (2012). Emotional abuse in canadians port. In C. H. Brackenridge, T. Kay, & D. Rhind (Eds.), *Sport, children's rights and violence prevention: A source book on global issue sand local programmes* (pp. 112–117). London: Brunel University Press
- Stirling, A. E., Bridges, E. J., Cruz, E. L., & Mountjoy, M. L. (2011). Canadian Academy of Sport and Exercise Medicine position paper: Abuse, harassment, and bullying in sport. *Clinical journal of sport medicine*, 21(5), 385-391.
- Stirling, A., & Kerr, G. (2015). Safeguarding athletes from emotional abuse. In M. Lang & M. Hartill (Eds.), *Safeguarding, child protection and abuse in sport: International perspectives in research, policy and practice* (pp. 143-152). Routledge.
- Strauss, AL Corbin, J.M. (1998). *Basics of qualitative research: Technique sand procedures for developing grounded theory* (2nd ed.). Thousand Oaks: Sage.
- Şahin, M. Y. ve Parasız, Ö. (2020). *Sporda Psikososyal Alanlar III*. S. Tuncel (Ed.), Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Şeker, H., Görgen, İ., Tuncel, İ., Alıcı, B., Kablan, Z., Baykara, K. ve Turan, H. (2019). *Eğitimde Program Geliştirme Kavramlar Yaklaşımlar*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tashakkori, A., ve Teddlie, C. (Eds.). (2003). *Handbook of mixed methods in social and behavioral research*. Thousand Oas, CA: Sage Publications.
- Teddlie, C. ve Tashakkori, A. (2015). *Karma Yöntem Araştırmalarının Temelleri (Y. Dede ve S.B. Demir, Çev. Ed.)*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Teddlie, C.&Yu, F. (2007). Mixed methods sampling: Atypology with examples. *Journal of Mixed Methods Research*, 1(1),77-100.
- Teicher, M. H., Samson, J. A., Anderson, C. M., & Ohashi, K. (2016). The effects of childhood maltreatment on brain structure, function and connectivity. *Nature Reviews Neuroscience*, 17(10), 652. doi:10.1038/nrn.2016.111.
- Tekin, H. (2000) *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınevi.

- Tinsley H E, & Kass R A. (1979). The latent structure of the need satisfying properties of leisure activities. *Journal of Leisure Research*, 11(4): 278-291.
- Tracy, S. J. (2010). Qualitative quality: Eight “big-teant” criteria for excellent qualitative research. *Qualitative Inquiry*, 16(10), 837-851. doi:10.1080/00222216.1979.11969406
- Tuakli-Wosornu, Y. A., Kirby, S. L., Tivas, A., & Rhind, D. (2023). The journey to reporting child protection violations in sport: stakeholder perspectives. *Frontiers in Psychology*, 13, 907247.
- TÜİK (2022). Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuk İstatistikleri, 22 (Haber Bülteni). Erişim adresi <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Guvencilik-Birimine-Gelen-veya-Getirilen-Cocuk-Istatistikleri-2022-49662>
- Türk, S. (2010). *Öğretmen Adayları ile İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Çocuk İstismarı Potansiyeli Açısından İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Uğurlu, A. (2022). Cimnastik ve Çocuk İstismarı: Kadın Cimnastikçilerin Deneyimleri. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 400-416.
- Unicef (2022). Everychild is protected from violence and exploitation. Global Annual Results. Retrieved from Report2022.<https://www.unicef.org/media/143226/file/Global%20Annual%20Result%20Report%202022%20:%20Goal%2area%203.pdf>.
- Unicef 2010. “Türkiye’de Çocuk İstismarı ve Aile İçi Şiddet Araştırması”, https://www.unicef.org/Turkey/Sites/UNICEF.Org.Turkey/Files/2019-02/Cocuk-IstismariRaporu-Tr_1.Pdf Son erişim tarihi: 5 Ocak 2024.
- Unicef. (2010). *Protecting children from violence in sport*. UNICEF.
- Unicef. (2017). A familiar face: Violence in the lives of children and adolescents. Retrieved from file:///C:/Users/caner/Downloads/Violence-against-children-brochure.pdf.
- United Nations. (2015). Sustainable development goals. Retrieved from <http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>
- Ünal, H. B. (2017). *Ebeveyn Çocuk İhmal ve İstismarı Farkındalık Ölçeği’nin Geliştirilmesi ve Uygulanması*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Hacettepe Üniversitesi: Ankara, Türkiye.
- Varış, F. (1996). *Eğitimde Program Geliştirme: Teori ve Teknikler*. Ankara. Alkım Kitapçılık Yayıncılık
- Ventress, N. (2017). Abuse in the early years—children’s experiences of physical, sexual and emotional abuse. In *Safeguarding and Protecting Children in the Early Years* (pp. 51-71). Routledge.
- Vertommen, T., Kampen, J., Schipper-van Veldhoven, N., Uzieblo, K., & Van Den Eede, F. (2018). Severe interpersonal violence against children in sport: Associated mental

- health problems and quality of life in adulthood. *Child Abuse and Neglect*, 76, 459-468. doi: 10.1016/j.chiabu.2017.12.013
- Vertommen, T., Schipper-van Veldhoven, N., Wouters, K., Kampen, J. K., Brackenridge, C. H., Rhind, D. J., ... & Van Den Eede, F. (2015). Interpersonal violence against children in sport in the Netherlands and Belgium. *Child Abuse and Neglect*, 51, 223-236.
- Vertommen, T., Toftegaard-Stoeckel, J., Vandevivere, L., Van Den Eede, F., & De Martelaer, K. (2016). a gren flag for the flag system towards a child protection policy in Flemish sport. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 8(1), 15-31.
- Walsh, K., Ey, L. A., Hand, K., Smith, R., Howard, S., Fenton, A., ... & Rodier, L. (2023). Child protection and safeguarding in initial teacher education: a systematic scoping review. *Children and Youth Services Review*, 106951.
- Walsh, K., Howard, S., Kirstine, H., Lesley, A. E., Fenton, A., & Whiteford, C. (2019). What is known about initial teacher education for child protection? A protocol for a systematic scoping review. *International Journal of Educational Methodology*, 5(1), 19-34.
- Walsh, K., Laskey, L., McInnes, E., Farrell, A., Mathews, B., & Briggs, F. (2011). Locating child protection in preservice teacher education. *Australian Journal of Teacher Education (Online)*, 36(7), 31-58.
- Williams, A. L. (Ed.). (2019). *Child abuse source book 5/E (Health Reference)* (5th ed.). Omnigraphics Inc.
- Williams, Y. (2011). Protecting children from violence in sport: A Unicef Report. *ESLJ*, 9, 72.
- World Health Organization. (1999). *Report of the consultation on child abuse prevention, 29-31 March 1999, WHO, Geneva* (No. WHO/HSC/PVI/99.1). World Health Organization. Retrived from <https://iris.who.int/handle/10665/65900>
- Worthen, B. R., & Sanders, J. R. (1987). *Educational evaluation: alternative approaches and practical guidelines*. Longman
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 12. Baskı, Seçkin Yayınevi.
- Yurdabakan, İ. ve Çüm, S. (2017). Davranış Bilimlerinde Ölçek Geliştirme (Açıklayıcı Faktör Analizine Dayalı). *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 11(2), 108-126.
- Ziyalar, N. (2020). *Çocuk İstismarı ve Çocukla Adli Görüşme*. Seçkin Yayıncılık.

EK 1. Belirtke Tablosu

		Bilişsel Süreç Boyutu						Duyuşsal Süreç Boyutu				
		Habırılama	Anılama	Uygulama	Analiz Etme	Değerlendirme	Yaratma	Alma	Bulama	Değer Bıçme	Düzenleme	Karakterleştirme
Konu 1. Sporda Çocuk Koruma Temel Kavramlar	1.1. Çocuk ve çocuk koruma kavramlarını tanımlar.	+										
	1.2. Sporda çocuk koruma kavramını tanımlar.	+										
	1.3. Çocukların korunma gerekliliğinin farkına varır.							+				
	1.4. Çocukların korunma ihtiyacını doğuran risk faktörlerini açıklar.		+									
Konu 2. Sporda Çocuk Koruma Yasal Çerçeve	2.1. Çocuk haklarını söyler.	+										
	2.2. Sporda çocuk haklarını söyler.	+										
	2.3. Çocuk koruma ve sporda çocuk koruma kapsamında ulusal ve uluslararası yasal düzenlemeleri analiz eder.				+							
	2.4. Sporda çocuk koruma yasasını tanımlar.											
Konu 3. Sporda Çocuk İstismarı Türleri	3.1. Sporda görülen fiziksel istismar davranışlarını söyler.	+										
	3.2. Sporda görülen duygusal istismar davranışlarını söyler.	+										
	3.3. Sporda görülen cinsel istismar davranışlarını söyler.	+										
	3.4. Sporda görülen ihmal davranışlarını söyler.	+										
	3.5. Örnek olaylar üzerinden sporda çocuk istismarı davranışlarını saptar.				+							
	3.6. Sporda görülen istismar davranışlarının önlenmesine ilişkin çözüm önerileri geliştirir.					+						
Konu 4. Sporda Çocuk İstismarı Belirtileri	4.1. Çocuktaki fiziksel istismar belirtilerini fark eder.							+				
	4.2. Çocuktaki duygusal istismar belirtilerini fark eder.							+				
	4.3. Çocuktaki cinsel istismar belirtilerini fark eder.							+				
	4.4. Çocuktaki ihmal belirtilerini fark eder.							+				
	4.5. Örnek olaylar üzerinden sporda çocuk istismar belirtilerini saptar.				+							
Konu 5. Sporda Çocuk İstismarı Risk Faktörleri	5.1. Sporda çocuk istismarı risk faktörlerini açıklar.		+									
	5.2. Örnek olaylar üzerinden sporda çocuk istismarı risk faktörlerini saptar.				+							
	5.3. Sporda çocuk istismarı risk faktörlerinin önlenmesi için tavsiyelerde bulunur.						+					
Konu 6. Sporda Çocuk İstismarına Yanıt Verme	6.1. Çocuk istismarını bildirme yükümlülüğünün olduğunu yasal çerçeveler dâhilinde açıklar.		+									
	6.2. Sporda çocuk istismarı endişelerini raporlar ve kayıt altına alır.			+								
	6.3. İstismara uğradığından şüphelendiği çocuk ile irtibata geçerken uygun iletişim yollarını kullanır.			+								
	6.4. İstismarı bildirme ve uygun yanıt verme ilgili örnek problemleri çocuğun esenliğini korumaya bağlı kalarak çözer.			+								
Konu 7. Uluslararası Sporda Çocuk Koruma Politikaları ve Ulusal Sporda Çocuk Koruma Uygulamaları	7.1. Sporda çocuk korumayla ilgili uluslararası politikaları ve faaliyetleri açıklar.		+									
	7.2. Türkiye'deki mevcut sporda çocuk koruma uygulamalarını açıklar.		+									
	7.3. Sporda çocuk koruma ile ilgili ulusal ve uluslararası çalışmaları karşılaştırır.				+							
Konu 8. Koruma için Pozitif Sınıf İklimi Oluşturma	8.1. Öğretmenlerin, istismar davranışlarına karşı alabilecekleri önlemler konusunda etkin ve uygulanabilir öneriler geliştirir.						+					

EK 2. Yansıtıcı Değerlendirme Formu

Değerli Hocam,

Bu form, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı/Spor Eğitimi Programında yürütülmekte olan doktora tezi kapsamında, öğretmen adaylarına yönelik hazırlanan Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programının taslağını değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve ölçme değerlendirme boyutlarından oluşan formda toplam 24 madde yer almaktadır. Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programının daha nitelikli bir yapıya kavuşması için; sizden istenen, her bir maddeyi inceleyerek, görüşünüzü verilen seçeneklerden birisini (x) işaretleyerek belirtmenizdir.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Damla Güler
Ankara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Spor Eğitimi Programı
İletici:

Kazanımlar	Hayır	Kısmen	Evet	Eleştiri ve Öneri
1. Katılımcıların ihtiyacına uygundur.				
2. Katılımcı davranışına dönüktür.				
3. Kazanımlar ulaşılabilir.				
4. Kazanımlar konu alanı ile ilişkilidir.				
5. Kazanımlar açık ifade edilmiştir.				
İçerik				
6. Kazanımlar ile tutarlıdır.				
7. Katılımcıların düzeyine uygundur.				
8. Seçilen içerik günceldir.				
9. Seçilen içerik bilimsel açıdan doğrudur.				
10. Ayrılan süre yeterlidir				
Öğrenme Yaşantıları				
11. Etkinlikler kazanımlara uygundur.				
12. İçerikteki bilginin özelliklerine uygundur.				
13. Çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerine yer verilmiştir.				
14. Katılımcıların düzeyine uygundur.				
15. Katılımcıların aktif katılımlarına uygundur.				
16. Etkinlikler için ayrılan süreler yeterlidir.				
17. Eğitimi destekleyici öğretim materyallerine yer verilmiştir.				
18. Açık ve anlaşılır bir şekilde ifade edilmiştir.				
19. Etkinliklerde üst düzey düşünme becerilerine yer verilmiştir.				

Ölçme ve Değerlendirme				
20. Kazanımlara uygundur.				
21. Katılımcıların düzeylerine uygundur.				
22. Katılımcıların özelliklerine uygundur.				
23.Tanılayıcı değerlendirmeye yer verilmiştir.				
24.Biçimlendirici değerlendirmeye yer verilmiştir.				

EK 3. Program Taslağı

SPORDA ÇOCUK KORUMA PROGRAM TASLAĞI					
	Kazanım	İçerik	Öğrenme Yaşantıları	Değerlendirme	Süre
I. OTURUM	1.1. Çocuk ve çocuk koruma kavramlarını tanımlar.	Çocuğun Tanımı ve Korunma İhtiyacı Sporda Çocuk Koruma	Rol Oynama, Eğitsel Oyun, Bireysel Çalışma, Küçük Grup Tartışması	Sporda Çocuk Korumaya Yönelik Tavsiye Mektubu Yazma, Yansıtıcı Günlük	150 dk
	1.2. Sporda çocuk koruma kavramını tanımlar.				
	1.3. Çocukların korunma gerekliliğinin farkına varır.				
	1.4. Çocukların korunma ihtiyacını doğuran risk faktörlerini açıklar.				
II. OTURUM	2.1. Çocuk haklarını söyler.	Sporda Çocuk Koruma Yasal Çerçeve	Bireysel Çalışma, Anlatım, Grup Çalışması	3 N Tekniği, Gazete Tasarlama Projesi, Yansıtıcı Günlük	120 dk
	2.2. Sporda çocuk haklarını söyler.				
	2.3. Çocuk koruma ve sporda çocuk koruma kapsamında ulusal ve uluslararası yasal düzenlemeleri analiz eder.				
III. OTURUM	3.1. Sporda görülen fiziksel istismar davranışlarını söyler.	Sporda Çocuk İstismarı Türleri	Soru-Cevap, Anlatım, Örnek Olay İnceleme	İstismar Türlerini Tespit Etmeye Yönelik Değerlendirme Kartı, Yansıtıcı Günlük	150 dk
	3.2. Sporda görülen duygusal istismar davranışlarını söyler.				
	3.3. Sporda görülen cinsel istismar davranışlarını söyler.				
	3.4. Sporda görülen ihmal davranışlarını söyler.				
	3.5. Örnek olaylar üzerinden sporda çocuk istismarı davranışlarını saptar.				
IV. OTURUM	4.1. Çocuktaki fiziksel istismar belirtilerini fark eder.		Grup Çalışması,	Diyagram Oluşturma, Yansıtıcı Günlük	120 dk
	4.2. Çocuktaki duygusal istismar belirtilerini fark eder.				

	4.3. Çocuktaki cinsel istismar belirtilerini fark eder. 4.4. Çocuktaki ihmal belirtilerini fark eder. 4.5. Örnek olaylar üzerinden sporda çocuk istismar belirtilerini saptar.	Sporda Çocuk İstismarı Belirtileri	Örnek Olay Analizi, Rol Oynama		
V.OTURUM	5.1. Sporda çocuk istismarı risk faktörlerini açıklar. 5.2. Örnek olaylar üzerinden sporda çocuk istismarı risk faktörlerini saptar. 5.3. Sporda çocuk istismarı risk faktörlerinin önlenmesi için tavsiyelerde bulunur.	Sporda Çocuk İstismarı Risk Faktörleri	Beyin Fırtınası, Anlatım, Örnek Olay İnceleme, Grup Çalışması	Sporda Çocuk İstismarı Risk Faktörleri ve Önlenmesine Yönelik Strateji Sunumu, Yanstıcı Günlük	120 dk
VI.OTURUM	6.1. Çocuk istismarını bildirme yükümlülüğünün olduğunu yasal çerçeveler dâhilinde açıklar. 6.2. Sporda çocuk istismarı endişelerini raporlar ve kayıt altına alır. 6.3. İstismara uğradığından şüphelendiği çocuk ile irtibata geçerken uygun iletişim yollarını kullanır. 6.4. İstismarı bildirme ve uygun yanıt verme ile ilgili örnek problemleri çocuğun esenliğini korumaya bağlı kalarak çözer.	Sporda Çocuk İstismarına Yanıt Verme	Soru-Cevap, Anlatım, Rol Oynama, Grup Çalışması	Grup Değerlendirme, Sporda Çocuk İstismarına Yanıt Verme Broşürü Hazırlama, Yanstıcı Günlük	120 dk
VII.OTURUM	7.1. Sporda çocuk korumayla ilgili uluslararası politikaları ve faaliyetleri açıklar.	Uluslararası Sporda Çocuk Koruma Politikaları ve Ulusal Sporda	Araştırma İnceleme Stratejisi,	Karşılaştırma Tablosu, Yanstıcı Günlük	120 dk

	7.2.Türkiye'deki mevcut sporda çocuk koruma uygulamalarını açıklar. 7.3.Sporda çocuk koruma ile ilgili ulusal ve uluslararası çalışmaları karşılaştırır.	Çocuk Koruma Uygulamaları	Beyin Fırtınası, Grup Çalışması		
VIII.OTURUM	8.1. Öğretmenlerin, istismar davranışlarına karşı alabilecekleri önlemler konusunda etkin ve uygulanabilir öneriler geliştirir. 8.2. Pozitif sınıf ikliminin çocuk koruma üzerindeki etkisini değerlendirir. 8.3. Pozitif bir sınıf iklimi oluşturmak için gerekli stratejileri ve teknikleri uygular.	Çocuk Koruma için Pozitif Sınıf İklimi Oluşturma	Soru-cevap, Örnek Olay İnceleme, Rol Oynama	Problem Durumunu Çözmeye Yönelik Strateji Geliştirme Etkinliği, Yansıtıcı Günlük	120 dk
IX.OTURUM	9.1. Beden eğitimi ve spor öğretmeninin etik ilkelerini söyler. 9.2. Sporda çocuk koruma davranış kodlarını söyler. 9.3. Çocuk koruma konusunda etik ilkelerin ve davranış kodlarının önemini açıklar. 9.4. Çocuk korumaya uygun tutum sergiler.	Çocuk Koruma Kapsamında Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Etik İlkeleri ve Davranış Kodları	Küçük Grup Tartışması, Örnek Olay, Akvaryum	Akvaryum Etkinliği: Çocuk Koruma Konusundaki Etik İlkelerin ve Davranış Kodlarının Önemi, Yansıtıcı Günlük	120 dk
X.OTURUM	10.1. Öğretmen ve öğrenci arasındaki etkili iletişimin önemini açıklar. 10.2. Etkili iletişim becerilerini uygular. 10.3. Çocukların gelişimine uygun iletişim yollarını kullanır.	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni – Öğrenci İletişimi ve İlişkisi	Beyin Fırtınası, Rol Oynama,	Öğrenci İletişimi ve İlişkisine Yönelik Verilen Sorun Kartlarına Çözüm Üretme Etkinliği, Yansıtıcı Günlük	120 dk

EK 4. Örnek Oturumlar

I. OTURUM

SPORDA ÇOCUK KORUMA TEMEL KAVRAMLAR VE ÇOCUĞUN KORUNMA İHTİYACI

Konu: Sporda Çocuk Koruma Temel Kavramlar ve Çocuğun Korunma İhtiyacı

Süre: 120 dk

Kazanımlar:

- 1.1. Çocuk ve çocuk koruma kavramlarını tanımlar.
- 1.2. Sporda çocuk koruma kavramını tanımlar.
- 1.3. Çocukların korunma gerekliliğinin farkına varır.
- 1.4. Çocukların korunma ihtiyacını doğuran risk faktörlerini açıklar.

Yöntem/Teknik: Rol oynama, eğitsel oyun, bireysel çalışma ve küçük grup tartışması

Materyal: Not kağıdı, kalem, balon, post-it

A. GİRİŞ ETKİNLİĞİ

E 1. Çocuk Olmak

- Katılımcılardan, bir çocuğun tipik bir gününü canlandıracak bir role bürünmeleri istenir. Her bir katılımcının çocuğun yaşı, cinsiyeti, kültürel geçmişi, yaşadığı yer ve sosyal durumu gibi faktörleri belirlemesi istenir. Katılımcılardan, çocuk rolündeki bir günlerini, sabah uyandıkları andan akşam yatağa gittikleri ana kadar canlandırmaları istenir. Bu süre zarfında, okula gitme, oyun oynama, ev işlerine yardımcı olma gibi çocukların tipik günlük aktivitelerini canlandırmaları gerekmektedir. Oyun sonunda, her katılımcının çocuğun tanımını yapması istenir. Özellikle, çocukların günlük yaşamlarının ve deneyimlerinin, çocukları yetişkinlerden ayıran belirli özellikler ve ihtiyaçlar üzerinde durulur. Tartışmanın sonunda, çocukların yaşlarına, kültürel geçmişlerine, yaşadıkları yere ve sosyal durumlarına bağlı olarak farklı deneyimlere sahip olabileceği ancak tüm çocukların belirli temel haklara sahip olduğunu ve özel koruma ve bakıma ihtiyaç duydukları vurgulanır.
- Katılımcılara “Topluluğunuzda çocuklar ne zaman yetişkinliğe ulaşır?” sorusu yönlendirilir ve tartışmaları istenir. Tartışma sonunda örneğin bir kız çocuğu, ergenlik çağına olgunlaşmaya başlar başlamaz ailesi ve diğer toplum üyeleri tarafından bir yetişkin olarak görülebileceği tartışıldığı gibi farklı bakış açıları olsa da, Türkiye Hükümeti çocuk tanımını 18 yaşın altındaki herkes olarak kabul etmektedir. Çocuklar henüz yetişkinliğin sorumluluklarını üstlenecek fiziksel, zihinsel ve duygusal olgunluk düzeyine ulaşmamışlardır. Uluslararası düzeyde, örneğin BM Çocuk Hakları Sözleşmesi’nde bir yetişkinin görev ve sorumluluklarını üstlenecek olgunluk düzeyine ulaşana kadar çocuklara özel koruma sağlanması gerektiği bilgisi verilir.

B. GELİŞTİRME ETKİNLİKLERİ

E.2.Balon Oyunu

Katılımcılar 3 gruba ayrılır ve rolleri açıklanır.

1. Grup: Balonları kendi bileklerine iple bağlar ve balonları herhangi bir saldırıdan korumaya çalışacaktır.
2. Grup: Saldırganlardır ve balonları patlatmaya çalışacaklardır.
3. Grup: koruyuculardır ve saldırganların 1. gruptaki katılımcıların bacaklarına bağlı balonları patlatmasını engellemeye çalışacaktır. Katılımcılardan onlara verilen rolleri yerine getirmeleri istenir ve oyuna başlanır.

Üç grubun yaklaşık 10 dakika etkileşime girmesine izin verilir daha sonra oyuna son verilir ve katılımcılara düşünceleri sorulur:

1. ve 3. gruplara aşağıdaki sorular sorulur.

- Balonları korumaya çalışırken kendinizi nasıl hissettiniz?
- Balonlarınızı korumayı kolaylaştıran neydi?
- Balonlarınızı korumayı zorlaştıran neydi?

2. Gruba aşağıdaki sorular sorulur.

- Balonlara saldırmanızı kolaylaştıran ne oldu?
- Balonlara saldırmanızı zorlaştıran ne oldu?

Öğretmen daha sonra balonların çocuklar gibi olduğunu ve balonları taşıyanların da çocukları tehlikeden korumaya çalışan aileler / bakıcılar /öğretmenler/toplumdaki bireyler gibi olduğunu açıklar.

Saldırganlar, çocukların karşılaştıkları tüm tehlikeleri temsil eder.

Koruma, çocukları güvenli bir şekilde korumayı ve zarar görenlere yardım etmeyi temsil eder.

E.3.Problemlerle Yüzleşme

Öğretmen, bir tablo dağıtır.

Çocukların yüzleştiği sorunlar	Meydana gelme sıklığı
(Örneğin) Kızların cinsel istismarı	
(Örneğin) Çocukların dayak yemesi	

Katılımcılardan, çocukların toplumda karşılaştıkları sorunları bulmalarını ve bunları soldaki sütuna yazmaları istenir. Tüm fikirler hazır olduğunda, katılımcılardan listeye bakmalarını ve ardından çocukların karşılaştığı en yaygın sorun olduğunu düşündükleri fikri oylamaları istenir. Katılımcılardan ortaya çıkan sorunları tartışması ve sırayla en ciddi zarara neden olduğunu düşündükleri sorunu "x" ile işaretlemeleri istenir.

- Hemen ardından yeni bir kağıt dağıtılır ve bu sefer katılımcıların spor ortamında çocukların karşılaştıkları sorunları bulmalarını ve bunları soldaki sütuna yazmaları istenir.

Tüm fikirler hazır olduğunda, katılımcılardan listeye bakmalarını ve ardından çocukların karşılaştığı en yaygın sorun olduğunu düşündükleri fikri oylamaları istenir.

Katılımcılar ortaya çıkan sorunları tartışması ve sırayla en ciddi zarara neden olduğunu düşündükleri sorunu "x" ile işaretlemeleri istenir.

Çocukların spor ortamlarında yüzleştiği sorunlar	Yer	Meydana gelme sıklığı
Antrenörün hakaret etmesi	Müsabaka	
Antrenörün dayak atması	Antrenman	
Beden eğitimi öğretmenin fiziksel ceza vermesi	Beden eğitimi dersi	

E.4.Çocuk Koruma Kavramı

Her katılımcıya bir post-It kağıdı dağıtılır. Katılımcılardan kendi çocuk koruma tanımlarını yazmaları istenir. Katılımcılar çocuk koruma ile ilgili kavramları çeşitli raporlardan, kitaplardan vb. araştırmamalı ve tanımını diğer katılımcılarla tartışmamalıdır.

Katılımcılardan sırası ile kendi tanımını yaptığı post-it'i yüksek sesle okumaları ve tahtada belirtilen dört kategoriden birine yerleştirmeleri istenir.

- ✓ (İstismar)
- ✓ (Sağlıklı Gelişim)
- ✓ (Çocuk Hakları)
- ✓ (Çevre)
- ✓ (HEPSİ)

Tüm Post-It kağıtları okunduktan ve her tanım kategorize edildikten sonra, katılımcıların genel olarak çocuk korumayı nasıl anladıkları ortaya çıkarılır.

Öğretmen çocuk koruma tanımını yapar.

- ✓ **Çocuk koruma kavramı**, çocukların genel **esenliğini** destekleyerek, onların **sağlıklı bir şekilde büyümeleri için olumlu bir çevre** oluşturmayı, **haklarını savunmayı ve çocukları istismardan ve bu tür risklerden** korumayı kapsar.

E.5. Sporda Çocuk Koruma Kavramı

Öğretmen katılımcılara sporda çocuk koruma kavramının kendi tanımlarını yazmalarını, ardından çiftler oluşturarak tanımlarını tartışmaları ve birleştirmelerini ister. Daha sonra dört kişilik gruplar halinde dört kişinin de fikirlerini birleştirerek bir tanıma son şeklini vermelerini belirtir. Dört kişilik her grup kendi tanımını sunar. En son öğretmen sporda çocuk koruma kavramının tanımını söyler.

- ✓ **Sporda çocuk koruma**, spor ortamlarında yer alan çocukların **katılım hakkını ve yüksek yararını** gözeterek çocukları **her türlü istismar, ihmal, şiddet, taciz ve sömürü** olaylarından korumayı ve bu olaylara **erken müdahale etmeyi** kapsamaktadır.

C. DEĞERLENDİRME ETKİNLİKLERİ

E.6. Katılımcılardan beden eğitimi ve spor öğretmeni olarak göreve yeni başlayan bir arkadaşına bugün derste öğrendikleri bilgileri içeren bir tavsiye mektubu yazmaları istenir.

E.7. Oturum sonunda katılımcılara yansıtıcı günlük formları dağıtılır. Katılımcılar günlükleri doldurur ve öğretmene teslim eder.

IV. OTURUM

SPORDA ÇOCUK İSTİSMARI BELİRTİLERİ

Konu: Sporda Çocuk İstismarı Belirtileri

Süre: 100 dk

Kazanımlar:

- 4.1. Çocuktaki fiziksel istismar belirtilerini fark eder.
- 4.2. Çocuktaki duygusal istismar belirtilerini fark eder.
- 4.3. Çocuktaki cinsel istismar belirtilerini fark eder.
- 4.4. Çocuktaki ihmal belirtilerini fark eder.
- 4.5. Örnek olaylar üzerinden sporda çocuk istismar belirtilerini saptar.

Yöntem/Teknik: Örnek olay inceleme, canlandırma

Materyal: Örnek olay kartı, bilgi kartı

A. GİRİŞ ETKİNLİKLERİ:

E. 1.İstismarcı Davranışlar ve Göstergeleri

Katılımcılar 4 gruba ayrılır ve her gruba odaklanmaları için dört istismar türünü içeren aşağıda yer alan tablo dağıtılır. Her grubun kendi deneyim ve gözlemlerine dayanarak aşağıdaki sorular üzerinde tartışmaları istenir.

- 1) Çocuklara yönelik hangi davranışlar bu istismarları oluşturabilir?
- 2) Bu istismar türlerinin göstergeleri nelerdir? (örneğin, bir öğretmen bir öğrencide bu tür bir istismarı nasıl fark edebilir?).

Gruplara bu soruları kendi aralarında tartışmaları ve yazmaları için süre verilir. Her grubun tartışmasını bitirdikten sonra düşüncelerini diğer gruplara sunmaları istenir.

İstismar Biçimleri	Çocuklara Yönelik İstismar Teşkil Edebilecek Davranışlar	Bu Tür İstismarın Göstergeleri
Fiziksel		
Duygusal		
Cinsel		
İhmal		

E.2. Katılımcılara çocuk istismarı belirtilerini tanımlayan bilgi kartları dağıtılır. Katılımcılar kartları okuyarak temel bilgileri edinirler.

Hangi Kart Bende Oyunu: Katılımcılar, bilgi kartlarını okuduktan sonra bilgi kartlarını çemberin ortasına bırakır. Bir katılımcı çemberin ortasından bir kart alır ve yerine oturur. Katılımcı aldığı karttaki istismar türünü istismar türünün adını söylemeden anlatır. Ardından diğer katılımcılar hangi istismar türü olduğunu tahmin eder. Daha sonra elinde bilgi kartı olan katılımcı çemberden herhangi bir katılımcı seçip elindeki kartta yer alan istismarın belirtilerinden bir tanesini söylemesini ister. Katılımcı söyleyemezse oyundan çıkar. Kart elinde olan katılımcı üç katılımcıya daha bu soruyu yönlendirir. Daha sonra kartı yerine bırakır ve başka bir katılımcı kart seçer ve oyun bu şekilde bir süre devam eder.

B. GELİŞTİRME ETKİNLİKLERİ

E.3.Örnek Olay Analizi

Katılımcılara sporda çocuk istismarı belirtileri içeren örnek olaylar verilir. Katılımcılar belirtileri tespit eder ve istismar türlerini belirlerler.

E. 4.Rol Oynama

Katılımcılar dört gruba ayrılır. Her gruba, farklı bir istismar türü verilir: Fiziksel istismar, duygusal istismar, cinsel istismar ve ihmal. Gruplar, kendilerine verilmiş olan istismar türünün belirtilerini içeren bir senaryo tasarlar. Senaryolar, istismar belirtilerini gösteren birer canlandırmadır. Gruplar, tasarladıkları senaryoları sınıfın önünde sergilerler. Diğer gruplar, izler ve belirtileri saptamaya çalışır. Her canlandırmanın ardından izleyen gruplar hangi belirtilerin gösterildiğini tartışır ve yorumlarını paylaşır.

C. DEĞERLENDİRME ETKİNLİKLERİ

E.5. Diyagram Oluşturma

Katılımcılardan, öğrendikleri belirtileri ve ilgili istismar türlerini gösteren bir diyagram oluşturmaları istenir. İstismar ve ilgili belirtileri gösteren bir diyagram oluşturmak için aşağıda belirtilen adımları izlemeleri istenir.

1. Her istismar türü için bir başlık belirleyiniz.
2. Her istismar türü için yaygın belirtileri listeleyiniz.
3. Her istismar türünü farklı bir şekille temsil ediniz
4. Farklı istismar türlerini ayırt etmek için farklı renkler kullanınız.
5. İlgili belirtileri her istismar türüne bağlayan çizgiler çiziniz.

E.6. Oturum sonunda katılımcılara yansıtıcı günlük formları dağıtılır. Katılımcılar günlükleri doldurur ve öğretmene teslim eder.

BİLGİ KARTLARI

Bilgi Kartı 1:

Fiziksel İstismar Belirtileri

- Vücutta morluklar, yanıklar, kesikler veya çürükler gibi açıklanamayan yaralanmalar.
- Yaralanmaların tekrar eden doğası veya farklı iyileşme aşamalarında olmaları.
- Yaralanmaların inandırıcı olmayan açıklamaları.
- Kırık kemikler veya diğer ciddi yaralanmaların sık görülmesi.
- Çocuğun yetişkinlere karşı aşırı çekingenlik göstermesi veya belirli kişilerden korkması.

Bilgi Kartı 2:

Duygusal İstismar Belirtileri

- Aşırı davranış değişiklikleri, örneğin agresiflik veya çekingenlik.
- Düşük özsaygı, kendini değersiz hissetme veya sürekli eleştiriye maruz kalma hissi.
- Yaşıtlarıyla uyumsuzluk ve sosyal çekilme.
- Anormal derecede uysal veya itaatkar davranışlar.
- Gelişiminde gerilik veya ani okul başarısızlığı.

Bilgi Kartı 3:

Cinsel İstismar Belirtileri

- Yetişkinlere yönelik aşırı ilgi veya ilgi.
- Uygun olmayan cinsel davranışlar veya dil kullanımı.
- Kâbuslar, uykusuzluk veya yatak ıslatma.
- Yaşına uygun olmayan cinsel bilgi veya davranışlar.
- Cinsel organlarda ağrı, kaşıntı veya enfeksiyon belirtileri.
- Zorla cinsel aktiviteye katılma veya başkalarına cinsel hareketler yapma.
- Çizimlerde veya oyunlarda cinsel içerikli temaların ortaya çıkması.
- Ani veya açıklanamayan kişilik değişiklikleri, özellikle de korku veya geri çekilme.

Bilgi Kartı 4:

İhmal Belirtileri

- Yetersiz beslenme, sürekli açlık.
- Kötü hijyen, bakımsız görünüm.
- Sağlık sorunlarına gerekli bakımın yapılmaması.
- Okula düzenli olarak geç kalma veya hiç gitmeme.
- Sürekli yorgun veya bitkin görünme.

ÖRNEK OLAYLAR

Örnek Olay 1: Beden eğitimi öğretmeni, 14 yaşındaki bir basketbol oyuncusu olan Can'ın kollarında ve bacaklarında sık sık yeni ve farklı iyileşme aşamalarındaki morluklar gözlemlediğini fark eder. Can, yaralanmalarını spor kazaları olarak açıklasa da öğretmenin dikkatini çeken yaralanmaların yaygınlığı ve tekrar eden doğasıdır. Ayrıca, Can, antrenörün yanında aşırı çekingen davranıyor ve antrenmanlarda sürekli antrenörün dikkatini çekmemeye çalışıyor gibi görünüyor.

Örnek Olay 2: Bir matematik öğretmeni, sınıfın en başarılı öğrencilerinden biri olan ve okulun tenis takımında oynayan 13 yaşındaki Elif'in notlarında ani bir düşüş olduğunu ve sınıfta dikkatinin dağıldığını fark eder. Elif'in arkadaşlarıyla olan ilişkilerinde de değişiklikler gözlemlenir; önceden sosyal ve dışa dönük olan Elif, artık tenefüslerde yalnız başına oturmayı tercih ediyor ve eskiden yakın olduğu arkadaşlarıyla artık konuşmuyor. Öğretmeniyle yaptığı bir görüşmede, Elif'in antrenörünün sürekli eleştiri ve aşırı yüksek beklentileri olduğunu ve bu durumun kendisini sürekli değersiz hissettirdiğini ifade eder.

Örnek Olay 3: Okul hemşiresi, 15 yaşındaki yüzücü Melis'in sık sık baş ağrısı ve mide bulantısı şikayetiyle hemşire odasına geldiğini fark eder. Daha derin bir konuşma sırasında, Melis, antrenörünün cinsel içerikli espri ve yorumlarda bulunduğunu ve kendisine yakınlaşma girişimlerinde bulunduğunu açıklar. Melis, bu durumu kimseye anlatamadığı için geceleri sık sık kabuslar gördüğünü ve okulda odaklanmakta zorlandığını belirtir.

Örnek Olay 4: Bir sosyal bilgiler öğretmeni, 12 yaşındaki öğrencisi ve futbol takımı oyuncusu Burak'ın sürekli aç olduğunu ve okula eski, yıpranmış kıyafetlerle geldiğini gözlemler. Okul yemeklerini hızlıca yediğini ve arkadaşlarının yemeklerinden arta kalanları istediğini fark eden öğretmen, Burak'la yaptığı görüşmede, antrenmanların geç saatlere kadar sürdüğünü ve eve döndüğünde yemek bulamadığını öğrenir. Burak ayrıca, antrenörünün herhangi bir yaralanma olduğunda tıbbi yardım sağlamadığını ve bunun yerine "gerçek erkeklerin ağrısı hissetmediğini" söylediğini belirtir.

Örnek Olay 5: Okulun rehber öğretmeni, 16 yaşındaki basketbol oyuncusu Berk'in okul içindeki davranışlarında belirgin değişiklikler olduğunu fark eder. Berk, bir zamanlar sınıf içinde aktif ve katılımcıyken, şimdi sessiz ve içine kapanık bir hale gelmiştir. Rehber öğretmeniyle yaptığı görüşmede, Berk antrenörünün sürekli hırpalayıcı ve küçümseyici ifadeler kullandığını, başarısızlıkların bireysel olarak kendisine mal edildiğini ve takım içinde aşağılandığını belirtir. Ayrıca, antrenman sırasında başına aldığı darbeler sonucu oluşan baş ağrılarının önemsenmediğini ve "acıyı geçiştirmesi" gerektiğinin söylendiğini aktarır.

Örnek Olay 6: Okulun futbol takımı antrenörü, 17 yaşındaki kaleci Alp'in son zamanlarda antrenmanlara odaklanmakta zorlandığını ve sık sık sakarlıklar yaptığını fark eder. Antrenör, Alp ile yaptığı özel bir görüşmede, Alp'in evde yaşadığı zorlukları ve bu durumun spor performansını nasıl etkilediğini öğrenir. Alp, anne ve babasının sürekli tartıştığını ve evde huzursuz bir ortam olduğunu açıklar. Bu durumun kendisini sürekli gergin ve uykusuz bıraktığını, bu yüzden de okula ve antrenmanlara tam olarak konsantre olamadığını ifade eder. Antrenör, Alp'in duygusal ihtiyaçlarını ve evdeki ihmal durumunu değerlendirerek okulun rehberlik servisine yönlendirir.

EK 5. Spor ve Fiziksel Aktivitede Çocuk Koruma Eğitim Sertifikası

EK 6. Çalıştay Katılım Belgesi

Ek 7.Etik İzinler

GİZLİ
T.C
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu Başkanlığı

Sayı : 85434274-050.04.04 /608053
Konu : Etik Kurul Kararı Hakkında

03.08.2022

Sayın Damla GÜLER

İlgi: 23/06/2022 tarihli başvurunuz.

“Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının İhmal ve İstismara Yönelik Bilgi ve Farkındalıklarına Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programının Etkisi” başlıklı teziniz ile ilgili olarak Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Alt Etik Kurulunun 18/07/2022 tarihli toplantısında alınan 14/196 sayılı kararın bir örneği ilişikte gönderilmektedir.
Bilgilerinizi saygılarımla rica ederim.

Prof. Dr. Ercan BAYAZITLI
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

EKLER:
Karar Örneği (1 sayfa)

GİZLİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ALT ETİK KURULU
KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi : 18/07/2022
Toplantı Sayısı : 14
Karar Sayısı : 196

196-Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı doktora öğrencilerinden **Damla Güler**'in "Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının İhmal ve İstismara Yönelik Bilgi ve Farkındalıklarına Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programının Etkisi" başlıklı tezi ile ilgili "İnsan Üzerinde Yapılan Klinik Dışı Araştırmalar Başvuru Formu" Etik Kurulumuzca incelendi.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı doktora öğrencilerinden **Damla Güler**'in "Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının İhmal ve İstismara Yönelik Bilgi ve Farkındalıklarına Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programının Etkisi" başlıklı tezinin araştırma protokolüne uyulması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olması koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

ASLININ AYNI DİR
18/07/2022

Prof. Dr. Muharrem ~~ÖZEN~~
Ankara Üniversitesi
Etik Kurulu Başkanı

Ek 8. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Öğretmen Adayları Görüşme Formu

1. Sporda çocuk koruma kavramını nasıl tanımlarsınız?
2. Sizce bir öğretmen adayının, meslek hayatına başlamadan önce ve mesleğini icra ederken sporda çocuk koruma ile ilgili olarak bilmesi gereken önemli konular nelerdir?
3. Sporda Çocuk Koruma dersinden beklentileriniz nelerdir? Bu dersten almayı umduğunuz bilgi ve beceriler nelerdir?

EK 9. SÇİFÖ

Değerli Katılımcı,

Aşağıda, **sporda çocuk istismarı farkındalığına** ilişkin görüşlerin belirlenmesine yönelik maddeler yer almaktadır. Bu maddeleri dikkatle okuyarak, yanıtınızı **X** işareti ile belirtiniz. Maddelere vereceğiniz yanıtlar, yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Bu araştırmada çocuk kavramı, “18 yaşını doldurmamış tüm bireyler” için kullanılmaktadır.

Araştırmanın amacına ulaşması, maddeleri içtenlikle ve eksiksiz yanıtlamanıza bağlıdır. Değerli zamanınızı ayırdığınız için teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Öğr. Gör. Damla GÜLER

Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Ad ve Soyad:.....

Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek

Yaşınız:.....

Medeni durumunuz: () Evli () Bekar

Bölümünüzü yazınız:

Sınıf düzeyiniz:.....

Daha önce çocuk İstismarına yönelik bir eğitim ya da ders aldınız mı? ()Evet () Hayır

Evet ise nereden aldınız?.....

SPORDA ÇOCUK İSTİSMARI FARKINDALIK ÖLÇEĞİ

Maddeler	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Derece Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Spor ortamında çocuklara yönelik olan ihmal (fiziksel, duygusal, eğitsel vs.) davranışlarının neler olduğunu anlarım.					
2. Spor ortamında hangi davranışların fiziksel istismar olduğunu anlarım.					
3. Spor ortamında hangi davranışların cinsel istismar olduğunu anlarım.					
4. Spor ortamında hangi davranışların duygusal istismar olduğunu anlarım.					
5. Spor ortamında çocukların maruz kaldığı fiziksel istismara üç farklı örnek verebilirim.					
6. Spor ortamında çocukların maruz kaldığı duygusal istismara üç farklı örnek verebilirim.					
7. Spor ortamında çocukların maruz kaldığı cinsel istismara üç farklı örnek verebilirim.					
8. Spor ortamında gerçekleşen çocuk ihmaline üç farklı örnek verebilirim.					
9. Spor ortamlarında çocuklara yönelik gerçekleştirilen temasın (dokunmaların) niyetini (iyi ve kötü) ayırt edebilirim.					
10. Sporda çocuk istismarından şüphelendiğimde ne yapmam gerektiğini bilirim.					
11. Sporda çocuk istismarı tespit ettiğimde kime bildirmem gerektiğini bilirim.					
12. İstismara uğradığından şüphelendiğim bir çocuğa nasıl yaklaşılması gerektiğini bilirim					
13. Sporda yaşanan çocuk istismarı konusunda antrenörlerin bilinçlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.					
14. Sporda yaşanan çocuk istismarı konusunda beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin bilinçlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.					
15. Sporda yaşanan çocuk istismarı konusunda ebeveynlerin bilinçlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.					
16. Çocuğun antrenmana gelmek/katılmak istememesi durumunda, istismara maruz kaldığından şüphelenirim.					
17. Çocukta açıklanamayan darbe, yara, bere vb. izlerini gördüğümde, fiziksel istismara maruz kaldığından şüphelenirim.					
18. Çocukta davranış bozuklukları (saldırganlık, pasiflik, şikâyet etme vs.) gördüğümde, istismara maruz kaldığından şüphelenirim.					
19. Çocuğun oturmada, yürümede vb. güçlük çektiğini gördüğümde, cinsel istismara maruz kaldığından şüphelenirim.					
20. Çocuğun yakınlıktan, fiziksel temastan vb. kaçınması, cinsel istismara maruz kaldığı ihtimalini aklıma getirir.					
21. Çocukta alışkanlık bozuklukları (sallanma, parmak emme vs.) gözlenmesi, istismara maruz kaldığını düşündürür.					
22. Çocuğun bazı kişilerden korkması, istismara maruz kaldığı ihtimalini aklıma getirir.					

Maddeler	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Derece Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
23. Ebeveynlerin antrenöre ya da beden eğitimi öğretmenlerine, çocukla ilgili tam yetki vermesinin, çocuğun istismarına zemin hazırlayabileceğini düşünürüm.					
24. Beden eğitimi dersi ya da müsabakalar sırasında çocuğun giyinip soyunması, düş alması vb. durumların, çocuğun istismarına zemin hazırlayabileceğini düşünürüm.					
25. Bazı sosyo-kültürel faktörlerin (çocuk yetiştirme yöntemleri, disiplin anlayışı vb.) çocuğun istismara uğramasına, zemin hazırlayabileceğini düşünürüm.					
26. Çocuğun, antrenörüne veya beden eğitimi öğretmenine duyduğu hayranlığın, istismara uğrama riskini artırabileceğini düşünürüm.					
27. Antrenörün ya da beden eğitimi öğretmenin antrenman yaklaşımlarının (sporcu odaklı yaklaşım, performans odaklı yaklaşım vb.) sporcuların istismara uğrama riskini etkileyeceğini düşünürüm.					
28. Fiziksel temasın fazla olduğu branşların, sporcunun istismara uğrama riskini artırdığını düşünürüm.					
29. Engelli sporcuların, diğer sporculara oranla, istismara uğrama riskinin daha yüksek olduğunu düşünürüm.					
30. Yüksek performans gerektiren spor ortamlarının istismar riskini arttığını düşünürüm.					
31. Spor kulüplerinin çocuk sporcuyu korumaya yönelik politikalarının olmamasının, çocuğun istismarına zemin hazırlayabileceğini düşünürüm.					
32. Ebeveynlerin çocuklarının performanslarına fazla odaklanmasının, çocuğun istismarına zemin hazırlayabileceğini düşünürüm.					

EK 10. Yansıtıcı Günlük

Öğretmen Adayı Yansıtıcı Günlük Formu

Bugün gerçekleştirilen ders sürecini düşündüğünüzde,

1. Bugün derste neler öğrendiniz?
2. Dersin hangi yönlerini beğendiniz ve neden?
3. Dersin olumsuz yönleri var mıydı? Varsa bu yönler nelerdi?
4. Dersin herhangi bir bölümünde zorlandınız mı? Zorlandıysanız, bu durumun nedenleri neler olabilir?
5. Derste öğrendiklerinizin mesleki ve kişisel gelişiminize bir etkisi olduğunu düşünüyor musunuz? Etkileri açıklayınız.
6. Bu dersin daha etkili ve verimli hale getirilmesi için önerileriniz nelerdir?
7. Ders ile ilgili eklemek istediğiniz başka yorumlarınız veya düşünceleriniz varsa, lütfen belirtiniz.

EK 11.Program Değerlendirme Formu Kullanım İzni

Re: Doktora Tezinizde Hazırladığınız Program Değerlendirme Formunu Tezimde Kullanma İsteği

Tuba ACAR ERDOL göndericisinden 02-01-2024 09:15 tarihinde

[Ayrıntılar](#)

Merhaba Hocam,

İlgili etik kuralları gözeterek ve atıf vererek kullanabilirsiniz.
Tezinizde başarılar dilerim.

Tuba Acar Erdol

----- Orijinal Mesaj -----

Kimden: "Öğr. Gör. Damla GÜLER" < >

Kime:

Gönderilenler: 1 Ocak Pazartesi 2024 13:19:32

Konu: Doktora Tezinizde Hazırladığınız Program Değerlendirme Formunu Tezimde Kullanma İsteği

Merhaba Sn. Hocam,

Ben Damla Güler, Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde
Öğretim Görevlisi olarak çalışmaktayım. Doktora tezimde "Sporda Çocuk
Koruma Eğitim Programının Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının
Bilgi ve Farkındalık Düzeyleri Üzerine Etkisi" üzerine çalışıyorum.

Sizin doktora tezinizde hazırladığınız "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği
Eğitim Programı Değerlendirme Formu" nu revize ederek kullanmak için
izin istiyorum.

EK 12. Programa Değerlendirme Formu

Sevgili Öğretmen Adayı;

Lütfen, aşağıda yer alan her bir madde ve soruyla ilgili görüşlerinizi, katıldığınız Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programındaki deneyim ve gözlemlerinize dayanarak yanıtlayınız. Maddelerle ilgili yanıtlarınızı, her bir maddenin karşısındaki seçeneklerden size en uygununu işaretleyerek belirtiniz. Dilerseniz, her bölümün altına, ilgili bölüme ait yorumlarınızı yazabilirsiniz. Açık uçlu sorulara yönelik yanıtlarınızı bırakılan boş alanlara yazınız. Bu forma vereceğiniz yanıtlar ‘Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programının Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Farkındalık Düzeyleri Üzerine Etkisi’ başlıklı doktora tez çalışmasında kullanılacaktır. İsmınızı yazmanız gerekmemektedir. Eğer çalışmayla ilgili herhangi bir şikâyet, görüş veya sorunuz varsa bu çalışmanın araştırmacısı ile iletişime geçebilirsiniz.

Email:.....

Katılımınız için çok teşekkür ederim.

Öğr. Gör. Damla GÜLER

Cinsiyetiniz:

Sınıf Düzeyiniz:

Yaş:

Maddeler	Kesinlikle Katılıyor	Katılıyor	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
	5	4	3	2	1
İçeriğin Etkililiği					
1. İçerikte sunulan bilgiler (istatistikler, örnek durumlar, videolar, görseller vb.) günceldi.					
2.İçerik ilgi çekici nitelikteydi.					
3.İçerik günlük yaşamda karşılaşılan sorunlarla ilişkilendirilmişti.					
4.İçerik günlük yaşamda karşılaşılan sorunlara çözüm üretebilme yeteneğini destekler nitelikteydi.					
5.İçerikte konu ile ilgili kavramlar, sorunlar, politikalar, çözümler vb. açık bir şekilde sunuldu.					
6.İçerik hem düşüncelerime hem de duygularıma hitap etti.					
7. İçerik dersin kazanımlarına uygundu.					
Yorumlar:					

Maddeler	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
	5	4	3	2	1
Öğrenme Yaşantılarının Etkililiği					
Derslerin öğretim ilkeleri dikkate alınarak etkileşimli bir şekilde öğretim yöntemleriyle işlenmesi;					
8. Derse katılımımı sağlamada etkili oldu.					
9. Öğrenme sürecinden keyif almamı sağladı.					
10. Düşüncelerimi rahat bir şekilde ifade etmemde etkili oldu.					
11. Eğitici ve diğer katılımcılarla iletişim kurmamda etkili oldu.					
12. Yeteneklerimi (Rol oynama, senaryo yazma, el broşürü hazırlama, afiş tasarlama vb.) fark etmemde etkili oldu.					
13. Arkadaşlarımın düşünce ve yeteneklerini fark etmemde etkili oldu.					
14. Sporda çocuk koruma ile ilgili sorunlara eleştirel gözle bakmamı sağladı.					
15. Sporda çocuk istismarı ve ihmali konusundaki deneyim ve gözlemlerimi paylaşmamda etkili oldu.					
16. Sporda çocuk koruma ile ilgili sorunlara çözüm önerileri getirmemde etkili oldu.					
Yorumlar:					
Öğretim Materyallerinin Etkililiği					
Öğretim materyalleri;					
17.Açık ve anlaşılırdı.					
18.Dikkat çekiciydi.					
19.İçerikle ilgiliydi.					
20.Kazanımlarla uyumluydu.					
Yorumlar:					
Ölçme ve Değerlendirmenin Etkililiği					
21. Değerlendirme etkinlikleri kendimi değerlendirmemde yararlı oldu.					
22.Değerlendirme etkinlikleri sporda çocuk koruma konusunda yeni şeyler öğrenmemde ve farkındalık kazanmamda etkili oldu.					
23. Değerlendirme etkinliklerinde yer alan sorular sorun çözmeye, yorumlamaya ve yeni çözümler üretmeye dayalıydı.					
Yorumlar:					

Maddeler	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
	1	2	3	4	5
Eğitcinin Etkililiği					
24.Konunun kazanımlarını açık ve anlaşılır bir biçimde ifade etti.					
25.Etkinliklerde kullanılan öğretim ilke ve yöntemlerini tanıttı ve uygulanmalarında uyulacak kuralları açıkladı.					
26.Etkinliklerin uygulanmasına yönelik yönergeler verdi.					
27.Katılımcıların derse aktif katılımını sağladı ve katılımcıları motive etti.					
28.Konuyu somut ve anlaşılır örneklerle açıkladı.					
29.Anlamada zorluk çekilen boyutları fark etti ve ek açıklamalar yaptı.					
30.Katılımcılara saygılı davrandı.					
31.Katılımcıların bireysel, eğitimsel, duygusal ve fiziksel gereksinimlerini dikkate aldı.					
32.Sözlü ve sözsüz iletişimi etkili kullandı ve katılımcılarla göz teması kurdu.					
33.Katılımcılar arasında (cinsiyete, yaşa, ırka, fiziksel görünüşe, engellilik vb. durumlara dayalı) ayırım yapmadı.					
Yorumlar:					
Programın Bütününün Etkililiği					
34.Bu programa yönelik beklentilerim karşılandı.					
35.Program farklı ortamlarda sporda çocuk korumayla ilgili konularda düşüncelerimi ifade edebilmemde etkili oldu.					
36.Program, sporda çocuk koruma konularına karşı bende ilgi uyandırdı.					
37.Bu programdan sonra da,sporda çocuk korumayla ilgili programlara katılmak isterim.					
38.Arkadaşılarıma böyle bir programa katılmayı öneririm.					
Yorumlar:					
SORULAR					
1. Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programını yararlı buldunuz mu? Neden? Lütfen görüşünüzü açıklayınız. Evet.Çünkü; Kısmen. Çünkü; Hayır.Çünkü;					
2. Programın hoşunuza giden özellikleri oldu mu? Olduysa nelerdir?					

3. Programda eksikliğini hissettiğiniz durumlar oldu mu? Olduysa nelerdir?	
4. Bu programa katılma deneyimi size neler hissettirdi?	
5. Bu program ile kazandığınız bilgi ve deneyimlerden nerelerde, nasıl yararlanabilirsiniz?	
6. Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programına katılmadan önceki ve katıldıktan sonraki düşünce, tutum ve davranışlarınızda herhangi bir farklılık oluştu mu? Oluştıysa bu farklılıkları yazabilir misiniz?	
Katılmadan önce:	Katıldıktan sonra:
7. Sporda Çocuk Koruma Programının katılımcılarını program sürecince tanıyorsunuz. Program öncesine göre program sonrasında arkadaşlarınızda ne gibi değişiklikler gözlemlediniz? Gözlemlediğiniz değişikliklere örnek verebilir misiniz?	

Ek 13. Aydınlatılmış Onam Formu

Aydınlatılmış Onam Formu

Araştırmanın adı: Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programının Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Farkındalık Düzeyleri Üzerine Etkisi

“Sayın gönüllü,

A. Giriş Bölümü:

Doktora Tezi Projesi kapsamında planlanmış olan yukarıda adı yazılı araştırmaya katılmak üzere davet edilmiş bulunuyorsunuz. Bu araştırmada yer almayı kabul etmeden önce, araştırmanın ne amaçla yapılmak istendiğini anlamanız ve kararınızı bu bilgilendirme çerçevesinde özgürce vermeniz gerekmektedir. Aşağıdaki bilgileri lütfen dikkatlice okuyunuz, sorularınız olursa sorunuz ve açık yanıtlar isteyiniz.

B. Bilgilendirme Bölümü:

Merhaba benim adım Damla ve Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı Spor Eğitimi Programında Doktora öğrencisiyim. Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programının Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Bilgi ve Farkındalık Düzeyleri Üzerine Etkisi ile ilgili bir araştırma yapıyorum ve bu araştırmaya katılmanızı istiyorum. Bu araştırmaya, 2023-2024 eğitim öğretim yılı güz döneminde Ankara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında öğrenim gören, 48 beden eğitimi öğretmeni adayı dahil edilecektir. “Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programı” kapsamında öğretmen adaylarına 10 hafta süreyle haftada bir oturum, toplam 10 oturum olarak eğitim verilecektir. Araştırma sürecinde karşılaşılabilecek herhangi bir risk bulunmamaktadır. İstedığınız zaman araştırmadan çekilebilirsiniz ayrıca bu süreçte hiçbir ücret ödenmesi ya da herhangi bir ücret istenmesi söz konusu değildir.

C. Güvence Bölümü:

Bu araştırmada yer almak tümüyle sizin isteğinize bağlıdır. Araştırmada yer almayı reddedebilirsiniz ya da başladıktan sonra yarıda bırakabilirsiniz. Bu araştırmanın sonuçları bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Araştırmadan çekilmeniz ya da araştırmacı tarafından araştırmadan çıkarılmanız halinde, sizle ilgili veriler kullanılmayacaktır. Ancak veriler bir kez anonimleştikten sonra araştırmadan çekilmeniz mümkün olmayacaktır. Sizden elde edilen tüm bilgiler gizli tutulacak, araştırma yayınlandığında da varsa kimlik bilgilerinizin gizliliği korunacaktır.

D. Onay Bölümü:

“Yukarıda yer alan ve araştırmaya başlanmadan önce gönüllülere verilmesi gereken bilgileri içeren metni okudum (ya da sözlü olarak dinledim). Eksik kaldığını düşündüğüm konularda sorularımı araştırmacılara sordum ve doyurucu yanıtlar aldım. Yazılı ve sözlü olarak tarafıma sunulan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anladığım kanısındayım. Çalışmaya katılmayı isteyip istemediğim konusunda karar vermem için yeterince zaman

tanındı. Bu koşullar altında, araştırma kapsamında elde edilen şahsıma ait bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını, gizlilik kurallarına uyulmak kaydıyla sunulmasını ve yayınlanmasını, hiçbir baskı ve zorlama altında kalmaksızın, kendi özgür irademle kabul ettiğimi beyan ederim.”

İmza/Tarih

İmza/Tarih

Gönüllünün adı/soyadı

Araştırmacının adı/soyadı

BENZERLİK BİLDİRİMİ

“Sporda Çocuk Koruma Eğitim Programının Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Bilgi ve Farkındalık Düzeyleri Üzerine Etkisi” başlıklı tezimin ana bölümü (ön bölüm, kaynaklar ve ekler hariç) Turnitin İntihal Tespit Programı aracılığıyla incelenmiş ve ilgili rapor danışmanım tarafından da kontrol edilmiştir. Kontrol sırasında (1) “Yedi sözcükten daha az olan benzeşmeler” (2) “Kaynaklar” (3) “Doğrudan alıntılar” ve (4) “Lisansüstü tezim ile ilgili yapmış olduğum kendi yayınlarım ve yararlandığım mevzuat metinleri gibi kaynaklar” dışarıda tutulmuştur. Benzerlik kontrolüne ilişkin rapordan elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Rapor Tarihi	:02.05.2024
Gönderim Numarası	:2368680293
Sayfa Sayısı	: 132
Sözcük Sayısı	: 31230
Karakter Sayısı	:226505
Benzerlik Oranı	:%9
Savunma Tarihi	: 17.05.2024

Yukarıda belirtilen sonuçları gösteren Turnitin İntihal Tespit Programı’na ilişkin orijinal raporu, sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmaksızın bu beyanım ekinde Enstitüye teslim ettiğimi, tezimin %10’dan fazla benzerlik oranı içerdiğinin, tek bir kaynakla eşleşme oranının ise %2’den fazla olduğunun belirlenmesi durumunda, bundan doğabilecek tüm yasal sorumluluğu kabul ettiğimi bildirir, saygılarımı sunarım.

Öğrencinin Adı Soyadı: Damla GÜLER

Tarih: 02.05.2024

İmza:

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı ve Soyadı:Damla GÜLER

E-Posta Adresi :

Eğitim Bilgileri:

- Doktora, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Spor Eğitimi (Dr), Türkiye 2020 - Devam Ediyor Yüksek Lisans, Ankara Üniversitesi,
- Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Türkiye 2017- 2019 Lisans, Ankara Üniversitesi,
- Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği Bölümü, Türkiye 2012 - 2017

Akademik Unvanlar ve Görevler:

- Öğretim Görevlisi, Ankara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, 2021 - Devam Ediyor
- Araştırma Görevlisi, Ankara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, 2018 -2021

Sertifika, Kurs ve Eğitimler

- Child Protection in sport and physical activity. Certificate. NSPCC Learning,2022
- Artistik Cimnastik 2. Kademe Temel Antrenör Yetiştirme Kursu, Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2021
- YaratıcıDrama Eğitmenliği/Liderliği 4. Aşama Belgesi, Çağdaş Drama Derneği, 2019
- Chair & Barel Workshop, The Body System Education Programs, 2018
- Pilatessystem Reformer & Cadillac Level I, The Body System Education Programs, 2017

Projelerde Yaptığı Görevler:

- Tuncel, S. (Yürütücü), Yüksel, H. S., Güler, D., Çakaloğlu, E. ve Eren, H. B. (Araştırmacılar). (2023). Afetzedede çocuklara spor ve oyun yoluyla psikososyal destek fizibilite çalışması. Proje No: TÜBİTAK 1002, 20/02/2023 - 24/02/2023. (Ulusal).
- Tuncel, S. (Yürütücü), Güler, D. ve Cengiz, C. (Araştırmacılar). (2024). Sporla topluma dokun. Yükseköğretim Kurumları tarafından destekli bilimsel araştırma projesi, Başlangıç Tarihi: 06/03/2024. (Ulusal). (Devam Ediyor.)

Eserler

Uluslararası Hakemli Dergilerde Yayımlanan Makaleler:

- Güler, D. ve Tuncel, F. (2023). The effect of the creative drama method on pre-service physical education teachers' classroom management self-efficacy beliefs and communication skills. *International Journal of Progressive Education*, 19(4), 103-117.
- Gündüz, N., Güler, D., Güler, Y. ve Yıldırım, M. (2019). Spor Kaya Tırmanışında Akran Öğretim Modelinin Uygulamalarına Yönelik Aday Öğretmen Ve Akran Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 163-176.
- Güler, D., Altın, Y., Durmaz, E. E. ve Tuncel, S. (2023). Çok Yazarlı Bilimsel Çalışmalarda Yaşanan Etik İhlaller ve Nedenlerine Yönelik Bir Durum Çalışması. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(4), 129-144.
- Cengiz, C., Güler, D., Güler, Y., & Tuncel, S. (2023). The Effect of Design Thinking on the Creative Thinking of Physical Education and Sports Teachers. *African Educational Research Journal*, 11(1), 56-63.
- Aras, D., Samil Onlu, A., Durmus, T., Cengiz, C., Guler, D., Guler, Y. ve Güllü, M. (2023). A brief body scan mindfulness practice has no positive effect on the recovery of heart rate variability and cognitive tasks in female professional basketball players. *Frontiers in Psychology*, 14, 1196066.
- Eren, H. B., Güler, Y., Güler, D., Çokluk-Bökeoğlu, Ö., ve Tuncel, S. (2022). Çevrim İçi Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Öğrenci Memnuniyet Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Avrasya Spor Bilimleri ve Eğitim Dergisi*, 4(2), 135-156.
- Güler D., Güler Y. ve Tuncel S. (2021). Lisansüstü Eğitimde Öğrencilerin Danışmanı İle Olan İlişkilerinde Yaşadıkları Etik Dışı Davranışlar. *Journal of Education and Youth Research*, 1(1), 21-30. (Yayın No: 7157382).
-

Bilimsel Toplantılarda Sunulan ve Bildiri Kitaplarında (Proceedings) Basılan Bildiriler:

- Güler, D., Güler, Y., Cengiz, C. ve Tuncel, S. (2023). Comprehensive examination of child abuse in sports. 9th International Conference on Science, Culture and Sport, 11-14 September 2023, Prague, Czechia. (Özet Bildiri/Sözlü Sunum) (Yayın No: 8653462)
- Ceylan, G., Güler, Y., Güler, D. ve Tuncel, S. (2023). Metaphorical Faces Of Physical Education and Sports Course: A Review From The Perspective of School Administrators. 9th International Science Culture And Sports Congress (Özet Bildiri/Sözlü Sunum)
- Eren, H. B, Güler, Y., Güler, D., Çokluk Bökeoğlu, Ö. ve Tuncel, S. (2022). Çevrim İçi Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Öğrenci Memnuniyet Ölçeği Geliştirilmesi. *Uluslararası Avrasya Spor, Eğitim ve Toplum Kongresi (Özet Bildiri/Sözlü Sunum)*(Yayın No:7916728)

- Güler, D., Güler, Y. ve Tuncel, S. (2020). Lisansüstü Eğitimde Öğrencilerin Danışmanı ile Olan İlişkilerinde Yaşadıkları Etik Dışı Davranışlar. 1.Uluslararası Etik Kongresi (Özet Bildiri/Sözlü Sunum).
- Güler, D., Tuncel, S. ve Görgüt, İ. (2019). Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin spor branşlarına göre karakter boyutlarının incelenmesi. 17. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 13-16 Kasım 2019, Antalya, Türkiye. (Özet Metin Bildiri/Sözlü Sunum) (Yayın No: 5552224)
- Gündüz, N., Güler, D., Güler, Y. ve Yıldırım, M. (2018). Spor kaya tırmanışında akran öğretim modelinin uygulanması: Aday öğretmen ve akran öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. 16. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi. (Özet Bildiri/Sözlü Sunum) (Yayın No: 4493686)
- Güler, D. ve Tuncel, F. (2020). Yaratıcı drama yönteminin beden eğitimi öğretmen adaylarının sınıf yönetimi öz yeterlik inançları ve iletişim becerileri üzerine etkisi. 18. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 269-270. (Özet Bildiri/Sözlü Sunum) (Yayın No: 7157400)

Yazılan Ulusal/Uluslararası Kitaplardaki Bölümler:

- Güler, Y. (2022). Antrenörlük Meslek Etiği. S. Tuncel (Editör), *Sporda Meslek Etiği*. Efe Akademi Yayınları
- Güler, Y. (2022). Sporda Çocuk Koruma. S. Tuncel (Editör), *Sporda Meslek Etiği*. Efe Akademi Yayınları
- Tuncel, S., Güler, D., Güler, Y. ve Cengiz, C. (2020). Antrenörlük meslek etiği II. In S. Tuncel (Ed.), *Sporda psikososyal alanlar III* (1st ed., pp. 19). Eskişehir, Türkiye: Anadolu Üniversitesi Yayınları. ISBN: 978-975-06-3874-9. (Ders Kitabı) (Yayın No: 7157433)
- Tuncel, S. ve Güler, D. (2020). Antrenörlük meslek etiği I. In İ. Yıldırım (Ed.), *Sporda psikososyal alanlar II* (1st ed., pp. 159). Eskişehir, Türkiye: Anadolu Üniversitesi Yayınları. ISBN: 978-975-06-3871-8. (Ders Kitabı) (Yayın No: 7916730)
- Tuncel, S. ve Güler, D. (2020). Antrenörlük meslek etiği III. In G. Erturan (Ed.), *Sporda psikososyal alanlar IV* (1st ed., pp. 21). Eskişehir, Türkiye: Anadolu Üniversitesi Yayınları. ISBN: 978-975-06-3875-6. (Ders Kitabı) (Yayın No: 7157441).
- Güler, D. (2024). Öğrenme alanlarına göre ölçme değerlendirme yaklaşımları. In N. Gündüz & S. Tuncel (Editörler), *Beden eğitimi ve sporda alternatif ölçme ve değerlendirme: Öğrenme alanlarına göre ölçme değerlendirme yaklaşımları*. Ankara, Türkiye: Gazi Kitap Evi.